Londyn, środa,dnia 1.IX.43r.Kom.ang.nocy.Serwis kraj.

Przemówienie prem.Churchilla : W wtorek o godz.19-ej prem.Churchill wygłosił w Qubec przemówienie, które było transmitowane przez wszystkie radiostacje bryt. Przemówienie trwało przeszło półgodziny. Oto główne punkty :

Korzystając ze sposobności, że przemawiam ze stolicy franc.części Kanady pragnę przesłać słowa pozdrowienia i zachęty narodowi franc. w jego obecnej, ciężkiej sytuacji. Wierzę w wielkość i przyszłość Francji i tej wierze zawsze pozostawałem wierny. Od 1904 r. porozumienie ang.-franc. działało zawsze zadawalająco. Udział Kanady w wojnie głęboko wzruszył serca w kraju ojczystym. Ujawnił się on zarówno w uczestnictwie armii w strzeżeniu wybrzeży ang. przed inwazją npl., jak i później w udziale w licznych kampaniach. w organizacji imperialnego planu przeszkolenia lotniczego, w produkcji na wielką skalę floty woj. i handl., dzięki czemu Kanada stała się narodem żeglarskim, w fabrykacji sprzętu woj. i wreszcie w ulżeniu W.Brytanii w jej ciężarach finansowych. Żałuję, że moje obowiązki nie pozwalają mi na podejmowanie dalszych podróży i odwiedzenia Australii, Nowej Zelandii i Afryki Połud., by krajom tym wyrazić nasze uczucia za wszystko, co zdziałały dla wspólnej sprawy.-

Wspomniałem przed chwilą o traktacie, który zawarliśmy 40 lat temu z Francją i o tym, jak w W.Brytanii wiernie przy tym traktacie stoimy. Lecz jest również i inny wielki naród, z którym zawarliśmy uroczysty, dwudziestoletni traktat wzajemnej pomocy. Jest nim Rosja Sowiecka. My Brytyjczycy jesteśmy zdecydowani traktat ten wypełniać z całą siłą i z całą naszą narod.wytrwałością. Obecność Rosji na konferencji w Qubec nie byłaby rzeczą stosowną. Obok zagadnień, wynikających z wspólnego prowadzenia operacyj woj. przez Anglię i Amerykę w rej. śródziemnomorskim i na innych terenach rozmowy nasze dotyczyły w znacznej, jeśli nie w największej mierze prowadzenia wojny z Japonią, z którą Sowiety mają pięcioletni układ o nieagresji. Zaproszenia wzięcia udziału w tej konfe-

rencji byłoby więc dla Rosji kłopotliwe. Nic pewniejszego ponadto, że prez. Roosevelt i ja pragnęlibyśmy spotkać się w trzech z marszałkiem Stalinem. Jeśli do tego nie doszło, to napewno nie dlatego, byśmy nie byli gotowi do podjęcia największych wysiłków w celu usunięcia wszelkich przeszkód na drodze takiego spotkania i w celu ~~podjęcia~~ przebycia najdalszej nawet drogi. Stało się to, ponieważ marszałek Stalin nie może opuścić pola walki, gdzie rozgrywają się operacje o istotnym znaczeniu nietylko dla Rosji, ale dla wspólnej sprawy wszystkich narodów zjednoczonych. Marszałek Stalin z całą pewnością nie marnuje czasu. całe Imperium wita wspaniałe zwycięstwa jego letniej ofenzywy. Jest rzeczą najbardziej naglącą i konieczną, by odbyła się konferencja ministrów spr. zagr. wszystkich trzech państw, bądź też ich odpowiedzialnych przedstawicieli. Powinniby oni spotkać się w jakimś odpowiednim miejscu nietylko w tym celu, by zbadać możliwości przyszłej organizacji bezpieczeństwa światowego, ale również, by doprowadzić dyskusje do punktu, w którym dojrzeją do ingerencji ze strony kierowników odnośnych państw. Radzi jesteśmy również wprowadzić ros. przedstawicieli do uczestnictwa w konsekwencjach, wynikających ze zwycięstwa środziemnomorskiego. Niema takiego kroku, co którego nie pragnęlibyśmy porozumiewać się z Rosją z najzupełniejszym zaufaniem i otwartością. Byłoby z wielką korzyścią dla całego świata, gdyby solidarność celów między naszymi trzema państwami dotyczyła nietylko bezpośrednich zagadnień strategicznych, ale również dalszej przyszłości. Dużo słyszymy obecnie na temat utworzenia drugiego frontu w Francji płn. przeciwko Niemcom. Każdy może się zorientować w tym jak pożądaną byłaby taka olbrzymia operacja wojenna. Jest rzeczą zrozumiałą, że Rosjanie bezustannie na to nalegają, że nie ukrywają swych skarg z tego powodu, ani nawet wyrzutów, żeśmy dotychczas tego

nie uczynili. Nie potępiam ich nawet za to, gdyż walczą tak dzielnie, iż cokolwiekby powiedzieli w rzetelnej krytyce naszych przedsięwzięć, niczego nie weźmiemy im za złe i nic nie będzie w stanie osłabić naszego podziwu dla nich. Rozporządzaliśmy niegdyś dobrym frontem w Francji : łatwiej jednak zwinąć front istniejący, niż utworzyć nowy.
Spoglądam ku chwili, gdy Amerykanie i Anglicy z całymi swymi siłami przekroczą Kanał, by zewrzeć się z wojskami niem. Nie pragniecie chyba bym wam powiedział gdzie i kiedy to nastąpi, ani też, czy nastąpi to szybko, czy późno. Jednego możecie być pewni : nastąpi to wówczas, hdy będziemy mieli zapewnione powodzenie. Życie naszych żołnierzy złożymy w ofierze zgodnie z wymogami militarnymi, natomiast nie będziemy nim rozrzutnie szafować tylko dla politycznych powodów. Oddaję pod sąd zjedn.narodów i historii strategię bryt. i ameryk., kierowaną przez nasze zespolone sztaby, a aprobowaną i do pewnego stopnia inspirowaną przez prez.Roosevelta i przezemnie. Strategia nasza jest najlepsza, na jaką nas stać. Jest ona śmiała i nie cofająca się przez ryzykiem, zmierzająca do rzucenia na nieprzyjaciela maximum naszych sił z uwzględnieniem ograniczeń, wynikających z możliwości transport. i szczególnych cech wojny amfibijnej. Osobiście mam na myśli zawsze nietylko drugi, ale i trzeci front. Zawsze uważałem, że zached. demokracje winny walczyć jak bokser dwoma pięściami, a nie jedną.-
Kampania afryk. oddała wielkie usługi. W jej następstwie pół miljona conajmniej npl. żołnierzy dostało się do naszej niewoli, a w świetnie przeprowadzonej kampanii sycylijskiej w 38 dni zdobyliśmy wyspę, bronioną przez ponad 400.000 wypróbowanych wojak.-
Przykład Włoch wykazuje, że łatwiej się ze złym towarzyszem połączyć, niż się go pozbyć. Niemcy ściągają wielkie ilości swych wojsk z Francji do Włoch, by trzymać w uległości włoski naród i prowadzić wojnę

możliwie jaknajdalej od granic własnego kraju. Przygniatająca większość lotnictwa niem. została ściągnięta z Rosji i jest obecnie zwalczana przez lotnictwo bryt., kanad. i ameryk. Rozporządzamy inicjatywą i potencjałem strategicznym zarówno na Atlantyku, jak i na Morzu Śródz. Nieprzyjaciel nie jest w stanie ocenić wagi tych czynników, ani przewidzieć momentu, w którym ten ciężar zostanie na niego rzucony. Przyznaję, że wiele nie byłoby się dało osiągnąć, bez udziału ros. armii, walczącej z niezwykłą siłą, zręcznością i ofiarnością. Rosjanie zapłacili straszliwą cenę swą krwią. Żaden rząd nie mógłby sobie pozwolić na ponoszenie tak ciężkich i straszliwych strat, jak ros. Dzięki Rosji, dzięki narodowi bryt., gdy walczył sam jeden, dzięki ameryk. i ang. dostawom sprzętu woj. wszelkiego rodzaju niem. machina wojenna poniosła śmiertelne straty.-
Bałkany w płomieniach. Naród bułgarski poraz drugi w ciągu 30-stu lat został wciągnięty w politykę sprzeczną z jego interesami i w wielkim stopniu również z jego wolą. Los króla Borysa jest przypomnieniem prawdy, że następstwem grzechu jest śmierć.- Wielka część konferencji w Qubec była poświęcona w walce z Japonią. Korzystając z doświadczeń w Płn.Afryce utworzyliśmy w Azji połud. wsch. wspólne dztwo. Admirał Mountbatten będzie prowadził operacje w ścisłej łączności z marszałkiem Cziang-Kai-Czekiem. Liczy wprawdzie tylko 43 lat, ale oficer, który do tego wieku niczego by się nie nauczył, niewiele daje gwarancji, że i później czego się nauczy. Wykazał on dotąd prawdziwy talent organizacyjny i pomysłowość. Nazwałbym go stworzeniem doskonale " trifibijnym", gdyż czuje się zupełnie swojo wobec wszystkich trzech elementów ; lądu, powietrza i wody, a również jest dobrze przyzwyczajony do ognia.-

Z tamtej strony Atlantyku pytano mnie się często, czy Niemcy skapitulują już w tym punkcie, czy też będą walczyć jeszcze dłużej. Uważam wszelkie spekulacje na ten temat za próżne i nie przynoszące żadnych korzyści. Nie jesteśmy w stanie ocenić tego rodzaju czynników, jak siła uderzeń ros., czy też skutki naszych nalotów na usposobienie narodu niem. Jakkolwiek długo wojna by trwała, jest rzeczą pewną że narody zjedn. będą ją prowadziły z tą samą niezłomnością.-

Rosja : Stalin wydał dwa rozkazy spec. jeden w związku z zdobyciem Jelni na wsch. od Smoleńska, drugi zaś Głuchowa i Rylska na 40 mil ang. na połud. od Siewska.- Do Smoleńska Rosjanie zbliżyli się już na 50 mil ang. Jest to najważniejsza ze wszystkich pozycji niem. na całym froncie ros. Ofenzywa na Smoleńsk rozpoczęła się kilka dni temu. Poza Jelnią zdobyto około 170 miejscowości, w tej liczbie szereg stacji kolej. Uderzenie na Smoleńsk wykonano wzdłuż frontu szer. 30-stu mil ang.- W toku ofenzywy z pod Siewska Rosjanie posunęli się w ciągu 4-ch dni o 37 mil ang, zajmując około 200 miejscowości.- Na połud. i połud. zach. od Charkowa dalsze postępy.- Pod Taganrogiem są likwidowane resztki oddz. niem., które uległy otoczeniu.- Na całym froncie Rosjanie unieruchomili 96 czołgów i 44 npl. samoloty.-

Front zach. : Ub. nocy ciężki i skoncentrowany nalot RAF. München-Gladbach i Rheydt, ośroki przemysł. i kolej. na zach. od Düsseldorfu. Gwałtowny ogień artylerii p.lotn. i silna obrona myśliwska. Tej samej nocy lekkie bombowce "Moskito" atakowały Duisburg, oraz objekty w Francji i Holandii. Nie powróciło 28 bombowców, zniszczono 9 npl. myśliwców.- Wczoraj w ciągu dnia naloty ~~xxxxxxxxx fxxxxxxxx~~ lżejszych bombowców i myśliwców na lotniska i inne objekty w Francji. Jeden bombowiec i jeden myśliwiec nie powrócił. Straty npl. 3 myśliwce.-

Front śródz.: Wczoraj w ciągu dnia najcięższy nalot wykonano na Cvvita Vecchia. Ponadto "latające forteце" zbombardowały lotnisko pod Viterbo. Średnie bombowce USA. atakowały składy towar. w Awersa w pobliżu Neapolu. Silny opór myśliwców npl. Z pośród 70-ciu zestrzelono 17.- Ub.nocy naloty na objekty kolej. na Sardynii. Ze wszystkich tych operacyj nie powróciło 15 samolotów. Straty npl. 21 samolotów.- Z Waszyngtonu donoszą bez podania daty, że dwa ameryk. bombowce nurk. najnowszego typu " Invader" zatopiły jeden z dwóch największych włoskich statków pasażer., liczący 50.000 pojemn. Jeden z tych statków, to " Conte di Savoya", drugi " Rex".-

Sprawy polskie : ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx~~ Dziś wigilja czwartej rocznicy najazdu niem. na Polskę. Godzinę temu przrmawiał do swych rodaków przez radio prem. Mikołajczyk, ostrzegając ich przed przedwczesnym powstaniem, do którego Niemcy chętnie by ich sprowokowali, by spowodować tym większy rozlew krwi.- Rząd polski otrzymał szereg depesz.-

Chiny : W sobotę Japończcy wylądowali na wybrzeżu portu Santau /?/, prowincji Fukien, pod ochroną gwałtownego ognia artylerii, ale zmuszeni zostali do wycofania się z ciężkimi stratami. Celem desantu było odjęcia Amerykanom możliwości użycia portu, jakoźbuzy łodzi podwod.-

Londyn, środa, dnia 1.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski.

Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na Berlin. Wg. wiadomości z kom. połud. nalot był ciężki i skoncentrowany i, mimo dosyć znacznego zachmurzenia osiągnięto dobre rezultaty. Silna obrona myśliwców nocnych. Tej samej nocy lekkie bombowce "Moskito" atakowały objekty w Zagłębiu Ruhry, oraz lotniska w Francji i Holandii. 40 bombowców nie powróciło.-

Wczoraj w ciągu dnia naloty "latających fortec" i średnich bombowców na zakłady przemysł. w pobliżu Bethune, oraz lotniska koło Amienns i Lille. Straty npl. 12 samolotów, własne 8.-

Dania : Wg. doniesień ze Szwecji Niemcy użyli w Kopenhadze przeciw demonstrantom artylerii. Król Christian, gdy przejeżdżał przez ulice pod eskortą żołnierzy niem., był witany z entuzjazmem. Gestapo zajęło wszystkie posterunki polic., gdyż policja duńska odmówiła przysięgi na wierność. Do Malmö zawinęła duńska łódź podwodna. Niemcy zaaresztowali syna króla, oraz jednego z książąt. Aresztowany został również pastor, zarazem wybitny dramaturg Munch, który swego czasu w liście do pastorów norweskich oświadczył, że woli narazić stosunki Danii z Hitlerem, niż z Chrystusem.-

Sprawy polskie : Mijają cztery lata od inwazji niem na Polskę. W ciągu pierwszych 2-ch dni Niemcy zabili 1500 ludzi wskutek nalotów na miasta otwarte, mimo iż uroczyście przyrzekli nie bombardować ich.-

W depeszy do rządu polskiego prez. Roosevelt podkreśla, że Polska prowadziła bohaterską walkę i nie ustała w swym oporze do tej chwili. Stała się natchnieniem dla wszystkich krajów okupowanych.-

Wczoraj w serwisie na Pacyfik nadano półgodziny muzyki polskiej z udziałem zespołów ang. i polskich.-

Dziś o godz. 22.45 radiostacja londyńska w serwisie europ. nada audycję ang.-polską / wg. czasu tut./.-

Wczoraj w ciągu dnia naloty "latających fortec" i średnich bombowców na zakłady przemysł. w pobliżu [illegible], oraz lotnisko koło Amiens i Lille. Straty npl. 12 samolotów, własne 8.-

Dania : Wg. doniesień ze Szwecji Niemcy użyli w Kopenhadze przeciw demonstrantom artylerii. Gdy [illegible], gdy przejeżdżał przez ulicę pod eskortą [illegible], był witany z entuzjazmem. Gestapo zajęło wszystkie posterunki polic., gdyż policja duńska odmówiła przysięgi na Niemców. Do końca za-[illegible] Niemcy aresztowali syna króla, oraz jednego z [illegible]. Aresztowany zos-tał również pastor, [illegible] duńskiego który swego czasu w liście do pastorów norweskich oświadczył, że woli [illegible] Dani z Hitle-rem, niż z Chrystusem.-

Sprawy polskie : [illegible] lata od inwazji Niem na Polskę. W ciągu pierwszych 2-ch dni Niemcy zabi-li 1500 ludzi wskutek nalotów na miasta otwarte, nie [illegible] do rzędu polskiego pres. Roosevelt pod-kreślił, że Polska prowadziła bohaterską walkę i nie ustała w swym oporze do tej chwili. Stała się natchnieniem dla wszystkich krajów ujarzmionych.-
Wczoraj w [illegible] na Pacyfik nadano półgodzinny [illegible] polskiej z udziałem [illegible] ang. i polskich.-
Dziś o godz.22.45 radiostacja londyńska w serwisie europ. nada audycję ang.-polską /4g. czasu tut./.-

Londyn, Środa, dnia 2.VI.43r. [illegible]

Sprawy [illegible] : Ciężki nalot RAF, na Berlin. [illegible]

Londyn, czwartek, dnia 2.IX.43r. Kom.ang.poranny.Serwis zamorski i europ.

Rosja : " Na odcinku Smoleńska oddz.ros. zdobyły wczoraj ponad 200miejscowości. Najgwałtowniejsze walki koncentrują się dokoła Jelni. Rosjanie posuwają się po obu stronach linii kolej.Suchenici-Smoleńsk i walki rozgrywają się na zach. od górnego Dniepru, oraz na wsch.od Desny. Nad Dnieprem zajęto miejscowość Dorchobysz. Rosjanie posunęli się zarówno na zach., jak i na połud. od Jelni. Walki toczą się naogół w odległ. 50-ciu mil ang. od Smoleńska. Na całym tym odcinku Niemcy stracili wczoraj przeszło 5000 zabitych i 41 samolotów.-
Na odcinku Siewska ważne postępy ros. Posuwając się w kier. na płn. od tej miejscowości Rosjanie zdobyli wczoraj 60 miejscowości, w tej liczbie stację kolej. na 66 mil ang. na połud. od Briańska.
Oddz. posuwające się w kier. połud.od Głuchowa znajdują się już na 45 mil ang. od ważnego węzła kolej. Konotop na połowie drogi między Briańskiem a Kijowem. Kontrataki niem. na zach. od Siewska zostały odparte.- Z odcinka Charkowa niewiele nowego.
Na połud. zach. od miasta Rosjanie zdobyli szereg umoc. pozycji.- Na odcinku donieckim szybkie postępy ros. Oddz. ros., stanowiące północną część klina, którym czerwona armia przedarła się przez Mijus, znajduje się już na 30 mil ang. na zach. od rzeki i zdobyła miejscowość Krasnyjłoz, ośrodek górniczy w okręgu przemysł. Stalino. Wczoraj na zach. od Taganrogu Rosjanie skończyli likwidować, otoczone tam oddz. niem. Niemcy stracili na tym odcinku ponad 35.000 zabitych, 5000 jeńców, 600 czołgów, 900 dział i moździerzy, 200 samolotów i 5600 samochodów Lotnictwo czarnomorskie zatopiło dwie barki motor. i dwie inne jednostki.- Brak wiadomości z Kubania, gdzie Niemcy donoszą o atakach ros.-
Londyński "Times" w artykule " Czerwona armia uderza" wykazuje nonsens niem. tezy o wyczerpywaniu się ros armii. Niemcy głoszą to zresztą od lat. Ostatni raz kilka miesięcy temu twierdzili, że proces zużywania się armii ros. jest prawie na ukończeniu.-

Rosjanie nie śpieszą się jednak nadmiernie i działają ostrożnie. Niemcy posiadają wprawdzie rozbudowaną służbę wywiad. i papierową znajomość armii ros., ale mimo wszystko wykazali nielepszą orientację, niż w roku 1940, gdy sobie zlekceważyli nasze szczupłe eskadry "Spitfir'ów".-
<u>Ocean Spokojny :</u> Ożywiona i rozległa działalność lotnictwa sojusz. W czasie nalotu na pozycje japon. w Kachili na Nowej Gwinei zestrzelono 36 z pośród 60-ciu japon. myśliwców, które próbowały nalot odeprzeć. Straty własne 6 samolotów. Poprzednio odniesiony również znaczny sukces w niedzielę, zestrzeliwując 14 z pośród 30 samolot. japon.- Długodystansowe myśliwce wznieciły pożar na transportowcu japon. przy wyspie Aru.- Ciężkie bombowce atakowały źródła naft. w holend. Nowej Gwinei.- Naloty na żeglugę przy wybrzeżu Nowej Brytanii i Nowej Irlandii.- Na Nowej Gwinei oddz. sojusz. zbliżają się do lotniska pod Salamaua.-
Koresp. radia bryt. w Indjach donosi, że skutki strat lotnictwa japon. ujawniają się obecnie w Birmie, gdzie w ciągu ostat. miesięcy lotnictwo japon. prawie że nie stawiało oporu. Japończykom coraz trudniej wyrównywać straty w samolotach, ponoszone na Pacyfiku. Jeden z głównych problemów japon., to produkcja samolotów. Wygląda na to, że w ub. miesiącu produkcja miesięczna została pochłonięta przez straty. Wtorkowa sesja gabinetu japon. była zdaje się głównie poświęcona wzmożeniu produkcji samolotów.- Inny z korespondentów opisuje wielkie usługi, jakie sojusznikom oddały w czasie kampanii w Nowej Gwinei bomby odpryskowe, zrzucane na spadochronach. Okazały się one szczególnie groźnie dla piechoty na linii bojowej, oraz dla obsługi łączności.-
<u>Konferencja Churchill-Roosevelt :</u>
Prem. Churchill z rodziną zamieszkał w Białym Domu. Wg. urzędowych wyjaśnień jego rozmowy z prezydentem będą stanowiły dalszy ciąg narad nad per-

nymi zagadnieniami wojennymi, poruszanymi już poprzednio w Kanadzie. Nie dotyczą natomiast jakichś nowych zagadnień.- Premierowi towarzyszy tym razem szczupły zespół urzędników.-

Dania : Poseł duński w Sztokholmie oświadczył, że wobec całkowitego opanowania Danii przez Niemców konstytucja duńska przestaje działać i wobec tego uważa się za uprawnionego do swobodnego postępowania wg. swej najlepszej wiedzy i sumienia.- Doniesienia z Szwecji wskazują, że Niemcom udało się przywrócić pozory porządku w Kopenhadze. Śródmieście zamknięte, szereg ulic zabarykadowano. Słychać poszczególne strzały. Około tysiąca oficerów duńskich aresztowano.- Arcybiskup Szwecji wyraził swe współczucie dla narodu duńskiego.-

Front zach. : W nocy z wtorku na środę RAF. zrzuciła na Berlin wielką ilość bomb w ciągu 45-ciu minut. Nowa taktyka niem. myśliwców, które z bardzo wielkiej wysokości zrzuciły race, oświetlające cały Berlin. Wczoraj w dzień nalot samolotów Wolnych Francuzów na składy towar. i urządzenia kolej. w Rozendal koło Arnhem w Holandii. Wszystkie samoloty powróciły.-

Komentator radia ang. podkreśla, że wskutek ostat. dwóch nalotów niektóre okręgi Berlina są zupełnie sparaliżowane.- Szwajcarska "Appenzeller Zeitung" zaznacza, że wskutek nalotów na zach. Niemcy uchodzą na wschód, ale są tam tak znienawidzeni, że gdy nastąpi załamanie się Niemiec, niewiele powróci do swej ojczyzny.- Zdjęcia fotograficzne z Pönemunde wykazują, że 27 budynków fabrycznych, oraz szereg baraków robotniczych zniszczono. Jak wiadomo, w czasie nalotu zginął tam szef sztabu lotnictwa niem. Jeschonek, oraz specjalista od " tajnej broni powietrznej", gen.Hamier-Gliczyński

Front śsrodz. : W wtorek z rana pancerniki ang. "Rodney " i "Nelson", oraz krążownik "Orion" pod eskortą 9-ciu kontrtorpedowców, między którymi

znajdował si polski " Piorun" bombardowały przez godzinę z odległości 10-ciu mil ang. Reggio di Calabria. Szereg wielkich pożarów, niektóre w składach amunicji.-
Dzienny nalot "latających fortec" w wielkiej liczbie na Piza, gdzie trafiono gł. dworzec kolej., gazownię, fabrykę samolot. M.in. po nalocie naliczono przeszło 200 lejów od bomb na lotnisku. Ponadto wykonano jeszcze siedem innych nalotów. Straty npl. 16 samolotów, własne 3.-
Zostali aresztowani dwaj dalsi wybitni faszyści, mianowicie b. minister finansów Riccardi i b. amb. w Albanii Jacumini.-
Watykan : Przemawiając wczoraj przez radio watykańskie, papież zaznaczył, że cztery lata mija od dnia, w którym wybuchła najstraszliwsza z wojen. Nawet ci, którzy liczyli na szybkie zwycięstwo, jeśli teraz spoglądają zarówno poza granice swego kraju, jak i wewnątrz, to mogą wszędzie zauważyć tylko nieszczęście i ruiny. W każdym kraju umysły odwracają się od przemocy, widząc jej straszne skutki. Papież zakończył wezwaniem do modłów o szybki i sprawiedliwy pokój.-
Sprawy polskie : Prez.Raczkiewicz otrzymał w czwartą rocznicę najazdu niem. szereg depesz, m.in. od króla Jerzego VI i prez. Roosevelta. Radio portugalskie zacytowało jeden z tamt.dzienników, który złożył szczególny hołd narodowi polskiemu, który pierwszy został narażony na cierpienia wojny i poddany najgwałtowniejszej przemocy.-

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12

Londyn, czwartek, dnia 2.IX.43r. Kom.ang.wieczorny. Serwis krajowy.

Rosja : W spec. rozkazie dziennym Stalin zawiadomił, że armia czerwona zdobyła Sumy. W Moskwie oddano z tego powodu salwy honorowe, a dywizje, które się odznaczyły przy zdobyciu miasta, otrzymały prawo noszenia jego nazwy.- Na odcinku płn. w kier. na Smoleńsk oddz. ros. zajęły ponad 150 miejscowości. Zdobyto miejscowość Królewiec na połud. zach. od Głuchowa, osiągając tym samym najbardziej na zach. wysunięty punkt całego frontu ros. Ze zdobyciem tej miejscowości została zarazem wyswobodzona cała prowincja Kurska. Oddz. ros. znajdują się obecnie o niecałe 25 mil ang. od Konotopu, który jest zagrożony z trzech stron. Rosjanie są oddaleni o niecałe 25 mil ang.- Wielkie sukcesy odnieśli Rosjanie również w Zagłębiu Donieckim. Zajęto Łisiczańsk oraz Woroszyłow. Rosjanie są obecnie o 20-30 mil ang. od Makijewki i Stalino, która to ostatnia miejscowość jest teraz zagrożona od wschodu, płn. wsch. i połud. wsch. Oddz. ros. posuwające się wzdłuż wybrzeża Morza Azowskiego znajdują się o 25 mil ang. od Marjumpola.- Na połud. i połud. zach. od Charkowa odzyskano dalsze miejscowości.-

Front zach. : Dziś w ciągu dnia samoloty RAF. unieruchomiły komunikację wzdłuż Kanału, prowadzącego do portów Antwerpii. Na połud. krańcu Kanału samoloty RAF., atakując z wysok. dachów uszkodziły trzy śluzy wskutek czego statki nie mogą korzystać z dogodnej drogi, prowadzącej wgłąb lądu i umożliwiającej uniknięcie niebezpiecznej drogi, prowadzącej na zewnątrz wzdłuż wybrzeża morskiego.- Min.lotnictwa ogłosiło zestawienie cyfrowe z działalność RAF. w ciągu pierwszych 4-ch lat wojny, wykazujące, iż w czwartym roku RAF. zrzuciła na same tylko Niemcy 96.000 ton bomb, t.zn. dwa razy więcej, niż w ciągu całych pierwszych trzech lat.-

Front śródz.: Poraz pierwszy od dłuższego czasu niepomyślne warunki atmosfer. silnie hamowały działalność lotnictwa sojusz. Wykonano nalot na zakłady cynkowe na Sardynii, na objekty w pobliżu Taranto, zniszczono dworzec kolej. na połud. Włoch w Cap-Spartivento, oraz wyrządzono znaczne szkody w Aversa w pobliżu Neapolu. W nocy z środy na czwartek atakowano lotnisko obok Taranto, oraz Reggio di Calabria. Wszystkie samoloty powróciły.- Spec. komisja śledcza, badająca działalność b. przywódców faszystowskich, ogłosiła pierwsze sprawozdanie z dotychczasowej akcji. Nałożono sekwestr na majątki dwóch b. sekretarzy partii faszystowskiej, Farinazzi i Staraze, oraz b. gubernatora Rzymu i Adiess Abbeby Bottai. Szczególną uwagę poświęcono zbadaniu majątkowych stosunków b.ministra spraw zagranicz. Ciano i jego żony Eddy Mussolini. Skonfiskowano gotówkę i wielkie ilości kosztowności. Ciano posiadał luksusowe aprtamenty w dzielnicy willowej Rzymu. Dalsze poszukiwania jego majątku osobistego trwają.-

Anglia : Z Waszyngtonu przybył szef sztabu lotnictwa USA.gen. Arnold do Londynu, gdzie odbędzie on rozmowy z dowódcami sił zbrojnych. Przed wyjazdem z USA. generał zapowiedział nowe sensacyjne zmiany w lotnictwie. W niedalekiej przyszłości będą używane bombowce, które swymi rozmiarami i nośnością pozostawią daleko za sobą "latające forteca" i ang. "Halifaxy". Będą one mogły przebyć bez lądowania Atlantyk w obu kierunkach i będą wyposażone w liczne wieżyczki strzelnicze. Z drugiej strony myśliwce zostaną wyposażone bez porównania silniejszą niż dotąd siłę ognia i opancerzenie.-Do Londynu powrócił również Lord Mountbatten, szef sztabu generał. Sir Allan Brook, oraz marszałek lotnictwa Portall.-
Zgodnie z życzeniem króla dzień jutrzejszy, na który przypada czwarta rocznica wypowiedzenia wojny przez Anglię będzie obchodzony w całym kraju, jako dzień modlitwy. Będą przemawiali przez radio duchowni wszystkich wyznań, m.in. rzym.kat.arcybiskup Anglii. Dziś przypada stuletnia rocznica założenia najsław-

niejszego ekonomicz. pisma ang. i zarazem politycz
mianowicie tygodnika"The Economist". Redakcja otrzymała m.in. depeszę od prez. Roosevelta. Główny redaktor, Sir Walter Layton podkreślił w przemówieniu, że od 1929 r. naczele pisma stoi komitet z specjalnie dobranych osobistości, którego celem jest nadzorować działalność pisma w tym kierunku, by ją ochronić od wszelkich pobocznych wpływów. Przemawiając na bankiecie, minister skarbu nazwał pismo jedną z narodowych instytucji ang. Obecni byli również prez. Banku Anglii Sir Montagu Norman i min. spraw wewn. Morrison, który specjalnie podkreślił bezwzględną zasadę pisma, iż wszystkie artykuły ukazują się anonimowo i nazwał ją złotą regułą zdrowego dziennikarstwa.-

Węgry : Min. spraw wewn., przemawiając na terenach węgierskich, które poprzednio należały do Jugosławii zapowiedział zupełną rewizję polityki węgierskiej w stosunku do Słowian. Zapomnijmy o dawnych błędach i o czasach przedwojennych i żyjmy w zgodzie, jak przystało na dobrych sąsiadów. Zwrot ten wyraźnie stwierdza, że ministrowi chodziło o stosunki nietylko z mniejszością jugosłowiańską wewnątrz kraju, ale również i z samą Jugosławią.-

Narody sprzymierzone : Min. spraw wewn. Eden przewodniczył na konferencji ministrów spraw zagranicz narodów sprzymierz., zdając im sprawę z wyników konferencji w Qubec.-

Holandia : Królowa Wilhelmina holenderska, przemawiając do swego kraju zaznaczyła, że wszyscy czują zbliżanie się chwili wyzwolenia, aczkolwiek jej terminu nikt nie potrafi oznaczyć.-
Królowa przypomniała swe oświadczenie z przed roku, że pierwszym krokiem po wkroczeniu do kraju musi być zaprowadzenie prawa wojennego. Wiele waszych rodaków szkoli się w służbie wojskowej w kraju pod kierownictwem fachowców i dopomoże

wam w odzyskaniu wolności.-
Dania : Niemcy próbują powołać nowy rząd z dotychczasowym prohitlerowskim premierem Scaveniusem naczele, jednak nie mogą, jak dotąd, znaleźć kandydatów na stanowiska ministerialne, gotowych do współpracy. W kraju nowe zamieszki. Władze niem. wydały dziś rozporządzenie, zabraniające publicznego noszenia mundurów wojskowych i marynarskich.-

Londyn, dnia 3.IX.43r.piatek. Kom.nasł.poranny. Serwis zamorski.

Front śródz.: Półgodziny temu radio Algier podało do wiadomości spec. kom. kwatery gł. gen.Eisenhovera, iż wojska sojusz. kontynuują pochód i dziś rano bryt.i kanad. oddz. VIII-ej armii, korzystając z poparcia lotnictwa i floty wylądowały naprzeciwległym brzegu Cieśniny messyńskiej, rozpoczynając inwazję na kontynent włoski. Koresp. radia bryt. donosi, że desant rozpoczął się dziś o godzinie 4.30 rano na wybrzeżach messyńskich po gwałtownym przygotowaniu artyleryjskim. Szereg ciężkich dział npl. na wybrzeżu zmuszone do milczenia. Teren odznacza się złymi warunkami komunikac., jest bardzo górzysty i czekają nas jeszcze ciężkie walki.-
Jak wiadomo, 30.VI.prem.Churchill oświadczył: nie chcę powiedzieć nic więcej ponadto, jak tylko, iż jest rzeczą prawdopodobną, że zanim spadną liście z drzew rozpoczną się gwałtowne walki w rej. Morza Śródz. i gdzieindziej.- Dziś upływa 9 tygodni od rozpoczęcia kampanii sycylijskiej, zakończonej w dniu 17 sierpnia b.r.-
Rosja : Wczorajszy dzień zaznaczył się największym zasięgiem sukcesów ros. Kom. uzupełniający do wczorajszego wieczoru podkreśla, że odwrót niem. na szeregu odcinków staje się coraz szybszy i bezładny.- Na wschód od Smoleńska kontrataki niem. były b.gwałtowne i wciąż jeszcze opór jest nader silny, ale wszystkie zostały odparte i w szeregu punktów Niemcy wycofują się już bezładnie.-

Czerwona armia wkracza obecnie w teren silnie zalesiony.- Dalsze postępy na płn. i zach. od Siewska. Linja kolej. Briańsk-Konotop-Kijów przerwana. Oddz. sowiec. znajdują się obecnie na 20 mil ang. na płn. od Konotopu.-
W Zagłębiu Donieckim szybki pochód wojsk ros., rozbijających oddz. niem.- W nocy z środy na czwartek silne naloty lotnictwa ros. na węzeł kolej. w Zagłębiu Donieckim, liczne pożary.-
Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia ożywiona działalność lotnictwa sojusz. nad Francją, gdzie atakowano szereg lotnisk i węzłów kolej., oraz nad Belgią, gdzie, jak już wspomniano, zostały zniszczone trzy śluzy nad Kanałem koło Antwerpii. Straty własne cztery samoloty, straty npl. również cztery.-
Ocean Spokojny : Dzisiejszy kom. kwatery gł. gen. Mac Arthura donosi o wzmożonej działalności lotnictwa sojusz. Na Madang na Nowej Gwinei zrzucono ponad 200 ton bomb., ponadto gwałtowny ogień z karab. maszyn. Wzniecono conajmniej 50 pożarów, widocznych na odległość przeszło 50-stu mil ang.- Naloty ciężkich bombowców na Lae i Finschhaven.- Naloty na Półwysep St. Georgia na wyspie Nowej Irlandii.- W czasie japon. nalotu na wyspę Vella zestrzelono 9 npl. bombowców.- Szkód nie było.-
Australia : Do stolicy Związkowej Canderra przybyła samolotem z Nowej Zelandii małżonka prez. Roosevelta.-

M.p.3.IX.43r.

Londyn, dnia 29.VIII.43r. Alistem Cook : Tygodniowy przegląd ameryk.

Jedyna bezwzględnie pewna informacja z Kanady na temat spotkania między prezydentem a waszym premierem, to ~~informacja~~ wiadomość, że prezydent z powrotem nawrócił premiera Churchilla na wędkarstwo. Co do reszty kursują same tylko domysły, przewidujące wydarzenia niebywałej doniosłości.
Nas Amerykanów najbardziej zainteresowało proste stwierdzenie, że wielka, jeśli nie największa część rozmów dotyczyła wojny na Pacyfiku. Zapewne jesteście już znudzeni, słysząc wciąż to samo, ale muszę mimo tego powtórzyć, że wciąż jeszcze do ostat. chwili w społeczeństwie ameryk. żywiono poważne wątpliwości co do przyszłego udziału Anglii w wojnie na Pacyfiku. Główna przyczyna tkwiła w nieporozumieniu odnośnie do zwrotu, którego prem. Churchill użył przemawiając w Waszyngtonie w dn.2 marca. Oświadczył on wtedy, że jakkolwiek energicznie W.Brytania prowadziłaby wojnę z Japonią, to niewątpliwie po pokonaniu Hitlera będzie musiała przeprowadzić u siebie częściową demobilizację. Dla was było to równoznaczne z częściową demobilizacją wewnątrz kraju. U nas jednak w Ameryce mobilizacja totalna w tych rozmiarach, jak w Anglii nie jest znana. Dla nas demobilizacja oznacza rozpuszczenie sił zbrojnych. Dlatego wielu Amerykanów zwrot ten zaskoczył, a nawet oburzył. Radykalna zmiana dokonała się w naszej opinii dopiero w czwartek rano, gdyśmy się dowiedzieli o nominacji Lorda Mountbatten. W mianowaniu tego marynarza ang. na stanowisko głównodowodzącego w płd.wsch. Azji dopatrzono się najlepszego dowodu dobrej woli ze strony Anglii. Nigdy jeszcze żadna nominacja ang. nie spotkała się u nas z tak spontanicznym aplauzem, jak ta ostatnia. Waszyngtoński korespondent

"New York Herald Trybune" zamieścił artykuł w tonie przypominającym entuzjazm chłopca, dowiadującego się o tym, że jego ulubiony gracz footbalowy został kapitanem drużyny na Olimpiadę. Stwierdza on, że Lord Mountbatten jest klasycznym typem żołnierza, któremu sprzyjało zawsze niebywałe szczęście, człowieka olbrzymiej odwagi osobistej. Urodził się on w pałacu królewskim w Windsorze i w jego żyłach płynie królewska krew zarówno po mieczu jak i po kądzieli, co na Dalekim Wschodzie ma niemałe znaczenie. Japończycy gotowi się jeszcze przekonać, że go niedocenili, nadając mu swego czasu order Wschodzącego Słońca pierwszej klasy.- Przypomniano sobie, że Anglia ma swe własne, rozległe interesy w Birmie, Indjach i na Półwyspie Malajskim i z tego właśnie powodu współpraca z Ameryką ma trwałe podstawy.- Wciąż aktualnym jest pytanie, dlaczego Amerykanie są tacy przeczuleni na punkcie Pacyfiku? Najpierw przytoczę pewne zdarzenia ostatnich czasów. Amerykanin, który zwiedził wszystkie tereny walki, oświadczył przedemną, że jakkolwiek Amerykanie wszędzie biją się dobrze, to jednak najwięcej stale na duchu podnoszących wiadomości o wyczynach ameryk. żołnierzy, marynarzy i lotników napływa z rejonu Oceanu Spokojnego. Wojna, którą tam prowadzimy spłata zastarzałego długu.- Pozycje tego długu oddawana narastały w Kalifornii. Pierwsze ziarna nienawiści do Japończyków zostały tam zasiane już 30 lat temu. Chodzi tu nietyle o samą Kalifornię, co o całą wielką część zachod. wybrzeża od Stanu Waszyngton na północy po przez Oregon aż po Kalifornię. Teraz pracuje tam kilka miljonów ludzi w stoczniach i fabrykach samolotów, umożliwiających nam przewagę nad osią. Jednym z najbardziej w błąd wprowadzających terminów jest nazwa " Daleki Zachód". Nasuwa się stąd przypuszczenie, iż jest to teren, leżący zdala od polotyki, od nowoczesnego życia i związanej z nim odpowiedzialności.-

W szczególności dużo złego narobiło Holiwood, które stało się symbolem Kalifornii, jako kraju romantyki filmowej i wielkiego kapitału. Drogo przyszło Kalifornii płacić za export taśmy filmowej.- Ten Zachód Ameryki, to wymsór szeregu wpływów ~~kłizmk~~ kulturalnych i przyrodzonych, które wytworzyły całość, zupełnie odrębną od reszty Ameryki. 300 lat temu Hiszpanie założyli w San Diego, t.zn. na 100 lat, zanim jeszcze pojawił się na mapie Boston. Mieszczą się tam teraz gigantyczne zakłady lotnicze " Consolidatd Aircraft". 175 lat temu przybył tam franciszkanin, który zastał na miejscu liczne budynki, wybudowane przez Indjan pod kierownictwem miejscowych misyj. Budynki te miały przeważnie charakter obronny i co najciekawsze, zostały zbudowane dla ochrony przed ros. inwazją ! Groźba ta wyglądała wówczas zupełnie realnie. Teraz w jej miejsce wstąpiła groźba inwazji japon. Od aktu 1920 r., uniemożliwiającego imigrację elementów z Dalekiego Wschodu, napięcie wzrastało. Dzisiaj kraj ten, przedstawiający niezmiernie bogatą skalę cech klimatycznych, odpowiadających zarówno warunkom strefy umiarkowanej, jak i subtropikalnej, kraj, posiadający największe na świecie zakłady hydroelektryczne jest przez wielu uważany za kolebkę przyszłej zachod. ameryk.cywilizacji która wyciśnie swe piętno na obliczu całych USA. Jego odrębność cywilizacyjna wynika z silnie do dziś dnia jeszcze pozostałości hiszpańskich, ze sposobu kształtowania się w fizjonomii kraju, jako następstwa raczej wysiłków indywidualnych, niż zbiorowej kolonizacji przez karawany purytańskich pionierów, jak to bywało dalej w głębi Stanów Zachod., a wreszcie ze składu ludności, obejmującej zarówno starych ludzi, pragnących spędzić swe ostatnie dni w tut. słonecznym klimacie, jak i młodzież, uważającą, że jest to jedyny Stan w USA., w którym wogóle warto żyć.-

Wielu Amerykanów, licząc się zwłaszcza ze wspomnianymi już olbrzymimi zakładami hydroelektr., a z drugiej strony z niezmiernie żyzną ziemią przewiduje, że wybrzeże Pacyfiku odegra w przyszłości rolę ośrodka decydującego na rozwoju ameryk. rolnictwa i przemysłu.- Sławny konstruktor statków i samolotów ~~xxxxx~~ Kaiser przewiduje, że przyszła cywilizacja technicz. Stanów będzie oparta na lekkich metalach. Zapowiada on budowę pancerników, zarówno jak małych samochodów familijnych z magnezu i innych lekkich metali. Zdaniem jego konkurencja przemysłu stal. ze Wschodu jest w tym przypadku zgóry skazana na niepowodzenie.-

W tych kilku słowach próbowałem scharakteryzować wybrzeża pacyficznego dla USA. i w związku z tym olbrzymią rolę, jaką " kompleks Pacyfiku" odgrywa w umyśle Amerykanów. Rolę, która poza granicami kraju wciąż jeszcze nie jest doceniana.-

Londyn, sobota, dnia 4.IX.43r. Kom. ang. wieczorny. Serwis zamorski i kraj.

Front śródz.: Brak urzęd. wiadomości. Radio Algier doniosło po połud., że oddz. bryt. i kanad. postąpiły dalej wgłąb lądu. Berlin donosi, że Reggio ewakuowano.- Jak dotąd opór minimalny, operacje postępują szybciej, niż przewidziano. Jeńcy prawie wyłącznie włosi. Koresp. zaznaczają, że w Reggio znajdje się lotnisko nadające się dobrze dla myśliców.- Bombowce średnie RAF. atakowały południe Włoch, ciężkie bombowce "Lancaster" atakowały również wczoraj w ciągu dnia objekty kolej. w Sulmona na wsch. od Rzymu, ub. zaś nocy bombowce "Welington" dwa lotniska w pobliżu Neapolu. Ze wszystkich operacyj w wczorajszym dniu nie powróciło 7 samolotów, straty npl. 52.-
Gen. Alexander, omawiając kampanię w Sycylii podkreślił, że flota sojusz. była rozczarowaną unikaniem starcia przez flotę włoską. W ciągu kampanii flota sojusz. zatopiła bądź uszkodziła przeszło 20 npl statków zaopatrz. i transport., a ponadto pewną ilość uzbroj. statków handl. Lekkie jednostki zatopiły 18 łodzi npl., a pancerniki i krążowniki wykonały 50 bombardowań z morza. Nigdy chyba nie wykonała flota woj. bardziej skoncetrowanego bombardowania artyler. objektów lądowych.-
Front zach.: Wczoraj w dzień nalot "latających fortec" na zakłady lotnicze w Romilly pod Paryżem okazał się nader skuteczny.- Nalot na Berlin wykonany ub. nocy przez ciężkie bombowce RAF. trwał od godz. 11.15 do 11.35 wieczór. Zrzucono zatym w ciągu 20 min. 2000 bomb. W ten sposób ilość bomb zrzuconych przez RAF. w czwartym roku wojny ang.-niem. doszło do 100.000 ton. W drodze do Berlina silne zachmurzenie, natomiast nad samym Berlinem dało się stwierdzić objekty przez okna w chmurach, przyczym jednak zachmurzenie było natyle silne, że utrudniało bardzo npl. broni p.lotniczej. Tej samej nocy atakowano również objekty w Nadrenii, półn. Francji, Holandii, oraz zakładano miny na npl. wodach.

Ze wszystkich tych operacyj nie powróciły 22 bombowce.- Głównodowodzący lotnictwa USA., gen. Arnold, przebywający obecnie w Londynie oświadczył, że USA. rozbudowuje swe lotnictwo bombardujące i "latające fortece" jutro zejdą do klasy średnich bombowców. Sojusznicy i cały świat mają olbrzymie długi wobec RAF., która xxxxxxxx ocaliła cywilizację. Obecnie odgrywa ona w stosunku do lotnictwa USA. rolę nauczyciela i zarazem inspiratora. Gdy zdobędziemy absolutną przewagę powietrz.nad przeciwnikiem wówczas rozpoczniemy miażdżącą ofenzywę lądową i morską od zachodu.-

Rosja.: Dzisiejszy kom. ros.donosi o największej ilości sukcesów, dotychczas osiągniętych w ciągu jednego dnia. Najważniejsze dotyczą Zagłębia Donieckiego, którego połowa znajduje się już w w rękach ros. Rosjanie zdobyli Gorłówkę na płn. od Stalino /.90.000 mieszkańców /, Iłowajsk / 20 mil ang. na połud. wsch. od Stalino / i znajdują się obecnie w odległości 12 mil ang. od Makijewki, a 10 mil. od Artemowska. Zdobyto również miejscowość Nikitówka. Cała prowincja Woroszyłowgradu została już odzyskana.-
Na15 mil w kier. połud. zach. od Briańska zdobyto miejscowość Merefa, przecinając w ten sposób ostat. linję dowozu pod Charków. Dalej na północy oddz. ros. posunęły się o 15 mil ang. poza linję kolej. Briańsk-Kijów, zajmując miejscowość Koroh, położoną o 20 mil ang. na płn. od Konotopu na zach. wybrzeżu Desny. W ten sposób rozpoczyna się manewr oskrzydlający, zagrażający Konotopowi. Wzdłuż odcinka Siewsk-Briańsk odzyskano ponad 50 miejscowości, posuwając się o 4-5 mil ang.- Na odcinku Smoleńska odzyskano szereg wiosek. Unieruchomiono w ciągu dnia 90 npl.czołgów i zestrzelono 51 samolotów.-

Afryka Połud.: Prem.gen.Smuts wygłosił w związku z czwartą rocznicą wybuchu wojny przemówienie radiowe, poświęcone przeglądowi dotychczasowych dokonań, i prognozom na przyszłość.+

xxxxxxxx

Zmianę sytuacji na korzyść w ciągu ostat.2-ch lat należy w znacznej mierze przypisać niewiarygodnym błędom naszych przeciwników. Raz jeszcze potwierdziło się, że kogo bogowie chcą pokarać, temu odbierają rozum. Jak W.Brytania dzięki swej wytrwałości ocaliła świat w pierwszej fazie wojny, tak Rosja tego samego dokonała w fazie drugiej. Dzięki atakowi Niemców na Rosję i zdradzieckiemu uderzeniu Japończyków na Pearl Harbour pozyskaliśmy, jako sprzymierzeńców dwa najpotężniejsze narody świata. Rosja rozpoczęła walkę w okresie, gdy Ameryka nie była jeszcze gotowa, a armia ang. nie była jeszcze dość silna. W ciągu ub.dwóch lat Rosja związała na swym froncie dwie trzecie niem. armii lądowej i połowę lotnictwa. Zbliżamy się obecnie do wielkiego momentu rozpoczęcia się końcowej fazy wojny. Przeważna część niem. ośrodków przemysł. legnie w ciągu najbliższych 12-stu miesięcy w ruinach, o ile wogóle pozostanie po nich ślad egzystencji. Rachuby Hitlera na ochronę myśliwską okażą się również zawodne, ~~jakxjakxxxxxxxxxx~~ jak na łodzie podwod., tajne sposoby zwalczania naszego lotnictwa, czy też fortecę europ. Niemcy już teraz odczuwają brak wiary w swą sprawę. Chodzi tu o coś znacznie głębszego, niż zwyczajne załamanie się. Reżim hitlerowski doprowadził do takiego poniżenia, które przekracza już granice wytrzymałości natury ludzkiej. Dlatego przewrót wewnętrzny, to największa groźba dla Niemiec. Przypadnie nam w udziale forsowania rozstrzygnięcia w nadchodzącym roku. Czas jest ostat. czynnikiem zwycięstwa. Osiągnięcie tego ostatecznego zwycięstwa, największego w dziejach świata będzie wymagało przypuszczalnie conajmniej jeszcze jednego roku. Po tym staniemy w obliczu gigantycznego zadania budowy nowego społeczeństwa i nowego międzynarodowego ładu,

USA.: Koresp. radia bryt. donosi z Nowego Jorku, że prez.Roosevelt i prem.Churchill doszli do porozumienia ze Stalinem w sprawie zwołania konferencji ministrów spraw zagr. wszystkich trzech krajów. Data i miejsce jeszcze nieznane.-
Zostania również utworzona komisja, złożona z przedstawicieli wszystkich trzech mocarstw, której zadaniem będzie badanie następstw, łączących się z sukcesami sojusz. w rej. śródziemnomorskim.
Prez.Roosevelt i prem.Churchill poświęcają obecnie wiele uwagi sprawie stosunków politycznych z Rosją. W Casablance proponowali oni Stalinowi spotkanie w Chartumie, a od tego czasu ponawiali usiłowania doprowadzenia ze Stalinem do spotkania. Sami jednak rozumieli, że Stalin większe usługi oddawał sojusznikom, dowodząc na froncie ros., niż uczestnicząc w konferencjach. Dyskusje między obu mężami stanu dotyczą również aktywnego udziału sił bryt. w wojnie z Japonią, oraz wojnie w Europie.-

Londyn, niedziela,dnia 5.IX.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski.

Rosja : W uzupełnieniu wczorajszego komunikatu należy dodać, że na odcinku donieckim Rosjanie odzyskali ogółem koło 100-stu miejscowości, m.in. w części płn. miejscowość Jama. Opór niem. nader zacięty.-
Front Śródz.: Koresp. woj. z Reggio donoszą, że straty sojusz. są do tej pory zdumiewająco niskie. Sojusznicy nie stracili ani jednego statku, czy też pojazdu. Bezpośrednio przed desantem przeciwległe wybrzeże Cieśniny Messyńskiej było ostrzeliwane przez pancerniki ang. " Valiant " i "Warspite" które w ciągu jednej godziny rzuciły 150.000 pocisków. Oddz. sojusz. postępują nieostrzeliwane i niebombardowane z powietrza. Zastanawiającym jest prawie zupełny brak min lądowych.

Wg. miejscowych wiadomości jeszcze trzy dni temu znajdowały się w Reggio wojska niem.-
Front zach.: Wczorajszy dzień był dla lotnictwa sojusz. jednym z najbradziej pracowitych. Średnie bombowce ang. i USA. atakowały składy towar. w Rouen, Amiens i Abbeville. Opór myśliwców jedynie w Amiens, gdzie wystartowało ich 15. Pod Boulogne atakowano npl. żeglugę. Pod wieczór naloty lekkich bombowców "Moskito" na Lille, St.Paul,Hazebrook / w pobliżu Belgii/ i Courtrai / zach. Belgia/. Straty npl. 17 myśliwców, aljanckie 5 samolotów.
Ocean Spokojny : W czasie nalotu na Lae ciężkie bombowce "Liberator" zniszczyły zupełnie budynki japon. kwatery głównej. Pozatym naloty na lotniska na wyspach Amboina i Bougainville, oraz żeglugę przy wybrzeżach Nowej Brytanii, gdzie zatopiono 15 barek.-

Londyn,dnia 5.IX.43r. niedziela, Kom.ang. popołud.
Serwis zamorski.

Front śródz.: Dzisiejszy kom.połud. kwatery gł. donosi; o zajęciu dwóch ważnych miejscowości, mianowicie Melito na połud. wybrzeża messyńskiego,oraz Bagnara na 50 mil ang. na półn. wsch. od Reggio. Miejscowość ta została zajęta desantem oddz. szturmowych.Obecnie sojusznicy opanowali całe przeciwległe wybrzeże Cieśniny Messyńskiej i rozporządzają przyczółkiem 40 mil ang., a głębokość 6-7 mil. Te rozmiary umożliwiają już dostarczania większych posiłków. Wzięto dotychczas 2000 jeńców, prawie wyłącznie Włochów.-
Korespondenci prasowi donoszą, że opór oddz. włoskich jest czysto symboliczny i przechodzą na stronę sojuszników z pełnym uzbrojeniem. Min lądowych prawie że niema, natomiast poważniej przedstawiają się przeszkody, wynikające ze zniszczeń.

Samoloty sojusz. napróżno szukają npl. samolotów, czy też innych objektów. Wszystko wskazuje na to, że nieprzyjaciel wycofał wszystkie swe siły dalej na północ. Niechciał widecznie ryzykować oporu pod Bagnara, gdzie zagraża mu każdej chwili odcięcie drogi przez desant sojuszniczy na tyłach, któryby miał ułatwione zadanie ze względu na to, że w tym miejscu półwysep włoski znacznie się zwęża. Przypuszczalnie nieprzyjaciel zorganizuje opór dopiero pod Catanzaro.- Naloty sojusz. trwają bez przerwy dzień i noc. System komunikac., jak to wykazują relacje samolotów wywiad. poniósł poważne szkody zarówno wzdłuż, jak i w szerz Włoch. Ostatnio byłyszczególnie atakowane objekty na południu Włoch.- We Włoszech wylądowali już oficerowie USA., specjalnie przeznaczeni do administrowania terenami okup., m.in. por. pochodzenia włoskiego.-

Indje : Samoloty USA. stacjonowane w Indjach wykonały nalot na bazy japon. na wyspach Nikobary, przebywając 2000 mil w obie strony. Rezultaty doskonałe.-

Chiny : Naloty lotnictwa USA. na żeglugę japon. w pobliżu Kong-Kongu.-

Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia średnie bombowce USA. bombardowały składy towar. pod Gandawą.- Ub.nocy lekkie bombowce "Moskito" atakowały Zagłębie Ruhry i Nadrenię, zmuszając do czynności tysiące obsługi niem. obrony p.lotn. Wszystkie samoloty powróciły.- Niemcy donoszą, że w nocy z piątku na sobotę ang. oddz. szturmowe wykonały raid na wysepki Chen de Four, oddalone o 30 mil ang. od Brestu. Brak dotychczas potwierdzenia ze źródeł sojusz., wiadomo jednak, że często wykonywano drobniejsze raidy, o których komunikaty nawet nie wspominały.-

Rosja : Koresp. ameryk. i ang. zwiedzili pola walki pod Charkowem. Oprowadzający ich oficer ros. zaznaczył, że wprawdzie ofenzywa ros. postępuje zadawalająco, ale pośpiech jest decydu-

Jscy, gdyż chodzi o to, by dotrzeć do Dniepru, zanim nastaną jesienne słoty. Mieszkańcy Charkowa opowiadają, że gdy Niemcy uchodzili z miasta z początkiem b.r. , zapowiadali, że niebawem powrócą. Tym razem oświadczyli, że nie wrócą już więcej. 70% budynków zniszczono. 400 żołnierzy armii czerwonej Niemcy żywcem spalili w szpitalu po odzyskaniu miasta. Życie zaczyna powracać do normalnego trybu, i niektóre fabryki już podjęły pracę.-

Londyn, poniedziałek, dnia 6.IX.43r.Kom.ang.poranny.Serwis zamorski.

Front zach.: Ub.nocy nalot na Niemcy. Szczegółów brak. Formacje przelatywały ponad wybrzeżem ang. przeszło godzinę.-
Ocean Spokojny : Nowa inwazja sojuszników, tym razem na Nową Gwineę. Kom.kwatery gł.Mac Arthura donosi,że w sobotę o brzasku wylądowały siły sojusz. w Zatoce Huan na płn. wsch. od Lae, położonego o 30 mil ang. na płn. zach. od Salamaua. Desant był poprzedzony gwałtownym bombardowaniem z morza, poczym oddz. sojusz. wylądowały pod zasłoną dymną, wysadzając na ląd również ciężką broń pancerną. W kilka godzin utworzono silny przyczółek, poczym przystąpiono do bezpośredniego ataku na Lae. Japończycy zupełnie zaskoczeni, dopiero po 6-ciu godzinach bombowce nurkowe podjęły próbę nalotu pod osłonę 36-ciu myśliwców, z których 21 zestrzelono. Operacjami kieruje osobiście gen.Mac Arthur. W następstwie desantu przecięta została łączność między Lae a Salamaua, które już przedtym było atakowane z dwóch stron, ponadto zaś odpada możność zaopatrywania Lae od północy.- Głównodowodzący siłami lądowymi, austral. generał Blamey, oświadczył, że Japończycy sądzili, iż głównym objektem natarcia sojuszników było Salamaua, podczas gdy w rzeczywistości była to

tylko dywersją, a prawdziwym celem operacyj sojusz. było Lae. Plany inwazji zostały opracowane już przed 8-miu miesiącami. Lae jest najlepszą bazą japon. na całej Nowej Gwinei. Znajdują się tam dwa lotniska, ponadto baza korzysta z dobrych połączeń drogowych.

Rosja : Postępy wzdłuż całego frontu trwają. Radiostacje front osi ujawniają z tego powodu wzrastające zaniepokojenie. Komentatorzy radiowi zaprzestają już rozwodzenia się nad postępującym wyczerpaniem sił ros. Radio Paryż stwierdza wprost, że ros. ofenzywa nabiera rozmachu.- Berlin donosi o udaniu się Goeringa na front wschodni.- Ostat. kom. ros. donosi, że oddz. ros. zbliżają się do Makijewki i zdobyły Dzierżyńsk, położony na 15 mil ang. na płn. od Stalino. W ten sposób główne połączenie kolej., prowadzące od Stalino do Dniepropietrowska zostało przecięte i Niemcom pozostała tylko mniejsza linja kolej. prowadząca na południe. Obrona niem. w Zagłębiu Donieckim polega głównie na polach minowych i przeszkodach przeciwczołgowych.- Dalsze postępy na południe od Merefy.- Od Konotopu oddz. ros. oddalone o 20 mil ang. Posuwają się one wzdłuż oba brzegów rzeki Sejm. Na płn. od rzeki Rosjanie odrzucili Niemców po Desnę.- Dalsze postępy na zach. i połud. zach. od Jelni.- Niemcy donoszą o pojawieniu się ros. floty woj. na płn. od Kronsztadtu.-

Dania : Głównodowodzący niem. zapowiedział, że wszyscy, którzy nie doniosą do środy o wiadomych im przygotowaniach do akcji sabotażowych będą później w razie ujęcia karani śmiercią.-

Persja : Min. spraw wewn. doniósł, że w Teheranie wykryto niem. centralę szpiegowską. Nieliczni Niemcy, którzy jeszcze przebywają w Persji przygotowywali zamachy celem niszczenia urządzeń kolej. wzdłuż linji, którą są przewożone dostawy dla Rosji. Oprócz Niemców zaaresztowano kilku Persów, którzy im pomagali.-

Londyn, sobota,dnia 4 września 1943r.<u>Kom.ang.poranny</u>
<u>Serwis europ.i zamorski.</u>

<u>Front zach.:</u> Ub.nocy nalot RAF. na Berlin. Jest to trzeci nalot z rzędu w ciągu 8-miu dni. Poprzedni nalot z 1 września dorównywał prawie poprzedzającemu go, w czasie którego zrzucono na Berlin ponad 1700 ton bomb.-
Wczoraj w ciągu dnia silna formacja ameryk."latających fortec" bombardowała lotniska, oraz zakłady Reynaulta i montownię pod Paryżem. Gwałtowny opór myśliwców niem. których zestrzelono 23. Średnie bombowce ameryk. i ang. atakowały inne lotniska w płn.Francji, oraz wykonywały naloty dywersyjne. Zestrzelono przytym 6 dalszych myśliwców. Przy wybrzeżach holend. zatopiono dwa małe statki. W ten sposób w ciągu dnia wczorajszego, w którym naloty na Francję należały do najsilniejszych, zestrzelono ogółem 29 npl. myśliwców, tracąc 12 samolotów własnych, w tym 8 "latających fortec".-
<u>Front śródz.:</u> Ze strony aljanckiej brak szczegółów na temat przebiegu operacyj w połud. Włoszech. Wiadomo jedynie, że desant, który rozpoczął się wczoraj o 4.30 był poprzedzony bombardowaniem z lądu, morza i powietrza na olbrzymią skalę. W czasie samego lądowania było ono kontynuowane. Liczne oddz. szturm. wykonywały przed desantem drobne raidy na pozycje npl. wzdłuż wybrzeża, nie pozwalając przeciwnikowi na przygotowanie obrony i dezorganizując jego wysiłki, podejmowane w tym celu.-
W rozkazie, wydanym do armii przed rozpoczęciem desantu, gen.Montgomery podkreślił, że VIII-ma armia korzysta z poparcia lotnictwa, w stopniu dotychczas jeszcze nieznanym. Rzecznik wojsk. ameryk. oznajmił, że jak dotąd doniesienia są tylko fragmentaryczne, ale wszystkie operacje postępują zadawalająco, desant uwieńczony powodzeniem, walki rozwijają się zgodnie z planem.-
Ze źródeł sojusz. brak jakichkolwiek wskazówek co do punktów, wzgl. odcinków, na których toczą się

walki. Źródła npl. donoszą, że desant nastąpił w pobliżu Reggio di Calabria i San Giovani. Część sił sojusz. podąża jakoby z Reggio na płn. w kier. wioski Scylla, druga zaś ku wschodowi.- Reporterzy donoszą, że wczoraj o godz.10 rano cała Cieśnina Messyńska była zasiana barkami inwazyjnymi. Aljanckie okręty woj. blokują dokoła wybrzeża włoskiego półwyspu. Ochrona lotnicza oddz. lądujących tak silna, że ani chwili nie pozostają one bez eskorty. Co 50 min. zmieniają się eskadry "Spitfir'ów", osłaniających wojska.- W wigilję desantu półwysep włoski był terenem największych nalotów, jakie wykonano wogóle na Włochy w toku obecnej wojny. Sięgały one od Włoch płn. aż po południowe.-
Wczoraj w ciągu dnia silne formacje "latających fortec" bombardowały trzy ważne węzły kolej. wzdłuż linij, przebiegających z Breneru na południe, mianowicie Bolzano, Bolonię i Trento. W dwóch miejscach połączenia są zupełnie przerwane.- Naloty na Canzelo w pobliżu Neapolu. Samoloty lotnictwa taktycznego z Bliskiego Wschodu atakowały npl. kolumny transport. i urządzenia wzdłuż wybrzeży. Nieprzyjaciel stracił ogółem 34 samoloty, sojusznicy 15.-
Dzisiejszy "Daily Telegraph" podkreśla, że w obecnych operacjach może z natury rzeczy uczestniczyć tylko niewielka część oddz. ang.-ameryk. i desant należy uważać jedynie za pierwszy krok w kier. operacyj o znacznie szerszej skali i zasięgu.-
Z Madrytu donoszą, iż w następstwie wiadomości o desancie sojuszniczym wzmogły się demonstracje pokojowe w miastach włoskich. Robotnicy kolejow. coraz gorliwiej wykonywują zalecenia, z jakimi swego czasu zwróciło się do nich radio bryt., wskazując najskuteczniejsze środki sabotowania Niemców.-

Zaaresztowano trzech włoskich marszałków, mianowicie Grazianiego, Cavaleri / nazwisko trzeciego niezrozumiałe /, ponadto b. szefa milicji faszystowskiej, oraz b. gubernatora Albanii.-

Rosja : Rosjanie zdobyli wzdłuż całego xxxx frontu ponad 400 miejscowości. Największe sukcesy terytorialne w Zagłębiu Donieckim i pod Konotopem. W Zagłębiu Donieckim Niemcy na wielką skalę używają min lądowych i blokują drogi, ale mimo tego Rosjanie postępują naprzód i zajęli m.in. Pierwomajsk.- Na zach. i połud. od Charkowa niewielkie zmiany, kontrataki niem. odparte, na jednym odcinku poprawa pozycji ros.- Oddz. ros. znajdują się już na 15 mil ang. na północ od Konotopu. Między Siewskiem a Briańskiem sukcesy terytorjalne Rosjan. Na zach. od Jelni kontrataki niem. odparte. Wojsko niem. dokonywa tu przegrupowania.- Poniżej Dorogobusza zdobyto umoc. pozycję niem. Pod Dorogobuszem i Jelnią Niemcy stracili wczoraj 4000 zabitych.-

Ocean Spokojny : Lotnictwo sojusz. zaatakowało konwój japon., złożony z 5-ciu transportowców i 2-ch kontrtorpedowców, płynących do Fewag na Nowej Gwinei. Trzy transportowce zostały zatopione / każdy po 7000 ton /, jeden transportowiec 1000 ton i jeden kontrtorpedowiec w płomieniach. Z pośród eskortujących samolotów zestrzelono napewno 12, przypuszczalnie 6, a dwa uszkodzone. Straty własne 4 samoloty.-
Gwałtowny nalot sojusz. na Przylądek Gloucester na Nowej Brytanii. Straty npl. 12 samolot., straty własne 1.- Gwałtowne walki lądowe pod Salamana na Nowej Gwinei. Ciężkie straty npl.-
Kwatera gł. Mac Artuhra ogłosiła sprawozdanie z przebiegu walk lotniczych w sierpniu : Zniszczono 854 samoloty npl. Na Salamana zrzucono ponad 1000 ton bomb. W czasie nalotów na szlaki okrętowe połud. zach. Pacyfiku zatopiono 500 jednostek

a setki dalszych uszkodzono.-
Chiny : Naloty lotnictwa USA. o szerokim zasięgu. W Hong-Kong bombowce amaryk.trafiły dwa statki, ponadto atakowały bazy japon. w Hanoi w Indochinach, oraz w Wu-Czang.-
Birma: Naloty ciężkich i średn. bombowców ameryk. na składy kolej. na połud. od Mandelay.-
Anglia : W sprawozdaniu za miesiąc sierpień Min. Lotn. donosi, że RAF., stacjonowane w Anglii zrzuciła na płn.Włochy 3000 ton bomb, czyli prawie tyle, co w całym roku 1940 na Niemcy. Na Niemcy zrzucono w sierpniu 16.000 ton bomb, a w czasie całego czwartego roku wojny 96.000 ton. Lotnictwo USA., stacjowane w W.Brytanii zrzuciło na Niemcy w czwartym roku wojny 7500 ton bomb.-
USA.: Do USA. przybył z kół bliskich Watykanowi, wysoki duchowny / z powodu przeszkód w odbiorze wiadomośc niezrozumiała /.-
Sekretarz Stanu Hull oświadczył, że nic mu niewiadomo, jakoby z Watykanu przybył jakikolwiek emisarjusz w celu podjęcia prób pośrednictwa pokojowego.-
Prem.Churchill odbył szereg konferencyj, jednakowoż nazwiska ich uczestników są trzymane w tajemnicy.- Koresp. radia bryt. donosi, że obecne konferencje premiera z prezydentem obracają się głównie dokoła spraw politycznych, aczkolwiek łatwo zrozumieć, że sprawy wojskowe nie mogą być pomijane, gdziekolwiek premier jest obecny.-
Bałkany : Węgierska agencja informac. donosi, że do Sofii przybyli min. spraw zagr. Rzeszy Ribbentropp, głównodowodzący Keitel , i prem. Rumunii Antonesco.-
Dania : Władze niem.poleciły wydać wszelką broń do 7 b.m. Po tym terminie przechowujący broń będą karani śmiercią.-
Sprawy polskie :Prasa niem., okazująca się w Polsce, opublikowała 10 nazwisk niem. urzędników, którzy zginęli z rąk polskich działaczy niepodległościowych.-

Londyn, dnia 4 września 43r. sobota - z kom.połud.
Serwis zamorski.

Dzisiejsze kom. kwatery gł.gen.Eisenhovera donosi, że oddz. VIII-ej armii posuwają się naprzód zadawalająco i zajęły Reggio di Calabria i San Giovani. Npl. próby uszkodzenia urządzeń przeważnie bezskuteczne. Opór npl. słaby, dotychczas nie nawiązano łączności z głównymi siłami przeciwnika. Wzięto znaczną ilość jeńców.- Niemcy donoszą o drugim desancie sojusz. na samym połud. krańcu półwyspu.- Ub.nocy najcięższe bombowce RAF."Lancester" zrzuciły 1000 ton bomb na Berlin. Z tego nalotu, jak również z innych operacyj nie powróciło 22 bombowce.-

Londyn, dnia 1.IX.43r. Aleksander Werth, koresp. moskiewski "Sunday Times" ; z korespondencji tygod. z Moskwy.

Dwa powody zmuszają Niemców do zaciętej obrony. Pierwszy z nich dotyczy odcinka połud. Cała niem. motoryzacja i obsługa łączności czerpie w wielkiej mierze paliwo ze źródeł naft. i złoży węglowych w Zagłębiu Donieckim. Z chwilą utraty Zagłębia Niemcy zostają zdani na zapleczu frontowym na naftę rumuńską, oraz węgiel z Polski. Drugi powód dotyczy całego frontu, a odnosi się do systemu komunikacyjnego. Cała ofenzywa ros. toczy się obecnie przeciw komunikacjom. W szczególności natarcie na połud. od Siewska zmierza do poprzecinania linij kolej. na lewym wybrzeżu Dniepru. Z chwilą przeprowadzenia tego planu cały teren musi nieuchronnie paść w ręce ros. Ten związek między systemem komunikacyjnym a organizacją obrony został wykazany na wiosnę tego roku, gdy używając analogicznej metody Niemcy zmusili Rosjan do wycofania się z Zagłębia Donieckiego. Te okoliczności tłumaczą wystarczająco niebywałą zaciekłość pochodu niem. na terenie, któryby można nazwać przedpolem Zaporoża.- Wiadomo, że z chwilą utraty Zaporoża cały Półwysep Krymski zostaje odcięty.-

Bardzo charakterystycznym objawem są stale powtarzające się zeznania jeńców niem., z których wynika, iż wszystkie pozycje miały być bronione za wszelką cenę. Rozkazy tego rodzaju otrzymywały garnizony Orła, Siewska, Charkowa i Lubotina. W szczególności przebieg walk o Lubotin przedstawia w właściwym świetle niem. wersję o planowej ewakuacji. W rzeczywistości w szeregach niem. walczyli podchorążowie z pobliskiego ośrodka przeszkolenia, obsługa weterynaryjna, kucharze, a nawet zespoły orkiestr wojskowych. Charakterystycznym jest również, w jaki sposób, oficerowie zachęcali żołnierzy do walki.

Führer nigdy nie daruje nam utraty Charkowa. Musimy więc z Lubotina przejść do przeciwnatarcia i Charków odzyskać.-
Te apele trafiają na odzew. Jak się okazuje, prymitywizm umysłowości nie uległ zmianie i nie przesączyło się jeszcze światło przez grube germańskie czaszki.
Inny objaw z tej samej kategorii, który szczególnie boleśnie dotknął Rosjan, to zniszczenie muzeum Czechowa w Taganrogu. Wszystko to skłania Rosjan do jeszcze większego pośpiechu o oswobodzenie Rosji.-
Została otwarta wystawa planów odbudowy powojennej, obejmująca szczegóły zamierzanych prac zarówno w zakresie urbanistyki, jak hodowli i uprawy roli. Wielki nacisk położono na mechanizację rolnictwa i system kolejowy. Również bardzo wiele uwagi poświęcono odbudowie szkolnictwa. Poważną rolę odgrywa szkolnictwo wojskowe. Przewidziane jest otwarcie 9-ciu szkół kadeckich im. Suworowa, w których będą kształceni wychowankowie od 8-go do 17-go roku życia. Nie ulega wątpliwości, że w związku z obecną kampanią autorytet oficerów w przyszłej Rosji będzie bardzo wielki.-

N.p.6.IX.43r.

Londyn, dnia 1.IX.43r. ~~Thmm~~ Tahoo Hole : wydarzenia bieżące.

W opinii londyńskiej panuje przekonanie, że wojna zbliża się obecnie do decydującego punktu. Konferencja w Qubec jest uważana za najważniejszą ze wszystkich dotychczasowych. Prasa przeprowadza analogię między położeniem Niemiec obecnie a w sierpniu 1918 r. Na temat stosunków między państwami anglosaskimi a Rosją powstała w związku z konferencją znowu powódź pogłosek, kolportowanych nietylko przez ośrodki neutralne, ale i u nas. Doszło do tego, że ameryk. sekretarz Stanu Hull musiał zaprzeczyć, jakoby był przeciwny rządowi ros. i życzył sobie wykrwawienia się Rosji, a również ang. min. informacji napiętnował tego rodzaju plotki. Podsekretarz Stanu USA. zaprzeczył ze swej strony, jakoby USA. popierały przywódców reakcyjnych i zwalczały demokratycznych. Było to wyraźnie wymierzone przeciw tym, którzy zarzucają USA. tendencje imperialistyczne.-

Nonsensem jest również porównywanie ofiar, ponoszonych przez USA., Anglię i Rosję. Są to wielkości tak różne, że nie sposób znaleźć wspólnego mianownika.-

Książka sławnego publicysty ameryk. Waltera Lippmana o ameryk. polityce zagranicznej jest wciąż jeszcze największym przebojem sezonu wydawniczego. Jedna z głównych jej tez, to stwierdzenie, że w razie jakiegokolwiek poważnego konfliktu między aljantami zachod. a Rosją każdy naród stanie przed koniecznością zdecydowania się po czyjej stronie opowie się w przyszłej wojnie.-

M.p.dn.6.IX.43r.

Londyn, dnia 2.IX.43r. W.N.Heward : z komentarza politycznego.

Powracam właśnie z rozmowy z Nowozelandczykiem, który nie krył przedemną pewnego rozczarowania z tego powodu, że prem.Churchill nie dość miejsca poświęcił sprawie wojny w rej. Oceanu Spokojnego. Nie wystarczy dość podkreślać, jak z tego przykładu wynika, ryzyka, ograniczoności horyzontów. Jest rzeczą zrozumiałą, że ponieważ sąsiadujemy z Niemcami o kilkadziesiąt mil, w pierwszym rzędzie widzimy niebezpieczeństwo z tej strony, podczas gdy dla ludzi z Pacyfiku najrealniejsza jest groźba japońska. Wszystko razem, to jednak jeden i ten sam front. Nie żalimy się na to, że nie wiele dowiedzieliśmy się z Qubec o wojnie w Europie. Sprawa drugiego frontu, to sprawa rozkładu czasowego wojsk. operacyj, a o tym tylko naczelne dztwo może nietylko wiedzieć, ale i decydować. Dobrze się jednak stało, że w USA. zdementowano energicznie pogłoski o rozdźwiękach z Rosją. Zbytnio się one szerzyły i nierozumiano całego nonsensu twierdzenia, jakoby sojusznicy świadomie ignorowali Stalina. Mówiąc w własnym zresztą tylko jednak imieniu, stwierdzam otwarcie, że nie jestem zadowolony, iż konferencja ministrów spraw zagranicz. Anglii, USA. i Rosji dotąd się nie odbyła. Przypisuję to faktowi, iż dyplomacja wszystkich trzech państw w dalszym ciągu jest maszyną ociężałą, przestarzałą i powoli działającą. Pozostaje paradoksem, że dzisiaj, gdy min.Lyttleton przedstawia nam wspaniałe rezultaty modernizacji w przemyśle wojennym i postępów osiągniętych w innych dziedzinach, dzięki racjonalnej organizacji, posługujemy się w roku 1943 dyplomatyczną maszynerią, którąż ze względu na niepotrzebne komplikacje już w 1914 r. była przestarzała. Ta okoliczność, a nie jakaś ponura tajemnica jest przyczyną, że konferencja dotad się nie odbyła.-

Londyn, środa, dnia 8.IX.43r. Kom. ang. po połud. Serwis zamorski.

Radio Berlin donosi dzisiaj, że zostało ewakuowano Stalino w toku elastycznych operacyj. Ze źródeł ros. brak jeszcze potwierdzenia. Jest rzeczą znamienną, że Berlin uprzedził Rosjan w podaniu wiadomości, chcąc najwidoczniej w ten sposób podkreślić pozory planowej ewakuacji. Stalino było w rękach niem. od października 1941 r. Zajęcie nastąpiło przez skrzydlenia miasta z dwóch stron., co Niemców zmusiło do wycofania się, o ile nie chcieli ryzykować drugiego Stalingradu. Jest to największa baza niem. w Zagłębiu Donieckim.-

Front śródz.: Oddz. VIII-ej armii, walczące na zach. wybrzeżu Włoch, znajdują się już na 5 mil ang. poza Palmi. Teren już mniej górzysty, aczkolwiek poprzecinany licznymi rzeczkami.- Tylko 30 z pośród jeńców, dotychczas wziętych, jest żołnierzami niem. Reszta Włosi, którzy nie stawiają żadnego oporu. Niemcy donosz , że ub. nocy wyladowały siły sojusz. na zach. Włoch w Zatoce Eufemia.- Naloty na linje komunikac. i kolumny transport. pod Crotone i Catanzaro.- Nalot "latających fortec" na Foggia, w nocy zaś na Viterbo.- W 48 godz. po desancie przez Cieśninę Messyńską udał się do gen. Montgommery gen. Alexander na konferencję.- W toku operacyj desantowych wybitną rolę odegrała królewska mar. indyjska.-

Front zach.: Ub. nocy naloty lekkich bombowców "Moskito" na Belgię i Francję. Wszystkie samoloty powróciły.-

USA.: Churchill i Roosevelt spędzili dzisiaj prawie cały dzień na konferencjach, w których uczestniczyli również szefowie sztabów.-

Londyn, czwartek, dnia 9.IX.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski i europ.:

Front śródz.: Wczoraj wieczorem radio Algier zawiadomiło, że Włochy podpisały rozejm w myśl zasad bezwarunkowej kapitulacji. Wkrótce potym marszałek Badoglio przemawiał z radiostacji rzymskiej, nakazując włoskim siłom zbrojnym natychmiast zaprzestać kroków npl. w stosunku do aljantów, ale opierać się wszelkim atakom, któreby zostały podjęte przeciw Włochom z jakiejkolwiek innej strony.- Agencja Reutera stwierdza, że rozejm został już podpisany w dniu 3 września, by rozpoczęto desant na półwysep włoski, jednakowoż ogłoszenie zostało odroczone do najbardziej sposobnej chwili.- Dziś rano xxxxxxxxx kwatera główna gen.Eisenhovera wydała specjalny komunikat, donoszący, że zostały podjęte nowe operacje wojsk. na ziemi włoskiej w okręgu Neapolu.- Wiadomość o nowym desancie podało już wcześniej radio Tunis, mianowicie po północy nadało audycję do Włochów, cytując treść ulotek, zrzuconych nad Włochami i donoszących o tym, że potężne bryt., ameryk., kanad. oddz. wylądowały we Włoszech, korzystając z pełnego poparcia silnych formacyj lotnictwa i floty wojennej. Radio zwróciło się do Włochów z apelem, podkreślając, że otwiera się przed nimi sposobność współdziałania z sojusznikami i pozbycia się Niemców. W szczególności wielkie usługi mogą oddać pracownicy na kolejach. Żaden Niemiec nie powinien mieć sposobności poruszania się na terenie Włoch.- Oddz. włoskie na Bałkanach zostały przez radiostacje sojusz. wezwane do stawiania oporu niem. próbom rozbrajania, oraz do opanowania baz na Dodekanezie. Samoloty włoskie winny się schronić na Cypr, bądź też do Płn.Afryki.- W audycji dla Greków wezwano ludność, by pozwoliła żołnierzom włoskim uchodzić, ale odbierała im broń.- Urzędowe oświadczenie ang. stwierdza, że rozejm, stanowiący bezwarunkową kapitulację Włoch, dotyczy wyłącznie spraw wojsk., natomiast nie zawiera żadnych postanowień z dziedziny zagadnień politycz., finansowych i gospodarczych, które będą dopiero później wydane. Okoliczności nie pozwa-

lają ujawnić szczegółów rozejmu.-
Niemcy donoszą o silnym desancie sojusz. pod Catanzara, w którym uczestniczy jakoby 45 dywizyj piech. Brak jeszcze potwierdzenia ze źródeł sojusz
Admirał Cuninngham ogłosił wezwanie do marynarzy włoskich, by ze swymi statkami zawijali do portów sojusz., portów ros. nad Morzem Czarnym, bądź neutralnych, a w ostateczności, gdyby groziło wpadnięcie w ręce niem., statki zatapiali.-
Prez.Roosevelt, przemawiając ub.nocy przez radio oświadczył, że kapitulacja Włoch, to wielkie zwycięstwo nietylko dla narodów zjednoczonych, ale również dla samych Włoch. Mimo tego niepora jeszcze święcić tryumfy. Wojna na Morzu Sródz. jeszcze niedobiega końca. Trzeba jeszcze Niemców wyrzucić z Włoch i z Francji, a następnie uderzyć na same Niemcy na ich własnym terenie z kilku stron.
W ub.tygodniu stale obradowałem z prem.Churchillem a zarazem obaj pozostawaliśmy w kontakcie z przywódcami narodów zjednoczonych, w szczególności Rosji i Chin, które na odległych frontach walczą z taką determinacją i powodzeniem. Plany, opracowane w ub.roku w Casablance, oraz na naszej konferencji w maju b.r. w Waszyngtonie są wykonywane zadawalające. Opracowane zostały dalsze plany w czasie naszego ostat. spotkania. Niewolno jednak nigdy zapominać, że czekają nas jeszcze bardziej zacięte walki w ciągu długich miesięcy.-
Prezydent w ostat. chwili zmienił treść swego przemówienia, przekazując otrzymaną w toku jego wygłaszania wiadomość o nowym desancie na Włochy.- Koresp. wojenni donoszą, że oddz. VIII-ej armii zmusiły na płn. od Palmi niem straży tylne do podjęcia walki. Niemcy są okopani na wzniesieniach, panujących nad równinami, posiadają bardzo silne uzbrojenie artyleryjskie i walczą o każdą piędź ziemi.-
Gen. Smuts na wiadomość o podpisaniu rozejmu oświadczył, że obecnie nadchodzi końcowa faza wojny.-

koresp. ameryk. ang. radia podkreśla różnorodną reakcji na wiadomość w Nowym Jorku i Waszyngtonie. W Nowym Jorku wrażenie było tak potężne, że prawie wszędzie przerwano pracę. W Waszyngtonie natomiast znacznie większa rezerwa, zwłaszcza w kołach urzęd gdzie podkreślają, że trzeba jeszcze pobić Niemców. Radio niem. doniosło o utworzeniu z emigrantów faszystowskich w Niemczech rządu włoskiego w imieniu Mussoliniego. Rząd ów, stawiając sobie za cel uratowania honoru Włoch odmówi, przyjęcia warunków rozejmu i wezwał żołnierzy włoskich do kontynuowania walki.- Londyński "Times" zaznacza, że sukces zawdzięczamy w pierwszym rzędzie mężowi stanu, kt trwale i konsekwentnie trzymał się jednej koncepc strategicznej, aż ją zrealizował: Churchillowi.-

Rosja : spec. rozkazie dziennym Stalin zawiadomił o zdobyciu Stalino. Miasto zostało zajęte po zaciętych walkach ulicznych. Obecnie po zajęciu Krasnoarmiejska, gdy uległa przecięciu linja kolej Stalino-Dniepropietrowsk, Niemcom pozostała do dyspozycji jedynie linja mniejszego znaczenia, pr wadząca na południe. Oddz. ros., postępując w kie na płn. zach. i połud. od Stalino, ścigają nieprzy jaciela, który znajduje się w pełnym odwrocie na odcinku dług.125 mil ang.-

Na odcinku central. oddz. ros., które przez zdobycie Konotopu, przecięły łączność między armiami niem. w centrum i na południu, nacierają na Bachmacz z trzech kierunków.-

Amb.USA. Standley podkreślił, że wiadomość o kapitulacji Włoch jest wielkim sukcesem i zachętą dla wszystkich sojuszników. Również sukcesy ros., z powodu których składa Rosji życzenie imieniem wsz kich narodów sprzymierzonych, są dla aljantów wie ką radością. Zwycięstwo któregokolwiek z narodów zjednoczonych, to zwycięstwo wszystkich sojuszni Min. Eden zaprosił na śniadanie wicekomisarza Maj kiego. Udział wzięli również amb. Winnat, oraz

członkowie gabinetu wojennego.-
Ocean Spokojny : Na Nowej Gwinei szybkie postępy oddz. sojusz. Oddz.austral., które wylądowały w Zatoce Huan znajdują się już tylko na 5 mil ang. na wsch. od Lae, natrafiając na słaby opór npl. Ameryk. oddz. spadochronowe, które wylądowały na zach. od Lae, przyczym drogą powietrzną wysadzono również lekką artylerię, walczą na zach. od Lae w dolinie Malcoln i skonsolidowały tam swoje pozycje. Nacisk sojuszników na Salamaua wzrasta.- Ze strony ameryk. ogłoszono szczegóły o wykonanym 8 dni temu nalocie USA. na wyspy Karkus, położone w odległ. tylko 200 mil od Tokio. Zniszczono na miejscu szereg urządzeń wojsk. Pożary płonęły jeszcze następnego dnia. Nalot wykonano z lotniskowca.-
Front zach.: Ub.nocy nalot RAF. na terytorium npl. Szczegółów jeszcze brak.- Wczoraj w ciągu dnia naloty myśliwców sojusz. na Lille, Abbeville i Dunkierkę. Pod wieczór szczególnie gwałtowny nalot bombowców na teren między Boulogne i Calais. Straty npl.9 samolotów, własne 4.- Ub.nocy zestrzelono nad Anglią dwa samoloty npl.-

Londyn.dnia 8.IX.43r.Kom.ang.poranny.Serwis zamorski i europ./xxxxxxx środa/.

Rosja : Oddz.ros.posuwające się na zach. od Konotopu zajęły miejscowość Czesnekowa /?/, położoną na 5 mil ang. na płn.zach.od ważnego węzła kolej.Bachmacz, położonego na linii kolej.do Homla. W ten sposób w 24 godz.po zdobyciu Konotopu uległo przecięciu połączenie kolej. między central. a połud. częścią niem.frontu. Sam węzeł Bachmacz jest zagrożony, gdyż Rosjanie pobeszli go od wschodu, zajmując miejscowość Baturin. W nocy z poniedziałku na wtorek lotnictwo sowiec. wykonało gwałtowny nalot na Homel.- Na połud. od Briańska Rosjanie zajęli miejscowość Nawlija.- Dalsze postępy na połud. i zach. od Charkowa. W szczególności na zachód od Charkowa nader zacięty opór niem. Rosjanie odzyskali na tym odcinku miejscowość Zenkow.-
W Zagłębiu Donieckim oddz. ros. zbliżają się coraz bardziej do Stalino i koresp.moskiewscy donoszą, iż przednie formacje wkroczyły już na przedmieścia.- Ogółem zajęto w dniu wczorajszym ponad 300 miejscowości.- Moskwa podała zestawienie strat npl. w ciągu 2-ch miesięcy od 5 lipca do 6 września.
Niemcy stracili ogółem w zabitych, rannych i jeńcach półtora miljona ludzi, z czego na zabitych przypada 420.000, a na jeńców 38.600. 8400 czołgów npl. zniszczono, a 1000 zdobyto, 5000 dział zniszczono, 2000 zdobyto. Ponadto Niemcy stracili 5700 samolotów i 35.000 pojazdów mechanicznych.-
W radio finlandzkim został nadany komentarz, wygłoszony przez Szweda i stwierdzający wątpliwe widoki powodzenia, t.zw."elastycznej taktyki" niem. Komentator stwierdził otwarcie, że szanse utrzymania przez Niemców w ten sposób Briańska i Smoleńska nie wydają się pomyślne.-
Front zach.: Szósty dzień z rzędu lotnictwo sojusz. atakowało wczoraj w ciągu dnia głównie objekty w płn.zach. Francji, zgrupowane w pasie 15-stu mil ang., przylegającym do Kanału i bombar-

dowanym już od 6-ciu tygodni z szczególną intensywnością. I tym razem najznamienniejszym objawem był brak oporu ze strony npl. Ameryk. "latające fortece" bombardowały lotnisko w St.Omer, średnie bombowce USA. lotnisko w St.Paul, średnie bombowce RAF. składy towar. w St.Omer, Poix i Abbeville. Nad całą Francją nie pojawił się ani jeden myśliwiec npl. Ameryk. "latające fortece" atakowały montownie w pobliżu Brukseli i zestrzeliły przy tej sposobności dwa niem. myśliwce. Był to jedyny okręg w którym lotnictwo niem. spróbowało obrony. Pozatym bombowce RAF. atakowały konwój npl. Jeden myśliwiec własny nie powrócił.-

Nalot z poniedziałku na wtorek, wykonany na Monachjum przez RAF. był ciężki i skoncentrowany. W półgodziny zrzucono wielką ilość bomb kruszących i zapalających. Niemcy używali w szczególnie wielkiej skali rac świetlnych i oświetlających atakujące samoloty. Inne samoloty RAF. atakowały tej samej nocy lotniska w Francji. Nie powróciło ogółem 16 bombowców. Straty npl. 7 myśliwców.-

Ocean Spokojny : Manewr kleszczowy, podjęty przez oddz. sojusz. na Lae na Nowej Gwinei, rozwija się pomyślnie. Zachod. skrzydło wojsk sojusz. stanowią ameryk. oddz. spadochronowe, które dotarły już do Lae na 20 mil ang. od strony zach. Drugie skrzydło, to oddz., głównie australijskie, które wylądowały z okrętów w Zatoce Huon na wsch. od Lae i forsownym marszem 5-cio dniowym przez najtrudniejszy teren w dżungli dotarły na ~~[illegible]~~ odległość 4-ch mil ang do Lae. Między garnizonami w Lae i Salamaua nie istnieje żadna łączność i obie te placówki, obsadzone przez około 20.000 żołnierzy japon., są odcięte również od łączności z wszelkimi bazami dostaw. Japończycy próbują przesyłać posiłki drogą powietrz co ich jednak drogo kosztuje, gdyż z pośród 30-stu samolotów, które pojawiły się nad Zatoką Huon zestrzelono napewno 7, a przypuszczalnie 6 dalszych tracąc jeden własny.-

Dowódca wojsk austral. gen. Blamey podkreślił, że oddz. spadochronowe raz jeden tylko robiły próbę lądowania w pełnym rynsztunku, wobec czego ich wyczyn tym bardziej zasługuje na wyróżnienie.- Austral. min. lotnictwa oświadczył, że w walkach bierze obecnie udział nowy typ myśliwca "Bumerang" którego produkcja, rozpoczęta w Australii rok temu była do tej chwili trzymana w zupełnej tajemnicy.-

Front śródz.: Pochód oddz. sojusz. w połud. Włoszech postępuje prawie że bez incydentów. Na wybrzeżu zachod. zajęto miejscowość Palmi, górującą nad równinami ku zachodowi. Nastąpiło to w poniedziałek rano. Po połud. sojusznicy posuwali się wzdłuż drogi przybrzeżnej, która, jak się przypuszcza, jest dalej obsadzona przez silne oddz. niem. W centrum oddz. sojusz. operują w odległości około 15-stu mil ang. ku wschodowi. Tutaj postępy z powodu górzystego terenu są tak utrudnione, że nawet muły nie mogą być używane. Najważniejszy problem, to zaopatrywanie przed. formacyj w żywność i wodę.- Przez Cieśninę Messyńską przepływają bez przerwy dostawy. Z drugiej strony wszystko wskazuje na to, że obsługa dostaw po stronie niem. coraz bardziej szwankuje. Najznamienniejszym objawem jest zupełny brak min, którymi Niemcy tak szafowali zarówno w czasie kampanii afryk., jak i sycylijskiej. Obecnie nie spotyka się nich zupełnie, a na wybrzeżach po drugiej stronie Cieśniny Messyńskiej znaleziono ich tylko 7.-

Wczoraj do godz .6 rano trwały bez przerwy na okręg Neapolu dzienne i nocne naloty, odkąd się rozpoczęły przed 84 godzinami.

Lotnictwo sojusz. atakowało również miejscowość Altamura na 50 mil ang. na płn. od Taranto. Krzyżują się tam linje kolejowe.-

Radiostacja narodów zjednoczonych w Algierze wzywała ponownie naród włoski do akcji sabotażowej przeciw dostawom niem., co stanowi najlepszy środek zapobiegnięcia dalszemu prowadzeniu w into-

resach Hitlera na ziemi włoskiej.-
USA. - Prez. Roosevelt zapowiedział, że w ciągu najbliższego dnia lub dwóch należy oczekiwać znacznego postępu w kierunku doprowadzenia do konferencji między nim, prem. Churchillem, a Stalinem.- Koresp. radia bryt. powołując się na informację z najwyższego źródła, donosi, że prem. Churchill przebywa w Waszyngtonie, wyczekując szybkiego załamania się Włoch, którego następstwem będzie konieczność podjęcia bezpośrednich decyzyj przez przywódców sojuszniczych. Niezbędne będzie również zebranie się komisji przedstawicieli wspomnianych trzech państw w celu wspólnego rozpatrzenia następstw z chwilą zaprzestanie udziału Włoch w wojnie.- Radiostacja włoska / nazwa nie wymieniona/ podkreśliła w swej audycji potrzebę konkretnego sformułowania swych żądań przez sojuszników.- W swym oświadczeniu na temat konferencji z Stalinem prez. Roosevelt dodał, że szczególnie w ciągu ostatnich kilku dni dokonano na tym polu zadawalających postępów.- Szef sztabu generał. Marschall, przedkładając sekretarzowi wojny Stimsonowi sprawozdanie z dwuletniego okresu czasu, poczynając od 30 czerwca 1941 r., podkreślił, że w tym czasie armia została powiększona o 5.000.000, w tym 2.000.000 lotnictwa.- Z pośród 90-ciu łodzi podwod., zatopionych w ciągu maja, czerwca i lipca b.r., 29 zostało zatopionych przez ameryk. siły zbrojne.-
Finlandia : Finlandzki dziennik "Suomi Socialdemokraten" stwierdza, że włoski lud i rząd pragną pokoju, ale jak to wiadomo innym ludom, niełatwo takie pragnienie urzeczywistnić.-
Argentyna : Sekretarz Stanu Hull napiętnował bez osłonek stanowisko rządu argentyńskiego. Oświadczył on, iż niewątpliwie uczucia narodu argentyńskiego nie doznają poparcia ze strony rządu, który na podstawie dobrowolnie przyjętych zobowiązań winien by podjąć odpowiednią działalność. Dostawy na

podstawie ustawy o sprzedaży i najmie sprzętu woj. są przeznaczone dla tych państw, które walczą przeciw agresji, tymczasem w Argentynie agenci osi wciąż jeszcze działają, przyczyniając w ten sposób sojusznikom strat w ludziach i materiale.-
W opinii publicz. wystąpienie min.Hulla jest uważane za jedną z najbardziej ostrych odprzaw, jakich kiedykolwiek udzielił.-
Dania : Prasa szwedzka donosi o wzroście sabotaży. Głównodowodzący niem. postanowił nagrodę równowartości tysiąca funta szter. za donoszenie o sabotażach.-
Litwa : Sześciu z pośród 9-ciu członków rządu litewskiego, powołanego przez Niemców, odmówiło podpisu dekretu o zaciągu ludności do armii i szeregów robotniczych.-
Niemcy : Jedno z czasopism szwedzkich przytacza opowiadanie oficera niem., który zbiegł z karnego obozu w Narwik.Został on skazany w Polsce na dwa miesiące ciężkiego aresztu za to, ~~xxxxxxxxxxxxxxx xxxx~~ że osobiście dopomagał zgłodniałym uchodźcom polskim. Gdy po odbyciu kary oświadczył, że w dalszy ciągu zastrzega sobie prawo przestrzegania najzwyczajniejszych ludzkich zasad postępowania został zesłany do Narwik, gdzie już przebywa 800 żołnierzy niem.-
Walcząca Francja : Narod. Komitet Wyswobodzenia Francji zapowiedział na dzień 3 listopada zebranie się rady o kompetencjach doradczych, złożonej z przedstawicieli ruchu wolnościowego zarówno w samej Francji, jak i w jej posiadłościach zamorskich.-

M.p.8.IX.43r.

Londyn, dnia 8.IX.43r. Major Oliwer Stewart : przegląd lotniczy.

Kampania we Włoszech i Afryce Płn. może służyć za piękny przykład strategicznego przygotowania działalności armii przez lotnictwo. Podczas gdy bombowce długodystansowe atakowały urządzenia transport. i komunikac., bombowce średnie i myśliwce bombardujące nacierały wprost na walczące wojska. Obecnie znajdujemy się w fazie analogicznych przygotowań strategicznych w odniesieniu do Niemiec. Nie można zbyt dobitnie podkreślać zarówno rozmiarów, jak i nagłości tego zadania.
Jeśli już inwazja na Włochy wymagała wielkiego wysiłku, to tym większego trzeba będzie, by uderzyć na Niemcy. Czas jest czynnikiem nader istotnym. Grozi nam niebezpieczne przekonanie, jakoby pozostawało nam jeszcze mnóstwo czasu na wykonywanie nalotów bombardujących. Takie stanowisko, to zapominanie lekcji historii, iż każda broń trafia w końcu na równoważną obronę. Sposobność wykonywania nalotów nocnych może nie trwać długo.
Jeśli zamierzamy strategiczne naloty doprowadzić do maxymalnego natężenia dopiero jutro, to może się to okazać już zapóźno. W ostat. czasach wzmagają się głosy, domagające się większego nacisku na wytwórczość samolotów transportowych. Następstwem może być jednak odwrócenie uwagi w obecnym, najbardziej krytycznym okresie, od znaczenia lotnictwa bombardującego. Mamy już odmianę najcięższego bombowca "Lancester" przeznaczoną do przewozu. Czego nam jednak trzeba, to przedewszystkiem bombowców "Lancester". Czytałem ostatnio w jednym z czasopism ameryk., że 21% kilkumotorowych samolotów ameryk. stanowią transportowce. Są one niewątpliwie bardzo pożyteczne, ale lotnictwo USA

przedstawiałoby jeszcze większą wartość, gdyby jego ciężkie maszyny składały się wyłącznie z bombowców. Jeśli przyjmiemy, że nadszedł punkt kulminacyjny do bombardowania, to musimy dojść do wniosku, że ilość naszych bombowców wciąż jeszcze nie jest wystarczająca. Jet rzeczą jałową wdawać się w rozważania na temat gigantycznych nalotów w roku 1944, gdyż nieprzyjaciel może wówczas dysponować nowymi środkami, które udaremnią naszą ofenzywę lotniczą. Dotychczas znaczna część sił lotniczych W.Brytanii musiała być zwrócona przeciw Włochom. Niewolno jednak zapominać, że Niemcy są naszym głównym przeciwnikiem Ryzykujemy, że w każdej chwili nasza ofenzywa lotnicza może zostać powstrzymana i ponieść porażkę. Już obecnie załogi naszych bombowców donoszą o straszliwej obronie p.lotn. Berlina. Niemcy stosują na wielką skalę tego rodzaju środki, jak naświetlanie racami atakujących samolotów, oraz zrzucane zgóry specjalne typy bomb małokalibrowych. Z Wysiłku techni i niem.nie wolno lekceważyć, chociaż i nasi specjaliści nie próżnują. Nic szkodliwszego nad koncepcję naszej ofenzywy lotniczej, jako postępu, przebiegającego falistą linję, wznoszącą się, to opadającą. Tą drogą następuje podważenie przekonania o konieczności wzmożenia ofenzywy w najbliższym czasie. Musimy pamiętać o tym, że bombardowanie strategiczne okazało się najlepszym środkiem zmniejszenia własnych strat. Przez powiększenie rozmiarów bombardowania możemy zaoszczędzić nie tylko naszych sił lądowych i morskich, ale i powietrznych.-

Londyn,czwartek,dnia 9.IX.43r.Kom.ang.wieczorny.
Serwis kraj. i europ.

Front śródz.: Desant sojusz.pod Neapolem postępuje pomyślnie. Operacjami kieruje gen.USA.Clark dowódca V-ej armii ameryk., który swego czasu kierował również lądowaniem na Sycylii. Znaczną część lądujących oddziałów stanowią formacje V-ej armii ameryk. O udziale VII-ej armii nic jeszcze niewiadomo. Wszystkie siły lądowe na półwyspie włoskim łącznie z wojskami włoskimi pozostają pod naczelnym dztwem gen. Alexandra. Lotnictwem kieruje wicemarszałek Tedder, flotą adm. Cuninngham, VIII-ma armia, operująca na południu gen. Montgommery.- Oddz. VIII-ej armii, które wylądowały w Zatoce Eufemia, zajęły miejscowość Vibo Valenzia. Obecnie cała połud. część Włoch została przecięta przez tą część VIII-ej armii, która wylądowała w dn.3 b.m. pod Reggio di Calabria i posunęła się na północ poza Palmi. Oddziały te zajmują całą przestrzeń od Zatoki Gioia na wybrzeżu zachod. aż po Locri na wybrzeżu wschodnim.-
Wg. nadchodzących informacji flota bojowa włoska, która była zakotwiczona w Spezia i w której w skład wchodziły najnowocześniejsze i największe pancerniki włoskie znajduje się w drodze do Sycylii.-
Rząd włoski nadał alfabetem Morsego rozkaz do floty, wzywając ją do najdokładniejszego wypełniania warunków przewidzianych w rozejmie.- Cały system kolej. w płn. Włoszech i w części środkowych opanowany przez Niemców. Genua okup. przez Niemców, którzy zablokowali wszystkie wyloty dróg.- W Rzymie porządek i spokój.- W Medjolanie, Turynie i w Como demonstracje przeciw Niemcom.- We wtorek Niemcy donieśli o zajęciu pozycji na przełęczy Breneru przez strzelców alpejskich i oznajmili, że jest to wrogi krok ze strony obecnego rządu włoskiego.-
W dniu wczorajszym ameryk. "latające fortece",wykonały nalot na niem. kwaterę główną we Frascati na 20 mil ang. na połud. wsch. od Rzymu. Nalot b.udany, "latające fortece", które atakowały bez eskorty

zestrzeliły 28 z pośród 50-ciu niem. myśliwców. Ameryk. "Liberator`y" wykonały nalot na Fogię, poczym zestrzeliły 13 samolotów npl., nie ponosząc żadnych strat własnych. Lotnictwo sojusz.atakowało pozatym niem. linje komunikac. w połud. i central. Włoszech. Ogółem nieprzyjaciel stracił 46 myśliwców, własne straty 6 samolotów. Wg. nadchodzących doniesień garnizon niem. na Krecie w pogotowiu. Na Dodekanezie garnizony włoskie stosunkowo liczne. Na wyspie Rhodos wylądowały ostatnio niem.oddz. pancerne.- Niemcy wciąż jeszcze nie ogłaszają nazwisk członków emigracyjnego rządu faszystowskiego. Radiostacja w Zessen nadaje audycje w języku włoskim, występując jako tajna radiostacja włoska. W Francji wiadomość o kapitulacji Włoch powitana z entuzjazmem, tłumy demonstrują, gdzieniegdzie nawet uderzono w dzwony kościelne. Liczne oddz. włoskie przekroczyły w pełnym uzbrojeniu granicę szwajcarską, poczym zostały internowane. W drodze do Szwajcarii dochodziło do starć z żandarmerią franc., działającą z rozkazu Lavala.- Na Korsyce Włosi pokonali miejscowe garnizony niem. i opanowali wyspę.- W Jugosławii oddz. niem. i chorwackie zajmują Dalmację. W Belgradzie i Zagrzebiu doszło do starć między oddz. włoskimi i niem.- W Grecji oddz. włoskie wycofują się w kier.wybrzeży.- Wg. nadchodzących wiadomości doszło do niepokoju w Monachjum, Berlinie zaś sytuacja naprężona, czego dowodzą liczne patrole SS na ulicach miasta.-

Londyn, piątek, dnia 10.IX.43r.Kom.ang.poranny. Serwis zamorski i europ.

Front śródz.: Korespondenci woj. opisują operacje desantowe pod Neapolem, jako przekraczające rozmiarami nawet operacje, które zapoczątkowały kampanię na Sycylii. Przestrzeń ponad 1000 mil kwadrat. jest dosłownie zasiana statkami i okrętami woj. Lądowanie na Sycylii w porównaniu z obecnym wydaje się niewielkie.-

M.n.9.IX.43r.

Londyn, dnia 9.IX.43r. : Tahoo Kole : Z komentarza do komunikatu.

Kapitualcja Włoch zbliżyła oczywiście godzinę zwycięstwa, ale w kołach londyńskich stwierdza się, że jeszcze o wiele zawcześnie na to, by wdawać się w spekulacje na temat tego, o ile koniec wojny będzie wcześniejszy.- Niemcy posiadają we Włoszech przypuszczalnie około 18-19 dywizyj, z czego główną część na północy. Z urzęd. kom. wiadomo nam, że z Sycylii uratowały się trzy dywizje.-
Złamaliśmy oś w Europie, ale nie jeszcze na całym świecie. Trudno jednak nie wstrzymać się od pewnych refleksyj. Naród, który 25 lat temu cieszył się sympatią i poważaniem wszystkich innych, dostał się w następstwie chciwości i błędnej oceny swych przywódców pod jarzmo niem. i w rezultacie został zmiażdżony, podbity, przepędzony ze swych posiadłości i z wojny wyszedł z próżnymi rękami.-
Spróbujmy zreasumować sytuację : 1/ rozejm został podpisany, 2/ Włochy kapitulują, ale zobowiązują się odpierać ataki z jakiejkolwiek innej strony, 3/ warunki rozejmu są utrzymane w tajemnicy, 4/ Niemcy pozostają w Europie osamotnione, gdyż możemy być absolutnie pewni, że wszystkie kraje bałkańskie gorączkowo myślą nad wyciągnięciem wniosków z sytuacji.- Najciemniejszy punkt, to przyszłe plany niem. Otwierają się trzy możliwości przed Niemcami 1/ mogą próbować obalenia rządu Badoglio i narzucenia innego ze swej strony, 2/ Niemcy będą walczyli, gdziekolwiek się znajdują zarówno na południu, jak i centrum , 3/ wycofają swe siły i spróbują zorganizować opór gdzieś na północ od Rzymu. Osobiście skłaniałbym się do tej trzeciej koncepcji : mianowicie, że Niemcy będą próbowali przeciągnąć opór na północy Włoch przez zimę i początek wiosny.-
Jakie korzyści płyną dla sojuszników z kapitulacji Włoch ?

1/ Pierwszorzędne lotniska, z których będzie można atakować Bałkany i płd. Niemcy, 2/ zwolnienia wielkiej ilości floty sojusz., wiązanej dotychczas obecnością floty włoskiej. Niem. łodzie podwod. będą nadal operowały, ale walka z nimi będzie jeszcze łatwiejsza, 3/ zdobycie kontroli nad całym Morzem Egejskim i Adriatyckim.-
Jaka była reakcja W.Brytanii na tę wiadomość ?
Gdybyście w tej chwili znajdowali się na ulicach Londynu, bylibyśmy zdumieni, z jakim pozornym spokojem ludzie tę wiadomość przyjęli. Żadnych tłumnych demonstracyj, wygląd ulic normalny.
Byłoby jednak błędnym opierać ocenę nastrojów na tych pozorach. Byłoby głupotą z takiego zwycięstwa nie cieszyć się i nie być w optymistycznych nastrojach. Pierwsza reakcja przeciętnego Londyńczyka, to oddech ulgi. Od tak dawna słyszał wciąż od swych przywódców, że gdzieś na końcu długiego tunelu migoce słabe światełko, a teraz nagle blisko niego jarzy się potężny ogień !
Nareszcie ma poczucie, że trzyma w garści namacalną zdobycz.-

M.p.10.IX.43r.

Londyn, dnia 2.IX.43r. A.J.Mac Whinnie :-przegląd morski.

Dla niem. umysłowości flota wojenna, to nie pancerniki, tylko łodzie podwodne. Kampania łodzi podwodnych rozpoczęła się pod znakiem olśniewających sukcesów, które obecnie jednak zatrważająco zanikają. Mimo npl. łodzi podwod. prawie 3000 jednostek morskich wykonało z powodzeniem desant na Sycylię. Ostatnio wygląda na to, że sierpień był jeszcze jednym więcej feralnym miesiącem ~~niem.~~ dla Niemców na morzu. Wg. danych berlińskich ilość statków, zatopionych we wspomnianym miesiącu przez łodzie podwodne jest niższa, niż była kiedykolwiek w ciągu całej obecnej wojny. Cyfra ta wynosi dosłownie 15 statków. Wygląda prawie na to, że niebezpieczeństwo łodzi podwod. zostało opanowane. Niemcy rozgłaszają triumfalnie, że od rozpoczęcia wojny straciliśmy 58 łodzi podwod. Przezornie przemilczają jednak fakt, że sami tracili ostatnio po 30 łodzi podwod. miesięcznie.- Niemcy dysponują niewielką, lecz mimo to sprawną i potężną flotą bojową w Norwegii. Twierdzą oni, że flota ta wiąże trzon naszej floty bojowej na północy. Jest to twierdzenie dosyć lekkomyślne. Jeśli chodzi o swobodę poruszania się po oceanach, to najlepszego przykładu dostarczają Niemcy sami, rozdmuchując do niebywałych rozmiarów sukces j e d n e g o ze swych statków, który przemyknął się przez przestworza Pacyfiku ze swym ładunkiem do Japonii. My na to możemy tylko odpowiedzieć, że tysiąc okrętów wojennych i dwa tysiące statków handl. sojusz. stale znajduje się w ruchu na oceanach.- Nie ukrywamy, że straty ang. od początku wojny są poważne. Obejmują one :5 pancerników, 7 lotniskowców, 25 krążowników, 40 uzbrojonych statków handl., 102 kontrtorpedowce i 58 łodzi podwodnych. O czym jednak propaganda npl. nie wspomina, to że straty w każdej z tych klas zostały przekroczone nowymi konstrukcjami.-

Odkąd zatopiliśmy pancernik niem."Bismarck", który wg. Niemców był nie do zatopienia, admiralicja niem. stała nader ostrożna. Na włoską admiralicję podobny wpływ wywarła pamiętna bitwa pod Matapan. Mimo wszystko oczekujęmy dnia, gdy potężne formacje naszych ciężkich jednostek przepłyną Kanał La Manche. Nie będzie to jednak wielka bitwa między pancernikami obu stron, o której marzą nasi marynarze. Lękliwość niem. i włoskiej admiralicji marzenie to rozwiało raz na zawsze. Taka wielka bitwa, największa w dziejach świata czeka ich gdzieindziej : na Dalekim Wschodzie. Nasze siły potężnieją. Cztery lata temu załoga mar.ang. liczyła 145.000 ludzi, obecnie około miljona. Liczba ta stale wzrasta. W zaciągu marynarka korzysta z pierwszeństwa przed innymi gałęziami broni. Tutaj zapotrzebowanie na ludzi jest największe. Już szereg miesięcy temu wybierano oficerów mar., mających talenty do języków i oddawano na specjalne kursy nauki języka japońskiego.-
Znamiennym objawem jest rozrost morskiego lotnictwa Ostatnio niewiele słyszeliśmy o lotniskowcach na Morzu Śródz., czy na zachodzie. Były one tam niepotrzebne, gdyż rozporządzamy tam nietonącymi lotniskowcami, jakimi są wyspy. Dla lotniskowców nastaną jednak jeszcze wielkie czasy, gdy przyjdzie do wielkiej ofensywy na Pacyfiku. Wg. mych własnych obliczeń. będzie ona miała pełne szanse i rozpocznie się, gdy połączone floty aljanckie będą trzy razy liczniejsze od japońskiej. Japonia zależy w zupełności od swych arteryj komunikacyjnych. Z chwilą, gdy raz zostaną poprzecinane, wyspy japon staną w obliczu zagłady. W tej wojnie przeciw japon. komunikacjom pancerniki odegrają dominującą rolę. Aby mogły działać, potrzebują jednak ochrony powietrz., którą na tych niezmierzonych przestrzeniach mogą zapewnić jedynie lotniskowce. Wojna na Pacyfiku, to w swej istocie wojna morska, w której z kolei wielki udział przypada w udziale lotniskowcom. Zbliża się czas, w którym współpraca morskiej

i powietrz. potęgi aljantów wykaże, do czego jest zdolna.-

Londyn, dnia 10.IX.43r. W.K.Hewar : z komentarza do komunikatu.

Analogie historyczne są zawsze ryzykowne, ale tym razem nasuwają się w sposób zbyt natarczywy, by oprzeć się pokusie ich przytoczenia. Dzisiejsza sytuacja Hitlera łudząco przypomina położenie Napoleona w r.1813. Stał on wówczas w obliczu podwójnej ofenzywy strony sojuszników, mianowicie Rosji na wschodzie i Welingtona na południu. Jak dzisiaj, tak i wówczas nasza armia uważała za najbardziej celową ofenzywę na półwysep, do której specjalnie się nadawała dzięki korzystaniu z przewagi na morzu. Dziś atakujemy Włochy, wówczas atakowaliśmy Hiszpanię. Sojusznicy zaczęli Napoleona opuszczać, gdy stanął wobec konieczności równoczesnej walki na wschodzie i w Hiszpanii, podobnie, jak Hitler w Rosji i we Włoszech. Ta walka trwała rok. Dzięki potędze morskiej mogliśmy uderzyć na Hiszpanię, jako najsłabszy punkt Europy, dzięki temu, że był z szeregu stron dostępny od morza. Wg. słów Churchilla możnaby Hiszpanię określić podobnie, jak dziś Włochy, jako " miękkie podbrzusze nieprzyjaciela". Jak wówczas, tak i dzisiaj potęga morska zapewnia naszej strategii dwa bezcenne atuty: elastyczność i zasięg. Do nas należy decyzja, co do wyboru czasu i miejsca uderzenia. Jak dotąd wybraliśmy Włochy, ale wiadomo, że to jeszcze bynajmniej nie koniec. Każdy dzień może przynieść wiadomość o desancie w Francji, Holandii, Norwegii, czy Bałkanach.Te możliwości przeciwnika denerwują, dezorientują i zmuszają do rozpraszania i przerzucania swych sił. Dlatego nie będzie paradoksem twierdzenie, iż okręty sojusz. odegrały bynajmniej niepodrzędną rolę w zwycięstwie Rosjan w Zagłębiu Donieckim.-

i powietrza, potęgi aljantów rzesze, do czego jest zdolna.-

Londyn, dnia 10.IV.43r. H.Sidewar : Z komentarzy do komunikatu.

Analogie historyczne są zawsze ryzykowne, nie tym razem naucznej, ale w sposób zbyt-nauczający, by orzec się pokazało ich przeprowadzenie. Dzisiejsza sytuacja Hitlera łudząco przypomina położenie Napoleona w r.1813. Gdy on wówczas w obliczu podwójnej ze strony sojuszników, ale-powiście walki na wschodzie i zwrócona na połu-dnia. Jak dzisiaj, tak i wówczas zasada grała sam-dała ze najbardziej celowy, olenszyno na połowę, do której specjalnie się nadawało dzięki korzyst-nia z przewagi na morzu. Dziś ubezpiecza Europy, wówczas atakowaliśmy Hiszpanię. Sojusznicy za-częli przeciwko zgrozwach, gdy armia wojsk Lo-gyzerla romanowa walki na wschodzie i w Hiszpanii, gospodarze, jak Hitler w Rosji i we Włoszech. To wielka trwała rok. Dalsze postęp wszelkiej mogliby uderzyć na Hiszpanię, jako naj-czuchszy punkt Europy. Ulegli temu. To były z nar-rodu strona dostępny od morza: po. akcja Wellingtona uchwały Hiszpanię okrążyć podobnie, jak dzisiaj Włochy, jako " miękkie podbrzusze niemieckiej potęgi". Jak wówczas, tak i dzisiaj potęga morska zapew-nia zasadę strategii dla obrony, elastycz-ność i zasięg. Do nas należy decyzja, co do wy-boru czasu i miejsca uderzenia. Jak dotąd wybra-liśmy Włochy, ale wiadomo, że to jeszcze wyją-tkowej nie koniec. Każdy dzień może przynieść wia-domość o lądowaniu we Francji, Holandii, Norwegii, czy Bałkanach. Te możliwości przyciągają dezorgani-zują i zmuszają do rozpraszania i prze-rzucania swych sił. Dlatego nie będzie paradok-sem twierdzenie, iż okręty sojuszn. odegrały wyjątk-owej niepodzielnej rolę w zwycięstwie Rosjan w [illegible].-

Londyn, piątek, dnia 10.IX.43r. Kom. ang. wieczorny.
Serwis kraj.

Front środz.: V-ta armia ameryk., w której w skład wchodzą również oddz. bryt., rozbudowała swój przyczółek na 30 mil ang. na południe od Neapolu. Pięć kontratakó niem. zostało już odparto. Między jeńcami znajdują się żołnierze 16-tej dywizji pancernej, która swego czasu walczyła pod Stalingradem. Wyładowywanie posiłków odbywa się bez przerwy i szybciej niż przewidywano.-
VIII-ma armia bryt. posuwa się od połud. równolegle wzdłuż obu wybrzeży półwyspu. Opór npl. słaby, natomiast znaczne zniszczenia. Na zach. wybrzeżu oddz. VIII-ej armii połączyły się z tymi, które poprzednio lądowały pod Vibo Valenzia. Dotarły one już do miejscowości do Pizzo.- Na wsch. wybrzeżu oddz. sojusz. przebyły 25 mil ang. w ciągu jednej doby.-
Wczoraj wieczór rozpoczął się nowy desant sojusz. pod Taranto, poparty udziałem silnych formacyj morskich. W porcie znajdują się już bryt. okręty woj. Taranto jest drugim z rzędu po Spezia wojennym portem włoskim. Przestrzeń na zakotwiczanie okrętów obejmuje 10 mil kwadrat. Stocznie mają urządzenia dla największych pancerników. W Taranto samym znajduje się dobra baza hydroplanowa, pozatym szereg świetnych lotnisk, których łańcuch rozciąga się zresztą wzdłuż równinnego wybrzeża daleko ku północy. Z Taranto do Bałkanów jest 150 mil ang. W końcu jest to ważny węzeł kolej., w którym zbiega się 5 linij.-
Niemcy donoszą, że przy wybrzeżach Sardynii zatopili z eskadry włoskiej, płynącej ze Spezia, jeden pancernik, a jeden krążownik ugodzili.- Urzęd. agencja włoska ogłosiła szereg komunikatów w sprawie sytuacji w Rzymie. Pierwszy z nich, wspominający o nowym przebiegu wypadków został wydany wczoraj o godz.22-ej, ostatni dziś o 12.30. O to ich treść : godz.22 : alarm lotniczy, bomby z samolotu nieustalonej przynależności. Godz.7-ma : szereg bomb na Rzym, trafiono szereg domów robotniczych, oraz bazylikę San Lorenzo.-

Godz.8 : od godz.6 rano gwałtowny ogień artyleryjski na zewnątrz miasta. Godz.9-ta : marszałek Badoglio wyjechał z Rzymu w celu odbycia inspekcji wojskowej. / Powtórzono sześciokrotnie/. Godz.10-ta: w Rzymie absolutny spokój. Rokowania z dowódcą niem. garnizonu wojsk. w sprawie warunków opuszczenia miasta przez jego wojsko. Godz.12-ta : gwałtowny ogień artyler. na zewnątrz miasta, rokowania zerwane. Godz.12.15 : alarm lotniczy. Do godz. 18-ej: przerwa, potym wiadomość o układzie z Niemcami, w myśl którego oddz. niem. nie wkraczają wewnątrz Rzymu, jako miasta otwartego, z wyjątkiem kilku punktów, a mianowicie zostają stacjonowane w niem. ambasadzie, radiostacji i miejscowym urzędzie telegraficz. W Rzymie pozostaje włoski batalion piechoty. Ministrowie wydali polecenie, by ich resorty załatwiali normalnie bież. sprawy.- Wersja niem., jak wiadomo z dzienników, brzmi nieco inaczej. Źródła włoskie dodają, że dworce kolej., lotniska i port Rzymu pozostają nieobsadzone przez Niemców ze względu na to, że Rzym jest miastem otwartym. Zarazem ogłoszono kategoryczne zaprzeczenie niem. pogłosek o abdykacji króla.- Ze Szwajcarii donoszą o rozruchach antyniem. w Medjolanie, oraz o oporze włoskim przeciw Niemcom w innych okręgach miejskich na północy.- Niemcy donoszą o odbiciu Tirany i Durazzo z rąk silnych włoskich oddziałów.-

Rosja : W spec. roskazie dziennym Stalin doniósł o odbiciu w Zagłębiu Donieckim Barwienkowa / na linii kolej. Łozowaja-Sławiańsk /, Czaplino / 75 mil ang. na zach. od Stalingradu/, Wołnowacha / stacja kolej. na 35 mil ang. na płn. od Mariupola /, oraz samego Mariupola, którego zdobycie nastąpiło po śmiałym manewrze ros. kawalerii i oddz. zmotoryzowanych, oraz desancie marynarzy na zach. od miasta. Dzięki zajęciu Czaplina oddz. ros. znajdują się już tylko o 50 mil ang. od Dniepru.-

Zwyczajny kom. ros. wymienia 40 nazw spośród 140 miejscowości, odzyskanych w Zagłębiu Donieckim.- Klin między połud. a central. odcinkiem ulega rozszerzeniu. Kolumny ros., które zajęły Bachmacz posuwają się obecnie w kier. połud. zach. na węzeł kolej. Priłuki. Zagrożony jest równieżNowogrod Siewierski. Dalej ku północy oddz. ros. sforsowały rzekę Desnę i zajęły trzy miasta na jej zach. wybrzeżu.- Na płn. od Briańska oswobodzono 80 miejscowości. Jedna z kolumn znajduje się już o 20 mil ang. poza Ludinowo.- Pod Smoleńskiem poprawa pozycji.-

Norwegia : Naczelne dztwo norweskie ujawniło szczegóły w sprawie niem. ataku na Spitzbergu. Nieliczny garnizon norweski, stacjonowany na wyspie, zakomunikował drogą iskrową w środę rano, że ku zach. wybrzeżu wyspy podąża formacja niem. z udziałem 7-miu kontrtorpedowców. Wiadomo z następnych wiadomości fragmentarycznych, że garnizon, liczący wszystkiego około 100-tu ludzi stawiał zacięty opór, przygniatającej przewadze przeciwnika. Jest prawie pewnym, że w akcji uczestniczyły niektóre, jeśli nie wszystkie ciężkie jednostki bojowe niem., stacjonowane w Norwegii. Był to pierwszy atak, odkąd wyspy zostały obsadzone przez oddz. norweskie w ub. roku. Jak wiadomo pierwszy raid został wykonany przez połączone siły norweskie i bryt. dwa lata temu, kiedy to po zniszczeniu urządzeń wojsk. flota sojusz. odpłynęła, zabierając na pokład część mieszkańców wyspy.-

Londyn, dnia 11.IX.43r. Sobota, kom. ank. poranny.
Serwis zamorski.

Front śródz.: Prem. Churchill i prez. Roosevelt wydali do narodu włoskiego wspólną odezwę, w której stwierdzają, że Hitler zamierza Włochy ujarzmić w podobnie okrutny sposób, jak to uczynił z innymi narodami. Teraz jest pora do uderzenia. Rozporządzamy wielkimi siłami, które uderzają na nieprzyjaciela we Włoszech z różnych stron. Wytrwajcie w wierze w przyszłość, która przyniesie wolność, sprawiedliwość i pokój.-
We Włoszech płn. Niemcy opanowali cały teren aż po Reggio. Włoski komendant Medjolanu, gen. Ruggeli zawarł rozejm z Niemcami, w myśl którego Niemcy pozostają poza Medjolanem, natomiast wewnątrz miasta porządku pilnują na własną odpowiedzialność oddz. włoskie. W razie niewykonania tych obowiązków Niemcy każdej chwili mogą wkroczyć do miasta i porządek przywrócić. Gen. Ruggeli nakazał wszystkim mieszkańcom wydać broń, pozostającą w ich posiadaniu, wprowadził godz. polic. i dał rozkaz strzelania do wszelkich zbiorowisk na ulicach. Generał oświadczył, że nie mógł nawiązać łączności z dztwem włoskich sił zbrojnych. Pozostaje do odczekania, czy przyjęcie warunków niem. zapewni Medjolanowi spokój ze strony Niemców. Sojusznicza radiostacja w Palermo rozpoczęła nadawanie audycyj włoskich, jako "awangarda" wyswobodzonych Włoch.-
Ocean Spokojny: Położenie Japończyków w Lae na Nowej Gwinei jest beznadziejne. Dzisiejszy kom. kwatery gł. gen. Mac Arthura donosi, że główne pozycje japon. są zagrożone od płn. wsch. przez oddz austral., które przekroczyły rzekę Busu w odległ. 4-ch mil od wspomnianej miejscowości. Oddz. austral. zostały wzmocnione formacjami spadochronowymi. Nacisk sojuszników na Salamaua od strony połud. wzrasta.-

na
Niepotkano ani jednej niem. łodzi podwod., czy też motor., ani jednego samolotu. Ćwiczenia odbywały się w pełnym świetle dziennym w pobliżu wybrzeża francuskiego. Na pokładach znajdowały się oddziały w pełnym pogotowiu do akcji. Operacje były obliczone z dokładnością prawie do ułamka sekundy. Wspólny komunikat min. wojny, lotnictwa i admiralicji stwierdza, że manewry dostarczyły wiele cennych doświadczeń.- Koresp. prasowi przypominają, że od 1940 r., t.zn. od kampanii franc. był to pierwszy przypadek manewrowania konowju ang. w pobliżu wybrzeży francuskich.-

Anglia : Na kongresie ang. związków zawod.przedstawiciel związków ameryk., omawiając sprawę utworzenia międzynarodowej organizacji związków zawod., wypowiedział się gorąco za tą koncepcją, występując jednak zarazem przeciwko uczestnictwu delegatów ros., gdyż nie są oni wybrani na zasadach demokratycznych i stanowią tylko narzędzie swego rządu. Przewodniczący ang. związków zawod. Sir Walter Citrine udzielił odpowiedzi przewodniczącemu delegacji sowiec. Szwernikowi.Delegat sowiec. oświadczył, że Niemcy przeżywają obecnie na froncie wschod ostry kryzys i że zależy jedynie od narodów i rządów ros. i ang., by kryzys przekształcić w katastrofę. Należy w tym celu jaknajprędzej utworzyć drugi front w Francji, któryby odciągnął z Rosji conajmniej jedną trzecią dywizyj niem. Citrine oświadczył w odpowiedzi, że związki zawod. nie mają kompetencyj wojskowych, by narzucać naczelnemu dztwu decyzje strategiczne. Gdy w Ameryce toczyły się dyskusje między prez.Rooseveltem a prem.Churchillem, Moskwa wykazała zupełnie fałszywe ocenianie znaczenia kampanii we Włoszech, jako dywersji w stosunku do Niemców.- Związek uchwalił entuzjastycznie rezolucję z wyrazami uznania dla gen.Eisenhovera ze świetne przeprowadzenie kampanii sycylijskiej.-

Morze Północne : Niemcy donoszą, że ich jednostki morskie wykonały raid na Spitzberg i poniszczyły tamt. urządzenia wojskowe. Kom. wygląda na manewr propagandowy w celu pochwalenia się sukcesami, gdyż już dwa lata temu oddz. kanad. i bryt. wykonały raid, poniszczyły urządzenia wojskowe, a na pokład okrętów zabrano znaczną część żywności.-
Niemcy : Radio niem. ogłosiło przestrogę przed npl. spadochroniarzami i zawiadomiło zarazem o rozstrzelaniu kilku osób z powodu pomocy, okazanej spadochroniarzom.-
Argentyna : Min. spraw zagranicz. wiceadmirał Stormi podał się do dymisji. Jak wiadomo, doszło do wymiany pism między nim a sekretarzem Stanu USA. Hullem, w której Hull odmówił żądaniu dostawy sprzętu wojennego, podkreślając nielojalne stanowisko rządu argentyńskiego.-

M.p.11.IX.43r.

Londyn,dnia 4.IX.43r.Kpt.Cirill Falls : przegląd wojsk.

W czwartą rocznicę wybuchu wojny nasze oddz.znów walczą na kontynencie. Wszyscy z napięciem czytaliśmy sprawozdanie o kampanii w Sycylii, a ostatnio o desancie na Włochy i śledziliśmy wstępną akcję naszego lotnictwa, tak skutecznie prowadzącą do odizolowania połud. Włoch.
Druga wielka wiadomość, to ofensywa ros. Ofenzywa wzdłuż wybrzeży Morza Azowskiego jest pod wielu względami bardzo interesująca. Najważniejsze jednak są dwa natarcia : 1/ na odcinku centralr. w kier. Smoleńska, 2/ o 200 mil dalej na południe, mianowicie na połud. od Briańska i zwłaszcza w okręgu Siewska. Rosjanie wkraczają już na płn. Ukrainę.- Oba te natarcia to jedno z największych przedsięwzięć w obecnej wojnie. Nie pozostają one bynajmniej bez wzajemnego związku. Rosjanie, posunąwszy się na zach. od Siewska, zwracają się ku północy, by oskrzydlić Briańsk. Ten manewr oskrzydlający jest prowadzony na gigantyczną skalę.
Tylko dztwo bezwzględnie pewne siebie może się na tego rodzaju zadanie porwać. Nie tak dawno jeszcze temu Niemcom nie śniłoby się nawet, by Rosjanie mogli ich zmusić do stawienia czoła akcji oskrzydlającej o takiej rozpiętości.-
Na południu bardzo udanym był manewr, który doprowadził do zdobycia Taganroga. Rosjanie obeszli półwysep i odcięli w ten sposób garnizon, którego część tylko zdołała się przebić. Niemcy ponieśli przy tym tak ciężkie straty w ludziach i materiale, że było to prawie powtórzenie w mniejszych rozmiarach klęski stalingradzkiej. Co więcej, bitwa pod Taganrogiem poważnie zaniepokoiła Niemców, gdyż mało która pozycja niem. była lepiej przygotowana do obrony niż Taganrog, który Niemcy posiadali od szeregu lat.-

W pierwszej fazie ofensywy postępy ros. były również szybkie, jak niem. w czasie ich największych powodzeń.- Gdy Niemcy atakowali Polskę, Francję, Jugosławię, Grecję, a następnie Rosję, to mieli doczynienie z oddz. niedoświadczonymi i faktycznie panowali w powietrzu. Porównywując obecną kampanię ros. z innymi, należy pozostawić na boku kampanię libijską, która w gruncie rzeczy rozgrywała się dokoła wąskiej drogi przybrzeżnej i w związku z tym wykazywała zupełnie odrębne cechy. Natomiast wszystkie poprzednie kampanie Niemców w Europie, nie wyłączając pierwszych ros. były oparte na szybkości i nie napozostawieniu przeciwnikowi czasu do zreorganizowania. W roku 1942 armię ros. były powgniatane liczne kliny niem. i w związku z tym głównym jej dążeniem było pośpieszenie odsadzić się od przeciwnika i przeprowadzać odwrót daleko wgłąb, gdy tam móc przęgrupować i zreorganizować swe siły. Nawet wtedy jednak, gdy Timoszenko wycofywał się na Stalingrad Rosjanie ponieśli ciężkie straty. W ciągu obecnego lata Rosjanie przedarli się niewątpliwie głęboko wewnątrz frontu niem., ale nie byliśmy świadkami powodzi wozów pancer., zalewającej npl. straży tylne. Czasy takich pochodów przeminęły. Mogą one jeszcze powrócić tylko wtedy, gdy dojdzie już do zupełnego powalenia przeciwnika. Mimo, że obecny pochód ros. nie przypomina wojny błyskawicznej, to jednak zajęcie terenów położonych o setki mil od punktów wyjścia w ciągu dwóch miesięcy, zdobycie wielkich ilości materiału wojennego i wzięcie licznych jeńców musi być uważane za bardzo zadawalający rezultat. Wśród czynników, zwalniających pochód ros. należy wymienić ~~ulepszone~~ ulepszone działa p.pancerne i działa p.lotnicze, zwłaszcza mieszanego typu lekkiego i ciężkiego, nadający się specjalnie przeciw samolotom nurkującym i atakującym z niskiego pułapu - oraz miny lądowe.-

Ten ostatni rodzaj broni nie może być oczywiście używany wzdłuż całego frontu od Smoleńska po Morze Azowskie, gdyż na to nie starczyłaby cała produkcja niem. Mogą być one używane jedynie wzdłuż dróg, pod miastami i wreszcie w uzupełnieniu przeszkód naturalnych, jak wąwozy i koryta rzeczne, których coprawda w Rosji jest bardzo dużo. Naogół biorąc miny lądowe są w obecnych warunkach w Rosji równie dobrą bronią defenzywną jak działa.-
Jak dotąd armia niem. jest pobita, ale nierozbita. Jak dotąd udało jej się zapobiec temu, by odwrót zamienił się w rozsypkę.-

K4f 44290 [illegible]

Londyn, dnia 11.IX.43r. <u>Sobota. Kom. ang. wieczorny. Serwis krajowy.</u>

<u>Front śródz.:</u> Większa część floty woj. włoskiej wyratowana. 17 okrętów woj. zawinęło do Malty, w tej liczbie 4 pancerniki / dwa najnowocześniejszej klasy/ "Vittorio Veneto" po 35.000 ton, oraz dwa starsze po 24.000 /, 7 krążowników i 6 kontrtorpedowców. Sześć dalszych okrętów woj. zawinęło do innych portów, a 12 do portu hiszpańskiego w Malorce. Gdy okręty wpływały do Malty pod eskortą bryt. lotnictwa i mar. woj., tłumy Maltańczyków, zgromadzonych na wybrzeżach witały z entuzjazmem tę scenę, symbolizującą klęskę wroga, który niedawno jeszcze zamierzał Maltę opanować.- Gen. Eisenhower wysłał do adm. Cunninghama w związku z opanowaniem floty włoskiej depeszę gratulacyjną z powodu zwycięskiego zakończenia trzechletniej kampanii na Morzu Śródz.- Zanim flota włoska, płynąca ze Spezii dostała się w zasięg ang. myśliwców, Niemcy zatopili pancernik "Roma" klasy "Vittorio Veneto" 35.000 ton.- Oddz., które wylądowały pod Neapolem, zdobyły miasto i port Salerno i odparły liczne kontrataki niem. Jak obecnie ujawniono desant rozpoczęły w czwartek nad ranem bryt. oddz. szturm. i ameryk. spadochronowe. Amerykanie zdobyli wybrzeża, silnie bronione przez Niemców.- Miasto opanowano bez przeszkód.- Lotnictwo sojusz. unieszkodliwiło próby niem. bombowców, atakowania oddz. sojusz. na wybrzeżach pod Salerno. Lotnictwo strategiczne bombardowało połączenia pod Neapolem. Ogółem w ciągu wczorajszego dnia nieprzyjaciel stracił 18 samolotów, sojusznicy 10.- W ciągu dzisiejszego dnia radiostacje sojusz. szereg razy powtarzały orędzie Churchilla i Roosevelta do narodu włoskiego. Zarazem przestrzeżono, że radiostacja rzymska, jako pozostająca w rękach niem. musi być uważana za niem.-

<u>Rosja.:</u> Oddz. ros., posuwające się na połud. w kier. Pawłogradu przebyły w dniu dzisiejszym 6-7,5 mil ang. i zajęły 70 miejscowości.- Nad wybrzeżem azowskim postępy 6-10 mil ang., zajęto ponad 40 miejscowości.-

Na połud. zach. od Charkowa postępy 3-5 mil ang.; szereg miejscowości zdobyto.- Kolumny ros., posuwające się klinem w kier. Kijowa znajdują się w odległ. 25-ciu mil ang. od ważnego węzła kolej. Nieżyn na linii Bachmacz-Kijów i zajęły 20 wiosek, posuwając się o 4-6 mil. Lewy bok klina zbliża się obecnie do stacji kolej. Romny, prawy zaś rozszerza się w kier. płn. zach. ku dorzeczu Desny.- Wg uzupełniających wiadomości Mariupol został zajęty po kilkugodzinnych walkach ulicznych.-

Front zach.: Dziś rano lotnictwo sojusz. po dwudniowej przerwie rozpoczęło ponownie operacje w licznych formacjach. Atakowano lotniska w płn. Francji. Odznaczyło się 8-miu polskich pilotów, walczących na bombowcach "Moskito". Zestrzelili oni 5 samolotów npl., nie ponosząc żadnych strat własnych. W szczególności efektowny był atak, wykonany nad Zatoką Biskajską. Zauważywszy 6 npl. bombowców "Ju88", 4 polskie bombowce natychmiast przystąpiły do natarcia i dosłownie w ciągu sekund zestrzeliły 4, jeden uszkodziły, tak iż tylko jeden zdołał się uratować.- Kom. min. lotnictwa donosi o poważnych wynikach walk lotnictwa przybrzeżnego z npl. łodziami motor. i poławiaczami min. Mimo, że walki te nie są efektowne, to jednak Niemcy ponieśli bardzo ciężkie straty. W ciągu ub. 12-stu miesięcy jedna tylko eskadra w dziewięciu atakach zatopiła bądź uszkodziła 70 łodzi npl.

Norwegia: Lekkie jednostki floty norweskiej zatopiły w pobliżu Kristiansundu w płd. zach. Norwegii npl. statek handl. 4000 ton, nie ponosząc żadnych strat własnych.-

Japonia: Kraj został nawiedzony trzęsieniem ziemi, które okazało się jednym z najcięższych od ostatniego wielkiego trzęsienia, które miało miejsce w 1926 r. Miasto port. Tottori na płn. wybrzeżu wyspy Hondo /po przeciwległej stronie leży Osaka/, liczące 60.000 mieszkańców zostało

do połowy zniszczone.-
Birma : Lotnictwo sojusz. z Indyj atakowało komunikacje rzeczne w Birmie, oraz Akyab.-

Londyn, niedziela, dnia 12.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski.

Front śródz.: W Londynie ujawniono warunki rozejmu z Włochami. Korsyka i całe Włochy mają być oddane do dyspozycji sojusznikom, jako baza operacyjna wraz ze wszystkimi lotniskami i portami, których strzec mają włoskie siły zbrojne. Wszyscy jeńcy wojenni mają być zwolnieni i wydani sojusznikom. Włoska flota handl. zostanie oddana na usługi aljantów, flota wojenna uda się na wskazane miejsce. Wojskowa administracja nad terytoriami okup. zostanie wprowadzona przez sojuszników wszędzie, gdzie uznają to zapotrzebne. Włochy są zobowiązane użyć wszystkich swych sił zbroj. w celu przeprowadzenia wykonania rozejmu.- Król włoski wygłosił przemówienie przez radio. Opuścił on Rzym wraz z rządem i przebywa obecnie gdzieś we Włoszech. Przemawiał również przez radio marszałek Badoglio, podkreślając, że chwila jest poważna i tylko męska decyzja może Włochy wyratować. Dalsza część przemówienia niezrozumiała z powodu przeszkód. Generał niem. wezwał przez radio żołnierzy włoskich do przyłączenia się do Niemców, obiecując im dobrą płacę i traktowanie narówni z Niemcami.- Na lądzie bez zmian.
Pod Taranto starcia z Niemcami.-
Gen. Montgommery przestrzegł przed lekceważeniem oporu niem. Żołnierz niem. we Włoszech jest dobrze wyszkolony i będzie prowadzić zaciętą walkę w czasie odwrotu. Będzie trzeba stoczyć jeszcze dużo walk, zanim Niemcy zostaną z Włoch wypędzeni.
Radiostacja watykańska donosi, że bazylika Św. Piotra była w ciagu ostat. 3-ch dni zamknięta. Zaostrzona kontrola nad dostępem do Miasta Watykańskiego.- Kardynał Palermo zawiadomił drogą radiową papieża, że życie kościelne na Sycylii

płynie normalnie i korzysta z pełnej swobody.-
Rosja : Oddz. ros. zagrażają połączeniu kolej. Melitopol-Zaporoże. W razie przecięcia go oddz. niem. na Krymie pozostałaby tylko droga kołowa, łącząca z Dnieprem:- Odwrót niem. w kier. Kijowa tak szybki, że Niemcy nie mają czasu palić obfitych zbiorów zboża.- Na płn. od Briańska postępy ros. w terenie, który się staje coraz trudniejszy.
Ocean Spokojny : Dalsze postępy sojusz. na Nowej Gwinei.- Nalot ciężkich bombowców sojusz. na lotnisko Kachili na wyspie Bougainville. Atak 33-ch myśliwców japon. odparty, obie strony straciły po 3 samoloty.- Dwa ciężkie naloty na wyspę japon. Kolombangara.- Odparte próby desantu japon. na wyspę Arru, szereg barek zatopiono.-
USA. : Wiceprez. Wallace, przemawiając w Chicago podkreślił, że demokratyczne ideały muszą mieć pierwszeństwo przed nacjonalistycznymi. W pierwszej wojnie światowej, prowadzonej pod hasłem zapewnienia światu demokracji, hasło to nie zostało zrealizowane. Druga wojna wybuchła, ponieważ Hitler wykorzystał niepowodzenie naszych prób wprowadzenia demokracji również w życie gospodarcze. Jeśli mamy uniknąć trzeciej wojny światowej, to musimy idei demokratycznej zapewnić pierwsze miejsce w świecie. Niektórzy z mych rodaków głoszą hasło : Ameryka przedewszystkiem / " America first"/. Doprowadziłoby to jednak do odizolowania Ameryki, która znalazłaby się otoczona przez wrogie narody. Naszym hasłem musi być : demokracja przedewszystkiem.-
Do Waszyngtonu przybył sławny ekonomista ang. Lord Keynes, autor ang. planu stabilizacji walutowej, w celu odbycia ważnych rozmów na tematy walutowe i handlowe.-

Londyn,12.IX.43r. Kom.ang.wieczorny.Serwis kraj.

Front środz.: W Londynie ujawniono przebieg rokowań, poprzedzaj cych zawarcie rozejmu z Włochami. W pierwszym tygodniu sierpnia dyplomaci włoscy nawiązali w dwóch neutralnych stolicach kontakt z dyplomatycznymi przedstawicielami W.Brytanii i wskazali na rozpaczliwą sytuację Włoch. Uzyskali odpowiedź, że może w rachubę wchodzić tylko bezwarunkowa kapitulacja. W połowie sierpnia Włosi podjęli drugą próbę rokowań, wysyłając włoskiego generała do Portugalii i Hiszpanii. Do Lizbony przybył również z własnej inicjatywy b. włoski min. spraw zagranicz. Grandi, który jednak z żadnym z ang. ambasadorów nigdy nie rozmawiał. Generał ów oświadczył, że jeśli sojusznicy wylądują we Włoszech, to Włosi do nich się przyłącza i poprą ich w walce z Niemcami. W odpowiedzi na to przedstawiciele W.Brytanii ponownie podkreślili konieczność bezwarunkowej kapitulacji i przyjęcia sojusz. warunków wojskowych. Warunki natury politycznej i gospodarczej zostaną podane później. Pobyt generała włoskiego tak długo się przeciągał, że marszałek Badoglio wysłał drugiego generała, a na znak swej dobrej woli dodał mu jako towarzysza ang. generała Carton de Viart, pozostającego w włoskiej niewoli. Ponieważ gen.Carton de Viart został zwolniony z obowiązku powrotu do Włoch, przeto później udał się do Anglii, gdzie jego pobyt do tej chwili był trzymany w tajemnicy, by nie dawać Niemcom powodu do podejrzeń. Przedstawiciel marszałka Badoglio udał się później do Sycylii, gdzie oświadczył gen. Eisenhowerowi, że gdyby Włochy posiadały swobodę decyzji, to zastosowałyby się we wszystkim do żądań aljanckich, ale ponieważ są zależne od Niemców, przeto niemożliwym jest ujawnienia rozejmu przed lądowaniem sojuszników. Aljanci ponownie zażądali podporządkowania się wszystkim swym żądaniom, stawiając 24-godzinne ultimatum.-

Zostało ono przyjęte i w dn.3 b.m. rozejm został podpisany.- Okręty woj. włoskie w dalszym ciągu napływają do portów sojuszniczych. Do Malty przybyły dalsze 3 kontrtorpedowce, jeden mniejszy okręt woj. zawinął do Cypru, ponadto wyratowało się dotychczas 14 łodzi podwodnych.-
Oddz. sojusz., posuwające się z Taranto, zajęły Brindisi, opanowując w ten sposób pierwszy port adriatycki. Od Albanii dzieli go tylko 70 mil ang. Wszystkie urządzenia w największym porządku.-
Na zach. i płn. zach. od Taranto pewien opór ze strony działających tam niem. formacyj spadochronowych. Między Zatoką Eifemia, a Catanzaro łączność utrzymana. Naogół opór niem. na południu jest słaby, główną przeszkodę w pochodzie stanowią miny lądowe i zniszczenia, pozostawione przez uchodzące oddz. niem.-
Rosja : W katedrze moskiewskiej odbyła się uroczysta intronizacja arcybiskupa Moskwy, jako głowy całego ros. kościoła prawosławnego w obecności tłumów wiernych. Przy uroczystości asystowali metropolici Ukrainy i Leningradu. Poprzednio wszyscy trzej byli przyjęci przez Stalina.-
Ocean Spokojny : Japon. linje obronne od Salamaua przełamane, nieprzyjaciel w pełnym odwrocie. Pod Lae dalsze postępy sojusznicze.-

Londyn, poniedziałek, dnia 13.IX.43r. Kom.ang.poran. Serwis zamorski.

Ocean Spokojny : Oddz. sojusz. zdobyły lotnisko japon. pod Salamaua. Obecnie dalsze postępy w kier. Lae. Dalekosięgające naloty sojusz. na npl. bazy i żeglugę. Jeden frachtowiec 5000 ton i jeden mniejszy w płomieniach, 20 wielkich barek desantowych zatopiono bądź uszkodzono przy wybrzeżach Nowej Irlandii.-
Chiny : Lotnictwo USA. atakowało składy towar. i żeglugę w Kantonie, oraz w obu sąsiadujących miastach Han-Kau i Wu-Czau. Straty npl. 14 samolotów, własne 1.-

Front śródz.: Oddz. sojusz., które wzdłuż wybrzeży od Sallerno lądowały w różnych punktach, rozbudowują między sobą łączność. Zasięg penetracji wgłąb lądu różny w poszczególnych punktach. Znaczne utrudnienie stanowi działalność bateryj npl., przypuszczających na bliski dystans. Korespondenci opisują nader gwałtowne walki o niewielkie miasto, które szereg razy przechodziło z rąk do rąk i dopiero w sobotę rano zostało ostatecznie opanowane przez sojuszników. Podobne walki rozgrywały się również w jedną z dróg kołowych. Dużo pomagają Włosi. Jeden z nich w randze pułkownika osobiście wskazywał sojusznikom npl. zasadzki przeciwczołgowe. Wg. nadchodzących wiadomości starcia z Niemcami na płn. i połud. od Neapolu. Należy się liczyć ze zaciętymi walkami o Neapol.- ~~xxxxxxx~~ Połud. przedmieścia Sallerno, które były bombardowane przez lotnictwo sojusz., przedstawiają kupę gruzów. Reszta miasta i portu w dobrym stanie, do portu zawijają bez przerwy posiłki, okręty woj. stale bombardują ląd. Miejscowa ludność doszczętnie obrabowana przez Niemców, którzy nadto szereg osób rozstrzelali za posiadanie broni palnej. Ludność wita z radością oddz. sojusz. - Najnowocześniejszy pancernik ang."Jerzy VI" zawinął do Taranto, eskortując pancerniki włoskie z Malty. Niewiadomo jeszcze, czy jest przewidziany udział włoskich marynarzy w walce z Niemcami, w każdym razie nie będą oni traktowani jako jeńcy.- Król Jerzy VI wysłał do adm. Cuninnghama depeszę gratulacyjną z pow du zwycięskiego zakończenia trzechletniej wojny na Morzu Śródziemnym.- Niem. kwatera główna doniosła, że wojska niem. wyratowały Mussoliniego, który obecnie przebywa w państwie niem.-Doniesienia ze Szwajcarii stwierdzają, że jak dotąd odezwa emigracyjnego rządu włoskiego nie odniosła wielkiego skutku. We Włoszech płn.potraktowano ją pogardliwie. W Piemoncie i Medjolanie w dalszym ciągu starcia między żołnierzami włoskimi a niem. Marszałek Kesselring wprowadził w podlegających mu okręgach stan wyjątkowy.- Radio Budapeszt donosi, że przewidziane jest zajęcie przez wojska bułgarskie

dalszych terytoriów od doliny rzeki Wardar aż po Albanię włącznie.- Z Ankary donoszą o walkach między Włochami a Niemcami na wyspie Rhodos.-
Amb. USA. Steinhardt udaje się z Ankary do Waszyngtonu.-
Rosja : Przednie formacje, posuwające się z pod Stalina w kier. Dniepru przełamały w szeregu punktów opór npl. przy wydatnym współdziałaniu kawalerii kozackiej i oddz. zmotoryzowanych.-
Na połud. zach. od Charkowa dalsze postępy w natarciu na oddz. niem., tworzące na tym odcinku obecnie rodzaj klina.- Na płn. zach. od Połtawy Rosjanie sforsowali rzekę Psioł i zdobyli ważny węzeł kolej.Gadiacz.- Oddz. ros. znajdują się już o niecałe 20 mil ang. od Nieżyna.- Z nad Desny brak nowych wiadomości.- Pod Briańskiem oddz. sowiec. zapuszczają się coraz głębiej w gęste lasy, gdzie mają do zwalczenia liczne przeszkody w postaci min lądowych. Od płn. Rosjanie zbliżyli się do Briańska na 15 mil ang.- Poraz pierwszy kom. sowiec. donosi o zagrożeniu Rosławia i o walkach na tym odcinku.
USA.: Sekretarz Stanu Hull wygłosił przemówienie radiowe, co u niego należy do wyjątków. Dotyczyło ono udziału Ameryki w powojennej odbudowie świata i zasad, na których winien się oprzeć system stosunków międzynarodowych. Te zasady, to moralność, prawo i sprawiedliwość, oraz wolność narodowa i indywidualna. Mówca streścił swój program w 6-ciu punktach : 1/ samostanowienie dla ludów wszystkich narodowości, 2/ suwerenność wszystkich państw jest równa wobec prawa międzynarodowego, 3/ niewtrącanie się do wewnętrznych spraw poszczególnych państw, 4/ rozstrzyganie zatargów przez międzynarodowe sądy lub instytucje rozjemcze, 5/ niewprowadzanie jakichkolwiek dyskryminacyj między poszczególnymi narodami w dziedzinie handlu i gospodarczych możliwości, 6/ współpraca, oparta na zasadzie dobrego sąsiedztwa.- Mówca zaznaczył, że udział Ameryki w leczeniu ran, poniesionych przez świat

~~pozostaje w zgodzie~~ wskutek wojny, pozostaje w zgodzie z tradycjami Ameryki, jak on je pojmuje.
Jeśli do współpracy, opartej na wymienionych zasadaxh nie dojdzie, następstwem będzie międzynarodowa anarchia. Jest rzeczą jasną, że taka współpraca musi być oparta na gotowości użycia siły w obronie jej zasad. Spory polityczne winny być rozstrzygane w drodze rokowań, spory natury prawnej przez wymiar międzynarodowej sprawiedliwości. Polityczne i prawne zatargi, to dwie przyczyn wojen, które tą drogą można usunąć. Trzecia přzyczyna, to zaborczość, której można się przeciwstawić tylko przez użycie zespolonych sił. Minister Hull bronił się potym przed głosami krytyki, a na zakończenie podkreślił, że obecnie jeden jest tylko naczelny cel, mianowicie pokonać wroga najszybciej, jak tylko możliwe.-

M.p.dnia 13.IX.43r.

Londyn, dnia 10.IX.43r. Wickham Steed : przegląd tygodniowy.

Ub. tydzień był najlepszy ze wszystkich od początku wojny. Desant sojuszników w szeregu punktów wzdłuż wybrzeży włoskich, odzyskanie przez Rosjan prawie całego Zagłębia Donieckiego, zagrożenie ostat. japon. pozycji na wschodzie płn. wybrzeża Nowej Gwinei, przywrócenie świętego Synodu cerkwi prawosławnej - oto wiadomości, których znaczenia niepotrzeba podkreślać. Po obaleniu przez kapitulację Włoch Paktu Trzech mogą nas wprawdzie jeszcze czekać wielkie i zacięte bitwy, ale słusznie cieszymy się z dotychczasowych powodzeń i zwycięstwa obecne stanowią dobrą zapowiedź następnych.-

Gdyby marszałek Badoglio nazajutrz po upadku Mussoliniego był przyjął warunki sojuszników, zamiast wdawać się w targi, byłby nietylko zaoszczędził wielu cierpień własnemu narodowi, ale również skrócił wojnę, dając zbawienny przykład innym satelitom Niemiec. Węgry, Bułgaria i Rumunia są głęboko wstrząśnięte. Całe Bałkany znajdują się w stanie fermentu. Dywizje włoskie w Grecji i Jugosławii, które dotąd stanowiły w naszym bilansie pozycję ujemną, obecnie przedstawiają dla nas mniej lub więcej pozytywną wartość. Otrzymały one rozkaz stawiania oporu oddz. niem., czy też miejscowych wasali bałkańskich, bądź też oddawania broni tamt. patrjotom. Wiadomości nie są też dobre dla Niemców, którzy z początkiem tego tygodnia próbowali wciągnąć Bułgarię do wojny. O skutkach w odniesieniu do nastrojów wśród wszystkich krajów okup. nie można nawet na chwilę powątpiewać. Wśród Niemców natomiast zapanuje jeszcze większe zdumienie i irytacja z chwilą, gdy 18 ich dywizyj, obecnie przebywających we Włoszech zostanie odciętych, czy też pobitych.-

Konsekwencje militarne są oczywiste, ale jak już niejednokrotnie zaznaczałem, niemniej ważne są i psychologiczne. Chodzi tu w szczególności o Węgry, Rumunię i Bułgarię. Sojusznicy przestrzegli już Bułgarię przez radio, że godzina "O" / w terminologii ang. moment rozpoczęcia natarcia / dla niej nadchodzi. Sofia, Budapeszt, Rumuńskie źródła naftowe dostają się coraz bliżej lotnictwa sojuszniczego. Opór niem. w płn.Włoszech pod tym względem nie jest w stanie niczego zmienić. Dlatego nie będzie niespodzianką, jeśli na całej przestrzeni między Węgrami, Morzem Czarnym i Morzem Egejskim rozpoczną się niebawem obsuwać fundamenty, na których tutaj spoczywa struktura wojskowa osi.-

Znamienną cechą jest fakt, że warunki rozejmu zostały zaakceptowane przez Rosjan. Niemniej ważną rzeczą jest podjęcie trwałej współpracy między państwami anglosaskimi a Rosją w sprawach Morza Śródz. i Europy połud. wschodniej.

Min.Eden, oraz ambosadorowie USA. i Rosji w Londynie podjęli już na ten temat rozmowy. Prezydent Roosevelt również stwierdził postęp w zakresie przygotowań do spotkania między nim, Churchillem i Stalinem. Słusznie zaznaczył zarazem, że mimo sukcesów na terenie Włoch niewolno nam zapominać o tym, że główne cele wciąż jeszcze są od nas daleko. Te cele, to Berlin i Tokio.-

Niewątpliwie Japonia i Niemcy nie mogą bezpośredn sobie pomagać. Wiadomo jednak, że upadek jednego partnera pogarsza sytuację drugiego i stąd każdy z nich chciałby przerzucić na barki drugiego jaknajwiększą część udziału we wspólnej walce. Sojusznicy muszą równolegle zmierzać i do Tokia i do Berlina. Ze stanowiska strategii światowej Japonia musi być traktowana, jako teren równie ważny, jak Europa. Nie wynika stąd bynajmniej, by zamierzał umniejszać znaczenia naszych sukces9w włoskich, a tym mniej dalekowzrocznej strategii prem.Churchilla, której tak słusznie oddał hołd londyński "Times".-

Cô do postępów oddz. sojusz. pod Neapolem brak bliższych wiadomości, pozatym, że rozpoczęły się już gwałtowne walki z oddz. niem. i wzięto już pierwszych jeńców. Ze źródeł neutralnych fala pogłosek na temat nowych desantów we Włoszech, czego jednak dotychczas nie potwierdzono.- Dowódca wojsk bryt. na Bliskim Wschodzie gen. Sir Maytland Wilson oświadczył na konferencji pras. w Kairze, że wskutek kapitulacji Włoch ubyło po stronie przeciwnej około 65-ciu dywizyj, z czego 20-30 przypada na Bałkany. Jak dotąd brak jakichkolwiek oznak słabości wśród Niemców na Bałkanach. Obecny na konferencji minister dla spraw Bliskiego Wschodu Casey oznajmił, że podjęto już przygotowania co do zajęcia się losem 55.000 jeńców ang., przebywających we Włoszech, niestety jednak przeważna część jeńców przebywa na północy Włoch.- Radio Rzym donosi, że niezidentyfikowany samolot pojawił się nad Rzymem i zrzucił bomby. Wg. doniesień z Szwajcarii robotnicy włoscy w Niemczech gromadzą się tłumnie przed urzędami niem., żądając wiz na powrót do Włoch, czego jednak władze niem. odmawiają.- Zespolone partie politycz. Włoch wydały odezwę, wzywającą naród do opowiedzenia się po stronie sojuszników przeciw Niemcom.- Minister wojny Stimson /USA/ oznajmił, że Włochy nie byłyby skapitulowały, gdyby naród włoski nie był doszedł do wniosku, że sprawa sojuszników jest jego sprawą.- Premier grecki, przemawiając przez radio z Kairu do swych ziomków oznajmił, że przed podpisaniem rozejmu przez Włochów rząd grecki był konsultowany przez sojuszników, a przy podpisywaniu był obecny jego przedstawiciel.- Dowódca wojsk włoskich w Atenach rozkazał swym oddziałom, by nie wdawały się zarówno z sojusznikami, jak i Niemcami. W związku z tym gen. Wilson oświadczył, że podlegające komendantowi włoskiemu wojska nie będą korzystały z dostaw żywności.- Radio Zagrzeb donosi o rozbrojeniu 7000 żołnierzy włoskich.-

W Bułgarii prem.Filaff przeforsował utworzenie powolnej jemu rady regencyjnej, w której w skład poza nim samym wchodzą książe Cyryl, brat zmarłego króla, oraz minister wojny. -

Rosja : Po 48-miu godzinach ciężkich walk oddz. ros. zajęły Bachmacz i postępują stamtąd w kier. połud. zach. na ważny węzeł kolej. Priłuki, położony na wschód od Kijowa. Oddz. te znajdują się obecnie w odległ. 80-ciu mil ang. od Kijowa.- W Zagłębiu Donieckim oddz. ros. posunęły się o 6-8 mil ang. wzdłuż frontu, obejmującego całą przestrzeń, poczynając na południe od Isjum aż poniżej Stalino. Ten odcinek frontu liczy około 100 mil ang. Zajęto miejscowość Griszyno na 70 mil ang. na płn. zach. od Stalino. Przy wkraczaniu do Stalino Rosjanie byli świadkami straszliwej śmierci tysięcy kobiet i dzieci. które pozamykano w domach, podpalonych przez Niemców, żywcem płonęły. Niemcy strzelali do tych, którzy próbowali się ratować.- Na płn. od Briańska Rosjanie zajęli Ludinowo.- Na połud. zach. od Charkowa poprawa pozycji. Ogółem Rosjanie odzyskali wczoraj ponad 380 miejscowości.-

Front zach.: W ciągu ub.doby płn.Francja była przedmiotem najgwałtowniejszych nalotów, dotychczas na ten teren wykonanych. Ub.nocy RAF. zrzuciła w ciągu półgodziny wielką ilość bomb na lotniska między Boulogne i Calais. Wczoraj w ciągu dnia atakowano zakłady lotnicze w pobliżu Paryża, oraz osiem lotnisk w Francji płn. i płn.zachod. Ilość nalotów rekordowa. Formacje RAF. wykonały 1500 oddzielnych lotów, ameryk. zaś 1000. Samoloty ameryk. zrzuciły 700 ton bomb. Straty npl. 16 samolotów, straty własne 5 bombowców i 3 myśliwce.- Operacje te stanowiły część wielkich manewrów z udziałem sił lądowych, morskich i powietrznych. Konwój złożony z 300 statków desantowych płynął przez 4 godz.przez Kanał La Manche, nie napotykając na drodze na najmniejszą nawet próbę interwencji ze strony niem.

Londyn,dnia 14.IX.43r.wtorek. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski.

Ocean Spokojny : Oddz. austral. i ameryk. zdobyły miasto i port Salamaua, położony o dwie mile ang. na wschód od opanowanego poprzednio już lotniska. Tymsamym pierwsza faza kampanii została zakończona i obecnie uderzenie zwraca się w kier. płn. na Lae, dokąd uchodzi nieprzyjaciel. Oddz. sojusz. zacieśniają pierścień dokoła Lae od płn. wschodu i zachodu. Wczoraj miejscowość była atakowana przez ciężkie bombowce sojusznicze.- Koresp. radia bryt. donosi, że upadek Salamaua oznacza przełamanie przedniej linii obronnej Japończyków, ciągnącej się od Wewak przez Lae po Nową Brytanię i Rabaul.- Samoloty sojusz. przebyły drogę dług.2000 mil ang. w obu kierunkach, by dokonać nalotu na Makassę na połud. cyplu wyspy Celebes, oraz na wyspę Moena / lotnisko/ na połud. od Celebes. W obu punktach liczne pożary. Ponadto rozległe naloty na wyspy Amboina, Tenninbar, Kae i Nową Brytanię, oraz miejscowość Villa na wyspie Kolombangara.- Na płn. Pacyfiku samoloty ameryk. wykonały udany nalot na żeglugę japon. przy wybrzeżach wyspy Karamuczi.-

Rosja : Oddz. ros. opanowały dwa węzły kolej. na przedmieściach Brieńska na wschod. wybrzeżu rzeki Desna. Jak wiadomo,miasto samo jest położone na wybrzeżu zach., podczas gdy na wschod. krzyżują się linje kolej., przebiegające w kierunkach Homla, Smoleńska, Rżewa, Kaługi i Moskwy, Orła i Ukrainy. Rosjanie musieli się przełamać się w tym celu przez silnie ufortyfikowaną strefę. Postępy w kier. Rosławia. W pochodzie na Kijów oddz. ros. zdobyły węzeł kolej. Kruty przy linii Kijów-Konotop, odległy o 10 mil ang. od Nieżyna. Przy zajęciu miasta ~~xxxxx~~ udaremnili odjazd pociągu z niem. żołnierzami i w czasie starcia znaczną ich część zabili, oraz wielu wzięli do niewoli.- W pochodzie z pod Stalino Rosjanie oczyszczają pola minowe. Oddz. kawalerii i zmotoryzowane otaczają jednostki niem.

Na Białej Rusi ożywiona działalność oddz. partyzanckich, które w ciągu 5-ciu dni wykoleiły 75 pociągów towar. często wiozących wielkie transporty, czego dowodzi fakt, że wiele pociągów było ciągnionych przez dwie lokomotywy. Wg. obliczeń ros. jest to równoznaczne ze stratą 100 lokomotyw i przeszło tysiąca wagonów towarowych.-

Front śródz.: Dokoła Sallerno rozgrywa się jedna z najzacięt szych bitew w toku całej kampanii śródziemnomorskiej. Nieprzyjaciel korzysta ze starannie przygotowanych pozycyj.-Koresp. radia bryt. donosi, że walki koncentrują się na wzgórzach, położonych poza równiną nadbrzeżną. Niemcy atakują w niewielkich, lecz w wysokim stopniu ruchliwych formacjach zmotoryzowanych. Oddz. sojusz. dają sobie jednak dobrze rady z niem. próbami infiltracji. W niedzielę Niemcy atakowali przy poparciu głownie moździerzy, podczas gdy V-tą armia walczyła z poparciem własnej artylerii lądowej i morskiej. Ogółem biorąc jednak V-ta armia nie tylko utrzymuje swe pozycje, ale je rozszerza. Niema żadnych efektownych posunięć, ale w tych warunkach samo opanowanie przyczółków stanowi już poważny sukces. Siły sojusz. są już rozbudowywane, ten proces musi jednak zająć znaczną ilość czasu.-

Niemcy odsadzili się dość daleko od VIII-ej armii bryt., działającej na połud. Włoch. Na wybrzeżu zach. dotarła ona aż po Mandea. Na wybrzeżu wschod. oddz. sojusz. docierają do okręgu Bari.-

Lotnictwo z Pn. Zach. Afryki atakuje npl. połączenia kolej. i kołowe pod Sallerno, podczas gdy myśliwce i lekkie bombowce atakują npl. kolumny transportowe.-

/ Malcie zakotwiczonych jest obecnie 27 woj. okrętów włoskich. Przybyły ostatnio pancernik "Julio Cesari " / 23.000 ton /, "Spoli", niewielki lotniskowiec dla hydroplanów / 5000 ton /, 4 kontrtorpedowce i kilka łodzi podwodnych.-

Radio szwajcarskie ocenia stan wojenny floty włoskiej, stacjonowanej w porcie La Valetta na 200.000 ton.-

W związku z odbiciem Mussoliniego przez Niemców w Londynie stwierdzają, że Mussolini nigdy się nie znajdował w rękach sojuszników.-
O trudnościach, na jakie napotykają władze niem. w Rzymie świadczy wezwanie niem. komendanta miasta skierowane do ludności i polecające pracę i dyscyplinę, a zarazem stwierdzające braki żywnościowe, oraz zapowiadające karę śmierci za sabotaż i posiadanie broni palnej.-
Trzech Włochów rozstrzelano za zamach na pociąg, przejeżdżający przez przełęcz Brenneru.-
Wg. nadchodzących wiadomości w Dubrowniku trzymają się Włosi i powstańcy jugosłowiańscy.-
Z Kairu donoszą urzędowo, że oficerowie sojusz. uzgodnili w Jugosławii działania wojenne, prowadzone przeciw Niemcom, odbywszy konferencję z gen. Michajłowiczem i przywódcami powstańców.- Chorwaci przechodzą na stronę patrjotów, Słoweńcy atakują koleje niem.- Marynarze włoscy pozatapiali w Durazzo swoje statki.- Przedstawiciele partji socjalistycznych w szeregu krajach sojusz. zwrócili się z Londynu w audycji radiowej do robotników węgierskich z wezwaniem, by nie pozwalali na dowóz materiałów, potrzebnych Niemcom, zwłaszcza ropy naftowej i utrudniali wszelkie jakiekolwiek ruchy wojsk niem. na węgierskich kolejach. Jest to jedyny sposób ocalenia Węgier.- Radio Algier przestrzegło oficerów franc., przybywających do Francji przed czekającym ich aresztowaniem przez Niemców.-
Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia lekkie bombowce RAF. "Tayphun" zatopiły przy wybrzeżach holend. w ciągu 20-stu minut 3 barki npl., a 16 uszkodziły. Dwa samoloty nie powróciły.-
Portugalia : W Londynie objął urzędowanie nowy ambasador Portugalii. Jest to wybitny dyplomata, wysokiego arystokratycznego pochodzenia, mający liczne związki ze sferami ang.-
USA.: Rozpoczyna się pierwsza sesja Kongresu po wakacjach. Jednym z głównych tematów obrad będzie kwestia gospodarki zasobami ludzkimi.-

Kanada : 20.000 żołnierzy z armii krajowej zostało zwolnionych w celu zatrudnienia w przemyśle wojennym. Min. wojny wyjaśnił, że ta decyzja jest następstwem poprawy strategicznego położenia Kanady po opanowaniu japon. baz w archipelagu Aleutów.-

Persja : Po wypowiedzeniu wojny Niemcom Persja przystąpiła do zespołu narodów zjednoczonych, przyłączając się do ich wspólnej deklaracji ze stycznia 1942r.-

Egipt : Król Faruk wysłał do prez.Roosevelta, premiera Churchilla i prez.Z.S.S.R. Kalinina depesze gratulacyjne z powodu zwycięstwa nad Włochami.-

Londyn, dnia 14.IX.43r. Kom. ang. wieczorny. Serwis kraj. /wtorek/.

Front śródz.: Dzisiejszy kom. kwatery gł. gen. Eisenhovera donosi o gwałtownych walkach na odcinku V-ej armii amerk. pod Sallerno. Siły niem. ustawicznie kontratakują, w niektórych punktach odzyskały część terenu.- Koresp. radia bryt. donosi, że walki dochodzą do punktu kulminacyjnego. Niemcy walczą wzdłuż wąskiego odcinka, który przebiega od punktu na płn. zach. od Salerno wzdłuż brzegów aż do punktu, położonego na 25 mil ang. na połud. od miasta. Teren przybrzeżny jest wprawdzie płaski, ale bezpośrednio za nim rozpoczynają się wzgórza, z których działa niem. panują nad terenem. Obie strony ściągają posiłki. Utożsamiono po stronie niem. elementy 15 i 16-tej dyw. pancernej, oraz zrekonstruowanej dywizji im. Goeringa. Nieprzyjaciel dysponuje wielu bliskimi lotniskami i jego lotnictwo uległo ostatnio wzmocnieniu. Wprawdzie lotnictwo sojusz. wykonało w ciągu jednego dnia rekordową liczbę 800 lotów, ale bazy lotnicze są tak oddalone, że myśliwce po przebyciu drogi na miejsce walki nie mają już dość paliwa, by długo manewrować w powietrzu. W czasie samego desantu ochrona powietrz. była, jak wiadomo, zapewniona przez samoloty, które startowały z lotniskowców i operowały blisko nad samym wybrzeżem.-
W ciągu ub. 36-ciu godz. zestrzelono 15 samolot. npl., tracąc 3 własne.-
Propaganda niem. oczywiście odpowiednio eksploatuje sukcesy swej armii i jak zwykle przesadza ich rozmiary.- Oddz. VIII-ej armii, operujące wzdłuż zach. wybrzeża zajęły Cosenza. Na wybrzeżu wsch. oddz. sojusz operujące z Brindisi zajęły Bari.-
Doniesienia z Szwajcarji wspominają o walkach w Triestie, miało zginąć kilkuset Niemców i Chorwatów z oddz. Pawelicza, zanim udało się rozbroić miejscowy garnizon włoski.-
Doniesienia z Kairu opisują dwa ataki, wykonane w Jugosławii przez partyzantów na kolumny niem. Około stu Niemców zabitych i rannych, 80 ciężarówek zniszczonych.-

Rosja : Postępy na wszystkich odcinkach. Niemcy donoszą o ewakuacji Briańska. Ze strony ros. brak jeszcze potwierdzenia.- Wzdłuż płn. wybrzeża Morza Azowskiego Rosjanie postąpili o 10 mil ang. Na tyłach niem. liczne desanty ros., atakujące z zasadzek wycofujące się kolumny npl. Poza Mariupolem uwolniono dalszych 20 miejscowości.-
Na zach. od Stalino Rosjanie posunęli się o 12-15, mil ang. i uwolnili około 150 miejscowości. W walkach zginęło 2000 Niemców. Oddz. ros. są oddalone o blisko 60 mil ang. od Zaporoża.-
W natarciu na Pawłograd Rosjanie odzyskali około 70-ciu miejscowości, w tym trzy stacje kolej., posuwając się o blisko 6 mil ang.-
W natarciu na Kijów Rosjanie walczą w odległ. 3-ch mil ang. od miejscowości Nieżyn.-
Na połud. zach. od Charkowa postępy o 2-3 mil.-
Posuwając się z kier. na wsch. od Nieżyna Rosjanie przecięli na płn. od tego miasta trzy linje kolej. przebiegające do Homla.-
Na zach. od Smoleńska niektóre oddz., obchodząc Briańsk od płn., posunęły się 15 mil ang.-
Bułgaria : W nowym rządzie, utworzonym po wejściu dotychczasowego premiera Filoffa w skład rady regencyjnej, niezasiada kilku ministrów z poprzedniego rządu, będących najskrajniejszymi zwolennikami hitlerowców. Mimo tego jednak ogólny charakter rządu, w którym zasiada szereg przyjaciół Filoffa nie uległ zmianie. Najważniejszą zmianą jest ustąpienie b. ministra sprawiedliwości Garbowskiego, najwybitniejszego przedstawiciela prohitlerowskiego kierunku. Jego ustąpienie stanowi niewątpliwie ustępstwo na rzecz opozycji.-
Bułgaria niewątpliwie uzyskała dużo ze strony Niemców, otrzymując połud. Dobrudżę od Rumunii, Macedonię od Jugosławii i Tracje od Grecji, za wyjątkiem jednak Saloników, które Niemcy przezornie sobie zachowali.- Nastroje filorosyjskie były jednak wśród mas tak silne, że niem. usiłowania wciągnięcia Bułgarii do wojny z Rosją zawiodły.

Jedyne wojenne świadczenie z jej strony, to udział okupacji Bałkanów i obsadzenie wojskami granicy tureckiej.-

Japonia : Obserwatoria ameryk. zanotowały ub.nocy o godz.22.20 i 24-tej dwa ponowne silne trzęsienia ziemi w Japonii. Cenzura japon. nie przepuszcza wiadomości, wiadomo jednak, że trzęsienie ziemi, które miało miejsce w piątek należało do najgwałtowniejszych, jakie Japonia przeżyła w ciągu ostat. 20 lat. Wg. danych japon. 1400 osób wówczas zginęło bądź odniosło ciężkie rany.-

Front zach.: Ub.nocy lekkie jednostki mar. bryt. zatopiły przy wybrzeżach holend.jeden npl. statek, a dwa inne, również niewielkiej pojemn.ugodziły torpedami.- Lekkie bombowce RAF. "Tayphun" w czasie patroli wzdłuż zach. wybrzeży Francji i Holandii zaatakowały z powodzeniem szereg niewielkich statków, zatapiając jeden, na czterech wzniecając pożary, a siedem uszkadzając.-

Londyn, środa, dnia 15.IX.43r.Kom.ang.poranny.
Serwis zamorski.

Front środz.: xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx Na odcinku Salerno bez zmian. Dziś nad ranem jeden z korespondentów woj. doniósł, że walczące oddziały przesuwają się tam i z powrotem wśród walk niezwykle gwałtownych. Oddz. ameryk. bronią zaciekle swych przyczółków. Desant w Salerno nie był niespodzianką dla Niemców, którzy go oczekiwali. Świadomość, że na miejsce przebywają wciąż nowe posiłki sojusz. oraz, że z południa nadciąga VIII-ma armia bryt. zmuszała Niemców do pośpiechu w działaniu. Należy oczekiwać, że najcięższe ataki dopiero nastąpią.- Wysoki wojskowy ameryk., zapytany o opinję przez korespondenta radia ang. w Waszyngtonie oświadczył, że sojusznicy mają trudności w utrzymaniu lokalnej przewagi powietrz. na miejscu walki, wobec tego, że najbliższe bazy lądowe dla ich lotnictwa są oddalone o 160 mil ang. Nieulega wątpliwości, że Niemcy

stąrają się zadać sojusznikom jaknajwiększe straty i opóźnić ich pochód. Ogółem biorąc jednak widoki rozbudowy pozycyj sojusz. są dobre, chociaż czeka nas jeszcze wiele walk.-
Dzisiejszy "Times" podkreśla, że wobec odległości dzielącej V-tą armię od VIII-ej nie należy liczyć na szybkie przyjście z pomocą sojusznikom pod Salerno. Szybkość, z jaką nieprzyjaciel ściąga posiłki, usprawiedliwia obawy. Nieprzyjaciel korzysta z lepszych możliwości ściągania posiłków.
Na długą metę jednak szanse przedstawiają korzystniej dla nas wobec zasadniczej przewagi w powietrzu, oraz wystawienia wybrzeży włoskich na ataki ze strony naszej floty.-
Komentator Radia ang. stwierdza, że Niemcy obecnie opanowali całe Włochy płn., tworząc z linii od Genui po Bolonię rodzaj głównej linii obronnej z Pizzą, Florencją, Neapolem i Rzymem, jako rodzajem przedpola.
Rosja : Wciąż jeszcze brak potwierdzenia niem. kom. o ewakuacji Briańska. Jednakowoż wiadomości z Moskwy nie pozostawiają wątpliwości do do tego że walki wkraczają w końcowe stadium. Ub. nocy oddz. ros. przekroczyły Desnę i rozpoczęły natarcie na samo miasto.- Obecnie posuwają się one w kier. Rosławia, obchodząc Briańsk od północy.
Ocean Spokojny : Po upadku Salamaua oddz. japon uciekają w nieładzie w kier. płn. przez wzgórza dżungle, prowadzące ku Lae. Ich likwidacja jest rzeczą przesądzoną. W Salamauu zdobyto obfity materiał wojenny, w tym liczne ciężkie i polowe działa. Oddz. sojusz., postępujące od Salamaua znajdują się w odległ. 5-ciu mil ang. od Lae, które pozostaje ustawicznie pod obstrzałem artylerii. Na zach. od Lae sojusznicze oddz. piech. powietrz. zyskały na terenie w dolinie Malcoln. Stałe poparcia lotnictwa.- Silny nalot "Liberator ów" na Wewak. Zniszczono na gruncie 25 samolot. npl., a z pośród 40-tu myśliwców, które atakowały zniszczono 8 napewno, a 4 przypuszczalnie. Straty wła 3 samoloty.-

Chiny : Chiński min. spraw zagranicz. Soong oświadczył wczoraj w Waszyngtonie, że Japończycy ustawicznie ponawiają propozycje pokojowe pod adresem Czung-Kingu i w miarę, jak ich sytuacja staje się trudniejsza są coraz bardziej ustępliwi. Obecnie oświadczają, że gotowi są wycofać się z Chin, jeśli tylko przyłączyłyby się one do wojny Azji przeciw mocarstwom zachodnim. Naród chiński nie ulega jednak tym pokusom, zdając sobie sprawę z tego, że ma za sobą co najgorsze i że droga ku zwycięstwu uległa skróceniu.-
USA. : Koresp. ang. w Waszyngtonie donosi, że zapowiadają się ostre walki na obecnej sesji Kongresu z powodu żądań dztwa wojskowego w sprawie zaciągu przymusowego ojców rodzin do sił zbrojnych. Komitet Senatu zaczął w tym dniu przesłuchiwać na ten temat miarodajne osobistości.- Korespondent donosi, że armia stoi na stanowisku niezbędności takiego zarządzenia, podczas gdy opozycja pragnie ukuć broń z przykładu Kanady, gdzie ostatnio zwolniono 20.000 żołnierzy do pracy w przemyśle. Prez. Roosevelt rozprawił się z tym zarzutem wczoraj na konferencji pras., podkreślając, że to przerzucenia zasobów ludzkich nastąpiło jedynie kosztem gwardii krajowej, która była przeznaczona do obrony terenu przed ewent. inwazją japon. z archipelagu Aleutów. Byłoby natomiast dobrze porównać odsetek ludzi, zatrudnionych w Kanadzie w siłach zbrojnych i w przemyśle woj. z odpowiednim odsetkiem w USA.-
W piątek prezydent przedłożył Kongresowi sprawozdanie z dotychczasowego postępu wojny.- Na zapytanie, czy przygotowania do spotkania z Churchillem i Stalinem poczyniły zadawalające postępy, prezydent udzielił na konferencji pras. odpowiedzi twierdzącej.
Anglia : Dwaj młodzi chłopcy z mar. handl. zostali odznaczeni medalem króla Jerzego za zachowanie się, typowe dla ducha mar. bryt. Obaj służą w mar. handl. Po storpedowaniu statku przez 8 dni kierowali łodzią ratunkową. Z pośród 38-miu rozbitków, 31 zmarło

z wyczerpania. Jeden z obu marynarzy, który cały czas wiosłował, odniósł także ciężkie odmrożenia, że stracił obie nogi i końce wszystkich palców u obu rąk. Mimo to zachował przez cały czas nieugiętą postawę i pogodę. Drugi z nich pełnił bez przerwy służbę, kierując nawigacją i utrzymując dyscyplinę.-

Szwecja : Pogotowie szwedzkich sił zbrojnych będzie nadal utrzymane. Kom. urzęd. stwierdza, że jest to niezbędne ze względu na bezpośrednią możliwość wybuchu nowych wojen w Europie płn.-

Dania : Kontrolowana przez Niemców radiostacja duńska donosi o dalszych aresztowaniach wśród Duńczyków z powodu sabotaży i uskarża się na bierną postawę Duńczyków wobec zamachów. Rzucono np. bombę z tramwaju, a mimo tego, ani jeden z pasażerów nawet nie ruszył się z miejsca, by pomagać w akcji ratowniczej.-

Francja : Radio Vichy wezwało wszystkich oficerów franc., mających doświadczenie artyleryjskie, by zgłaszali się dobrowolnie, zapewniając, że służba ich będzie ograniczona do terenu samej Francji.- Rzecznik rząd. zapowiedział zwołanie komitetów obronnych we wszystkich prowincjach franc. z udziałem przedstawicieli lokalnych władz i społeczeństwa w celu przygotowywania obrony na wypadek inwazji.-

M.p.14.IX.43r.

Londyn, dnia 4.IX.43r. : Alister Cook z tygodniowego przeglądu ameryk.

Na temat spraw aktualnych radiosłuchacze wysłuchali już tyle wszelakich komentarzy i domysłów, że pragnąłbym poświęcić kilka uwag tematowi również bardzo ważnemu i posiadającemu znaczenie dla wszystkich narodów zjednoczonych. Tym tematem jest nafta. Jak wiadomo, Stan Texas, jeden z najbogatszych i najbardziej patrjotycznych w USA. produkuje czwartą część całej światowej wytwórczości nafty. W związku z tym, że był on zarazem jednym z głównych dostawców nafty dla narodów sprzymierzonych powstał problem, w jaki sposób dostarczać ją ze Stanu Texas, położonego jak wiadomo na Zachodzie, ku wschod.atlantyckim portom, skąd statki aljanckie ropę naftową dowoziły do Anglii i Afryki. Sposób, w jaki ten problem został rozwiązany jest zarazem pouczającym przykładem piorunujących zmian, które się dokonywują w społecznych i gospodarczych stosunkach USA., jak również przestrogą przed lekkomyślnymi uproszczeniami ze strony powierzchownych obserwatorów. W opinii świata Amerykanie dzielą się na dwie kategorie : tych, którzy Roosevelta popierają, oraz republikanów, którzy pilnują tylko własnej kieszeni. Wielki przedsiębiorca republikański w oczach świata symbol reakcyjnego kapitalisty, coś w rodzaju automatycznego kozła ofiarnego, odpowiedzialnego za wszystkie niedociągnięcia ameryk. przemysłu, krępowanego w swych zadaniach społecznych krótkowzrocznym egoizmem ludzi interesu. Rozwiązanie problemu transportu ropy naftowej z Texas do Atlantyku mamy do zawdzięczenia tylko twardej, a zarazem pomysłowej pracy przemysłowców naftowych. Rok temu został zbudowany rurociąg, liczący 1100 mil ang. dług. o przekroju 24 cali. Jego nośność wynosi 350.000 beczek dziennie, a dojdzie niebawem do półmiljona. Gdy rurociąg został już zbudowany, okazało się nagle, że brakuje zupełnie urządzeń pompowniczych, oraz innych, niezbędnych dla dostarczenia ropy do rurociągu.

Doszło do tego, że we wschod. stanach trzeba było wprowadzić szereg ograniczeń w korzystaniu z benzyny, podczas gdy Texas dosłownie opływał w naftę. Wówczas to kierownicy najważniejszych ameryk. przedsiębiorstw naftowych, którzy jeszcze nigdy w życiu nie spotkali się przy stole obrad, zeszli się razem. Najbardziej zawzięci konkurenci, którzy jeszcze rok temu wydawali miljony dolarów na reklamowania swych przetworów naftowych, jako najczystszych i najlepszych na świecie postanowili zespolić wszystkie swe zasoby techniczne - zbiorniki nafty, statki, linje dostaw, porty rzeczne, a wreszcie organizacje techniczne dla wspólnego rozwiązania trudności transportowych. Było to coś podobnego, jak gdyby walczący ze sobą generałowie nagle zdecydowali się na wzajemne zakomunikowanie sobie swoich planów strategicznych. W rezultacie porty atlantyckie są zaopatrywane nietylko w ropę naftową, ale i w przetwory, a armie, walczące na zachod. półkuli mają zapewniony stały dopływ paliwa.
Szkoda wielka, że w konferencji nie mógł wziąć udziału Goebbels, który tyle się rozpisywał na temat rozstroju w ameryk. przemyśle naftowym, uniemożliwiającego wszelki racjonalny wysiłek wojenny. Obecnie opracowywane już są plany budowy drugiego rurociągu przez Góry Skaliste do wybrzeży Kaliforni by stamtąd dostawiać z kolei paliwo dla wojsk sojus walczących z Japonią w rej. Pacyfiku.-

w artykule z czwartku. Dziennik stwierdza, że kapitulacja Włoch, to triumf strategii śródziemnomorskiej, której Churchill pozostał niezachwianie wierny od początku do końca, mimo wszelkich trudności i zawodów wojennych. Jemu przypada w udziale najwyższa zasługa przeprowadzenia trudnej decyzji, gdy po Dunkierce skierowano na afryk. teatr wojenny jedyną dywizję pancer., która nam wówczas pozostała. Pozostawiając w ten sposób W.Brytanię prawie że bezbronną i rozpoczynając kampanię afryk. na długo jeszcze przed sojusz. desantem w Marokko i Tunisie prem. Churchill wykazał dalekowzroczność i intuicję jasnowidza. ~~Gdybyxxxx~~ Ta decyzja zmierzała do udaremnienia przyświecającego wrogom celu, jakim było przepołowienie Imperium Bryt. i załatwienia się po kolei z Afryką, Egiptem i Suezem. Gdyby te obszary nie zostały ocalone przepadłby również Kaukaz ze swymi źródłami naftowymi i nawet Rosja nie byłaby w stanie zatamować ~~niem~~.. powodzi i nie bylibyśmy świadkami tej wielkiej zmiany, symbolizującej pojednanie narodowe , jaką jest przywrócenie św. Synodu cerkwi prawosławnej. Mając za sobą daleko pierwszą połowę przebytej drogi mamy prawo spojrzeć wstecz i sporządzić bilans ub.lat. Przypomnijmy sobie rok 1940,wypowiedzenie nam wojny przez Włochów, wbiciem przez nie noża w plecy padającej Francji, udział eskadr włoskich w nalotach na Londyn, opanowanie przez Włochów ang. Somalii i pewność siebie, z jaką przystępowali do opanowania Egiptu i Sudanu. Wówczas to gen. Wavell, rozbijając pięciokrotnie silniejszą armię włoską, zdobywa z powrotem Somalii ang., Abisynię i Erytreę. Mimo oczywistego braku jakichkolwiek szans powodzenia przychodzimy z pomocą Grecji. Gen. Auchenletzck rozpoczyna kampanię w Pustyni Zachod. i dociera daleko wgłąb Cyrenajki. Rommel powraca aż pod tory Egiptu i tutaj czeka go pogrom pod El-Alamein poczym następuje trwająca 10,5 miesięcy kampania afryk. i triumfry gen. Montgommery.

spokojnie możemy sobie powiedzieć, że dzieje wojen niewiele posiadają kart równie świetnych.-

M.p.14.IX.43r.

Berno szwajcarskie, dnia 10.IX.43r. Prof. von Saliss
Przegląd tygodniowy.

Ub. tydzień odznaczył się gorączkowym tempem wydarzeń. Rozejm między Włochami a sojusznikami i odzyskanie Stalino przez Rosjan, to dwa najważniejsze momenty. Podczas, gdy entuzjazm zapanował w Rosji, a na ulicach Nowego Jorku i Londynu panowała radość, w Niemczech panuje rozgoryczenie z powodu Włoch i brak jakichkolwiek iluzji co do sytuacji włoskiej. Medjolan, Como i inne miasta płn. Włoch były widowniami nieopanowanej radości ludności włoskiej. Tłumy wyległy na ulice, rzęsiście oświetlone wbrew przepisom o zaciemnieniu wypełniły kościoły, zanosząc modły o szybki pokój. Aczkolwiek warunki rozejmu nie zostały jeszcze ogłoszone, sytuacja przedstawia się jasno : tak, jak upadek reżimu faszystowskiego stanowił ciężką porażkę wojskową dla Niemiec, tak reżim Badoglia musiał z natury rzeczy doprowadzić do prośby o rozejm. Włochy znalazły się w ciężkim położeniu. Niemcy nie mogli i niechcieli z nich się wycofać, aljanci nie mogli zrezygnować z Włoch, jak z bazy wypadowej. Neutralizacja była niemożliwa. Naród i rząd włoski znalazły się między młotem a kowadłem. Jedno w każdym razie było oczywiste : ani armia, ani lud nie chciały walczyć po stronie Niemców. Wojna nigdy nie była we Włoszech popularna Naczelne dowództwo wojskowe przestrzegało rząd zarówno w roku 1939 przy zawarciu paktu stalowego, jak i w roku 1940 w czasie ataku na Grecję przed podejmowaniem wojskowych zobowiązań i akcji. Armia nie powróciła jeszcze do sił po walkach w Hiszpanii i Abisynii i nieposiadała nowoczesnego uzbrojenia . Mimo tego wojskowy wkład ze strony Włoch nie był

mały i oddały one osi niezaprzeczone usługi.
Przez trzy lata wiązały potężne siły npl., tworzyły bazę wypad. przeciw Egiptowi, przecinały linje komunikac. między Suezem a Gibraltarem, w Afryce Wschod. walecznie i zręcznie walczyli. Dopiero, gdyż ze strony sojuszników rozpoczęto natarcie kleszczowe od Egiptu i Marokka, gdy Rommel po kolei oddawał Libję , Trypolitanię, Tunis, gdy nastąpił desant na Sycylii, wątpliwości, co do xxpzžxxxxjxxxxxx woli prowadzenia wojny jaskrawo wystąpiły. Jeszcze większą jednak rolę, niż niepowodzenia militarne odegrała niewiara w sprawę, o którą Włochy toczyły wojnę. Nowy ład w Europie, polityka Mussoliniego, oparta na propagandzie nienawiści przeciw Anglosasom i wszystkiemu, co miało cośkolwiek doczynienia z demokracją, kampania bałkańska, udział w walkach na froncie ros., a w końcu rola przedpola europ. fortecy - wszystko to razem przepełniło miarę cierpliwości włoskiej. Hasło ideowej wspólnoty między faszyzmem a hitleryzmem, oparte na osobistej przyjaźni Mussoliniego i Hitlera nie trafiło na podatny grunt. Tak z chwilą ustania pozorów solidarności ideowej wystąpiły najaw sprzeczności realnych interesów politycznych.-
W związku z rozejmem należy podkreślić dwa charakterystyczne momenty : pierwszym jest udział przedstawiciela Rosji przy zawarciu układu, drugi różnica w porównaniu z innymi analogicznymi porozmieniami, polegająca na tym, że na stronę pobitą nie nałożono obowiązku demobilizacji, ale przeciwnie zobowiązano ją do zachowania armii w stanie gotowości materialnej i moralnej przed przestrzeganiem jaknajściślejszej dyscypliny.-

Z komentarza do komunikatu.

Przebieg ostatnich wypadków coraz więcej wykazuje, że Hitler będzie musiał drogo płacić za swą metodę przeciągania oporu do ostatniej chwili. Wojska niem., przebywające teraz w Norwegii i na Bałkanach bardzo by się przydały na obsadzenie linii Zygfryda. Ich wycofanie staje się jednak coraz bardziej wątpliwe. Również z Włoch brak jakiejkolwiek wiadomości, któreby wskazywały na to, że mimo przełamania linii Gotów na odcinku adriatyckim gen. Kesselring zamierza wycofywać się z odcinka zach. i central. O ile chodzi o samą linję Zygfryda, to jej konstrukcja opiera się na innych założeniach, niż konstrukcja linii Maginota. Ta ostatnia stanowiła jednolity kompleks umocnień, podczas gdy linia Zygfryda przedstawia system całej sieci ośrodków oporu, obliczonej nietyle na nie przepuszczenie atakującego, co na wciągnięcie go wgłąb fortyfikacyj i zlikwidowania następnie krzyżowym ogniem z poszczególnych gniazd oporu. Obrona tego rodzaju fortyfikacyj wymaga znacznej ilości rezerw, których teraz Hitler nie posiada i to rezerw bardzo ruchliwych, którą to właściwości armia niem. również nie posiada, wobec strat w środkach transportowych. Bez tych warunków znó niepodobna osiągnąć głównego celu, jakim jest możność rzucania w każdej chwili licznych i szybkich rezerw na zagrożony odcinek. Dalszym założeniem linii Zygfryda było korzystanie oddz.lądowych [illegible] z ochrony lotn., której dztwo niem.również nie jest już w stanie zapewnić. W końcu linja Zygfryda była budowana pięć lat temu i jest już przestarzała, gdyż była obliczona wprawdzie na ciężkie bombardowanie, ale nie na bomby kruszące tej mocy, jak obecnie używane przez nasze lotn.-

M.p.15.IX.43r.

Londyn, dnia 15.IX.43r. Aleksander Werth, korespondencja z Moskwy.

W swej ostat. mowie Hitler nie wymówił wogóle słowa Rosja, wspominając tylko wstydliwie o wycofowywaniu się Niemców " tu i ówdzie ". Byłoby trafniej z jego strony wyrazić się " tu i ówdzie i jeszcze gdzieindziej". Obecny odwrót Niemców wzdłuż całego frontu ros. wykazuje, jak nierealne były rachuby ich ekonomistów na temat korzyści gospodarczych, jakie przyniesie niem. pochód wgłąb Rosji. Donieckie Zagłębie węglowe miało odegrać rolę drugiego Zagłębia Ruhry. Istotnie na jednej z fabryk w Taganrogu widniał napis z firmą Kruppa. Ukraina miała się stać spichrzem Europy, a Kaukaz zapewnić Niemcom pod dostatkiem nafty. Zwłaszcza do do Ukrainy Niemcy się przechwalali, że oni dopiero pokażą, ile będzie z niej można wyprodukować, stawiając uprawę roli na odpowiednim poziomie. Zwiedzając prowincję Charkowa miałem sposobność przekonać się naocznie, jak ten wysoki poziom w rzeczywistości wygląda. Żyzna ziemia ukraińska była pokryta olbrzymimi, sięgającymi 6-ciu stóp wysok. osetami. Zaledwie połowa pozostawała pod uprawą. Chłop ukraiński przedewszystkiem nie otrzymał od Niemców ani traktorów ani benzyny, ani koni i nie ma ziemi czym uprawiać, a pozatym uprawiać jej niechce, bo z powodu traktowania nienawidzi Niemców z całej duszy. Hitler zawiódł się na Ukrainie tak samo, jak Wilhelm w 1918 r. Nie ulega wątpliwości, że gospodarcza eksploatacja zasobów w ostat. instancji zależy od woli współpracy ze strony ludności. W Rosji nie brak na to przykładów. W roku 1942 Niemcy nie zdobyli wprawdzie Kaukazu, ale bądźcobądź opanowali Majkop, jedno z najobfitszych źródeł nafty. Przez pół roku nie szczędzili wysiłków w kierunku wznowienia produkcji. W rezultacie ~~xxxxxxxxxx~~ można było liczyć produkcję prawie że na litry. Dzisiaj, w 8 miesięcy po odzyskaniu Majkopu Rosjanie wydobywają już całkiem pokaźne ilości, aczkolwiek Niemcy poniszczyli urządzenia.

Niebawem będziemy świadkami tego samego w Zagłębiu Donieckim. Niemcy używali tutaj do robót w kopalniach ros. jeńców wojennych. Rezultat był taki, że oddz. ros. zastały w szeregach ośrodków przemysł. pokaźne zapasy węgla..... górnośląskiego. Trudno chyba o większy paradoks, niż importowanie do Zagłębia Donieckiego węgla ze Śląska ! – Wzdłuż całego frontu od Morza Azowskiego po Smoleńsk Rosjanie posuwają się. Niemcom nie śniło się chyba w chwili rozpoczęcia w dn. 5.VII. ofenzywy na ros. klin pod Kurskiem, że "istotna zmiana w rozwoju sytuacji wojennej ", zapowiedziana przez Hitlera, przyjmie taką postać.-

Na odcinku połud. rozwój sytuacji odznaczył się dwoma czynnikami, mianowicie ros. postępami na połud. i płn. Ukrainy, będącymi następstwem ros. planu, a nie niem. " zgóry przewidzianego odwrotu". Ośrodkami obu tych operacyj były Taganrog i Siewsk. O losie Siewska zadecydował manewr oskrzydlający, przeprowadzony wzdłuż zachod. brzegu klina pod Kurskiem, podczas gdy na południu analogiczną rolę odegrało sforsowanie rzeki Mijus i obejście Taganrogu od płn. wschodu. Ros. rzeczoznawca wojsk. oświadczył wobec mnie, że obie te operacje należą do rzędu największych działań strategicznych. W szczególności zdobycie Taganrogu było operacją niezmiernie ryzykowną. Wszystko zależało od jaknajskrupulatniejszego wykonania działań poszczególnych w wyznaczonym terminie. Gdyby Rosjanom nie było się powiodło odcięcie Taganrogu, gdyby każdy z oddziałów nie był wykonał swego zadania do oznaczonej godziny, pojedyńcze formacje ros. byłyby same uległy odcięciu i okrążeniu. Tym, co zadecydowało po sukcesie pod Taganrogiem, był wyższy poziom ros. dztwa i sprawności wojsk. Interesującą cechą działań pod Mariupolem była działalność desantów morskich na zach. od miasta. Był to szereg operacyj, przypominających akcje naszych " commandoś".-

Na północy oddz. ros., przełamawszy się pod Siewskiem, rozprzestrzeniły się w toku pochodu ruchem wachlarzowatym, podobnie, jak to swego czasu Niemcy zrobili w Francji po dokonaniu przełomu.- Uderzenie na Dniepr podąża obecnie dwomu torami, mianowicie po przez Nieżyn, oraz ku Połtawie i Kremieńczukowi. Ten pochód jest w pewnym sensie symboliczny wobec ogromnego znaczenia uczuciowego, jaki przedstawia Dniepr dla Rosjan. W literaturze ros. był on częściej opiewany niż Wołga. Nie bez powodu jednym z najpopularniejszych dzieł literatury ros. jest utwór pisarza z Ukrainy Gogola na cześć Tarasa Bulby i jego walki z polskim najazdem, którego akcja rozgrywa się nad Dnieprem.-Istotne znaczenie posiada dla Niemców trójkąt Połtawa-Łazowaja-Zaporoże. Gdyby stracili rozbudowaną tutaj sieć komunikacyjną, utrzymanie się na lewym brzegu Dniepru będzie więcej niż wątpliwe.- Marsz na Briańsk poprzez lasy i bagna, to też wyczyn nie byle jaki. Rosjanie wogóle nieatakowali obronnego pasa dług. 40-stu mil ang., przebiegającego od frontu tylko zaszli fortecę od północy i południa. Tempo pochodu wynosi w szeregu miejsc 8-10 mil ang.na dzień.-
Stwierdzić jednak należy, że w walkach pod Briańskiem i Orłem Rosjanie ponieśli ciężkie straty.- Kapitualcja Włoch wywołała w Rosji olbrzymie podniesenie. Panuje powszechne przekonanie, że oznacza ona wielkie skrócenie drogi do zwycięstwa Z braku czasu nie będę opisywał wspaniałej ceremonii intronizacji patryarchy Moskwy, która się odbyła w niedzielę rano. Ten akt symbolizuje zasadbiczą ros. linję polityczną, która już od szeregu lat, a w szczególności od wybuchu wojny zmierza w kierunku narodowego pojednania.

Znamienną była pod tym względem rozmowa, którą odbyłem z wybitnym Rosjaninem, zresztą niewierzącym. Oświadczył on : przywiązujemy wielkę wagę do naszej narodowej tradycyjji, czy kto jest wierzącym czy nie, każdy musi przyznać, że cerkiew stanowi część tej tradycji. Wojna wykazała, że znaczna część ludności, a zwłaszcza wiejskiej pragnie z cerkwi prawosławnej korzystać, nie było więc powodu tym życzeniom odmówić. Cerkiew jest obecnie instytucją żywotną, patrjotyczną i lojalną w stosunku do reżimu sowieckiego. W przeszłości była mu przeciwną, obecnie kościół i reżim stoją narówni na usługach patrjotyzmu. Skoro kościół ze swej strony uznał narodowy i patrjotyczny charakter reżimu sowiec. to nie było powodu do rozdźwięku między tymu onu czynnikami.-

[illegible] był już [illegible] zmęczony, [illegible]
[illegible] podejrzeń, [illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] przytuloo.
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

Londyn, środa, dnia 15.IX.43r. kom. ang. wieczorny. Serwis kraj.

Front śródz.: Dzisiejszy kom. popołud. kwatery gł. gen. Eisenhovera donosi, że gwałtowne walki toczą się na odcinku między Salerno a punktem, położonym o 20 mil ang. dalej na południe. W niektórych punktach oddz. sojusz. wycofały się. Poparcie floty woj. znakomite. Na zach. wybrzeżu półwyspu VIII-ma armia gen. Montgommery dotarła do Belvedere. Oddz. sojusz., postępujące wzdłuż wybrzeża wschod. pod Taranto posuwają się naprzód zgodnie z planem.-
Koresp. radia bryt. donosi, że najgwałtowniejsze walki pod Salerno toczą się w części połud. wsch. i środkowej odcinka. W szczególności w tej ostat. teren ustawicznie przechodzi z rąk do rąk. Po stronie niem. walczą tu trzy dywizje. Niemcy wytężają wszelkie wysiłki, by przełamać pozycje sojusz. wzdłuż rzeczki, przepływającej tędy do morza i w ten sposób rozszczepić siły sojusz. Oddz. sojusz. zdołały jednak szereg pozycyj nowych skonsolidować. Jeden tylko zespół ameryk. zniszczył 13 wozów pancer. Oprócz wymienionych wczoraj 3-ch dywizyj w walkach biorą udział po stronie niem. ponadto jednostki 29-tej dywizji zmotoryzowanej. W ciągu całej kampanii śródziemnomorskiej nigdy jeszcze wojska sojusz. nie korzystały z tak silnego poparcia marynarki i lotnictwa na tak wąskim odcinku. Artyleria krążowników i kontrtorpedowców działa bezustanku. Zmobilizowano wszystkie samoloty lotnictwa ~~ppppppppp~~ płn. afryk. poczynając od "latających fortec" aż do najlżejszych. Wykonały one w ciągu jednej doby ponad dwa tysiące lotów indywidualnych i atakują npl. linje łączności. Niemcy stawiają stosunkowo mały opór samolotom sojusz., tak, iż w dniu wczorajszym nie poniosły one żadnych strat. Mimo tego działalność lotnictwa niem. odgrywa wielką rolę w walkach lądowych, gdyż lotnicy niemieccy są specjalistami w wykonywaniu krótkich ataków na bliskie objekty na linii boju. Natomiast sojusznikom wciąż daje się odczuwać niemożność używania ~~xxxxxxxxxx~~ w starciach wręcz myśliwców krótkodystansowych ze względu

na brak bliskich lotnisk.- VIII-ma armia bryt. znajduje się w odległ. 67-miu mil ang. od odds. V-tej armii, walczącej pod Salerno.-
W niedzielę popołud.oddz. sojusz. opanowały Capri. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo wyspy spoczywa na miejscowym oddziale włoskich oddz. lądowych i jednostek morskich.- Gubernator wojskowy Rzymu, współdziałający - niewiadomo czy dobrowolnie, czy pod przymusem - z władzami niem. ogłosił dekret o powołaniu 14 komisarzy, którzy objęli kierownictwo resortów odnośnych ministerstw. Dekret nie zawiera jednak żadnej wzmianki o Mussolinim.-
Rosja : Najważniejszą wiadomością dzisiejszego dnia jest zajęcie Nieżyna. Specjalny rozkaz Stalina, wydany przy tej sposobności stwierdza, że była to najważniejsza niem. baza obronna na drodze do Kijowa. Była ona ze wszystkich stron bardzo silnie ufortyfikowana. Miasto zostało zdobyte po dwudniowych, zaciętych walkach, w czasie których Niemcy stracili 3000 zabitych. Rozkaz przypomina, że w chwili rozpoczęcia ofensywy niem. z początkiem lipca odds. ros. znajdowały się o 200 mil ang. od Kijowa, podczas gdy obecnie ta odległość zmalała do 65-ciu mil. W ciągu ostat. 9-ciu dni oddz. ros. przebyły na tym odcinku 60 mil ang. Wg. ostat. wiadomości Rosjanie znajdują się już poza Nieżynem.-
O 75 mil na połud. zach. od Nieżyna rozwija się zadawalająco drugie natarcie ros. w kier. Dniepru. Kom. ros. wymienia poraz pierwszy nazwy Zaporoża i Dniepropietrowska, donosząc, że w obu prowincjach, których te miasta są stolicami, zajęto szereg miejscowości. Oddz. ros. posunęły się tutaj o 6,5-9,5 mil w kier. Zaporoża, od którego dzieli je tylko 50 mil ang. Wszystkie wysiłki Niemców, którzy rzucali do boju wszystkie swe oddz. pancerne, by napór ros. powstrzymać, zakończyły się odwrotem niem. w rozsypce. Nieprzyjaciel stracił ponad 2000 zabitych i 34 samoloty.- Najgwałtowniejszy opór stawiają Niemcy na odcinku Połtawa-Zawłograd.-

Wciąż jeszcze brak potwierdzenia wiadomości niem. o zajęciu Briańska. Ostatni kom. sowiec. donosi tylko o kontynuowaniu walk ofenzywnych pod Briańskiem. Na 25 mil ang. na płn. od Briańska Rosjanie zajęli miejscowość Diatkowo przy linii kolej. Briańsk-Wiaźma. Dalsze postępy w kier. Rosławia.-
Wczoraj Rosjanie zestrzelili 80 samolotów i unieruchomili 59 czołgów.- W czasie nalotów na lotniska niem. lotnictwo ros. zniszczyło bądź uszkodziło 50 samolotów na gruncie, oraz 9 myśliwców zestrzeliło w walkach powietrznych.-
Arcybiskup Yorku udaje się w towarzystwie dwóch biskupów do Rosji, by wyrazić współczucie cerkwi prawosławnej z powodu strat, jakie ją dotknęły z rąk niem. Arcybiskup udaje się do Rosji na zaproszenie patryarchy cerkwi prawosławnej.-
Anglia : Do Anglii zawinęła wycieczka z 33-ch żołnierzy hinduskich z różnych formacyj, którzy się odznaczyli w czasie walk w Afryce Płn. Między nimi znajduje się jeden posiadacz Krzyża Wiktorii. Wycieczka została powitana przez burmistrzów szeregu miast przybrzeżnych i była owacyjnie witana przez publiczność.-

Londyn, czwartek dnia 16.IX.43 r. Kom. ang. Morsemy. Serwis zamorski.

Front środz.: Wiadomości z ub. nocy nie donoszą o żadnych zmianach w sytuacji pod Salerno. Po tygodniu zaciętych walk sojusznicy wciąż jeszcze trzymają swe przyczółki. Nie ograniczają się oni do walk obronnych, ale równ eż przypuszczają ataki do npl. pozycyj na wzgórzach. Obie strony otrzymują posiłki. Po stronie ang. przystąpiły obecnie do walki wozy pancerne. Głównodowodzący V-tej armii, gen. USA. Clarck odbył osobiście inspekcję pola walki. Wyraził on żołnierzom uznanie z powodu ich postawy i wydał im rozkaz : " trzymajcie się".- Wybrzeża rzeczki Sele są pokryte niem. trupami i szczątkami czołgów. W jednym miejscu znajduje się 20 czołgów niem., które spłonęły.-

Korespondenci prasowi podkreślają, że Niemcy nie mają chwili czasu do stracenia, gdyż V-ta armia otrzymuje wciąż nowe posiłki, a od południa nadciąga gen. Montgommery. Wg. ostat. doniesień znajduje się on w pobliżu Scalea, t.zn. w odległ. już niecałych 70-ciu mil ang.- Audycje radiostacji rzymskiej, pozostającej pod niem. kontrolą, świadczą o tym, że stosunki z Włochami nie układają się zadawalająco. Ostatnio zapowiedziano przez radio karę śmierci dla wszystkich Włochów, winnych zniszczenia bądź uszkodzenia niem. własności wojskowej. Żołnierze włoscy, zwolnieni z szeregów mają się meldować u niem. władz wojskowych.

Rosja : Radiostacja moskiewska doniosła, że Stalin przyjął w obecności Mołotowa szefa misji wojsk. walczącej Francji.-

Ocean Spokojny : Oddz. sojusz., nacierające na Lae od płn. wschodu znajdują się w odległ. 2-ch mil ang. od centrum miasta. Druga kolumna, nacierająca od zachodu wzdłuż doliny Malcoln dotarła na 5,5 mil ang od miasta.- Korespondenci donoszą, że opór japon. wzrasta. W ciągu walk we wspomnianej dolinie zginęło 300 Japończyków, na wschód od Lae około stu.- Ciężkie bombowce sojusz. bombardowały lotnisko Kachili na wyspie Boungainville 16 samolotów zniszczono na ziemi, 7 w powietrzu. W pobliżu wyspy uszkodzono ciężko npl. kontrtorpedowiec.-

Front zach. : Ub. nocy nalot RAF. na tereny okup. w Europie. Szczegółów jeszcze brak, wiadomo jedynie, że szereg radjostacyj franc. przerwało audycje. Wczoraj w dzień ameryk. "latające fortece" zaatakowały o zmierzchu trzy ważne objekty pod Paryżem, m.in. zakłady lotnicze "Hispano-Suisa", oraz "Reynault", gdzie znajdują się urządzenia reperacyjne, pracujące dla Niemców. Inna formacja "latających fortec" zaatakowała potym objekty w Romilly również na połud. od Paryża. "Liberator"y" atakowały lotniska. Ogółem zniszczono 16 npl. myśliwców. Poraz pierwszy zdarzyło się, że ciężkie bombowce USA. rozpoczęły walkę o zmierzchu i powróciły na

swe lotniska w ciągu nocy.-
Ameryk. i ang. myśliwce bombardowały lotniska w Francji.- Ogółem sojusznicy stracili 6 ciężkich bombowców i 3 myśliwce.- Ub.nocy w Londynie alarm lotniczy, w kilku miejscach zrzucono bomby.- Niemcy atakowali również kilka innych miast ang. Nad Anglią zestrzelono 3 samoloty npl.-
USA.: Przewodniczący senackiej komisji dla spraw zagranicz., senator Conolly oświadczył na konferenc. pras., że USA. będą musiały odegrać czołową rolę w powojennej organizacji suwerennych narodów, której celem będzie zapewnienie pokoju, w razie potrzeby nawet z użyciem siły. W następnym tygodniu sprawa dostanie się na obrady podkomitetu, któremu przedło-żono jeszcze szereg innych rezolucyj.- Rezolucja na temat udziału USA. w organizacji międzynarodowej świata ma być przedłożona w następnym tygodniu rów-nież w Izbie Reprezentantów przez jej komisję dla spraw zagranicznych.- Zastępca szefa sztabu armii lądowej oznajmił, że z końcem b.r. musi ona liczyć 7.700.000 ludzi, jeśli ma wykonać swe zadania.- Udział W.Brytanii w zespole sił zbrojnych narodów zjedn. wyraża się cyfrą 4.000.000 ludzi pod bronią, reprezentującą zarazem 10% całej ludności W.Bry-tanii.-

Londyn, dnia 17.IX.1943 r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski i europ.

Front włoski. Dziś nad ranem radiostacja Algieru doniosła, że przednie formacje VIII-ej armii gen. Montgomery minęły już Capri i znajdują się oddalone 18 mil ang. od V-ej armii, walczącej pod Salerno.- Oddz. V-ej armii dokonały poważnej operacji, rozpoczynając wczoraj o świcie przeciwnatarcie na połud. krańca odcinka, gdzie równina przybrzeżna sięga najdalej wgłąb lądu. Kontrofensywa rozpoczęła się po 4-ch dniach nader ciężkich walk, gdy oddz. sojusz. były bez przerwy ostrzeliwane celnym ogniem artylerii niem. Mimo tego nieustannie zawijały statki z posiłkami i wyładowywanie odbywało się, chociaż ofiary ciągle padały. Obecnie znaczną część straconego gruntu odzyskano i przyczółek sięga na 8 mil ang. wgłąb lądu. W szczególności wielkie znaczenie posiadają dostawy nowych dział.- Zastępca głównodowodzącego sił sojusz. gen. Alexander odbył inspekcję sił, walczących pod Salerno na pierwszej linii bojowej. Stwierdził on, że spisały się wspaniale.- Koresp. radia bryt. donosi, że miał sposobność osobiście przekonać się o kłamliwości niem. informacyj.

Gdy Niemcy atakowali, radio niem. w pierwszej fazie ataku doniosło, że siły sojusz. zostały tak osłabione, iż nie są w stanie przejść do kontrataku. Dalsza wiadomość, to że aljanci już zaczynają chronić się na okręty i odpływać. Trzecia wiadomość wywołała powszechną [illegible] wesołość. Niemcy donieśli, że między oddz. ameryk. i bryt. wbili klin, podczas gdy w rzeczywistości utrzymywały one stale łączność bez najmniejszej trudności. Oddz. sojusz. przeszły wprawdzie ciężkie chwile, ale ani na sekundę nie zachwiały się i we właściwym momencie uderzyły z całym rozmachem.-

Jeden z wyższych oficerów sojusz. oświadczył, że obsługa i organizacja dostaw funkcjonuje znakomicie, w szczególności, o ile chodzi o dostawy amunicji.- oddz. gen. Montgommery są po drodze witane owacyjnie przez ludność. Zniszczenia urządzeń, dokonane przez Niemcy są stosunkowo nieznaczne, co w dużej mierze należy przypisać Włochom, którzy starali się sabotażom niem. zapobiec. W szczególności b. nieznaczne uszkodzenia komunikacyj, gdyż tylko kilka mostów zostało wysadzonych.- Z pośród 38-miu włoskich okrętów woj., które znajdowały się w porcie Malty, 11 przypłynęło już do Aleksandrii, mianowicie oba najnowocześniejsze pancerniki, 4 krążowniki i 5 kontrtorpedowców.- Poważne zamieszki w Rzymie. O rekwizycje żywności, przeprowadzonych przez Niemców doszło w środę do rozruchów, w czasie których wojska niem. musiały użyć broni.- Wg. doniesień szwajcarskich powstańcy jugosłowiańscy zdobyli Split i obecnie panują nad długim odcinkiem wybrzeża dalmatyńsk ego.- Radio Budapeszt donosi, że ataki chorwackich oddz. Pawelicza na Fiume zostały odparte.-

Rosja: Największym sukcesem ros. w ciągu wczorajszego dnia było sforsowanie średniego biegu Desny i zdobyciu Nowogrodu Siewierskiego, o czym Stalin doniósł w spec. rozkazie dziennym. Miasto zostało zajęte śmiałym natarciem, przeprowadzonym równocześnie od południa i północy.-

W natarciu na Kijów oddz. ros. posunęły o dalsze 15 mil ang. od strony Nieżyna i zajęły stację kolej. Kosówka, oddaloną o 60 mil ang. od Kijowa. Dalej na południe zajęta miejscowość Romny, wskutek czego stoi otworem droga na Priluki.- Na zach. od Charkowa zdobyto miejscowość Walki, a na połud. zach. Łozowaja. W pochodzie na Zaporoże i Meli-topol Rosjanie posunęli się na niektórych odcinkach o 11 mil ang. i przednie formacje znajdują się już w odległ. 50-ciu mil ang.

xxx

ang.od Melitopola.- Drugi spec. rozkaz Stalina donosi o zdobyciu Noworosyjska po pięciudniowych, gwałtownych walkach , które rozpoczęły się natarciem na betonowe fortyfikacje i równoczesnymi desantami na tyłach miasta, a zakończyły walkami ulicznymi. Noworosyjsk pozostawał okrągły rok w rękach niem. Trzy dywizje niem. i jedna rumuńska zostały rozbite. Pozostałym 5-ciu dywizjom pozostaje jedynie odwrót przez Cieśninęę Kercz.-

Ocean Spokojny : Upadku Lae należy oczekiwać w najbliższym czasie.- Wczoraj w ciągu dnia lotnictwo sojusz. odniosło świetne zwycięstwo nad japon. w czasie nalotu na Wewak. Z tamt. lotniska wystartowało na spotkanie samolotów sojusz. 60 -70 myśliwców japon. W ciągu jednej godziny zestrzelono 48 napewno, a 10 dalszych przypuszczalnie, ponadto wyrządzono ciężkie szkody wśród bombowców, znajdujących się na lotnisku. Straty własne 1 myśliwiec.-
Japończycy w dalszym ciągu ściągają posiłki powietrz., wyrównywując w ten sposób straty, poniesione w ostat. czasach.- Naloty lotnictwa sojusz. na miasto Ambon na wyspie Amboina, na Kendari na wyspie Celebes, oraz bazy w archipelagu Salomona.-
Nieudana próba japon. nalotu na port Darwin w płn. Australii.- Dotychczas brak potwierdzenia japon. doniesień o wielkiej bitwie powietrz. i morskiej między Nową Gwineą a wyspą Kolombangara.-

Front Zach.: Ub. nocy nalot RAF. na npl. terytorium, brak jeszcze szczegółów, wiadomo jedynie, że niem. radiostacje przerwały audycje, a w zach. Szwajcarii był alarm lotniczy.-
Wczoraj w ciągu dnia naloty lotnictwa sojusz. na Francję na szeroko rozrzucone cele. "Latające fortece" atakowały Francję zach. i połud. zach ., w szczególności składy towar. w Nantes, bazę łodzi podwod. w La Pallice- lotniska w La Rochelle i [illegible] Cogniac. Silny opór npl. myśliwców. "Latające fortece

zestrzeliły 27 myśliwców npl., myśliwce eskortujące 2. średnie bombowce i myśliwce atakowały lotnisko w Baumont Le Roger i żeglugę koło Havru.-
W nocy z środy na czwartek RAF. wykonała gwałtowny nalot na fabrykę syntetycznego kauczuku w Montlucon na zach. od Vichy.- Ze wszystkich tych operacyj noc. i dziennych nie powróciły 22 samoloty. Niemcy stracili 35 samolotów.-
Anglia : Pierwszy Lord Admiralicji Alexander przypomniał szereg ciężkich momentów w czasie 3-ch letniej kampanii śródziemnomorskiej.- Był okres, w którym cała eskadra krążowników angliczyła dosłownie trzy jednostki. Kiedyindziej znowu xxxxxxłą nasze straty w ciężkich jednostkach były tak poważne, że cała pozycja ang. na Morzu Śródz. była zachwiana. Dzięki Bogu, że jej sztuce spoczywało w rękach człowieka o takiej śmiałości i determinacji, xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx jak adm. Cunningham. Stał on stale na stanowisku, że wobec słabości ang. sił morskich na Morzu Śródz. nie pozostaje im nic innego, jak taktyka zaczepna. Obecnie sytuacja zmieniła się radykalnie. Flota włoska została wyeliminowana, a ponadto korzystamy z poparcia floty ameryk. Nie ulega jednak wątpliwości, że walka z hitlerowskim potworem będzie zacięta i może trwać długo.-
Chiny : Chiński min. spraw zagranicz. Soong wręczył prez . Rooseveltowi pismo od marszałka Czang-Kai-Czeka.- Sekretarz Stanu Hull, przemawiając w dwunastoletnią rocznicę japon. ataku na Mukdeng oświadczył, że w miarę, jak wzrastają dostawy broni Chiny będą mogły coraz silniej Japończyków wypierać.-
Dania : Radio Sztokholm donosi, że Niemcy postawili ultimatum z żądaniem utworzenia nowego duńskiego rządu parlamentarnego. Chodzi im oczywiście o zwolnienie części wojsk z zadania utrzymywania porządku w Danii.-20[illegible] Duńczyków w Kopenhadze zostało aresztowanych za przekroczenie przepisów o godz. policyjnej.

Londyn, piątek, dnia 17.IX.43r. Kom.ang.wieczorny.
Serwis kraj.

Rosja. : Spec. rozkaz dzienny Stalina donosi o zdobyciu Briańska. Miasto zostało opanowane po uderzeniu, przeprowadzonym równocześnie od płn. i od wschodu. Zajęto również położone w bezpośrednim sąsiedztwie od płn.zach.miasto / nazwa zupełnie niezrozumiała/. 6 niem. dywizyj piech. zostało rozbitych.
Niemcy poraz pierwszy przyznali się do utraty Briańska w audycji radiowej dla zagranicy we wtorek.
Znaczne postępy osiągnęli również Rosjanie nad wybrzeżem Morza Azowskiego, gdzie zajęli położone na zach. od Mariupola miasto Osipienko /nazywane również Bierdiańsk/. Jest to zarazem ostatni wielki port położony przed Krymem. Oddz. ros. zbliżyły się o 10 mil ang. do Melitopola i Zaporoża.-
Od strony Łozowaja wojska ros. zbliżają się coraz więcej do Pawłogradu. Od łuku Dniepru są już oddalone tylko o 40 mil ang. Od Krasnogradu znajdują się na 10 mil ang.- Ważny węzeł kolej. Priłuki został z obu stron oskrzydlony.
Na odcinku Smoleńska Rosjanie posunęli się o 5 mil ang. w kier. Rosławla. W dniu wczorajszym Rosjanie uszkodzili bądź zniszczyli 32 czołgi i zestrzelili 8 samolotów.-
Front śródz. : Wg. ostat. wiadomości patrole VIII-ej armii nawiązały łączność z patrolami V-tej armii ameryk. na 10 mil ang. na połud. od Salerno.
Obecnie przypuszczalnie obie armie pozostają w pełnym kontakcie.- Oddz. V-tej armii odzyskały miejscowość Albanella, położoną na 8 mil ang. wgłąb kraju. Na jednym punkcie Niemcy zostali zmuszeni do wycofania się na 12 mil ang. wgłąb wybrzeża.-
Ameryk. oddz. szturmowe opanowały wzgórza, położone w kier. płn. zach. od przyczółka, panującym nad równiną.- Koresp. radia bryt. donosi, że jest widoczne, iż rezerwy niem. zaczynają się wyczerpywać, gdyż kontrataki niem. słabną, a nieprzyjaciel rozpoczyna odwrót w kier. płn., częściowo ku Avellino

częściowo zaś ku Benevento. Ustawicznie napływają posiłki sojusz.- Na połud. oddz. sojusz. nawiązały łączność z tymi, które operowały dalej na wschód z bazy wyjściowej Taranto.- Omawiając znaczenie ostat. sukcesu sojusz. pod Salerno, rzeczoznawca wojsk. radia bryt., major Lewis Hastings podkreśla, że Niemcy celowo przedstawiali desant w Salerno, jako rodzaj general. próby, będąc pewni co do zwycięstwa. Donieśli już nawet o zaokrętowaniu oddz. sojusz. Tymczasem operacje w Salerno nietylko, że same przybrały pomyślny obrót, ale ponadto oddały wielkie usługi oddz. sojusz. na połud. Włoch. Jak zaznaczył gen. Alexander, Salerno podziałało na wojska niem. jak magnes. Niemcy rzucili tam wszystkie swoje siły i w następstwie VIII-ma armia bryt. opanowała Taranto, Brindisi i Bari prawie bez oporu. Dzięki temu zdobyliśmy znakomite bazy do wypadu na Bałkany. Wspaniałe lotniska, które tam ciągną się nieprzerwanym łańcuchem, zdobywamy jedno za drugiem, z których wiele jest zelektryfikowanych, oddadzą nam również cenne usługi przy organizowaniu dostaw.-

Samoloty lotnictwa strategicznego bombardowały objekty kolej. w pobliżu Neapolu.- Ub. nocy atak RAF., podjęty z W. Brytanii, był skierowany przeciwko dwom arterjom komunikac. między Francją a Włochami, z których jedna przebiega z płn. na połud. przez przełęcz Mont Cenis, druga zaś wzdłuż wybrzeża Riviery między St. Raphael, a Canes. Na stację kolej., położoną przy tunelu Mont Cenis zrzucono na niewielkiej przestrzeni setki ton bomb wybuchających i zapalających. W pobliżu St. Raphael zniszczono zupełnie jedno przęsło wiaduktu kolej.-

Front zach.: Zdjęcia wywiad. wykazują, że większość zabudowań fabrycz. w Mountlucon. bombardowanych poprzedniej nocy zupełnie zniszczono.- Ub. nocy bombowce "Moskito" atakowały Berlin / znamienny brak reflektorów /, a myśliwce wykonywały naloty dywersyjne na lotniska w Holandii.-

Do Londynu przybył min. mar.Knox. Oświadczył on, że w bież. roku przybyło tyle jednostek floty woj. ile ich liczyła cała potęga morska USA. z końcem ub.roku. Tonaż tych nowych jednostek stanowi trzy piąte stanu z końca ub.roku. Od rozpoczęcia wojny z Japonią ilość robotników, zatrudnionych w stoczniach wzrosła o przeszło półtora miljona ludzi. Japon. flota handl. osiągnęła po wliczeniu zdobytych statków siedem i pół miljona ton. Od tej cyfry należy odjąć dwa i pół miljona, które od początku wojny zatopiono. Japończycy umią dobrze trzymać w tajemnicy swoje straty w okrętach woj., pozostaje jednak objawem znamiennym, że od 4-ch miesięcy niezauważono ani jednego japon.lotniskowca.-

Londyn, sobota dnia 18.IX.43r. kom.ang.poranny.
Serwis zamorski.

Ocean Spokojny : Wojska sojusz. zdobyły Lae. Z tą chwilą ustał wszelki zorganizowany opór w Zatoce Huon. Wszystkie drogi, prowadzące z miasta przez dżunglę, są zablokowane przez oddz. sojusz., wobec czego zniszczenie oddz., które uszły z Lae, jest rzeczą pewną. W następstwie nalotów sojusz. sama miejscowość stanowi kupę gruzów. Sojusznicy zyskali obecnie cenną bazę wypad. w kier. na Madang i Wewak.-

Front środz.: Sytuacja pod Salerno stale zmienia się na korzyść sojuszników. Na połud. połowie odcinka, t.zn. na połud. wsch. od Salerno sojusznicy opanowali dominujące wzgórza. Lewe skrzydło npl. w odwrocie, chronionym przez silne straże tylne. Korespondenci stwierdzają, że nieprzyjacielowi chodzi teraz wyraźnie o jaknajwiększe przedłużenie akcji opóźniającej i zadania sojusznikom jaknaj-

Jugosławia : Oddz. powstańców opanowały miejscowość Trogir na zach. od Splitu. Niemcy atakują miasto przy pomocy samolotów.-

USA.: - Prez Roosevelt przedłożył Kongresowi raport w sprawie sytuacji wojennej, należący do najdłuższych, kiedykolwiek przez prezydenta złożonych. Prezydent zaznaczył, że podobnie, jak w Casablance zostały oparcowane plany inwazji na Włochy, tak obecnie zostały oparcowane szczegółowe plany z ustalonymi terminami i miejscami uderzenia, przewidujące inwazje na jeszcze większą skalę na Europę i gdzieindziej. Hitler przeszedł do defenzywy. Jeśli jednak rozwodzi się nad nieprzystępnością europ.forteccy, to trzeba mu przypomnieć, że brak nad nią dachu, a o szczelinach w murach przekona się, gdy przez nie wkroczymy.Operacje sojusz. w Płn.Afryce, na Sycylii i we Włoszech potężnie dopomogły armii ros. To samo można powiedzieć o ofenzywie lotniczej na zachodzie, jak również o wiązaniu wielkiej ilości sił niem. na Bałkanach i we Francji. Kapitulacja Włoch odciążyła ogromną ilość okrętów woj., które będzie można skierować na Daleki Wschód między Cejlon a wyspy Salomona. W ciągu ostat. dwóch miesięcy wyprodukowano w USA.15.000 samolotów i 280 statków handl., poj. 3.000.000 ton. W ciągu pierwszych 8-miu miesięcy b.r.wyprodukowano ogółem 52.000 samolotów, 23.000 czołgów i 40.000 dział.-Są oznaki, że wasale osi pragną pokoju. Żołnierze włoscy często stawiają Niemcom opór. Zadanie, które nas czeka,jest największym, jakie kiedykolwiek zostało postawione naczelnemu dztwu. Są cztery powody, dla których wojna musi jeszcze trwać długo : 1/ pomimo zwycięstwa na Morzu Śródz. czeka nas jeszcze walka na kontynencie włoskim, która stanowi bardzo wielkie zadanie, 2/ w W.Brytanii musi zgromadzić siły w takich rozmiarach, by móc przeprowadzić uderzenie nie w jednym kierunku, ale równocześnie w kilku, 3/ chociaż Rosja odnosi zwycięstwa nad Niemcami, to jednak od właściwego terytorium niem. jest jeszcze bardzo oddalona, 4/ Japonia zajmuje olbrzymi pierścień obronny od wysp Kurilskich przez Chiny po Indje holend., które musimy przerwać w szeregu punktów.-

większych strat. Ponadto pragną oni ocalić sprzęt wojenny, który nagromadzili w olbrzymich ilościach w samym Neapolu i jego okolicach, korzystając z dogodnych linij komunikacyjnych.-
Jeden z niem. komentatorów radiowych przyznał,że nadciągnięcie VIII-ej armii Niemców niemile zaskoczyło. Gen. Montgommery odznacza się militarnym geniuszem i energią i jest jednym z najwybitniejszych wojsk.dowódców.- Odnaleziono dokument niem., stwierdzający, że Niemcy odbywali manewry przeciwinwazyjne pod Salerno jeszcze w dniu 7 września, kiedy jedna dyw. pancer. odgrywała rolę formacji, atakującej od morza pod silną ochroną floty i lotnictwa. Stwierdzono również, że już poczynając od Sycylii konwój sojusz. był stale śledzony, a dztwo niem. pod Salerno był informowane o jego ruchach, oraz o przypuszczalnach miejscach lądowania.- Prasa ang. donosi, że sojusznicy zajęli wyspy Kos, Samos i Leros w archipelago Dodekanezu.-
<u>Rosja :</u> Oddz. ros. wbiły klin między Priłuki i Romny i posuwają się teraz w kier. na stację kolej. Łubny. W razie jej zdobycia linja kolej. Połtawa-Kijów zostałaby przecięta.- Krasnograd faktycznie otoczony.- Umocnienia pod Smoleńskiem są rozbudowywane na 40 mil ang. wgłąb. Pod Kijowem Niemcy konstruują potrójny system umocnień.-
<u>Szwecja :</u> Utworzono organizację,przeznaczoną do niesienia pomocy krajom sąsiednim w okresie powojennym. Organizacja ta ma skoordynować działalność wszystkich innych, pracujących dotychczas w podobnym celu.-

[illegible] . [illegible] który nagromadzili w [illegible] w mieście [illegible] i jego okolicach, [illegible] ilości amunicji.- Jeden z nich, [illegible] Niemców nie [illegible] się [illegible] jednym z najdzielniej- szych wojsk [illegible] dokument [illegible], że Niemcy odpowiedzi [illegible] jeszcze w dniu [illegible] września [illegible] odgrywała rolę formacji, [illegible] pod silną ochroną floty i lotnictwa. [illegible], że już [illegible] był [illegible] śledzony, [illegible] informowane o jego ruchach, [illegible] miejscach [illegible].- [illegible] doniósł, że [illegible] wyspy Kos, Samos i Leros w archipelagu Dodekanezu.-

Rosja : Oddział [illegible] wolny [illegible] między [illegible] i [illegible] na swoj[illegible]. W rezultacie [illegible] linia kolej[illegible] [illegible].- [illegible] pod Smoleńskiem [illegible] na 40 [illegible]. Pod Kijowem Niemcy kontratakują [illegible] uporczywie.-

Szwecja : [illegible] organizację [illegible] [illegible] Niemcy. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].-

Londyn, dnia 16.IX.43r. Komandor Anthony Kimmins : Desant pod Salerno.

Miałem to szczęście, że znajdowałem się na pokładzie jednego z okrętów woj., które uczestniczyły w desancie pod Salerno, a potym byłem świadkiem walk w pierwszych dniach desantu. Na wstępie muszę podkreślić dwa ważne momenty. Pierwszy z nich, to niemożność zaskoczenia przeciwnika. Było zgóry wiadomym, że sojusznicy muszą zaatakować półwysep włoski od strony zach., gdyż w tej części przebiegają najliczniejsze linje komunikac. z północy na południe. Desant na wielką skalę nie mógłby być wykonany poniżej Salerno, gdyż wybrzeże jest tam poszarpane i skaliste i Salerno stanowi pierwszy punkt, w którym równina nadmorska jest natyle rozległa, by umożliwić utworzenie większego przyczółka. Niemcy mieli więc czas przygotować tutaj swoją obronę i wykorzystać świetne warunki terenowe, zakładając na wzgórzach baterje, panujące nad całym wybrzeżem. Dalszą trudność, to zapewnienie należytej ochrony powietrznej. Niemcy mają pod ręką szereg doskonałych lotnisk dla myśliwców krótkodystansowych, przeznaczonych do działania nad linją walki. Nasze najbliższe lotniska lądowe znajdują się w odległ. 180 mil ang. na Sycylii, wobec czego myśliwce długodystansowe znajdują się w porównaniu z przeciwnikiem w gorszej sytuacji, gdyż pominąwszy już, że tego rodzaju aparat myśliwski jest mniej sprawny od krótkodystansowego nie mogą pozostawać długo w powietrzu, zmuszone do oszczędzania benzyny na drugą drogę w obu kierunkach. Byliśmy zatym zdani głównie na myśliwce, startujące z lotniskowców, które są jeszcze mniej sprawne, okupując zmniejszeniem sprawności możność startu i lądowania na niewielkim pokładzie lotniskowca.—
Drugi moment, to krótkość czasu na przygotowanie całej ekspedycji. Mieliśmy wszystkiego 14 dni, by po opanowaniu Sycylii całą wyprawę zorganizować.

Co to oznacza, potrafi ocenić tylko marynarz. Dzień i noc trzeba było z gorączkowym pośpiechem remontować i przygotowywać okręty, przyczym połowa pracy odbywała się w największym skwarze.- Organizacja dztwa sojusz. zdała egzamin świetnie. Między siłami bryt., ameryk., oraz licznych sojuszników panowała już nie współpraca, ale jedność. Wysokiemu oficerowi ameryk. nie śniło się nawet podnosić zastrzeżeń przeciwko pracy pod dztwem młodszego rangą oficera ang., jeśli celowość tego wymagała.- Gdy wypłynęliśmy na morze, nastrój wśród marynarzy i żołnierzy był podniecony i gorączkowy, dowcipy sypały się jak z rękawa, miałem wrażenie, że jadę na polowanie. Noc jasna i księżycowa, ~~[illegible]~~ obliczyliśmy jednak, że lądowanie nastąpi około pierwszej w nocy, gdy księżyc już zajdzie. O godz.21-ej pierwszy nalot npl. Za chwilę w oddali światło. Moment niepewności, poczym okazuje się, że płonie jeden ze statków trafiony bombą. Gdy zbliżaliśmy się do brzegów, zauważyliśmy potężny płomień. Okazało się później, że to Niemcy niszczyli resztki urządzeń. Zaczęło się lądowanie. Największe zadanie przypadło w udziale poławiaczom min, tym trudniejsze, że dużo min pływało luzem. Pod osłoną ognia dział okrętowych pierwsze oddziały dotarły do brzegu i rozpoczęła się najniebezpieczniejsza, a zarazem najważniejsza faza całego desantu. Każdy z żołnierzy ryzykował każdej chwili rozszarpaniem na szczątki z powodu min lądowych, które masowo wybuchały. Przedewszystkiem jednak teraz rozpoczął się wyścig o czas. Wszystko zależało od tego, by przed świtem utworzyć pierwszy przyczółek. Ludzie padali, ale nikomu nawet nie śniło się za nimi oglądać. Wszyscy mieliśmy w pamięci rozkaz głównodowodzącego wydany przed odjazdem : " Powodzenie desantu może wpłynąć na przebieg całej wojny. Zadanie musi być wykonane za wszelką cenę".-

Niebawem Niemcy podjęli rozpaczliwą próbę odparcia desantu przez naloty bombowców. Nasze samoloty ją udaremniły. Teraz jednak nastąpiła największa niespodzianka. Z jakichś niewytłumaczonych przyczyn Niemcy przystąpili do kontrataku na lądzie dopiero po wschodzie słońca. Tych kilka godzin spóźnienia zadecydowały o wyniku. Nasi ludzie, rozebrani po pas, zalani potem, potrafili w ciągu kilku godzin wyładować pierwsze baterie dział p.pancer. i zgrupować się w szyku bojowym. W międzyczasie kontrtorpedowce bezustannie krążyły przy wybrzeżu, jak tygrysy przed skokiem. Okręt szpitalny równocześnie załodowywał pierwszych rannych. Prawie wszystkie barki desantowe były podziurawione kulami. Mimo tego pierwsza, najważniejsza faza desantu została pomyślnie ukończona. Zdaleka na horyzoncie widniała sylwetka Wezuwiusza, przypominając nam niedawne walki na Sycylii o podnóża Etmy. Nie mogłem oprzeć się myśli, że będę jeszcze uczestniczył w walce u stóp trzeciego wulkanu - Fudziamy.-

Londyn.dnia 19.IX.42r. Wickham Steed - przeglad tygodniowy.

W ostatnich dniach zostałem zmuszony poddać rewizji niektóre moje poglądy. Stałem dotąd zawsze na stanowisku, że przed zimą Hitler musi osiągnąć wielkie sukcesy, by zarówno własny naród, jak i swoich satelitów przekonać o tym, że ostateczne zwycięstwo jest już niedaleko, jeśli nawet nie za progiem. Miałem zawsze na myśli ub.rok, kiedy to Hitler z anglogicznych powodów podjął gigantyczne natarcie na Moskwę, nie wahając się przed otawrtym konfliktem ze swymi generałami, wśród których śmiertelność przybrała takie rozmiary, że niewątpliwie ich część została właściwymi Hitlerowi metodami zlikwidowanych. Przypominamy sobie, że potym na wiosnę b.r. Hitler sam przyznał, że armia znalazła się w czasie zimy prawie, że na skraju przepaści.-

Obecnie otrzymałem informacje ze źródła, które dotąd nigdy mnie zawodziło. W myśl tych informacyj odbyła się z początkiem sierpnia b.r. bardzo ważna narada w Berlinie, na którą przybyli specjalnie z frontu ros. m.in. Hitler i von Bock. Tym razem role się zmieniły ; generałowie opowiedzieli się za jaknajdalej sięgającą ofenzywą przeciw Rosji, podczas gdy Hitler działał raczej hamująco. Generalicja żądała zdobycia Stalingradu, posunięcia następnie aż po Kujbyszew, zniszczenia armii Timoszenki, następnie oskrzydlenia Moskwy od wschodu. W międzyczasie na południu armia niem. miałaby zająć Kaukaz i Baku, podczas gdy Rommel miał dotrzeć aż do Kairu. Taki był plan na rok bieżący.- Hitler uznał go za zbyt ryzykowny i za daleko sięgający. Był on zbytnio zaniepokojony gromadzeniem się wojsk ameryk. w Anglii. W myśl jego programu po upadku Stalingradu należało front w Rosji ufortyfikować i ustabilizować zostawić tam na zimę tylko niewiele wojsk, a natomiast 100 dywizji, czyli 1-2 miljony ludzi przerzucić na zachód, by tam przeciwstawić front wojskom ang. i ameryk. Narazie zakończyło się kompromisem, gdyż zarówno Hitler jak i generalicja byli zgodni co do konieczności zajęcia Stalingradu, co miało nastąpić dość szybko.-

Tyle moje informacje. Zaznaczam, że nie pochodzą one ze źródeł ros.- Tymczasem zdobycie Stalingradu nie okazało się bynajmniej tak łatwym przedsięwzięciem jak to sobie Niemcy wyobrażali. Moskwa nie padła, a postępy na Kaukazie pozostają daleko w tyle poza niem. oczekiwaniami. Rozkład jazdy Hitlera jeszcze raz jeden uległ pokrzyżowaniu. Wszystko to rzuca pewne światło na zagadkową audycję niem.radia z tego czwartku. Stwierdziła ona opóźnienie" w operacjach oczyszczających " pod Stalingradem, a równocześnie zawierała ostrzeżenie pod adresem Niemców, by nie liczyli na szybki upadek Stalingradu, ani na szybkie postępy na Kaukazie i kończyła się stwierdzeniem, że nadszedł czas na poddanie przez niem. dowództwo pewnych zarządzeń i planów rewizji. Owa "rewizja" brzmi tajemniczo. Przypuszczalnie łączy się ona z przeprowadzeniem planów Hitlera. Tymczasem, jak już wspomniałem opanowanie Stalingradu bynajmniej nie okazuje się rzeczą łatwą. Od Leningradu aż po Woroneż inicjatywa pozostaje w rękach ros. Wydaje się, iż Timoszenko nadal rozporządza znacznymi rezerwami i w tym może tkwi wytłumaczenie ustawicznych doniesień ros. o niem. przewadze liczebnej na linii boju.- Wszystko wskazuje na to, że Hitler znajduje się obecnie w nastroju raczej defenzywnym. Niepowodzenia w Egipcie odegrały w tym niewątpliwie pewną rolę. Znamiennym objawem jest zapowiedziana przez Himlera, po powrocie z inspekcji zbombardowanych okolic Niemiec zach., podwyższenie niem. racji żywnościowej, zwłaszcza mięsa. Niemcy są zmuszone do ograniczenia pogłowia bydła ze względu na brak karmy. Tę przykrą konieczność przedstawiają jednak ogółowi,, jako dowód polepszenia gospodarczego, pragnąc w ten sposób podnieść nastroje w kraju. Że one pozostawiają nieco do życzenia, wynika z listów, znalezionych na froncie ros. przy trupach żołnierzy niem. i opublikowanych przez Rosjan. Ton tych listów jest nader przygnębiony. Jeden z nich, nadany z Duisburga donosi, że niebawem nie pozostaną z miasta nawet ruiny. Inny stwierdza, że Niemcy zach. niebawem przestaną egzystować.

Niema się co temu dziwić, zważywszy, że w ciągu września wykonano już 9 gwałtownych nalotów na niem. miasta, a sama Brema była bombardowana 4 nocy z rzędu. Niemcy muszą sobie coraz częściej stawiać pytanie na co im się przydaje cała kampania na wschodzie, jeśli nie jest w stanie uchronić ich przed nalotami. Tymczasem przerzucenie lotnictwa na zachód natrafia na dwie trudności ; 1/ kontynuowanie natarcia na Stalingrad, czyni koncentrację wielkich sił powietrznych na tym odcinku niezbędną, 2/ takie przerzucenie odciążyłoby znaczną część lotnictwa ros., które z kolei samo przeszłoby do ataku na terytoria niem.- Nie brak również i innych ciekawych zdarzeń. Postawa Bułgarii wydaje się coraz bardziej chwiejna. Jest to ważne nie tyle ze względu na militarne znaczenie tego kraju, co jako charakterystyczny symptom. W czasie ub. wojny Bułgaria również walczyła po stronie Niemiec, a jednak pierwsza w sierpniu 1918 r. prosiła o warunki pokoju. Delegatom bułgarskim, którzy wówczas pytali mnie o opinię, doradziłem wprost bezwarunkową kapitulację. Charakterystyczna jest również postawa Vichy. Min. Hull scharakteryzował ostatnio Lavala w terminach tak bezwzględnie szczerych, że żaden łotr, któremu pozostałyby jeszcze najsłabsze szczątki ambicji, nie zawahałby się przed zerwaniem stosunków dyplomatycznych z USA. Rząd w Vichy tego jednak nie uczynił najwidoczniej przebieg walk na froncie ros., ofenzywa powietrzna RAF. na Niemcy i inicjatywa sojuszników w walce z Japonią coraz więcej zmuszają go do zastanowienia się, czy istotnie postawił na dobrego konia. Do tego wszystkiego przybywa oburzenie Francuzów na politykę Lavala, doprowadzona ostatnio do punktu kulminacyjnego zarządzeniem o przymusowym zasięgu do pracy. Na uwagę zasługują również usiłowania pewnych Włochów, zmierzające do nawiązania przyjaznych stosunków z Francją za pośrednictwem innych kół, niż rządowych.-

W międzyczasie Hitler musi wybrnąć ze swego dylematu. Nie jest wyłączone, że będzie próbował "ofenzywy pokojowej", grożąc przeciąganiem wojny przez opór

niem. w nieskończoność.-

M.D. 20.IX.43r.

Londyn, dnia 18.IX.43r. Cyrill Falls. Przegląd wojsk.

Na wielkich frontach, takich, jak ros. taktyczne skutki wielkich operacyj strategicznych często ujawniają się dopiero po długim okresie czasu.
Manewry tego rodzaju, jak natarcia kleszczowe, obchodzenie i oskrzydalnie głównych baz wymagają długiego czasu i często się zdarza, że już na początku manewru dyskontuje się zgóry przewidywane efekty, a gdy nie pojawiają się wporę, następuje rozczarowanie.
Nic dziwnego, że tego rodzaju przewidywania irytowyły często Rosjan, którzy w swych kom. z frontu są zawsze bardzo rzeczowi i powściągliwi. Obecnie jednak trudno nie przyznać, że postępy ros. w niczem nie zawodzą nadziei. Brak jakichkolwiek bezpośrednich wskazówek, uzasadniających wniosek o zatrzymaniu się ofensywy ros. W niektórych kołach pewnego rodzaju zawód mógł być wyniknąć z powodu zaciętego oporu niem. na połud. od Charkowa. Jest on jednak niezbędny ze względu na konieczność obrony Zagłębia Donieckiego. Słyszałem, że Niemcy większość swych rezerw skoncentrowali w Zagłębiu Donieckim. W każdym razie jest rzeczą pewną, że znaczną część swych wojsk Niemcy z Zagłębia wycofali i to przeważnie bez większego uszczuplenia ich wartości bojowej.
Względna stabilizacja frontu na połud. od Charkowa została jednak po stronie ros. wyrównana, nieoczekiwanymi postępami w kier. Kijowa. Zdobywszy Nieżyn, Rosjanie bezpośrednio zagrażają Kijowowi. Dokoła tego miasta Niemcy rozbudowali potężne pasmo umocnień.
Z drugiej strony jednak wobec tempa dotychczasowego pochodu ros. Niemcy nie mogą liczyć zbytnio na zatrzymanie Rosjan, a zarazem muszą pamiętać, że klin, który Rosjanom udało się wbić w kier. Kijowa bezpośrednio oddziałał na los Briańska. Koncentrując wielkie ilości rezerw pod Charkowem Niemcy nie byli w stanie wyrównywać ubytków, a nie podejmować kontrataków na odcinku Briańska.-

W rezultacie chodzi tu o coś więcej, niż same zyski terytorialne. Szybkie, głęboko sięgające, a zarazem płynne ruchy ros. nie pozwalają jak dotąd Niemcom na skrócenie frontu, acakolwiek w końcu może się Niemcom zrealizowanie tego celu powieść. Niem. linja obronna jest w każdym razie obecnie dłuższa, niż była w lipcu. Jest to wielkim sukcesem Rosjan, którzy w ten sposób Niemców trzymają w ustawicznym napięciu.-
Na Kubaniu utrata przez Niemców przyczółka jest bardzo prawdopodobna.-
O ile chodzi o następstwa pory jesiennej, to nie należy jej przypisywać za dalekosięgającego znaczenia. W jesieni 1941 r. Nawet Niemcy posunęli się daleko i w wielu wypadkach " wyforowali się" poza linje komunikac., zanim jeszcze zdążyli je dla swyzh celów zorganizować.-
Byłoby cudem, gdyby Rosjanie w tym roku jeszcze doprowadzili do ostatecznego rezultatu.
W każdym razie Niemcy nieposiadają widoków osiągnięcia sukcesów. Kampania ros. nie sprawiła dotąd rozczarowania tego typu, jak to na początku wspomniałem. W każdym razie jednak Rosjan czekaj jeszcze wielkie trudności i ciężkie zadania.-

M.p.20.IX.43r.

Londyn, dnia 15.IX.43r. Tahoo Hole : z komentarza do komunikatu.

Po upadku Brieńska zagrożenie Smoleńska niepomiernie wzrosło. Jest to największa, najsilniej ufortyfikowana baza niem. na całym froncie wsch. Tutaj oczekuje się jednak powszechnie, że Rosjanie nie uderzą wprost na Smoleńsk, ale pójdą raczej na Homel, który stanowi idealną bazę dla

operacyj zimowych ze względu na położenie nad górnym biegiem Dniepru. Często słyszy się u nas pytania, czy i w jakim stopniu pora jesienna może wpłynąć na przebieg operacyj xixmmxxxhxx na froncie ros. ? Wg. powszechnego przekonania, panującego w Londynie okres, w którym prowadzenie działań wojennych jest możliwe trwa na Ukrainie do trzeciego tygodnia listopada, a na północy do połowy października. Po tym rozpoczyna się okres gwałtownych ulew, przeplatanych xxxxxxxxx mrozami różnego natężenia, trwający około 5-ciu tygodni. Rzeczoznawcy wojskowi twierdzą, że jesień i zima mogą przebieg operacyj wojsk, zahamować, t.zn. zwolnić ich tempo, ale niezupełnie je zastanowić. Dotychczasowe doświadczenia, wystarczająco zresztą dowodzą, że Rosjanie potrafią również w czasie zimy dobrze atakować. Trzeba jednak stwierdzić, że o ile chodzi o komunikacyjną bazę działań wojennych, to sytuacja Niemców wciąż jeszcze nie przedstawia się tak krytycznie, jak ros. W każdym razie można oczekiwać, że ofenzywa ros. jeszcze conajmniej przez miesiąc zachowa swój dotychczasowy rozmach.-

Londyn, dnia 19.IX.42.Kom.ang.poranny.serwis zamorski.

Rosja : Kom.sowiec.z ubiłnocy poraz pierwszy wspomina o walkach w okręgu Stalingradu. Niemcy przełamali się, korzystając z ogromnej przewagi swych skoncentrowanych sił ku przedmieściom Stalingradu od strony płn.zach. Na ulicach przedmieścia doszło do nader gwałtowaych walk. Kontrataki ros. częściowo wyparły Niemców z zajętych pozycji, część pozycji pozostała jednak nadal w rękach niem.- W rejonie Możdżoku ataki ros., które doprowadziły do zajęcia kilku wiosek.- Pod Woronężem również lokalne postępy sowieckie.- Pod Leningradem gwałtowne walki w okręgu Senjawino na płd. wchód od miasta. Niem.próby odzyskania ustraconych pozycji zostały udaremnione.-

Front zach. : Min.lotnictwo komunikuje, że w ciągu ostatnich nalotów na Karlsruhe i Dusseldorf poraz pierwszy zrzucono bomby nowego typu wagi 3,5 ton. W pierwszym z miast uległ zniszczeniu obszar o powierzchni 270 akrów, w drugim zaś po nalocie z 10 b.m. zniszczono zupełnie obszar ponad 317 akrów powierzchni. Szereg zakładów przemysł. uległ kompletnemu zniszczeniu.- Z 5000 Kanadyjczków, którzy uczestniczyli w reidzie na Dieppe, 3350 poległo bądź też dostało się do niewoli.-

Ocean Spokojny : Ostatni komunikat z kwatery głównej gen.Mac Arthura donosi, że na Nowej Gwinei działalność na lądzie uległa ograniczeniu. Gwałtowne naloty na Buna, ponadto na Lae i Salamua.-

Indje: Dwaj przedstawiciele rządu indyjskiego w londyńskim gabinecie wojennym oznajmili, że przemysł indyjski dostarcza wielu artykułów, m.in. obuwia i amunicji na Bliski Wschód, do Australii i do Rosji.-

U.S.A.: Przywódca Związku robotniczego C.I.O., Philip Mooray oznajmił, że za 12 miesięcy USA. będą produkować samoloty w tempie 90.000 rocznie. Największa fabryka samolotów, którą właśnie zwiedził, będzie już niebawem wytwarzać 4-o motorowe bombowce w ilości 16 sztuk na tydzień.-

Przedstawiciel gł.urzędu produkcji wojennej oznajmił, że rozwój produkcji USA. jest zagrożony brakiem zdeklarowanej linii w dziedzinie zużycia zasobów rąk roboczych.-

Argentyna : Min.spr.zagr. oznajmiło, że niem. attache X marynarki jest osobą niepożądaną. Jak się okazało, usiłował on pomóc ucieczce internowanym marynarzom niem., należącym do załogi zatopionego z początkiem wojny krążownika niem."Graf Spe Został zaaresztowany jeden z przywódców niem. " Kulturbund".-

Brazylia : Min.spraw zagr. oznajmił, że oczekuj ataku na Brazylię ze strony państw osi.-

Francja : Zostało rozstrzelanych 116 Francuzów w Paryżu, jak zwykle nazwanych komunistami, z powodu wzmożonych ataków ze strony ludności na żołnierzy niem. Ponadto w drodze represji na jedną dobę zostały zawieszone wszelkiego rodzaju imprezy rozrywkowe i sportowe.-

Rola wilska

M.p.23.IX.43r.

Londyn, dnia 16.IX.43r. A.J.Mac Whinnie. Przegląd wojny morskiej.

Po kapitulacji Włoch wielu ludzi przypuszczało u nas, że jest ona równoznaczna z powiększeniem floty sojusz. o flotę włoską. Niewątpliwie flota włoska, która zawinęła do aljanckich portów, przedstawia wielką wartość. Wystarczy wspomnieć, że w naszych rękach znajduje się obecnie 5 pancerników włoskich. Wartość tego sukcesu jest jednak w pierwszym rzędzie negatywna, t.zn. że odpada groźba, jaką dla nas okręty włoskie przedstawiały. Jeśli chodzi o użycie ich w służbie sojuszników, to sprawa jest już znacznie bardziej skomplikowana. Załoga jednego pancernika liczy przeciętnie około 1500 ludzi. Wszystko to są marynarze, długo szkoleni w obsłudze danej jednostki. Trzeba by długich miesięcy na to, aby nasi marynarze nauczyli się obsługi włoskich pancerników. Szereg skomplikowanych i precyzyjnych urządzeń i instrumentów jest wykonanych wg. zupełnie innych zasad, niż na okrętach ang. Działa są przystosowane do pocisków innego kalibru, wszystkie miary oparte na systemie metrycznym. Aby te pięć pancerników obsadzić, musielibyśmy na ten cel przeznaczyć 7500 kwalifikowanych specjalistów.
Należy przytym zwrócić uwagę na różnice w cechach ang. i włoskich pancerników. Włoskie pancerniki są przystosowane w pierwszym rzędzie do rozwijania wysokiej szybkości. Ten efekt został osiągnięty kosztem zasięgu ich działania. Pancerniki ang. natomiast są przeznaczone w pierwszym rzędzie do operacyj dalekich, wykonywanych o tysiące mil od portów macierzystych. W pierwszym rzędzie zatym, zdobywając flotę włoską, zwolniliśmy część własnej floty, wiązanej przez mar. włoską, która aczkolwiek niedostatecznie wyrównana co do typów, zmuszała nas jednak do trzymania na Morzu Śródz. licznych eskadr.-

Potrzebujemy tam nadal lekkich jednostek dla
ochrony przed niem. łodziami podwod., które wciąż
jeszcze mogą tam działać. Okręty woj. włoskie bę-
dą konwojować dostawy żywności dla Włoch, które
będą płynąć głównie z portów sojuszniczych.-
Jak dotąd, działalność niem. łodzi podwod. na
Morzu Śródz. była niewielka. Berlin tłumaczył tę
abstynencję specyficznymi trudnościami, jakie dla
łodzi podwód. przedstawia Morze Śródz. Przezornie
pominął jednak fakt, że te same trudności nie sta-
ły na przeszkodzie naszym łodziom podwod., które
działały tam od początku wojny i mają za sobą sze-
reg świetnych sukcesów.-
Wobec nieobecności pancerników niem. na Morzu
Śródz. może nasuwać się pytanie, dlaczego w takim
razie potrzebne tam nadal nasze pancerniki ?
Rzecz prosta, że nie po to, by staczać wielkie bit-
wy morskie. Wobec nieobecności wielkiej floty npl.
tego rodzaju możliwości zgóry odpadają.
Pancernik przedstawia jednak wartość nietylko dla
operacyj morskich w ścisłym tego słowa znaczeniu,
ale również dla współdziałania z siłami lądowymi.
Olbrzymia siła ognia, jaką rozporządza nowoczesny
pancernik nadaje mu charakter pływającego fortu.
Objektów dla tego rodzaju działalności nastręcza
rejon Śródz. aż nadto ; wystarczy wymienić Bałkany,
Kretę, niem. pozycje we Włoszech i Francji połud.
Niema mowy o tym, byśmy sobie mogli pozwolić na
ogołocenie Morza Śródz. z większych jednostek, w
szczególności z pancerników. Nastąpi natomiast
przypuszczalnie pewne przegrupowanie. Przypuszczam,
część cięższych okrętów uda się do W.Brytanii na
remont i zwolni stamtąd część naszej floty macie-
rzystej /"home fleet"/, która uda się na Daleki
Wschód. Tam znajduje się teatr wojny, na którym
naszą flotę woj. czekają najefektowniejsze zadania.
Słyszałem również opinię, że zwolnienie floty Śródz
umożliwi nam powiększenie stanu floty bojowej, za-
kotwiczonej w głównych bazach W.Brytanii.-

Nie widzę potrzeby wzmacniania tamt. floty, która jest wystarczająco silnie na to, by zmierzyć się z flotą niem. Nie zamierzam zresztą floty niem., złożonej z kilku tylko, ale za to b.nowoczesnych i groźnych jednostek lekceważyć. Przebywając w bazach na Dalekiej Północy, wiążą one niewątpliwie znaczną część naszej floty bojowej, które zadaniem jest zmuszać Niemców samą swą obecnością do trzymania się w przyzwoitej odległości od naszych konwojów na północ. Miesiąc temu wypowiedziałem przypuszczenie, że adm.Doenitz będzie zmuszony podjąć niebawem jakąś tanią a efektowną akcję. Nie omyliłem się : dowiedzieliśmy się niedawno o raidzie na Spitsbergii, podjętym przez potężną formację niem. przeciw garnizonowi ze stu ludzi, przydzielonemu do stacji meteoroligicznej. Wszystkie ważniejsze urządzenia zostały i tak przez nas poniszczone jeszcze wtedy, gdy tamt.bazy mogły być przez Niemców używane dla swych celów. Poza zewnętrznym efektem odgrywał tu jednak rolę jeszcze inny wzgląd, znacznie ważniejszy. Admiralicja niem. pamięta dobrze, jak wczasie wojny światowej długa i przymusowa bezczynność demoralizująco wpływała na stan moralny niem. załóg. Stąd wynikła konieczność stworzenia przynajmniej pozorów jakichś działalności.-

Na Atlantyku i w Kanale Le Manche posiadamy zupełnie panowanie nad morzem, w rej. Morza Śródz. prawie że zupełne. Nasza sytuacja morska w żadnym okresie obecnej wojny nie przedstawiała się jeszcze tak pomyślnie.-

x/1118=13

Londyn, poniedziałek, dnia 20.IX.43r. Kom.ang.poranny.
Serwis zamorski i europ.

Rosja : W dniu wczorajszym wojska ros. oswobodziły wzdłuż całego frontu od Smoleńska po Morze Azowskie ogółem ponad 1200 wsi i miast, co stanowi najwyższą cyfrę, odkąd dwa i pół miesiąca temu rozpoczęła się ofenzywa na froncie wschod. Oddz. ros. posunęły się przeciętnie o 10-12 mil ang.-
Na wsch. od Smoleńska zdobyto Jarcewo / na linii kolej. Wiaźma-Smoleńsk / i Duchowszczynę / na płn. zach. od Smoleńska/. Stalin określił w swym rozkazie dziennym obie te miejscowości, jako wrota od Smoleńska. W jesieni 1942 r. były one ośrodkiem b. gwałtownych walk. Od tego czasu Niemcy potężnie je ufortyfikowali; tworząc 6 pierścieni obronnych o konstrukcjach żelazo-betonowych. Cały ten system fortyfikacyjny został w ciągu 4-ch dni przełamany. Na 50 mil ang. na płd. zach. od Briańska Rosjanie utworzyli nowy przyczółek mostowy na zach. wybrzeżu Desny.- Na drodze do Kijowa Rosjanie zdobyli Priłuki, węzeł kolej. Pieratin na skrzyżowaniu kolei Kijów-Połtawa z odgałęzieniem w kier. Priłuki, oraz Krasnograd.- Od linii kolej. Zaporoże-Melitopol znajdują się Rosjanie w odległ. tylko 20 mil ang.- Na Kubaniu dalsze postępy.-
Front śródz. : Pod Salerno oddz. niem. wycofują się powoli na połud., natomiast na północy trzymają linję, przebiegającą czterema dolinami.
Na tym odcinku płn. oddz. niem., złożone z zmotoryzowanej piechoty i czołgów wyróżniają się wielką ruchliwością i bronią każdej piędzi ziemi.
Radio Algier zapowiedziało ub.nocy, że bitwa o Neapol rozpoczyna się.-
VIII-ma armia walczy obecnie przy boku V-tej.
Napływają wciąż nowe posiłki. Wg. powszechnych przewidywań bitwa o Neapol zapowiada się bardzo krwawo.-

W kier.wgłąb lądu oddz. sojusz. zajęły Battipaglia i Altavilla.- Na wsch. wybrzeżu V-ta armia bryt. dotarła już poza Bari, a zarazem posuwa się wgłąb lądu.- "Latające fortece" bombardowały lotniska w pobliżu Rzymu, oraz Viterbo, niszcząc na ziemi 50 samolot. npl. Na lotnisku na połud. od Rzymu zniszczono ponad 100 samolot. na ziemi.-
Marszałek Badoglio przebywa w bezpieczeństwie na terytorium, pozostającym w rękach aljantów.-
Uchodźcy z Neapolu przynieśli z sobą ulotki,z zapowiedzią represji niem. z powodu napaści Włochów na niem. żołnierzy. Został wprowadzony stan wyjątkowy, oraz godz. polic., t.zn. zakaz opuszczania mieszkań między godz.20 a 6-tą.-
300 km. wybrzeża dalmatyńskiego pozostaje w rękach powstańców jugosłowiańskich. Niem. próby atakowania Splitu zostały odparte. Po stronie jugosłowiańskiej zamianowano 11-tu generałów, rozdzielając między nich poszczególne odcinki. Na miejscu są obecni ameryk. i ang. oficerowie łącznikowi.-
Do jednego z portów śródz. powróciły oba ang. pancerniki "Warspite" i "Valliant". Oficerowie załogi opowiadali koresp. radia bryt., że w ciągu 2-ch dni oba pancerniki ostrzeliwując wybrzeże pod Salerno, znajdowały się od wybrzeży w odległ. tylko 1 mili ang. Przez cały czas były one atakowane przez niem. bombowce i samoloty torpedowe.-
Znaczną część 25.000 ang. jeńców woj., przebywających we Włoszech, Niemcy zdołali wywieźć.
Niemcy twierdzą, że przeważną część jeńców zwolnionych przez Włochów z powrotem ujęli.-
Węgry : Jeden z dzienników węgierskich wita ostatnią enuncjację prez.Roosevelta, jako jedną z najwybitniejszych ze wszystkich, ostatnio ogłoszonych.-
Radio Budapeszt omawia obszernie powojenne plany ang. ameryk. i ros. -

Ocean Spokojny : Japończycy próbują na wszelki sposób wzmocnić swe lotniska w archipelagu Salomona. W związku z tym lotnictwo sojusz. atakowało dniem i nocą lotniska na południu wyspy Bougainvilla. Straty npl. 14 samolotów, straty własne 8. Ponadto lotnictwo sojusz. zatopiło 1 barkę a 2 uszkodziło. Lekkie jednostki morskie zatopiły dwie barki, wyładowane żołnierzami.-
9 bombowców japon. podjęło nieskuteczną próbą nalotu na Port Darwin.-
Gen. Mac Arthur wydał w związku z ostat. zwycięstwami na Nowej Gwinei rozkaz dzienny, w którym oświadczył, że oddz. austral. wykazały w czasie kampanii poziom, ~~xxxxxxxxx~~ najwyższy, jaki można sobie wyobrazić.-
Front zach.: Wczoraj w ciągu dnia lotnictwo sojusz. atakowało lotniska w Holandii i płn. Francji, oraz objekty przemysł. w pobliżu Bethunes. Straty npl. 6 samolotów, sojusz.3.-
Opublikowano sprawozdanie komisji expertów w min. lotnictwa z wyników badań zdjęć, dokonanych przez lotnictwo wywiad. w okresie, który poprzedził cztery wielkie naloty sojusz. na Hamburg w lipcu i sierpniu b.r. / dwa nocne przez RAF. i dwa dzienne/, przez lotnictwo ameryk./, jak również zdjęcia, dokonane po tych nalotach. Okazuje się, że miasto blisko dwumiljonowe znajduje się wskutek nalotów faktycznie w ruinach. 77% całej powierzchni Hamburga t.zn. przestrzeń, obejmująca blisko 9 mil kwadrat., została zupełnie zniszczona. Zniszczeniu uległy zabudowania nietylko śródmieściu, ale również w dzielnicy port., oraz na wschód i zachód od niej. W dzielnicy handl. wszystkie domy poniszczono. Wśród zabudowań zniszczonych, znajduje się 8 stoczni okręt., 4 pływające doki, 4 tory do spuszczania na wodę statków, 500 domów towar., 3 rafinerie nafty 20 stalowni, 21 zakład. chemicz., oraz zabudowania 150 mniejszych zakład. przemysł. Dwie wielkie elektrownie są zupełnie nieczynne, dwie silnie uszkodzone. 17 statków handl., zakotwiczonych w porcie,

zatopiono.-

Anglia (: Wczoraj wieczorem powrócił do Londynu prem. Churchill po 6-cio tygodniowym pobycie w Waszyngtonie i Quebec. Była to najdłuższa jego nieobecność od początku wojny. Publiczność powitała go entuzjastycznie.-

Na najbliższym posiedzeniu Izby Gmin złoży on sprawozdanie z wyniku swych konferencyj, oraz sytuacji wojennej.- Przedstawiciel rządu ang. oświadczył, że sytuacja węglowa w ciągu całej wojny nie przedstawiała się tak źle, jak obecnie. Jeśli wydobycie węgla nie ulegnie zwiększeniu, albo ludność Anglii będzie musiała marznąć w ciągu zimy, albo ucierpi zaopatrywanie wojska.- Część robotników strajkujących w zakład. węglowych powraca do pracy.-

USA.: Flota woj. powiększyła się w ciągu ostat. 3-ch lat o 333 jednostki. W lipcu 1940 r. liczyła ona 383 jednostki, obecnie zaś po odliczeniu strat liczy ich 613. Lotnictwo mar. woj. liczyło trzy lata temu 1744 maszyny, obecnie zaś liczy ich 18.000.-

Londyn, poniedziałek, dnia 20.IX.43r. Kom. ang. wieczorny. Serwis kraj.:

Front śródz.: Oddz. bryt. i ameryk. V-tej armii powiększają nadal przyczółek na połud. od Neapolu. Straty niem. znaczne. Ostatnio zniszczono 40 niem. czołgów. Na zach. od Salerno opanowano wszystkie trzy drogi, prowadzące w kierunku półwyspu Campanella i artyleria przybrzeżna sojuszników panuje obecnie zarówno nad zatoką Salerno, jak i nad zatoką Neapolu. Wczoraj wieczorem koresp. radia bryt. doniósł, że opór niem. na połud. raczej słabnie, podczas gdy na płn. od Salerno, t.zn. na lewym skrzydle armii sojusz. Niemcy stawiają jaknajbardziej zacięty opór ze zrozumiałych zresztą powodów, gdyż pragną ułatwić odwrót swych sił z pod południa i odpowiednio go kryć. Lotnictwo sojusz. bombardowało intensywnie kolumny niem., wycofujące się w okręgu Salerno. Przeszło 100 ciężarówek zostało zniszczonych na wsch. i płn. wsch. od Battipaglia, a jeszcze większa ilość została uszkodzona. Trzy samoloty nie powróciły.-

Na południu Włoch oddz. VIII-ej armii zajęły węzeł kolej. Gioia na 35 mil ang. na płn. od Taranto.-

Wg. doniesień koresp. lotnisko na Korsyce zostało obsadzone przez miejscowych powstańców i współdziałający z nimi oddz. włoskie. Gen. Giraud, przemawiając dziś po połud. przez radio zapowiedział, że miejscowe oddz. na Korsyce będą nosić odznaczenia, wskazujące na ich służbę w regularnym wojsku i odpowiednio do tego winni być przez władze niem. traktowane.-

Dziś po południu przemawiał przez radio marszałek Badoglio, wzywając Włochów, by wszędzie na wszelki sposób stawiali Niemcom opór.-

Patrol marynarzy ang. wyratował z niewoli sławnego filozofa włoskiego, Benedetto Croce, który jako antyfaszysta był więziony przez władze włoskie. Ostatnio Włosi więzili go poza Taranto. Został on uratowany wraz ze swą rodziną na szalupie.-

Komentator radia bryt., omawiając przebieg walk pod Salerno stwierdza, że jeszcze we wtorek widoki przedstawiały się bardziej niż ponuro. Poprzednie dwa dni należały do najgorszych w ciągu całej wojny. Niem. wersja o rozpoczęciu odwrotu przez sojuszników i ewakuacji na okrętach nie brzmiała nieprawdopodobnie. Wyglądało na to, jak gdyby pierwsza próba desantu na kontynent europ. poniosła fiasco. Obecnie zdajemy sobie z tego sprawę, że Salerno przejdzie do historii, jako jedna z najpotężniejszych operacyj triffibijnych. Niemcy znów się zawiedli, licząc, że sojusznikom nie powiedzie się przeprowadzanie operacyj na tak wielką skalę i że ogniowa próba inwazyjnych planów aljantów spali na panewce, przysparzając tym samym propagandzie niem. atut nieobliczalnej wartości.-

Rosja : Rzeczoznawca wojsk. radia bryt. major Louis Hastings, omawiając krótko przebieg walk na froncie ros. podkreśla główną cechę operacyj ros., mianowicie ich zdeterminowany i ostateczny charakter. Nikt już dziś nie przypuszcza, by xx armia niem. mogła z powrotem tratować ziemie ros. Niem. teza xxxxxxxx o elastycznej taktyce jest nonsensem. Tego rodzaju taktyka musi się opierać na równowadze zysków i strat, której w danym przypadku niema. Odwrót niem. jest nader kosztowny, aczkolwiek do tej pory xxxxxxxxxxxx odbywa się zasadniczo w porządku. Przypuszczalnie Niemcy zdecydowali się na odwrót pod Dniepr, a obecnie może i jeszcze dalej na zachód. Możemy być świadkami utworzenia linii obronnej na Prypeci. Z chwilą jednak utraty Krymu prawe skrzydło niem. będzie stale zagrażane przez ros. mar. i lotnictwo, zachodzące na tyły. Byłoby jednak niesprawiedliwością w stosunku do armii ros. niedoceniać sił Niemców. Jeśli w ciągu najbliższych tygodni armia niem. nie zostanie zniszczona, to pozycja strategiczna Rzeszy będzie wciąż potężna dzięki systemowi buforów,

przemawiał wyrażały się zupełnie inne uczucia. Odniosłem wrażenie, że słyszę człowieka zirytowanego, przerażonego, przygnębionego, prawie że zrozpaczonego. Inni, którzy znają dobrze, zarówno Niemcy same, jak i Hitlera z jego publicznych wystąpień potwierdzili moje wrażenie. Cechy te wystąpiły najsilniej, gdy mówił o nikczemnym potraktowaniu Mussoliniego,jak gdyby był pospolitym przestępcą. W tym miejscu głos Hitlera zadrżał z pasją, jakby przeczuwanym przerażeniem.-
Wyratowanie Mussoliniego stanowi niewątpliwie poważny autut propagandowy, który także i na Bałkanach nie minie bez echa. Niezdoła on jednak powstrzymać zasadniczej tendencji, ujawniającej się w niewątpliwej ugodowości tamtej. Quislingów, której dowodem jest chociażby skład ostat. rządu bułgarskiego,a przedewszystkiem postawa Węgier, które przygotowują się do tego, by przy najbliższej sposobności przestawić żagle pod wiatr sojuszników.
Jest rzeczą jasną, że z chwilą upadku Rumunii i Bułgarii Niemcy nie będą w stanie utrzymać w ryzach Grecji i Jugosławii.Berlin zagroził już Rumunii straszliwą zemstą na wypadek wiarołomstwa. Żadne groźby, ani też efektowne wyczyny w rodzaju porwania Mussoliniego nie będą w stanie zatrzeć niepowodzenia niem. pod Salerno. Było to coś znacznie więcej, niż rozgrywka militarna, gdyż Niemcy pragnęli wykorzystać Salerno, jako naoczny dowód niemożliwości przeprowadzenia przez aljantów desantu na kontynencie europ. i przedwcześnie zaczęli już z tego powodu triumfować. Następstwa są widoczne również w krajach neutralnych, których postawa wobec Niemiec coraz bardziej przybiera na stanowczości.-
Niemcy będą szczęśliwe, jeśli będą w stanie jeszcze przez kilka miesięcy utrzymać Smoleńsk, jeśli nie przez k-ilka tygodni. Tym jednak, co jest istotne, jest niestracenie przez Niemców tego czy innego kawałka terytorium, ale łączny efekt, szeregu porażek, który musi wywrzeć swój wpływ w obozie naszych

przeciwników. Nie wolno zapominać o tym, iż w bież. roku Niemcy nie odnieśli ani jednego wojskowego sukcesu.-

M.p.22.IX.43r.

Londyn.dnia 11.IX.43r. Taboo Hole : wydarzenia bież.

Tyle już padło uwag na temat Włoch, że pragnę poświęcić chwilę czasu zagadnieniom zupełnke innej natury. Chcę zwrócić uwagę na wielki przewrót, jaki się dokonał w Anglii w związku z wojną. Chodzi mianowicie o pozycję pracy ludzkiej. Minister Cripps w przemówieniu, ostatnio wygłoszonym, omawiał rolę komisyj mieszanych, kierujących organizacją pracy w zakładach przemysł. Celem pracy było nietylko techniczne usprawnienie produkcji, ale również przeprowadzenie radykalnej zmiany w nastawieniu kierownictwa zakładów wobec robotnika. Podczas gdy dawniej był on traktowany, jako pojęcie abstrakcyjne, poprostu jako bezimienna jednostka w technicznym procesie produkcji, o takiej a takiej wydajności, to obecnie panuje dążność traktowania go przedewszystkiem, jako żywej osobowości. Chodzi o podejście do robotnika, zmierzający do podkreślenia jego godności ludzkiej i zapewnienia mu zadowolenia z pracy, oraz dania możliwości indywidualnego rozwoju. Minister podkreślił z naciskiem, że tego rodzaju komisje, to instytucja trwała i mowy niema o tym, by miała po wojnie ulec likwidacji. Leży to zresztą w gospodarczym interesie kraju. Po wojnie musi być utrzymane pełne zatrudnienie, przemysł ang. musi uzyskać stopień wytwórczości i sprawności, umożliwiający podwyższenia stopy życiowej.-
Te cele nie dadzą się na długą metę przeprowadzić, jeśli równocześnie pracownik nie będzie miał pełnego poczucia swej osobistej godności i zadowolenia ze swego zawodu.-
Podsekretarz Stanu w min.komunikacji, Noel Backer zwrócił uwagę na olbrzymie zapotrzebowanie na samochody osob., jakie po wojnie będzie musiało być zaspokojone. W.Brytania będzie po wojnie potrzebowała cztery razy więcej samochodów, niż ich posiadała w roku 1939.

W związku z tym problem organizacji ruchu drogowego stawia rząd przed olbrzymimi zadaniami. Już prz wojną dochodziło w Londynie do tego, że śmiertelność z powodu wypadków na drogach wynosiła wśród dzieci 1:14 wśród dziewcząt, a 1:25 wśród chłopców. Wykorzystywanie zasobów ludzkich w najekonomiczniej szy sposób stawia również czynniki rządzące przed coraz trudniejszymi zagadnieniami. Przewiduje się, że na to, aby Japonię zmusić do kapitulacji, będzie jej trzeba zadać straty, dochodzące do około pięciu miljonów zabitych. Łatwo sobie wyobrazić, jak wielkie ofiary będą musiały w tym celu ponieść oba państwa anglosaskie. Dla porównania warto wskazać, że Niemcy wciąż jeszcze są niezłamane, że mimo, iż całość ich strat dotychczas poniesionych w wojnie oblicza się tutaj na 5.000.000 ludzi.-

Z koniecznością liczenia się z ofiarami w dalszej wojnie łączy się wielka akcja werbowania ochotników, gotowych ofiarować swą krew dla celów transfuzji.- Na jeden ciężki przypadek potrzeba około 20 osób. Dotychczas zarejestrowało się w samej Anglii ponad 320.000 osób. Przewiduje się, że w Anglii wraz z Dominjami będzie trzeba zwerbować na ten cel około 4.000.000 ochotników.-

Londyn, dnia 17.IX.43r. <u>Wickham Steed - z przeglądu tygodniowego.</u>

Tym co na mnie wywarło ostat. największe wrażenie nie była ani kapitulacja włoskiej floty, ani też bitwa pod Salerno. Najbardziej utkwiło mi w pamięci wrażenie, odniesione z ostat. mowy Hitlera. Nigdy nie zapomnę jego tonu. Słyszałem szereg przemówień Hitlera. Tym razem jednak, gdy czytałem je w przekładzie, trudno mi było uwierzyć, że jest to ta sama mowa, którą dopiero co słyszałem bezpośrednio. W druku uderza, jak zawsze arogancja i pewność siebie, - natomiast w tonie, w jakim Hitler

oddzielających Rzesze od armii ros. Musimy wciąż o tym pamiętać, że od Smoleńska do Prus Wschodnich jest 400 mil ang., od Kijowa do Kalisza 500, od Morza Azowskiego po Wiedeń 1000. Że ostateczny los Niemiec jest przesądzony nie ulega wątpliwości. Koniec wciąż jednak nie rysuje się wyraźnie.-

Londyn, wtorek, dnia 21.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski.

Rosja : Na płn.zach. od Smoleńska Rosjanie prowadzą nowe natarcie. Po 3-ch dniach walk zdobyto Wielież, położony na 50 mil ang. na połud. od Wielkich Łuków. W ten sposób Smoleńsk jest obecnie atakowany z 3-ch stron : od płn. / przez Wielisz /, od wschodu / Jaczewo i Duchowszczyzna /, oraz od południa / przez Rosławl/. Wg.doniesień koresp.woj. Niemcy zgromadzili pod Smoleńskiem ponad ćwierćmiljona żołnierzy.- Na połud. wsch. od Smoleńska Rosjanie znajdują się już niewiele mil od Rosławla.- Na połud. zach. od Briańska jeszcze w jednym miejscu została sforsowana Desna.- Na 40 mil ang.na płn. wsch. od Kijowa Rosjanie zajęli miejscowość Kozielewsk.- Od Zaporoża Rosjanie znajdują się w odległ. 25-ciu mil ang.- Od Melitopola są już oddaleni tylko o 8 mil.- Ogółem wczoraj wyzwobodzono ponad 1100 miejscowości, w ciągu ostat. 3-ch dni około 3000 ~~xxxxxxx~~.-

Radiostacja moskiewska przekazała przemówienie niem. żołnierzy i oficerów, zwrócone do ich kolegów w armii niem. Stwierdzają one, iż każdy zdaje sobie dzisiaj z tego sprawę, że Niemcy wojnę już przegrali. Cała odpowiedzialność spada na reżim hitlerowski. Należy Hitlera zmusić do ustąpienia, zanim jeszcze Niemcy nie zostaną całkowicie zniszczone.-

Front śródz.: Na Korsyce wylądowały franc. oddz. szturmowe, które obecnie walczą wraz z mieszkańcami wyspy przeciwko Niemcom. Gen. Giraud oświadczył, że wypadki przybierają obrót pomyślny.-
Wg doniesień korespondentów Niemcy wycofują się wzdłuż wschod. wybrzeża w kier. Bastia, by stamtąd zapewnić sobie możność ewakuacji na teren włoski.
W razie opanowania Korsyki zostałyby znacznie ułatwione naloty ciężkich bombowców sojusz. na Włochy płn. gdyż bombowce miałyby zapewnioną osłonę ze strony myśliwców, startujących z Korsyki.-
Sytuacja pod Salerno jest określana, jako naogół zadawalająca. Główną przeszkodą w pochodzie naprzód stanowią zablokowane drogi, gdzieniegdzie powysadzane mosty i nieliczne miny lądowe.-
Po zajęciu Altavilla okazało się, iż bombardowanie z powietrza było tak straszliwe, że ludzie przez dziewięć dni i nocy wogóle nie opuszczali piwnic. Blisko 100 osób zmarło z ran lub z głodu. Setki ludzi dostało z powodu wybuchów nerwowego szoku.- W ciągu 52-ch godz. bitwy nad Salerno rzucono do walki całe lotnictwo Płn.Afryki, tak strategiczne, jak i taktyczne. Koncentrowało ono swoje ataki na liniach komunikac. Co godzinę wylatywała nowa formacja. Same tylko ciężkie bombowce wykonały 600 indywidualnych lotów. Niemieccy jeńcy zeznają, że była to próba, przekraczająca granice ludzkiej wytrzymałości.-
Radio Rzym ogłosiło wezwanie do ludności włoskiej, przyrzekając wynagrodzenie w wysokości 800 lirów, bądź 20 funtów ster. za każdego jeńca ang., ujętego w czasie ucieczki.-
Ocean Spokojny: Resztki oddz. japon., które ratowały się ucieczką na płn. od Salamaua zostały zlikwidowane. W okręgu Lae uchodzące oddz. są nadal wychwytywane. Dotąd brak jeszcze urzęd.danych co do strat japon.- Naloty na bazy japon. na Nowej Brytanii, Nowej Gwinei, Amboina i Kolombangara.-

Front zach.: Myśliwce RAF. atakowały lotniska w Morlaix, oraz dwa poławiacze min w pobliżu Brestu. Bomboece"Moskito" atakowały St.Brieux. 3 samoloty nie powróciły.-

Anglia : Ub.nocy odbyło się pierwsze posiedzenie gabinetu pod przewodnictwem Churchilla. Jak się okazuje, premier odbył drogę powrotną do Anglii na pancerniku " Renown".-

USA.: Szef sztabu general. gen Marschall i głównodowodzący floty adm.King składali dzisiaj zeznania przed komisją senacką w czasie obrad nad projektem ustawy o zwalnianiu ojców rodzin od służby wojsk. Gen.Marschall podkreślił, że jeśli dopływ sił ludzkich do wojska nie ma ulec przerwie, to wymogi co do liczebności muszą być podwyższone. Musi być zapewniona ilość 75.000 rekruta miesięcznie. Adm. King zaznaczył, że kapitulacja floty włoskiej nie wpłynęła na zobowiązania, ciążące na mar. USA. Jeśli na Pacyfiku ma być stosowana taktyka zaczepna, w takim razie będzie trzeba tam rzucić znacznie większą ilość okrętów.-

Senator Wheeler, autor projektu ustawy wyjaśnił, że głównym jego celem jest ochrona ogniska domowego i zwalczania przestępczości wśród nieletnich przez utrzymanie opieki domowej.-

W Izbie Reprezentantów przedłożono projekt rezolucji, stwierdzającej, że Izba wypowiada się za stworzeniem właściwego mechanizmu międzynarodowego, któryby umożliwił stworzenie i utrzymanie sprawiedliwego pokoju. USA. uczestniczyłyby w nim za pośrednictwem swych konstytucyjnych organów. Po czterogodzinnej rozprawie posiedzenie odroczono.-

Wymagana większość dwóch trzecich jest zapewniona, jedynie mała grupka isolacjonistów oponuje przeciwko rezolucji.-

Indje : Coraz częstsze wypadki śmierci głodowej. W Kalkucie wprowadza się racjonowanie żywności i spis ludności. Jedno z miejscowych pism ang.donosi, że między 1.VIII a 16.IX. znaleziono ponad 1200 zwłok ludzi, zmarłych z głodu.-

<u>Front zach.:</u> Wyłącznie RAF. atakowały lotniska w Holandii. Przez dwa poprzednie dni w pobliżu Brestu, bombowce"Boston" atakowały [illegible]. 5 samolotów nie powróciło.-

<u>Anglia :</u> Obawy, czy [illegible] przewodnictwem Churchilla. Jak się oczekuje, premier odbył drogę powrotną do Anglii na pancerniku " Renown".-

<u>USA :</u> Szef sztabu generał. gen. Marshall i dowódca floty adm.King [illegible] przed Kongresem, ponieważ w czasie obrad nad projektem ustawy o uwolnieniu ojców rodzin od służby wojsk. Gen.Marshall podkreślił, że jeśli dojdzie [illegible] do wojska nie na mocy prawa, to wymogi co do liczebności muszą być podwyższone. Musi być zapewniona ilość 75.000 rekrutów miesięcznie. Adm. King oświadczył, że kapitulacja floty niemieckiej nie wpłynęła na zobowiązania, ciężące na mar. USA. Jeśli na Pacyfiku ma być utrzymana przewaga, [illegible] liczbę okrętów.-

Senator Wheeler, autor projektu ustawy wyjaśnił, że głównym jego celem jest ochrona ognisk domowego i zmniejszenie przestępczości wśród nieletnich przez utrzymanie opieki domowej.-

[illegible] wypowiada się za utworzeniem [illegible], który by [illegible] i utrzymania sprawiedliwego pokoju. USA [illegible] w nim za pod[illegible] organów. Po ostatecznej rozprawie [illegible] odrzucono.-

Wymagana większość dwóch trzecich jest zagwarantowana, [illegible] grupa izolacjonistów opowiada przeciwko rezolucji.-

<u>Indie :</u> [illegible] głodowej.

[illegible] 1.VIII a 15.IX. [illegible] 3 głodu.-

Londyn, dnia 22.IX.43r. Kom.ang.Sorany. Serwis zamorski.

Rosja : W dniu wczorajszym Rosjanie zajęli ponad tysiąc miejscowości. Spec. rozkaz Stalina donosi o zajęciu Czernichowa nad środkowym biegiem Desny.- Na wschód od Dniepropietrowska zajęto Sinielnikowo. Komentator radia bryt. podkreśla znamienne oświadczenie niem. rzecznika wojsk., iż Smoleńsk jest przez obie strony uważany za decydujący plac boju. Zdaniem komentatora jest to centralny punkt całego frontu ros. i jego upadek zagraża zarówno siłom niem. pod Kijowem, jak i pod Leningradem.-
Front środz. : Eboli zostało zdobyte przez oddz. sojusz.- Nad Neapolem olbrzymie kłęby dymu. Niemcy niszczą wszystkie zapasy, licząc się z niemożnością obrony miasta. Uchodźcy donoszą o rabowaniu przez wojska niem.- Na Korsyce cała zachod. część wyspy w rękach sojuszników. Oddz. niem., liczące około 12.000 ludzi, w tym część wyratowana z Sardynii wycofują się na płn.wsch. w kier. na Bastię. Po stronie sojuszników walczą franc. oddz. szturmowe, które wylądowały na wyspie, oraz miejscowi patrioci. Komitet Wyzwolenia Narodowego zamianował na Korsyce, stanowiącej pierwszą wyswobodzoną część terytorium Francji, nowego prefekta. Wszystkie ustawy rządu w Vichy zostały zniesione, a ustawy republikańskie przywrócone.-
Z Kairu potwierdzają wiadomość o zajęciu przez sojuszników wysp Kos, Leros i Samos na Dodekanezie. Korespondent zaznacza, że na wyspie Kos znajduje się doskonałe lotnisko, którego myśliwce ang. już zaczynają używać, a Leros posiada dobry port. To są dwa główne zyski strategiczne z opanowania tych wysp, o ile chodzi o bezpośrednie skutki. Najważniejsze są jednak rezultaty na dalszą metę, gdyż dzięki opanowaniu tych wysp został przełamany zewnętrzny pierścień obronny Niemiec, przebiegający przez Morze Egejskie i obsadzone pozycje na tyłach Krety i Rhodosu w odległości 100 mil ang. od

greckiego kontynentu.-
Pacyfik : Desant powietrz.oddz. austral. na 60 mil ang. na płn.zach. od Lae, zagrażający oskrzydleniem od zachodu ważnego pozycji japon. Finschhaven.-
Front zach.: Nalotu dzienne na lotniska w płn.Franc.
Anglia : w czasie debat po przemówieniu Churchilla jedyny poseł komunistyczny w Izbie Gmin, Gallacher oświadczył, że przemówienie premiera nie doprowadziło do poprawy naprężonych stosunków Anglii z Rosją.-
Poseł socjalistyczny Thomas oddając hołd Churchillowi, jako przywódcy wojennemu zaznaczył jednak, że widoczne są niedociągnięcia ze strony różnych czynników ang., o ile chodzi o współpracę z rewolucyjnymi elementami we Włoszech.-
USA.: Przewodniczący urzędu dla gospodarki zasobami ludzkimi, Mac Nutt oświadczył, że 63,500.000 ludzi pełni służbę w siłach zbrojnych, lub w działach produkcji mających znaczenie dla wysiłku wojennego.- Izba reprezentantów przyjęła większością 360 głosów na 29 rezolucję o gotowości USA. do współpracy międzynarodowej w okresie powojennym.-
Autor rezolucji, podkreślając znaczenie głosowania, jako wyrazu postawy USA. zaznaczył, że aczkolwiek kompetencje co do polityki zagranicznej przysługują Senatowi, to jednak Izba Reprezentantów jest bliższa opinii publicznej i lepiej ją reprezentuje.-
W Senacie przewiduje się znaczną opozycję.-

Londyn, dnia 23.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski i europ.

Rosja : peg. rozkaz Stalina donosi o zdobyciu Demidowa o 40 mil ang. na płn.zach. od Smoleńska. Ogółem zdobyto wczoraj ponad 900 miejscowości. Reasumując, pozycja na wszystkich 8-miu frontach ros. przedstawia się, jak następuje :
1/ Smoleńsk : 80 miejscowości zdobytych, między nimi Demidow, 2/ Rosławl : 8 miejscowości zdobytych, posunięto się o 2-3 mil ang.

3/ Homel : postępy do 15 mil ang., zdobyto Starodub
4/ Kijów : zdobyto Perejesław w odległ. 5-ciu mil ang. od Dniepru.-
5/ Połtawa : odzyskano 150 miejscowości.
6/ Dniepropietrowsk : postępy do 15 mil ang., sforsowano rzeczkę Samara i zdobyto Nowomoskiewsk na 15 mil ang. na płn.wsch.od Dniepropietrowska.
7/ Zaporoże : odzyskano 40 miejscowości, w tym trzy stacje kolej.
8/ Kubań : odzyskano port czarnomorski Anappa. Przyczółek niem. obejmuje obecnie 50 mil ang. wpoprzek półwyspu.-
W czasie ataku na konwój niem. na Morzu Płn. lotnictwo sowiec. zatopiło transportowiec pojemn. 12.000 ton, oraz dwa statki patrolujące.-
Radio fińskie stwierdza, że porozumienie między Niemcami a Rosją jest niemożliwością i próby pośrednictwa japon. ambasadora w Moskwie nie odniosły skutku.-
Ocean Spokojny : wczoraj o świcie znaczne siły sojusz. pod osłoną floty i lotnictwa wykonały desant na 6 mil ang. na płn. od Finschhaven, położonego na 60 mil ang. na zach. od Lae. Opór npl. słaby.-
Lotnictwo sojusz. zatopiło japon. statek 25.000 ton, oraz drugi 1500 ton.- W sobotę i niedzielę lotnictwo sojusz. wykonało nalot na wyspy Gilberta przy udziale potężnej formacji lotniskoców i okrętów woj.
Japonia : Prem. Tojo oświadczył wczoraj przez radio, że pozycja Japonii jest poważna i jeśli nie zdobędzie się na wielki wysiłek staje przed nią groźba klęski. Szereg drastycznych zarządzeń, ogłoszonych przez premiera obejmuje : stuprocentową mobilizację całej ludności w celu wysiłku wojennego, nie wyłączając kobiet, ewakuację ludności i zakładów przemysłowych z Tokio i innych miast, rozszerzenia obrony p.lotn., zwiększenie opadatkowania, koncentrację wszystkich sił w celu zwiększenia produkcji woj., zwłaszcza samolotów.-

<u>Front Środz.:</u> Cała dolina Salerno oczyszczona od nieprzyjaciela. W niektórych punktach oddz. sojusz. dotarły na 20 mil ang. wgłąb. Zostało zdobyte Potenza w głębi lądu.-
Na Korsyce walczą obok franc. oddz. szturm. oddz. marokańskie, ameryk. piech. mar., oraz powstańcy korsykańscy w liczbie 15.000, posiadający broń częściowo wydobytą ze schowków, a częściowo zabraną Włochom po rozejmie. Porty Bastia i Livorno, mające znaczenie dla ewent. ewakuacji Sardynii, nieustannie bombardowane przez "Liberator'y".-
Koresp. radia bryt. z Kairu podkreśla dwa główne punkty w walkach jugosłowiańskich powstańców, mianowicie: 1/ opanowywanie wybrzeża Dalmacji, 2/ opanowywanie kolei w Słowenii. Dwa momenty mają wielkie znaczenie, mianowicie wielką ilość włoskiego sprzętu woj., który wpadł w ręce powstańców, oraz zawód, jaki Niemcom sprawiły oddz. chorwackie, które przeszły na stronę powstańców.-
Połączenie z Triestem przerwane i tym samym utrudnione dostawy dla wojsk niem.- Doniesienia szwajcarskie wspominają o ciężkich walkach z Włochami w dolinie Aosta, oraz o zamachach dynamitowych koło Rimini. Kom. jugosłowiański donosi o użyciu ciężkiej artylerii przeciw Niemcom w Fiume, jak również ich oddz., starającym się odbić Sussak.-
<u>Anglia:</u> Min. Eden z całą szczerością oświadczył wczoraj, w czasie swego przemówienia w Izbie Gmin, omawiającego konieczność bliskiej współpracy z Rosją zarówno w czasie wojny, jak i pokoju, że zaufanie nie może być stworzone jedynie przez jedną stronę. Każdy z uczestników musi dołożyć w tym celu starań. Minister oświadczył również, że ambasador ang. w Hiszpanii poinformował gen. Franco, że obecność hiszpańskiej "Niebieskiej dywizji" na froncie ros. stanowi poważną przeszkodę w serdecznych stosunkach między W. Brytanią a Hiszpanią.-

M.p.22.IX.43r.

Londyn, dnia 22.IX.43r. Przemówienie prem. Churchilla wygłoszone na posiedzeniu Izby Gmin / opraccowane na podstawie wiecz. r. kom. ang. w serwisie kraj. i uzupełnione z serwisu zamorskiego i europ./.

Na dzisiejszym posiedzeniu Izby Gmin prem. Churchill wygłosił przemówienie na temat ogólnej sytuacji wojennej, które trwało przeszło dwie godziny. Było to najdłuższe ze wszystkich przemówień, jakie kiedykolwiek premier w ciągu obec. wojny wygłosił. Izba wypełniona po brzegi, szereg osób zajęło miejsca na galerii z braku miejsc na ławach poselskich. Premier został powitany z olbrzymim entuzjazmem. Jego mowa była natchniona niezwykłą energią i werwą i była najbardziej optymistyczną ze wszystkich, jakie dotychczas wygłosił.-
Po złożeniu hołdu pamięci kanclerza skarbu, który nagle zmarł ub. nocy, premier rozpoczął swe przemówienie od konferencji odbytej w Waszyngtonie w czerwcu ub.r. z prez. Rooseveltem. Wówczas to zadecydowano wysłanie oddz. ameryk. i ang. w celu zajęcia Płn. Afryki. Ta operacja nigdy nie była uważana za namiastkę, mającą zastąpić atak na Niemcy od zachodu. Operacje w rej. śródz. były uważane jedynie za działania wstępne, mające istotne znaczenie dla głównej operacji, jaką pozostaje atak na Niemcy, oraz kraje wasali i kraje okupowane. W okresie czasu, który od owej konferencji upłynął przeżyliśmy wiele ciężkich chwil. Przypomnijmy sobie katastrofę pod Tobrukiem, odwrót do Kairu, natarcie niem. na Kaukaz. Jednak już w czasie niem. postępów w kier. Stalingradu prem. Stalin zawiadomił mnie o planach kontrataku ros. pod Stalingradem. 23 września 1942r. szala przechyliła się na naszą korzyść w Afryce Płn. dzięki zwycięstwu pod El-Alamein. Przez pełny rok czasu jesteśmy świadkami prawie nieprzerwanego ciągu sukcesów.-

Zwyciężamy na Pustyni Zachod.,lądujemy w Afryce Płn., Włochy zmuszamy do kapitulacji, Rosjanie wzdłuż całego olbrzymiego frontu od Wołgi aż po Dniepr w wielu miejscach posuwają się o 500 mil an pędząc przed sobą niem. hordy, które mają na sumieniu trudne do opisania barbarzyństwa wobec ros. ludności cywilnej. W czasie konferencji, która się odbyła w maju 1943 r. w Waszyngtonie zapadła decyzja zupełnego wyeliminowania Włoch z wojny jeszcze w ciągu b.r. Kampania na Sycylii została zakończona prędzej, niż przewidywano. W ciągu 38-miu dni opanowaliśmy całą wyspę i zadaliśmy nieprzyjacielowi straty, wynoszące 165.000 ludzi w zabitych, rannych i jeńcach, t.zn. przeszło cztery razy więcej, niż straty sojusznicze. Te sukcesy pozostaną nazawsze zapisane w kronikach wojennych. Zdobyliśmy je w znacznej mierze dzięki przewadze powietrz. nad nieprzyjacielem w rej. śródz., na zachodzie i w Rosji. Sama tylko RAF., stacjonowana w W.Brytanii zrzuciła w ciągu ostat. 12-stu miesięcy na Niemcy trzy razy więcej bomb, niż w analogicznym okresie poprzednim. Nie tylko zwiększyliśmy ładunek bomb, zrzucanych na Niemcy, ale również udoskonaliśmy znacznie celność bombardowania. Mimo tego odsetek strat, poniesionych przez RAF. w ciągu pierwszych 8-miu miesięcy b.r. jest mniejszy od procentu strat w analogicznym okresie roku ub. Zniszczenia i zamieszania, spowodowane bombardowaniem w przemyśle niem. są nie do opisania. Ponadto wskutek naszych nalotów nieprzyjaciel został zmuszony do zredukowania swego lotnictwa na frontach walki i w ten sposób zmniejszenia operacyj zaczepnych na rzecz wzmożenia obrony kraju. Równocześnie nieprzyjaciel został zmuszony do przestawienia swej produkcji z bombowców na myśliwce dzienne i nocne. Bież. produkcja lotnictwa bryt. i ameryk. przekracza czterokrotnie bież. produkcję niem. RAF. posiada o 50% więcej samolotów bojowych pierwszej linii, niż Niemcy.

Ta ofenzywa lotnicza ang.-ameryk. stwarza możliwości takiego zaabsorbowania niem. obrony p.lotn. powietrz. i naziemnej, że jeśli dojdzie do jego zrealizowania, następstwa staną się nader daleko sięgające. Zniszczenie armii niem. będzie wówczas niezmiernie ułatwione i umożliwione mniejszym kosztem. Możliwości te są osiągalne nawet jeszcze w roku 1944 z następstwami, których rozciągłości nie sposób nawet obecnie jeszcze przewidzieć. Nie można jednak mówić już o końcu wojny powietrz. Musimy być przygotowani na to, że nieprzyjaciel zastosuje nowy sposób walki. Jednym z nich jest nowy typ bomby powietrz., skonstruowanej przez połączenie zasad, na których opiera się koncepcja lotu rakiety, oraz lotu szybowcowego. Są one stosowane przeciwko naszej żegludze. Bardzo być może, że nieprzyjaciel zastosuje również i inne metody. Czujnie je obserwujemy i będziemy. Jak dotąd zawsze potrafiliśmy z innowacjami militarnymi przeciwnika dać sobie radę. W ciągu 4-ch miesięcy, które upłynęły z dn. 18 b.m., ani jeden sojusz. statek handl. nie został zatopiony na płn. Atlantyku wskutek akcji npl. W ciągu pierwszych 14-stu dni września wogóle ani jeden statek handl. sojusz. nie został gdziekolwiek zatopiony przez npl. łódź podwodną. Jest to fakt bez precedensu nietylko w wojnie obecnej, ale również w ciągu całej ub. wojny światowej. Niemcy szykują do ataku nową hordę łodzi podwod. Nie ulega wątpliwości, że będą one wyposażone jaknajlepiej najlepszymi urządzeniami i doprowadzone do stanu maxymalnej sprawności. W rzeczywistości już teraz jeden z naszych konwojów na Atlantyku jest atakowany przez niem. łodzie podwodne.- Jeśli jednak niem. łodzie będą atakowały nasze konwoje, to również i my będziemy mieli sposobność atakowania ich łodzi. W rzeczywistości, mimo zredukowania liczebności łodzi podwodnych, operujących przeciw flocie sojusz. niema prawie dnia, by nieprzyjaciel jednej łodzi

podwodnej nie strucił. Od początku obecnego roku nadwyżka konstrukcyj sojusz. statków handl. nad zatopieniami przekroczyła dotychczas 6.000.000 ton. Jeśli tak dalej pójdzie, to niebawem wyrównamy wszystkie straty, poniesione przez narody zjednoczone od początku obec. wojny.-
Względny zastój w działalności łodzi podwod. został przez nas wykorzystany, by sprowadzić możliwie największe konwoje do W.Brytanii. Uzupełniliśmy nasze zapasy, a w szczególności zasoby materiałów p dnych są b.wielkie.-
Premier wyraził specjalne uznanie bryt. mar. handl., której odsetek strat jest wyższy od odsetka strat mar. woj.-
Przechodząc do Dalekiego Wschodu premier zaznaczył, że bynajmniej nie jest już tak, by Japończycy walczyli do ostat. żołnierza. W czasie akcji na Aleutach Japończycy uciekli z wyspy Kiska bez jakiejkolwiek walki. Z drugiej strony jednak na wyspie Attu walczyli istotnie do ostatniego. Japon. straty w powietrzu i na morzu przekraczają możliwości ich produkcji bieżącej.-
Główna część sił USA. jest skoncentrowana na Pacyfiku. Adm.Mountbatten niebawem przybędzie do Indyj, gdzie obejmie swoje nowe stanowisko. Organizacja nowego dztwa będzie oparta na tych samych zasadach, co w Afryce Płn., gdzie ścisła współpraca między poszczególnymi aljantami dała tak świetne wyniki.-
Ten ogólny przegląd był niezbędny, gdyż stanowi on istotną podstawę każdego oświadczenia, dotyczącego jakiegoś zagadnienia odrębnego, gdyż żadnego z tych zagadnień nie można rozpatrywać w oderwaniu od innych.-
Dzień 25 lipca pozostanie na zawsze pamiętny. Rządy objął marszałek Badoglio z jednym celem zawarcia pokoju. Nie zajęliśmy wówczas nawet połowy Sycylii.

Jak już wspomniałem, że rząd Badoglia powstał w celu zawarcia pokoju, ale jego dążenia natrafiały na największe trudności ze względu na presję ze strony Niemców. Współczuliśmy Włochom w ich położeniu, ale żądaliśmy kapitulacji bezwarunkowej.
W dniu 15 sierpnia nasz ambasador w Hiszpanii został poinformowany przez przedstawiciela marszałka Badoglio, że jeśli tylko sojusznicy wylądują, Włosi do nich się przyłączą. Nie przez przypadek przebywałem wówczas właśnie w Waszyngtonie, gdzie pozostawałem w kontakcie nie tylko z prez. Roosveltem, ale również z rządem ang. Dzięki temu mogliśmy, współdziałając z sobą podejmować szybką akcję.
Rokowania toczyły się dalej. W dniu 23 sierpnia gen. włoski, który prowadził rokowania w Lizbonie powrócił do Rzymu ze swej misji nie bez ryzyka i niebezpieczeństwa. Tego samego dnia przedstawiciel rządu włoskiego oświadczył w Syrakuzach generałowi Eisenhoverowi, że jest gotów wykonać nasze warunki, ale na przeszkodzie stoi obecność Niemców w Rzymie. Nie wątpiliśmy w szczerość intencji przedstawiciela Włoch, ale nie uważaliśmy za wskazane ujawnić chwili naszego desantu. Zawiadomiliśmy o tym przedstawiciela Włoch, zastrzegając sobie wybór momentu. Było planowane zrzucenie ameryk. dywizji spadochronowej na Rzym. W ostat. chwili okazało się to jednak niemożliwe, wobec wiadomości, że lotniska w Rzymie już nie pozostają pod kontrolą włoską.
Porwanie Mussoliniego było wielkim wyczynem. Wskazuje nam ono wielkie możliwości na przyszłość.
Po stronie Włochów nie zachodzi zdrada ani niedołęstwo. Oddz. pilnujące Mussoliniego miały wprawdzie rozkaz zastrzelenia go w razie próby ucieczki. Z chwilą desantu niem. spadochroniarzy było to jednak niemożliwe, gdyż Niemcy wykonaliby w takim razie odwet na straży włoskiej.-
W dniu 18 sierpnia doszło do wymiany depesz między nami a gen. Alexandrem na temat jaknajszybszego lądowania.-

Zachodziło wielkie niebezpieczeństwo, że Niemcy utworzą w Rzymie rząd quislingowski, bądź nawet jeszcze większe, wynikające ze stoczenia kraju w anarchię. Nam zaś zależało na tym, by mieć możność pertraktowania z partnerem, mogącym przyjąć warunki kapitulacji. Ci krytycy, którzy zarzucają nam, że 40 dni czasu zmarnowaliśmy, i doprowadziliśmy do przedłużenia o ten okres rozlewu krwi, opierają się na błędnych danych faktycznych. W rzeczywistości termin desantu został ustalony jeszcze zanim rozpoczęły się rokowania i nawet zanim jeszcze Mussolini odszedł od władzy. ~~xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx xxxx~~ Zaznaczam, że gen. Eisenhower miał upoważnienie również od Rosjan do zawarcia rozejmu na ustalonych przez nas warunkach.

W rzeczywistości moment podpisania rozejmu został przystosowany do chwili podjęcia desantu, nie zaś naodwrót.- Hitler określił postępowanie Włoch, jako podłe i zdradzieckie. Niewątpliwie posiada on wszelkie kompetencje do wypowiadania się w sprawie podłości i zdrady. W rzeczywistości postępek Włoch był tylko naturalny i ludzki. Włochy ucierpiały straszliwie. Utraciły bezpowrotnie swoje imperium, straciły wielu ludzi, porzuconych na polach bitew przez niem. sojusz., a ich piękny kraj stał się obecnie przedpolem walki dla Niemców.

Włochy zostały jednak ocalone z niewoli i poniżenia i będą mogły zająć należne im miejsce wśród narodów demokratycznych. Ich decyzja, to zapoczątkowanie serii podobnych aktów ratowania swej egzystencji ze strony innych narodów.-

Inaczej sprawa przedstawia się z narodem niem. Dwukrotnie w ciągu naszego życia, a trzykrotnie w ciągu żywota naszych ojców Niemcy wtrącili świat w wojnę napastniczą i zaborczą. Naród niem. przedstawia najniebezpieczniejsze połączenie cech wojownika i niewolnika. Gdy Niemcy są silni, odrazu

rozglądają się za łupem i dążą do swego celu z żelazną dyscypliną. Rdzeniem Niemiec są Prusy: tutaj tkwi źródło zarazy, nawiedzającej nasze czasy. Nie prowadzimy jednak wojny rasowej, ale wojnę przeciwko tyranii i w celu wyratowania się nas samych. Jestem pewny, że W.Brytania, USA. i Rosja tym razem wszystko uczynią, by postawić poza możliwościami Prus i całych Niemiec podjęcie trzeciej wojny. Narod. socjalizm i duch pruski, oto dwa czynniki, które muszą być absolutnie zniszczone i zupełnie wykorzenione, jeśli ma zapanować trwały pokój. Nie cofniemy się przed żadnymi ofiarami, by do zniszczenia tych dwóch czynników doprowadzić. Gdy zaś W.Brytania przystąpi do kształtowania przyszłego świata powojennego wykaże te same zalety, co w czasie prowadzenia wojny.-

Nie mogliśmy wykonać desantu na Kontynencie włoskim dalej ku północy, ponieważ nasze siły byłyby w takim razie poza zasięgiem myśliwców krótkodystansowych. Już obecnie naszym myśliwcom po przebyciu drogi z baz lądowych pozostaje tylko kwadrans czasu na operowanie nad polem bitwy. Z drugiej strony, gdybyśmy osłonę myśliwską uzależnili wyłącznie od lotniskowców, operowałyby one tak daleko od lądowych baz lotniczych, iż ze swej strony same byłyby pozbawione ochrony powietrznej.-

Widoki desantu przedstawiały się w pierwszej chwili pomyślnie. Wkrótce jednak nastąpiła niespodziewanie krytyczna faza. Posiłki ameryk. mogły tylko powoli napływać. Między trzecim a siódmym dniem wszystko wisiało na włosku. Trzeba się było liczyć z możliwością katastrofy na wielką skalę.

Nasze pancerniki przywróciły równowagę artyleryjską. Lotnictwo sojusz. wykonało w ciągu jednej doby 2500 oddzielnych lotów.-

Na niem .pozycje zrzucono 1400 ton bomb. Odzyskaliśmy inicjatywę, której już nie utraciimy.
Włosi okazują się w stosunku do Niemców usposobieni nieprzyjaźnie, a nawet wrogo. Będą oni okazywać posłuszeństwo królowi i rządowi włoskiemu. Jest rzeczą konieczną, by król i marszałek Badoglio byli popierani nawet przez lewicowe elementy liberalne, gdyż prowadzą oni walkę z Niemcami. Po wojnie Włosi będą mogli w drodze demokratycznej sami obrać sobie formę rządu.-
Front śródz. nazywam trzecim frontem. Drugi front potencjalnie już istnieje i szybko przybiera na znaczeniu, aczkolwiek nie został jeszcze uruchomiony. We właściwym czasie nastąpi masowa inwazja na zachód, skombinowana uderzeniem od południa. Najcięższe ofiary stoją jeszcze przed nami. Nie mamy zamiaru naszych sił oszczędzać. Rząd ang. nie da się jednak ani pochlebstwami, ani pogróżkami zmusić do podjęcia decyzji, których nie uważa za wskazane. Do takiego kroku nie skłonią go żadne względy ani na pozyskanie jednomyślności pod względem politycznym, ani też na poklask ze strony jakichkolwiek kół. Rząd nie ma zamiaru rezygnować z obowiązku oparcia planów strategicznych wyłącznie na radach fachowców.-
W czasie Konferencji w Quebec Stalin zawiadomił nas, iż pragnąłby utworzenia komisji z przedstawicieli naszych trzech państw dla spraw śródziemnomorskich. Prez. Roosevelt i ja powitaliśmy to przyjazne zainteresowanie się operacjami na Morzu Śródz. Zostały poczynione przygotowania w celu zorganizowania spotkania między ministrami spraw zagranicz. wszystkich trzech państw w niedalekiej przyszłości. Żadna sprawa nie będzie wyłączona z pod ich dyskusji.
Mam przekonanie, że przed końcem tego roku dojdzie do spotkania między prez. Rooseveltem, marszałkiem Stalinem i mną w celu bliższego zestrojenia polityki i działań wojennych między wszystkimi trzema

państwami.-
Bez wahania stwierdzam, że życzymy sobie odbudowania się Francji, jako jednego z wielkich mocarstw europ. Potrzebujemy potężnej Francji i potężnej armii franc. Odrodzenie się Francji może nastąpić jedynie na podstawie swobodnego wyrażenia jej woli. Składam hołd powstańcom greckim i jugosłowiańskim. Im zawdzięczamy również, że na Bałkanach zostało związanych 47 dywizyj niem., włoskich i bułgarskich - bo Bułgarii przypadła w udziale haniebna rola uczestnika w ciemiężeniu narodów bałkańskich. 24 dywizje włoskie przynajmniej nie przedstawia obecnie niebezpieczeństwa dla patrjotów bałkańskich a nawet przedstawiają one dla nich źródło zaopatrzenia w sprzęt wojenny.
Z opanowaniem połud. Włoch zyskujemy liczne lotniska i wylot na Adriatyk. Zasięg naszych możliwości wzrasta niepomiernie. Cała prawie flota woj. włoska i przeważna część handlowej wykonała z wielkim ryzykiem warunki rozejmu.-
Militaryści japon. niebawem z poważną troską będą spoglądali na swą sytuację, o której nie śniło im się, gdy rozpoczynali wojnę.-
Mam wszelkie podstawy do twierdzenia, iż wg. powszechnego przekonania w Ameryce wojna jest dobrze prowadzona.-
Premier zakończył swe przemówienie prośbą, by Izba Gmin w dalszym ciągu okazywała mu to samo zaufanie, którym darzyła go dotychczas.-

Z komentarza do komunikatu.

Prem. Churchill zaznaczył w swym przemówieniu rozprawiając się z zarzutami, iż kampania została niepotrzebnie przedłużona o 40 dni wskutek przewlekania się rokowań, - iż inwazja nastąpiła o tydzień wcześniej, niż było przewidziane. Trzy punkty zasługują w jego przemówieniu na szczególną uwagę ;

1/ Drugi front zostanie otwarty tak szybko, jak tylko to będzie możliwe, ale zadecydują o tym wyłącznie względy rzeczowe. 2/ Podkreślenie, że Włochy straciły swe imperium bezpowrotnie. 3/Bezwzględna determinacja zmuszenia Niemców do zupełnego poddania się.-
Premier zaznaczył, że szkody, wyrządzone Niemcom przez nasze naloty przekraczają możności opisu. Mimo tego jednak nie zdobyliśmy jeszcze zupełnej przewagi strategicznej w powietrzu. Szczególnie znamienne są słowa premiera o możliwościach naszego lotnictwa, pociągających za sobą możność położenia Niemiec i będących osiągalnymi nawet jeszcze w 1944 r. Wynika stąd jasno, że premier liczy się z koniecznością czekania do roku 1945 na osiągnięcie zupełnej powietrz. strategicznej przewagi nad Niemcami.Tymsamym premier dał należytą odprawę durniom, którzy już obecnie rachują na zakończenie wojny przed Bożem Narodzeniem /dosłownie/.-

Londyn, czwartek, dnia 23.IX.43r. Kom. ang. wieczorny.
Serwis kraj.

Rosja : Wydany dzisiaj spec. rozkaz Stalina donosi o zdobyciu Połtawy. Stalin podkreśla, że Niemcy specjalnie trzymali się Połtawy po upadku Charkowa, by mieć w tym kierunku zabezpieczony odwrót na zachód. Połtawa została zdobyta po 13-ch dniowych zaciętych walkach, w której udział wzięła jedna dywizja piech. powietrz.- Homel, który dotychczas był zagrożony od połud. wsch. i południa jest obecnie zagrożony również od wschodu na skutek opanowania stacji kolej. Unieczą, położonej na połowie drogi między Briańskiem a Homlem.-
Na 17 mil ang. na płn. wsch. od Kijowa została opanowana miejscowość Gogolin.-
Front śródz. : Wojska sojusz. rozciągają się obecnie wzdłuż ciągłej linii wpoprzek półwyspu od wybrzeża wschod. do zachodniego.-
Pod Salerno jedynie od północy silny opór npl. Zdobyto Avelline /na 8 mil ang. na płn. od Potenza/, Acerno /na płn. od Salerno/ i Ginosa / 25 mil ang. na płn. zach. od Taranto/.-
W Neapolu Niemcy zatopili 150 statków. Uchodźcy z miasta donoszą, że Włosi są rozstrzeliwani w grupach po 50-ciu, a za najmniejsze przestępstwa są poddawani publicznej chłoście. Szaleją epidemie, zwłaszcza cholera. Miasto pozbawione światła i wody. Żołnierzy niemieccy rabują w niebywałych rozmiarach. Korespondenci porównywują zachowanie się Niemców z ich postępowaniem po zajęciu Warszawy.-
Na Korsyce flota i lotnictwo sojusz. pilnują, by Niemcy nie mogli uchodzić drogą powietrz., ani morską z Bastia.-
Naloty lotnictwa sojusz. na żeglugę na Adriatyku. Lotnictwo amerykl. bombardowało w dzień lotnisko Marisa na wyspie Rhodos, Eleuzis, obok Aten, a bryt. w ciągu nocy Maleme na Krecie. Lekkie jednostki sojusz. zniszczyły dwa konwoje npl. na Morzu Egejskim.
Kom. sił jugosłowiańskich donosi, że oddz. niem. pod Fiume są ostrzeliwane przez ich artylerię, a ataki na Split zostały odparte.-

Oddz. słoweńskie wdarły się do Triestu i walczą tam z poparciem Włochów przeciwko Niemcom. Walki uliczne są nader gwałtowne.-
W Molfancome z miejscowych robotników utworzono trzy bataliony, które walczą z Niemcami. W samej Słowenii walki się toczą wzdłuż frontu 130 mil ang. od Goricii aż dawną stację granicz. Idria / zarazem jeden z największych ośrodków wydobycia rtęci w Europie/. Na Czarnogórze dywizja włoska Turinesi przyłączyła się do powstańców. Zdobyto port Petrowac na południe od Cataro. Ponadto na całym froncie jugosłowiańskim zostało dotychczas rozbrojonych 5 dywizyj włoskich.-
Front zach.: Ub.nocy b.silna formacja ciężkich bombowców wykonała nalot na Hannower, największy ze wszystkich, przeprowadzonych wogóle w toku obecnej wojny. Bardzo wielkie pożary. Nalot trwał półgodziny. Niemcy używali głównie myśliwców noc. oraz rac świetlnych na spadochronach, natomiast ogień artylerii p.lotniczej słaby. Cały nalot trwał półgodziny. W Hannowerze znajduje się fabryka kauczuku syntetycznego. Tej samej nocy naloty dywersyjne na płn. Francję i Holandię, a mniejsze eskadry bombowców atakowały Emden i Oldenburg. Nie powróciło 26 bombowców i 1 myśliwiec. 4 myśliwce npl. zestrzelono.-
Dziś w ciągu dnia "latające fortece" dwukrotnie atakowały stocznie i składy towar. w Nantes. Lekkie bombowce ameryk. atakowały 6 lotnisk w Francji płn. Myśliwce RAF. atakowały objekty przy ujściu kanału Skaldy w Holandii. W operacjach ogółem uczestniczyło kilkaset myśliwców sojusz. Straty npl. 24 myśliwce, straty własne 1 bombowiec 135 myśliwców.-
USA.: Doradca dyrektora urzędu mobilizacji wojennej Barnard Baruch, przemawiając przed komisją obu połączonych Izb w sprawie ustawy o zwalnianiu ze służby wojsk.ojców rodzin zaznaczył, że Niemcy wycofują się obecnie na linje zachod. i skupiając swe siły na krótszych odcinkach mogą

stawiać skuteczny opór. Gdzie my będziemy mogli rzucić 25 dywizyj, tam Niemcy rzucą 50. Jeśli odrazu oporu nie złamiemy może się on przeciągać b.długo. Wszystkie samoloty, które możemy uzyskać, musimy rzucić na front już teraz. Kapitulacja Włoch bynajmniej nie zmniejszyła zapotrzebowania na nasze zasoby ludzkie. Musimy się liczyć z dodat. żądaniami, wynikającymi z pomocy żołnierzach i dostawach dla krajów okupowanych.-

Francja : Referent rządu w Vichy dla spraw pracy, Chassaigne, przemawiając przez radio, bez ogródek przedstawił niewesołą sytuację robotników franc. w Niemczech. Wszyscy oni są nieszczęśliwi i w stanie depresji. Mieszkają w niewygodnych barakach, wyżywienie jest marne.

Anglia : Kongres lekarski wypowiedział się dwustu głosami przeciw dziesięciu przeciwko wprowadzeniu pełnej państwowej opieki lekarskiej

Londyn, piątek, dnia 24.IX.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski.

Front śródz. : Dziś nad ranem koresp. radia bryt. donosi, że w ciągu ostat. 24-godzin walki na płn. od Salerno, które były w stanie statycznym, ożywiły się. Patrole sojusz. zapuszczają się wgłąb górzystego terenu i nacisk sojuszników wzrasta. Skalista okolica nadaje się idealnie do zakładania przez Niemców gniazd artylerii karab. maszyn., nader trudnych do wykrycia przez sojusz.artylerię morską i lądową. W dniu wczorajszym bombardowała ona bez przerwy urwiska i skały, w których kryje się nieprzyjaciel.-

Dwie trzecie Korsyki ~~znajduje się~~ już zajęta przez sojuszników. Gen. Giraud, który odbył inspekcję na wyspie, zapowiedział, że w ciągu najbliższych 2-ch tygodni zostanie ona zupełnie oczyszczona z nieprzyjaciela. Radio Algier podaje, że w lutym b.r. udał się z Płn. Afryki do Korsyki jeden z korsykańskich oficerów, który na miejscu zaczął przygotowywać zbrojny opór. Broń i amunicja była od tego czasu mieszkańcom wyspy stale dostarczana samolotami i łodziami podwodnymi. Gdy oddz. sojusz. zaczęły lądować zastały już na miejscu silnie i wpełni wyekwipowane oddz. zbrojne. Jeszcze w czerwcu 1942 r. przedstawiciele wszystkich odłamów politycznych utworzyli jeden wspólny front niepodległościowy, którego komórki znajdowały się w każdej wiosce.-

Radio Rzym ogłosiło dzisiaj wezwanie do robotników włoskich, by udawali się do Rzeszy, przyrzekając im traktowanie narówni z Niemcami.-

W Izbie Lordów przedstawiciel rządu udzielił odpowiedzi na pytanie, dlaczego dztwo sojusz. nie wykorzystało sposobności i nieobsadziło wyspy Rhodos i Krety. Na Krecie jest stacjonowany garnizon niem. w sile 30.000 ludzi, wobec czego inwazja wymagałaby użycia znacznych sił, których nie dało się odciągnąć z innych frontów. Na Rhodos natomiast siły niem. liczyły 7000 ludzi, podczas gdy włoskie były czterokrotnie liczniejsze. Dowódca włoski zapewnił sojuszników, że rozbroi garnizon niem. i obejmie wyspę z ramienia sojuszników. Cóż z tego, kiedy z chwilą rozpoczęcia akcji wszyscy Włosi podnieśli ręce i dali się przez Niemców rozbroić. Niepodobna było to przewidzieć i rząd ang. nie ponosi tu żadnej winy.-

<u>Anglia</u> : Min. Cripps przemawiając wczoraj na zebraniu przedstawicieli przedsiębiorców i robotników w przemyśle lotniczym bardzo obszernie omawiał sprawę strajków.-

Stanowią one wielką przeszkodę w produkcji i jeśli dotychczasowy ubytek nie zostanie wyrównany, to naloty będą wykonywane w mniejszych formacjach, co za sobą pociągnie podwyższenie odsetka strat. Ogółem biorąc, robotnicy przemysłu woj. spisują się świetnie i tylko niewiele między nimi znajduje się czarnych owiec.-

Ocean Spokojny : Eskadra japon. bombowców próbowała przeszkodzić desantom sojusz. na płn. od Finschhaven. Lotnictwo sojusz. sprawiło im niebywałe cięgi zestrzeliwując w 25 min. 40 bombowców napewno, a 5 dalszych przypuszczalnie. Straty własne 3 samoloty. Równocześnie atakowano lotnisko japoń. na Przylądku Gloucester na Nowej Brytanii, by zapobiec jego interwencji. Zrzucono 70 ton bomb.-

Straty japon. przy zdobyciu Lae i Salamaua, wg. dotychczasowych obliczeń wynoszą 6300 ludzi. Przed bitwą pod Salamaua Japończycy stracili około 6000. Głównodowodzący floty ameryk. zapowiedział, że na Japonię spadną miażdżące ciosy ze strony dokładnie skoordynowanej akcji wszystkich gatunków broni, które uderzą ze straszliwą siłą.-

Rosja : Smoleńsk jest atakowany wzdłuż łuku, przebiegającego od płn.zach. aż po połud. wschód. Najbliższy punkt znajduje się o 10 mil ang. na płn. wsch. od Smoleńska. Od strony Rosławla zajęto miejscowość Rabozewo na 15 mil ang. na połud. wsch. od Smoleńska. Od Witebska oddz. sowiec. są w najbliższym miejscu oddalone od 30 mil ang. i wkroczyły już na Białoruś.-

Pod Kijowem zdobyto dwie miejscowości o 25 mil ang. od miasta. Koresp. wojenni donoszą o przełamaniu pierścienia obronnego w miejscu, oddalonym od Kijowa o 10 mil ang.- Oddz. ros., które zajęły Połtawę, znajdują się już na 10 mil ang. poza miastem. Niemcy uchodzą na Kremieńczuk. W niektórych miejscach artyleria ros. ostrzeliwuje już prawy brzeg Dniepru.-

Niem. rzecznik wojsk. Sartorius zapowiedział możliwość sforsowania Dniepru przez Rosjan.

USA.: Przewodniczący Komisji morskiej adm. Lang, przemawiając do robotników stoczni oświadczył, że statki handl. muszą być obecnie budowane w tempie 6 na dzień, jeśli program budowy 19.000.000 ton ma być w tym roku wykonany. Obecnie buduje się niewiele ponad 5 dziennie. Potrzebny jest wzrost wydajności o 20%. Aczkolwiek produkcja wzrosła o 140% w porównaniu z r.ub., to stocznie okręt. zostały rozbudowane tylko o 50%.-

Wiceprezydent Komisji, porównywując wydajność stoczni bryt. i ameryk. podkreślił, że wszędzie w Anglii czas pracy jest dłuższy i niedziele nie stanowią wyjątków. Statki są budowane mniejszym kosztem i w krótszym czasie. Ponadto w drodze wzajemnych świadczeń za dostawy ameryk. wybudowano szereg doskonałych pomieszczeń dla marynarzy ameryk.-

M.p.24.IX.43r.

Londyn, dnia 23.IX.43r. A.G.Swan : korespondencja z Dalekiego Wschodu.

Obecna wojna wielce zbliżyła Rosję i Europę. Znacznie mniej słyszy się u nas o Azji. Stąd warto kilka uwag poświęcić Dalekiemu Wschodowi, który w ciągu obecnej wojny kilkakrotnie zwiedziłem. Będąc w Indjach na wiosnę, stwierdziłem tam znaczne zmiany w porównaniu z sytuacją z września ub.r. W pierwszym rzędzie dotyczą one ich pozycji wojskowej. Rok temu ciążyła nad nimi groza inwazji japon. Od tego czasu jednak Japonia, mimo, że tak daleko posunęła się na Pacyfiku, nie była w stanie zmobilizować takiej potęgi morskiej i powietrz., któraby zabezpieczyła jej dotychczasowe zdobycze. Armia indyjska liczy już 2.000.000 ludzi. Zwycięstwa w rej. śródz. niewątpliwie muszą się odbić dodatnio na naszej pozycji na Dalekim Wschodzie. Przygotowania do ofenzywy na Birmę na wielką skalę są w toku. Rząd potrafił opanować ruch nieposłuszeństwa cywil. i kongres indyjski nie stanowi już poważnej przeszkody w organizowaniu wojennego wysiłku indyjskiego.-

Wielu Hindusów w rozmowach ze mną dawało wyraz przekonaniu, że wicekról Lord Wavell niewątpliwie znajdzie jakąś formułę, umożliwiającą współpracę z przedstawicielami wszystkich odłamów w Indyj.- Muzułmanie i komuniści w pełni popierają przygotowania wojenne. Zwłaszcza postawa komunistów zasługuje na szczególne podkreślenie, gdyż poraz pierwszy popierają oni rekrutację wojskową. Trzeba jedna zaznaczyć, że oba te odłamy, podobnie, jak i partia kongresowa, żądają dla Indyj niepodległości. Jeszcze rok temu w całych Indjach było wszystkiego kilka lotnisk. Obecnie liczy się je na dziesiątki. Mają one coprawda dotychczas znaczenie głównie obronne. Wywołały jednak prawdziwy przewrot w sto-

sunkach transportowych. Szereg miast korzysta obecnie z regularnej obsługi lotniczej.
Łatwo sobie wyobrazić olbrzymią oszczędność czasu, jaka stąd wynika dla kraju, mającego tak rzadką sieć drogową.-
Gdzie przewóz koleją liczy się na dni, tam powietrzny trwa taką samą ilość godzin. Ośrodkiem najżywszej komunikacji lotniczej jest pograniczna prowincja Assam. Stąd przelatują stałe dostawy dla Chin do prowincji Junnan. Jest to droga niezwykle niebezpieczna, gdyż prowadzi ponad rozległym i wysokim masywem górskim i to przeważnie nad terytorium npl. Mimo tego lot z Kalkuty do Kungming trwa jeden dzień. Korzyść dla Chin jest stąd olbrzymia. W Chinach samych olbrzymi wysiłek w dziedzinie budowy zarówno lotnisk, jak i dróg automobilowych. Budowa odbywa się dosłownie przy pomocy rąk ludzkich wobec braku odpowiednich narzędzi. Jedna droga została w ten sposób zbudowana w sześć tygodni przez 40.000 robotników.
Gdy Japończycy zostaną z Birmy wyrzuceni, będzie to olbrzymia pomoc dla dalszej ofenzywy chińskiej.
Dzięki tym drogom odbywają się nader ciekawe procesy kulturalne. Tysiące szczepów chińskich z pogranicza odbywa obecnie podróże na tysiące mil, nawiązując kontakty, o jakich dawniej nie mogło być mowy. Połączenie lądowe z Syberii przez Indje i Persję są już kwestią niedalekiej przyszłości.
Wobec zbudowania ostatnio autostrady przez Alaskę będzie można zorganizować regularną obsługę lądową z Nowego Jorku przez Syberię i następnie Rosję bądź połud. Azję do Europy.-
Cieśnina Beringa, szeroka tylko na 80 mil ang. nie stanowi żadnej przeszkody.-
Przed końcem wojny zostanie zapewne wykończona kolej przez Mandżurię dzięki czemu powstanie stała komunikacja kolej. z Mandżurii przez Azję wschod. bądź połud. aż po Zatokę Perską.-

Rozbudowa połączeń z Chinami musi doprowadzić do radykalnej zmiany w postawie Indyj. Dotychczas były one zorientowane, o ile chodzi o stronę kulturalną, głównie w kier. Europy, czerpiąc stamtąd wzory dla postępu. Teraz zarysowuje się masowy zwrot ku Chinom. Kongres nauczycieli hinduskich niedawno opowiedział się za obowiązkiem nauczania chińskiego języka, historii i kultury.
Już obecnie w Indjach istnieje wyraźnie nieufne nastawienie wobec groźby japon. Z chwilą odzyskania Birmy zacznie się odbieranie Japonii jej zdobyczy na kontynencie azjatyckim. Z drugiej strony pozycja Japonii jest dzisiaj niewątpliwie silniejsza, niż w roku 1940. Jeśli czym Japonię przewyższamy, to naszym potencjałem, który dopiero musimy zmobilizować. Daleko nam jeszcze do zupełnej przewagi powietrz., którą dotychczas potrafiliśmy sobie zapewnić jedynie w skali lokalnej na drobnym odcinku wysp Salomona.-
Japonia posiada również wielkie środki polityczne. Będzie ona przyrzekać niepodległość ludom azjatyckim, a niewolno zapominać, że pod jej panowaniem znajduje się 400.000.000 Azjatów.
Będzie ona te ludy zbroiła i zachęcała ich przywódców do wystąpienia po jejm stronie, aczkolwiek wielu czeka tylko na sposobność zrzucenia jarzma japońskiego.- Miljony Azjatów oczekuje ze strony anglo.-ameryk. twórczej pracy w pogodzeniu różnorodnych tedencyj i interesów na olbrzymich obszarach Dalekiego Wschodu.-

M.p.25.IX.43r.

Londyn, dnia 25.IX.43r. Tahoo Hole : wydarzenia bież.

Zastanawiając się nad przemówieniem premiera, trudno nieuznać tkwiącego w nim realizmu, ujawniającego się w trzeźwej ocenie zarówno pomyślnych widoków dalszej wojny, jak i długości drogi, którą mamy jeszcze do przebycia. Premier słusznie przestrzegł przed tanimi konceptami na temat niem. zapowiedzi nowych tajnych środków walki, zwłaszcza, o ile chodzi o łodzie podwodne. Pozostaje w ciągłej styczności zawodowej z przedstawicielami kół zarówno parlamentarnych, jak i rządowych. Ich opinia przedstawia dobry przekrój stanowiska naszych miarodajnych czynników. Wszyscy zgodnie podkreślają niezmierną doniosłość podkreślenia przez premiera konieczności spojrzenia prawdzie w oczy. Stwierdzają oni, że obecna gigantyczna wojna zmotoryzowana, to wojna laboratoriów. Niegdzieindziej tylko tam właśnie ważą się szale walki między łodziami podwod. z jednej, a żeglugą sojusz. z drugiej strony.-

Nad położeniem politycz. dominuje usprawnienie współpracy między Anglią, USA. i Rosją. Ta struktura ma się oprzeć na trzech podstawach :
stałym komitecie śródz., konferencji trzech ministrów spraw zagranicz., oraz spotkanie między Churchillem, Rooseveltem i Stalinem.- Ta współpraca jest uważana za najlepszą gwarancję wygrania nie tylko ~~pokoju~~ wojny, ale również i pokoju.-

Min. Eden podkreślił konieczność bezwzględnie szczerej, wzajemnej wymiany zdań. Równie pożytecznym jest niepozostawiające żadnych wątpliwości oświadczenie premiera na temat drugiego frontu.-

Min. Eden złożył w Izbie Gmin wyjaśnienia w sprawie Hessa. W dniu 10 maja 1941 r. ofiarował on Anglii pokój na warunkach niem., chociaż już wtedy Anglia miała za sobą " bitwę o W.Brytanię", w któ-

rej pobiła lotnictwo niem. Gwarantował on Bryt. Imperium nietykalność, apelując w ten sposób do naszych egoistycznych uczuć, co mu się jednak nie powiodło. W razie odrzucenia groził zupełnym zniszczeniem Imperium Ang. i utrzymaniem Anglii w stanie trwałej zależności w stosunku do Niemiec. Odmówiliśmy wdawania się wogóle w jakiekolwiek rokowania z Hitlerem, czy też kimkolwiek, działającym w jego imieniu.-
Jednym z najżywotniejszych wewnętrz. ang. problemów jest gospodarka zasobami ludzkimi. Nabrał on szczególnej ostrości w związku z kampanią śródz., oraz zapowiadającą się wielką ofenzywą na Japonię. Rozpoczęło się z powrotem przerzucanie sił ludzkich z przemysłu do sił zbrojnych. Jeden z ang. generałów podkreślił w rozmowie ze mną, że przebieg bitwy pod Salerno jasno wskazuje nam na trudności, na jakie napotkamy z chwilą inwazji od zachodu.-
Nic dziwnego, że tak wielki nacisk kładzie się na rozbudowę armii. Z drugiej strony w samym górnictwie węglowym potrzeba bezwzględnie 30.000 więcej górników. Zaraz po górnictwie pierwszeństwo posiada przemysł lotniczy. W związku z tym przewidziane jest obowiązkowe powołanie wszystkich chłopców i dziewcząt w wieku lat 16-17 do pracy w fabrykach samolotów. Nikt tutaj nie krytykuje przymusowej rejestracji dla służby w siłach zbrojnych, czy też w przemyśle ojców rodzin. Tego rodzaju zarzuty byłyby poprostu niezrozumiałe.-
Jedyna opozycja ujawnia się przeciw projektowi przymusowej rejestracji kobiet w wieku lat 50-ciu. Ogółem czekające nas gigantyczne zadania wymagają dalszego powołania 700.000 mężczyzn i kobiet. Wszyscy mamy w pamięci słowa premiera, że najkrwawsza część wojny dopiero się dla Anglii zaczyny.-

Na 45.000.000 całej ludności przypada 33.000.000 na ludność w wieku od 14 do 64-ch lat. Z tego 22.500.000 pełni służbę w siłach zbrojnych, w organizacji obrony kraju, bądź też w przemyśle wojennym. 10.000.000 mężczyzn i 10.000.000 kobiet w wieku od 18 do 47 lat jest objętych przymusową rejestracją. Nasze zasoby ludzkie są wykorzystane do ostateczności.-

Londyn, dnia 25.IX.43r. Z komentarza do komunikatu.

Być może, że niem. wiadomość o zajęciu Smoleńska okaże się równie przedwczesna, jak swego czasu wiadomość o zajęciu przez Rosjan Briańska.
W każdym razie to pośpieszne wyprzedanie Rosjan w doniesieniach o postępach na froncie dowodzi, do jakiego stopnia Niemcom zależy na utrwaleniu przekonania opinii własnego kraju, że odwrót odbywa się planowo.-
Min.mar.USA.Knox podkreślił wobec dziennikarzy londyńskich, że bynajmniej nie dziwi się temu, iż dla tut. społeczeństwa wojna z Niemcami jest bliższa i bardziej je obchodzi, niż wojna z Japonią.-
Niewątpliwie w Nowej Zelandii w równym stopniu możnaby zaobserwować odwrotne zjawisko. Z drugiej strony jednak trudnie nie zauważyć, że prasa zamało poświęca uwagi sprawom Pacyfiku w porównaniu np. ze sprawami śródziemnomorskimi. Oczywiście, że gdy się dysponuje czterema stronami druku zamiast trzydziestu dwóch, jak to było przed wojną, to trudniej o należyte uwzględnieni[e] wszystkich wiadomości.- Nominacja Andersona na kanclerza skarbu była niespodzianką. Nie jest t[o] człowiek efektowny, ani też osobistość partyjna, ale z drugiej strony piastował najróżnorodniejs[ze] stanowiska, m.in. gubernatora Bengalu i ogromne doświadczenie.-

Lord Cramborne pochodzi z rodziny Cecilów, która już dała Anglii tylu wybitnych mężów stanu.
Jako podsekretarz Stanu w Min.Spraw Zagr. był prawą ręką Edena i wraz z nim zrezygnował przed wojną w dowód protestu przeciw ówczesnym ugodowym tendencjom w stosunku do osi.-
Nie było to wówczas łatwym dla członków partii konserwatywnej. Lord Beaverbrook ma wg. "Daily Telegraphu" nie pozwalać innym ministrom na zbytnie zadowolenie ze swej pracy.-
Richard Law jest synem b.prem.ang.Bonar-Lawa z okresu bezpośrednio po wojnie światowej i odegrał poważną rolę ostatnio na konferencji żywnościowej narodów zjedn. w Hot Spring.

1.2.3.4.5.6.7.8.10.11.12

Londyn, dnia sobota, 25.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis zamorski i kraj.

Rosja : Półgodziny temu urzęd.niem. agencja pras. zakomunikowała, że ub.nocy Niemcy opuścili Smoleńsk i Rosławl po poniszczeniu wszystkich urządzeń. Ze strony ros. brak jeszcze potwierdzenia.- Ub.nocy Rosjanie zajęli miejscowość, położoną na 7 mil ang. na płn.wsch. od Smoleńska. Doniesienia wskazywały na to, że w szeregu punktów Rosjanie przełamywali jedną niem. linję obronną za drugą. Walki miały się już toczyć pod przedmieściami Smoleńska. Smoleńsk stanowi najpotężniejszą niem.bazę na całym froncie wschodnim. Przez pewien czas mieściła się tam gł. kwatera Hitlera. W kołach wojsk. oceniają zapasy sprzętu woj., mieszczącego się w Smoleńsku na miljon ton.-
W pochodzie na Homel Rosjanie przekroczyli znacznymi siłami rzekę Sożć. Pochód na Homel postępuje od wschodu i połud. wschodu.- Natarcie na Kijów rozwija się. Wg. doniesień ros. oddz. ros. dotarły do Dniepru na płn. od Kijowa. Na połud. od Kijowa pozycje niem. na wschod. brzegu rzeki stale się kurczą. Została zdobyta miejscowość Boryspol na 18 mil ang. na połud. wsch. od Kijowa.-
Radio Moskwa donosi, że oddz.kozaków i sił zmotoryzowanych działają na tyłach uchodzących Niemców. Odwrót jest utrudniony wskutek błot, jakie zaczynają się tworzyć po pierwszych ulewnych deszczach jesiennych. Wszystkie główne pozycje niem. wzdłuż Dniepru ostrzeliwane przez artylerię sowiecką.-
Na 14 mił ang. na płn. od Dniepropietrowska zdobyto miejscowość Spaskoje.-
Pod Krzemieńczukiem zwolniono dziesiątki tysięcy Rosjan, których Niemcy mieli wywieźć na roboty przymusowe.-
O sytuacji pod Zaporożem brak wiadomości.-
Na Kubaniu cieśnina Kerczu stale bombardowana przez lotnictwo sowieckie.- Niemcy zostawiają wielkie ilości artylerii, składy amunicji i samoch.ciężar. w stanie zupełnie nieuszkodzonym.-

Arcybiskup Yorku, przebywający obecnie w Moskwie, oświadczył w wywiadzie, udzielonym tamt. koresp. zagranicznym, że miał sposobność osobiście się przekonać, że w Rosji jest zapewniona najzupełniejsza swoboda przekonań religijnych. W samej Moskwie otwarto 30-40 kościołów, a dalsze kościoły będą otwarte. Otwarcie nastąpiło przy tłumnym udziale wiernych, wśród których przeważali ludzie poniżej średniego wieku, włączając żołnierzy. Stalin, który jest wielkim mężem stanu, zrozumiał, że lud ros. jest ludem religijnym. Arcybiskup oświadczył, że na zaproszenie duchowieństwa anglikańskiego odwiedzą Anglię przedstawiciele ros. cerkwi prawosławnej.

Ocean Spokojny : Na Nowej Gwinei oddz. sojusz. zajęły lotnisko na płn. od Finschhaven i znajdują się w odległ. 1 mili ang. od samego miasta. Od połud. i zach. oddz. również postępują naprzód. Z nalotu na miasto wszystkie bombowce sojusz. powróciły. Naloty sojusz. na Nową Brytanię.-

Anglia : Stanowisko kanclerza skarbu po swym zmarłym poprzedniku objął dotychczasowy prezydent tajnej rady królewskiej, Sir John Anderson. W tym charakterze będzie uczestniczył w gabinecie wojennym. Jego dotychczasowe stanowisko obejmuje Attlee, pozostający nadal zastępcą Churchilla. Sekretarzem dla Dominjów w miejsce Attlee został Lord Cramborne, zachowujący w dalszym ciągu stanowisko " przywódcy" Izby Lordów, t.zn. przedstawiciela rządu na forum Izby. W skład rządu weszły nadto dwie nowe osobistości, mianowicie Lord Beaverbrook, obejmujący tytularną godność Lorda Strażnika prywat. pieczęci królewskiej, oraz Richard Law, jako zastępca min. Edena z tytułem ministra stanu. Dotychczasowy minister dla Spraw Bliskiego Wschodu R.G.Cassey otrzymuje tytuł ministra stanu rezydenta na Bliskim Wschodzie.-

Front zach.; Wczoraj w ciągu dnia lotnictwo sojusz. atakowało lotniska w Francji płn., zestrzeliwując 21 myśliwców przy stratach własnych 9 myśliwców. W ten sposób w ciągu 48-miu godz. Niemcy stracili ogółem 51 samolotów.-
Atakowane były m.in. lotniska pod Paryżem, oraz Amiens, Brest i St.Omer. Tylko dwie pierwsze miejscowości były bronione przez myśliwce niem., nad pozostałymi natomiast nie ukazał się ani jeden samolot npl.- Ogółem w ciągu ostat. 24 godz. bombardowano przeszło 20 objektów npl. i zrzucono 4000 ton bomb. W nocy z czwartku na piątek ciężki nalot RAF. na Manheim, Ludwigshafen i Darmstadt, bombardowano również Akwizgran. Straty sojusz. 32 samoloty, straty niem. 4.-
Front środz.: Oddz. sojusz. posuwają się wzdłuż dróg, prowadzących na wzgórza pod Neapolem. Teren b.trudny, nadający się idealnie do obrony.-
Obecnie nawiązana jest łączność wpoprzek całego półwyspu Apenińskiego. Na lewym skrzydle walczą oddz. bryt., stanowiące część VIII-ej i V-tej armii, w centrum ameryk.oddz. V-tej armii, na prawym skrzydle VIII-ma armia gen. Montgommery. Najgwałtowniejsze walki toczą się oczywiście na lewym skrzydle.-
Na odcinku środkowym oddz. ameryk. przebyły w ciągu doby 24 mile ang., zajmując Altamura, Matera, oraz Oliveto między Salerno a Potenza. Pod Salerno dobre postępy.- W pobliżu Turynu i Como walki między Włochami a Niemcami. W Medjolanie powstała tajna włoska gwardia narodowa. W Rzymie walki uliczne. Niemcy zabili dwóch wybitnych przywódców antyfaszystowskich. W Rzymie Niemcy zarządzili zatrzymanie trzech kardynałów w areszcie domowym z powodu utrzymywania łączności z przeciwnikami nowego faszystowskiego rządu republikańskiego.-
Znany dziennikarz ameryk.Knicker Bocker donosi, że Niemcy zabili w Neapolu 40.000 ludności cywilnej / wg. serwisu europ./. Od tygodni brak żywności,

Cholera i tyfus szaleje.- Na Korsyce wzrastający nacisk Francuzów zmusza Niemców do dalszego wycofywania sie w kier. Bastia, od którego Francuzi dą w odległ. 7-miu mil ang. Opanowali już fort Saint Stefano. Na wschod. wybrzeżu zawijają w licznych punktach franc krążowniki, kontrtorpedowce, torpedowce i łodzie podwod., ochraniając lądowanie wojsk.-

Nowa Zelandia : Dziś odbywają się wybory powszechne. W związku z tym londyński "Times" podkreśla, że podobnie, jak w Australii przedmiotem rozgrywki są jedynie sprawy polityki wewnętrz., gdyż co się tyczy wojny, to wszystkie partie zgodnie się opowiadają za jaknajenergiczniejszym jej prowadzeniem.-

USA.: Spuszczono na wodę 9 nowych statków. Ogółem od początku b.r. spuszczono na wodę 1284 statki.- Stawki od ryzyka morskiego zostały przez towarzystwa asekuracyjne obniżone o 1:2,5%.-

Łodzie podwodne : Radiostacja fińska doniosła o nowych metodach walki ze strony Niemców, polegających na używaniu wielkich łodzi podwod. o szyb. 20 węzłów na godz. W związku z tym londyński korespondent morski jednego z pism przypomina, że już 10 lat temu mar. ang. posiadała łodzie podwod., rozwijające na powierzchni wody szyb.22-ch węzłów. Załogi 2-ch niem. łodzi podwod. w Brest zostały uwięzione za sabotaż.-

Londyn, sobota, dnia 25.IX.43r. Komunikat ang. wieczor. Serwis kraj.

Front śródz.: Radiostacja z Algieru doniosła dziś po południu, że wszystkie wzniesienia na płn. i płn.wsch. od Salerno, które panują nad równiną neapolitańską, zostały opanowane przez V-tą armię. Poprzednie wiadomości donosiły, że oddz. bryt. opanowały wąwozy i przełęcze.- Na wybrzeżu adriatyckim VIII-ma armia zajęła miejscowość Molfetta na 15 mil ang. od Bari.- Na odcinku środkowym oddz. ameryk., walczące na prawym skrzydle V-tej armii postępują naprzód mimo zaciętych kontratakόw niem. Teren sięga kilkutysięcy stóp wysok. i jest miejscami tak górzysty, że do przewozu trzeba używać mułów. Stała przewaga lotnicza sojuszników, npl. linje komunikac. bombardowane i ostrzeliwane z karab.maszyn. dniem i nocą.- Od lądowania pod Salerno V-ta armia wzięła do niewoli 2000 Niemców. Własne straty stosunkowo nieznaczne.-
Na Korsyce dalsze postępy oddz. franc. Znajdują się one w odległ. kilkunastu mil ang. od Bastia. Między Korsyką a Włochami zestrzelono 19 niem. samolot. transport.- Arcybiskup kat. Nowego Jorku Spellman wezwał wiernych do modłów za papieża, który jest obecnie traktowany jak więzień. Nie ma on możliwości komunikowania się nazewnątrz.-
Koresp. radia bryt. we Włoszech jeden z generałów włoskich opowiedział przebieg wydarzeń, które poprzedziły upadek Mussoliniego. Mussolini zwołał zebranie Wielkiej Rady Faszystowskiej, na którym przedstawił wniosek Hitlera, by wycofać się aż po dolinę rzeki Pad i tam dopiero stawiać opór. Grandi, swego czasu włoski min. spraw zagr., a potym ambasador w Londynie, zabrał głos i oświadczył, że nadeszła pora do interwencji królewskiej i całą sprawę należy złożyć w ręce króla. Były sekretarz partii faszystowskiej Farinacci wypowiedział się za planem hitlerowskim. Wywiązała się zaogniona i namiętna dysputa.

Gdy coraz więcej uczestników rady oświadczało się za opinią Grandiego, Mussolini próbował ich sterroryzować, sięgając za każdym razem, gdy którykolwiek z jego przeciwników zabierał głos, do swojej teczki i wyciągając stamtąd raporty tajnej policji, kompromitujące odnośnego uczestnika rady faszystowskiej. Mimo tego opozycja była silna, m.in. wystąpili przeciw Mussoliniemu ponownie Grandi, oraz jego zięć Ciano. Po zebraniu król wezwał Mussoliniego i oświadczył mu, że jest pora by zrezygnował ze swego urzędu. Mussolini na to oświadczył, że wprowadził Włochy do wojny i wobec tego musi wojnę wygrać. Opuściwszy pałac królewski Mussolini zawołał swego szofera, ale okazało się, że w międzyczasie jego samochód został usunięty. Wtedy zbliżył się pułkownik karabinierów, który wspomnianemu generałowi włoskiemu, informatorowi korespondenta, całe wydarzenie opowiedział - zaaresztował Mussoliniego i w tym momencie opuściły pałac trzy samochody, z których jeden wiózł Mussoliniego.-

Front zach.: Samoloty wywiad., które wczoraj po południu były nad Manheim stwierdziły, że pożary z ostat. nalotu wciąż jeszcze płoną.-
Dziś po połud. naloty na lotniska w Francji m.in. na St. Omer, oraz atak na wielki konwój npl. przy wybrzeżach Holandii. Jeden statek trafiono. Dwa myśliwce nie powróciły.-

Anglia : Przemawiając do dwóch tysięcy strajkujących górników, sekretarz ich związku zawod. wezwał ich do powrotu do pracy, oświadczając, że najbliższe 3-4 miesiące mogą się okazać początkiem końca, wobec czego górnicy powinni wszyscy wypełnić swój obowiązek, by nienarazić się potym na zarzut, że w najkrytyczniejszym momencie zawiedli.-

xxxxxxxxxxxxxxxxxx

Nowa Zelandia : Partia pracy, która dotychczas sprawowała rządy, uzyskała w wyborach ponownie większość, chociaż zredukowaną. Uzyskała 42 mandaty / poprzednio 52 /, nacjonaliści 37 / poprzednio 24/, niezależni jeden / poprzednio 4/.-

Rosja : Rosjanie potwierdzają zdobycie Smoleńska, będące największym zwycięstwem od początku kampanii ros. Ros. taktyka okrążania znów wykazała swą przewagę nad niem. taktyką obrony. Niemcy wkroczyli do Smoleńska dwa lata temu. Było to 16 lipca 1941r. Dopiero jednak w dniu 14 sierpnia Smoleńsk został w zupełności przez Niemców opanowany. Opanowanie Smoleńska kosztowało Niemców ogółem około miljona ludzi. I w tym przypadku wykazała swą skuteczność inna metoda ros., zmierzająca do wyniszczania sił niem. W spec. rozkazie Stalin nazwał Smoleńsk sercem strategicznym niem. systemu obronnego.-

Na 10 mil ang. na płn. wsch. od Kijowa Rosjanie opanowali miejscowość Browari.-

Rosjanie nie potwierdzają doniesień o sforsowaniu średniego biegu Dniepru, lecz wspominają jedynie o wypróbowywaniu miejsc, nadających się do przekroczenia rzeki.-

Londyn, niedziela, dnia 26.IX.43r. om. popołud. ang. Serwis europ.

Rosja : Spec. rozkaz Stalina o zdobyciu Smoleńska donosi, że miasto zostało zdobyte szturmem przez oddz. ros., które sforsowały Dniepr w jego górnym biegu. Rosławl został wzięty po dwudniowych walkach.- Koresp. moskiewski "Prawdy" opisuje walki, poprzedzające zdobycie Smoleńska. Dniepr został przekroczony pod Sołowiejem. Następnie wywiązały się zacięte walki, trwające bez przerwy dwa dni i dwie noce, w ciągu których przełamywano się przez nader silnie rozbudowane umocnienia.-

Trzeba było staczać walkę dosłownie o każde drzew i każdy krzak. W Smoleńsku samym Niemcy bronili każdej ulicy. Mieli oni rozkaz raczej paść na miejscu, niż ustąpić. Ginęli też masami, ale mimo tego musieli Smoleńsk oddać.-
Obecnie oddz. ros. nacierają na Witebsk.-
Na połud. od Smoleńska natarcie postępuje w kier. Homla, jednej z nielicznych baz, które pozostały Niemcóm na prawym brzegu Dniepru.-
Między Kijowem a Dniepropietrowskim Rosjanie przekroczyli Dniepr w szeregu punktów pod osłoną swych sił pancernych.-
"Czerwona Gwiazda" donosi, że Rosjanie nacierają obecnie na przedmieścia Kijowa od północy i południa.- W pochodzie na Krzemieńczuk Rosjanie przebyli w ciągu 2-ch dni prawie 60 km.
Odwrót Niemców bezładny.-
Od płn. i połud. wsch. Rosjanie nacierają na Dniepropietrowsk.- Na Kubaniu bombowce ros. atakują resztki oddz. niem. i rumuńskich, które obecnie wycofują się na rejon słonych bagien.-
Koresp. sztokholmski "Times'a" przypomina, że nadejdzie dzień, kiedy Niemcy będą musieli się oprzeć o linję Dźwiny i Prypeci. Rosjanom będzie wówczas łatwo bombardować Finlandię i stąd też wiadomość o upadku Smoleńska wywołała w Finlandii ogromne wrażenie.-
<u>Front śródz.:</u> V-ta armia bryt. posuwa się zwolna przez trudny teren górzysty na odcinku Salerna.- Na odcinku central. zdobyto Spinazzola / na zach. od Bari/, oraz miejscowość Atella na płn. od Potenza.- Nad Adriatykiem oddz. VIII-ej armii. dotarły do rzeki Ofanto, płynącej na 56 km. na płn. od Bari.-
Lotnictwo sojusz. bombardowało Bolzano, Veronę i Bolonię.-W nocy z piątku na sobotę naloty na objekty w rejonach Benevento i Avelino. Ub. nocy naloty na Formia na płn. od Neapolu. Wszystkie straty własne 4 samoloty, npl. 5.-

W nocy z piatku na sobotę nalot RAF. na Kretę, oraz na Rhodos, gdzie trafiono jeden kontrtorpedowiec.- Wg. nadchodzących wiadomości starcia miedzy Niemcami a Włochami w Rzymie, Turynie, Como, Pawia i Waresi. W Medjolanie działa konspirac.gwardia narod. robotników. Tysiące jeńców ang., którzy zostali zwolnieni, a raczej sami zbiegli, przyłącza się obecnie do oddz. sojusz. w połud. Włoszech.- Kesselring został zmuszony oporem Włochów do wycofania części oddz. z linii bojowej wgłąb.
Część lotnictwa musi bronić linje kolej. W Rzymie nakaz oddania broni w ciągu 24-ch godzin. Wszelkie zagrożenia interesów niem. karane śmiercią.-
W Jugosławii główna kwatera armii powstańczej donosi , ataki niem. na Split odparte z ciężkimi stratami dla nieprzyjaciela. W Suszaku walki uliczne, ataki niem. odparte, znaczna część miasta w rękach powstańców. W Goricii silne ataki niem. odparte, połud. część miasta w rękach powstańców.
W Chorwacji Niemcy wyparci ze znacznej części prowincji Lika.-

<u>Węgry :</u> Mnożą się coraz bardziej usiłowania oczyszczenia Węgier z zarzutów współpracy w agresywnej polityce osi. W Budapeszcie podkreślają, że Węgry nie dążą do podbojów. Radio Budapeszt podkreśla, że Węgry nie stanowią części Bałkanów i nie mieszają się do spraw bałkańskich.-

<u>Rumunia :</u> Niemcy donoszą urzęd. o wykryciu szczegółowo oprac.spisku, zmierzającego do obalenia rządu Antonescu.-

<u>Bułgaria :</u> W rozkazie do sił zbroj. min.wojny stwierdza niski poziom wojska i konieczność posłuchu wobec rozkazów rządu./Należy sprostować, że nie był to rozkaz, lecz tajny okólnik do wyższych dowódców - sprostowanie omyłki pisarskiej/.-
Turecki dziennik " Akszan" zwraca się do Bułgarów z przyjazną radą, by wycofali się z terenów, które bezprawnie okupowali.-

Finlandia : Min. skarbu oświadczył, że Finlandia gorąco pragnie pokoju, byle tylko mogła liczyć na zapewnienie jej odpowiedniego bezpieczeństwa. Finlandii zależy jaknajbardziej na najlepszych stosunkach z Rosją.-

USA.: W listopadzie zbierze się w Waszyngtonie konferencja przedstawicieli 24-ch narodów sprzymierzonych, w celu obradowania nad organizacją pomocy dla narodów, dotkniętych wojną. W pierwszym rzędzie chodzi o żywność, odzież, środki lecznicze i ułatwienie komunikac., umożliwiające repatrjację wysiedlonych.-Prez.Roosvelt oznajmił o ustąpieniu podsekretarza Stanu Wallaca i mianowaniu jego następcą dotychczasowego kierownika wykonania ustawy o sprzedaży i najmie sprzętu woj. ~~Stanu~~ Sttetiniusa. Sekretarz Stanu Hull oznajmił, że przypuszczalnie odbędzie niebawem w Moskwie konferencję z Edenem i Mołotowym. Przyjął on ambasadora U.A. w Moskwie ,, Standleya, przebywającego obecnie w Waszyngtonie.-

Anglia : W kołach robotniczych przyjęto z wielkim zadowoleniem wiadomość, że podsekretarzem Stanu w min. spraw zagr.został mianowany członek partii pracy G.H.Hall, który rozpoczął swą karierę w górnictwie węglowym, jako prosty robotnik, mając 12 lat. Powód do zadowolenia jest tym większy, że od 12-stu lat partia pracy nie była w ang. Min.spr.zagr.wogóle reprezentowana.-

Londyn, dnia 27.IX.43r. poniedziałek. Kom.ang.poranny.Serwis zamorski.

Rosja : Tegoroczna kampania, rozpoczęta przez Niemców ofenzywą na Kursk, doprowadziła już Niemców do wycofania się o przeszło 200 mil ang. na zachód od tego miasta. Kom. z ub.nocy donosi, że Rosjanie odnieśli sukcesy wzdłuż całego frontu i zajęli na linii, rozpoczynającej się na płn. od Smoleńska, a kończącej na Kijowie ponad 750 miejscowości.-
Na czterech odcinkach frontu sytuacja przedstawia się, jak następuje :
1/ od dalekiej północy aż po Wielkie Łuki : spokój.
2/ niżej aż po Kijów szybki pochód ros. Natarcie zmierza obecnie ku linii kolej. Witebsk-Mohylew-Homel.
3/ Forsowanie Dniepru między Kijowem a Zaporożem. Na połud. od Zaporoża wznowione zagrożenie Krymu ze strony oddz.ros., które posuwają się wgłąb równin na płn. od Morza Azowskiego.
4/ Na Kubaniu siły npl. stłaczane na półwyspie Tamań. Wybitny udział ros.piech. mar. w atakach w kier. Kerczu.- Urzęd. kom. sowiec. wspomina o dotarciu do Dniepru w szeregu punktów, sięgając w górę rzeki aż po Kijów; jednakowoż nie wspomina o przekroczeniu rzeki. / Pewna sprzeczność z kom. wczorajszym - uwaga słuch./.
W jednym punkcie na połud. od Perejesławia / położ. na połud. wsch. od Kijowa /, silne natarcie ros. na łuk Dniepru. Rosjanie często atakują tego rodzaju zagięcia rzeczne, w celu założenia przyczółków.-
W kier. na Krzemieńczuk Niemcy wycofują się.-
Natarcie na Homel rozwija się od połud. i wschodu. Najbliższe oddz. niem. są oddalone od miasta ~~już~~ o 30 mil ang.-
Od Mohylewa Rosjanie są oddaleni o 70 mil ang., od Witebska o 40 mil ang.- Kom.ros. ~~poraz pierwszy~~ wymienia te obie nazwy.-

Ocean Spokojny : Oddz. austral. nacierają na Finsohaven od płn. i od zach., te zaś które zajęły Lae, przebywszy w dwa dni 35 mil ang., zbliżyły się na 10 mil do Finsohhaven od strony połud.-
Naloty lotnictwa sojusz. na Nową Brytanię i Tenninbar. W czasie starcia nad Kachili zestrzelono 9 spośród 60-ciu myśliwców japon. Straty własne dwa samoloty.-
Front śródz.: V-ta armia bryt. dotarła na 6 mil ang. na płn. zach. od Salerno.- Koresp.donoszą, że likwiduje ona opl. pozycje artyler., zdobywając mozolnie każdą z osobna. Jeńcy niemieccy stwierdzają skutki straszliwego ognia artylerii bryt.
Znajdują się oni w stanie zupełnej depresji i podają, że w ciągu ostat. kilku dni szereg kompanij stracił połowę swego stanu.-
Na wschod. skrzydle V-tej armii oddz. ameryk.postępują zadawalająco.-Oddz. VIII-ej armii przebyły 300 mil ang. odkąd wylądowały w Reggio di Calabria obecnie wkraczają na równinę, na której jest położona Foggia, a przednie formacje znajdują się już o niecałe 20 mil ang. od tej miejscowości.-
Donoszą urzęd., że lotnictwo niem. już opuszcza pobliskie lotniska.- Kom.franc. z ub.nocy donosi o wybitnych postępach na zach. i połud. zach. od Bastia na Korsyce. Dwie ważne drogi opanowane przez sojuszników, a od lotnisk Bastia dzieli już tylko kilka mil. Odznaczyły się oddz. marokkańskie.-
Urzęd. donoszą, że Król Wiktor-Emanuel, następca tronu Umberto, obrali za swą siedzibę miasto w połud. Włoszech, jako tymczasową stolicę. Przebywają w nim już od miesiąca, a do Rzymu powrócą, jak tylko będzie to możliwe. Narady nad wyjaśnieniem politycznej sytuacji we Włoszech odbywają się dalej.-
Front zach.: Nalot "latających fortec" pod osłoną myśliwców na Reims. Wszystkie samoloty powróciły.
Nad Francją ofenzywne patrole myśliwców.-

Argentyna : W związku z przedłużeniem traktatu handl z Argentyną rząd ang.podkreśla, że jest to jedyna republika ameryk., która jeszcze utrzymuje stosunki z osią. Rząd jest naturalnie zainteresowany w utrzymywaniu przyjaznych stosunków z Argentyną, ale jest rozczarowany z powodu trzymania się zasady neutralnośni przez wszystkie kolejno rządy Argentyny, aczkolwiek walka toczy się o odwrócenie niebezpieczeństwa, grożącego wszystkim republikom półkuli zachodniej. Następstwem jest ułatwianie wywrot. i szpiegowskiej xxxxxxxxxx roboty agentów osi przeciw bezpieczeństwu sojuszników. Rząd ufa jednak, że Argentyna stanie po stronie narodów, walczących o wolność.-

Anglia : Zelżenie sytuacji w przemyśle węglowym. W jednym z okręgów zarówno przedstawiciele związków zawod., jak i komuniści wzywali strajkujących do powrotu do pracy. Robotnicy zachowali się mimo tego opornie, czuli się bowiem pokrzywdzeni represjami w stosunku do niektórych strajkujących.-

Norwegia : Hitler obiecał Norwegii wolność i niezależność po zwycięstwie niem. z zastrzeżeniem jednak, pewnych ograniczeń suwerenności na rzecz wyższych interesów społeczności narodów europejskich.-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

Londyn, wtorek, dnia 28.IX.43r. Kom.ang.poranny. Serwis zamorski i franc. europ.

Rosja : Oddz. ros., posuwające się w kier. na Witebsk, Mohylew i Homel zajęły w dniu wczorajszym ponad 900 miejscowości.- Na zach. od Smoleńska nader zacięty opór niem. Wzmagające się zagrożenie Witebska od pln. wschodu od strony Wielisza. Spodziewane jest ogólnie rozpoczęcie na tym odcinku wielkiej bitwy.-
Zostały zajęte płn. wsch. przedmieścia Dniepropietrowska, położone na wsch. wybrzeżu Dniepru.-
Od Kijowa aż po Dniepropietrowsk przyczółki niem. na wsch. wybrzeżu Dniepru zostały w szeregu miejsc dalej zacieśnione. Brak jeszcze dotychczas ofic. potwierdzenia wiadomości o przekroczeniu przez Rosjan Dniepru. Wiadomo jedynie z wiarygodnych źródeł, że w szeregu punktów Dniepr został przekroczony przez patrole ros., badające możliwości przeprawy większych formacyj.-
Na Kubaniu oddz. ros. zdobyły Temriuk. W ten sposób niem. przyczółek został jeszcze bardziej zredukowany. Wzięto przy tej sposobności 400 jeńców.-
Bardzo intensywna działalność lotnictwa sowiec., zarówno na Białej Rusi, jak i na połud. od łuku Donu, które ustawicznie atakuje wycofujące się kolumny niem., zwłaszcza w licznych punktach, gdzie wycofywany materiał wojenny jest skupiony.-

Front zach. : Ub.nocy nalot RAF. na Niemcy. Szczegółów jeszcze brak.- Wczoraj w ciągu dnia ameryk. "latające fortece" wykonały nalot na niem. ośrodek przemysłu okręt. i bazę łodzi podwod. w Emden. Zrzucono blisko 1000 ton bomb, w tym liczne zapalające. Bombowce były eskortowane przez myśliwce, które w ten sposób odbyły najdłuższy ze swych lotów dziennych. Były to myśliwce ameryk. typu " Thunderbolt" / t.zn. Grzmot/, wagi 7-miu ton i o zasięgu operac. 1000 mil ang.-
W czasie nalotu na Emden "latające fortece" zestrzeliły 18 npl. myśliwców, a towarzyszące myśliwce dalszych 22. Straty własne 7 bombowców.-

Srednie bombowce ameryk. i ang. atakowały lotnisko w Abbeville, składy towar. w Rouen, oraz inne lotniska w Francji. Przy tej sposobności zestrzelono dalszych 18 niem. samolotów. W ten sposób Niemcy stracili ogółem w ciągu wczorajszego dnia 58 samolotów, sojusznicy zaś 15.-

Ocean Spokojny : Nacisk sojuszników na bazę japon w Finschhaven nadal wzrasta. Od strony płn. atakują oddz. austral.,wspomagane przez ameryk. bombowce nurkowe. Silny nalot na bazę japon. w Wewak.

Chiny : Z Czung-Kingu donoszą o gwałtownych walkach w płn. zach. części prowincji Szan-Tung, w szczególności na zach. od stolicy Sinan-Fu,gdzie Japończycy przystąpili do ataku. Z obu stron ciężkie straty.-

Front śródz.: Na zach. od Salerno oddz. V-tej armii zajęły Vietri /?/. Inne postępują wzdłuż drogi ku San Severino. Część wreszcie oddz.,posuwających w kier. płn.wsch. dotarła na odległ. 40 mil ang. na wsch. od Neapolu.- Oddz. VIII-ej armii zajęły Margherita di Savoia na 40 mil ang. na płn. od Bari. Nic nie wskazuje na to, by Niemcy przygotowywali większy opór pod Foggia.-

Na Korsyce zajęto lotnisko na wsch. wybrzeżu wyspy w pobliżu Bastia. Wszystko wskazuje na to, że Niemcy niebawem wyspę zupełnie opuszczą. Sojusznicze okręty podwod. i lotnictwo skutecznie przeciwdziałają niem. próbom ewakuacji i jak dotąd łodzie podwod. zatopiły trzy wielkie statki z wojskiem, lotnictwo zaś dziesięć mniejszych.-

Wg. oceny franc. oddz. niem. liczą na północy wyspy około 3000 ludzi, dalej zaś ku południowi około 15.000.-

W Jugosławii kwatera główna wojsk powstańczych komunikuje o wznowieniu inicjatywy pod Splitem.- W Czarnogórze oddz. powstańcze zajęły w centrum kraju miejscowość Niksicz i na płn. od niej prowadzą gwałtowne walki z Niemcami.-

komentator radia bryt. wyraża się z najwyższym uznaniem o bohaterstwie powstańców jugosłowiańskich, wspominając jednak z ubolewaniem, że do tej pory nie została jeszcze całkowicie przeprowadzona konsolidacja ćztwa.-

Argentyna : Radiostacja argentyńska ogłosiła odpowiedź na ostat. deklarację rządu w sprawie stanowiska Argentyny. Oświadczenie ang. o zamiarach utrzymywania nadal przyjaznych stosunków z Argentyną zostało powitane z wdzięcznością i rząd argentyński stwierdza, że pragnie dalszego ich zaciśnienia na przyszłość. Rząd zawsze dokładał starań, by przeciwdziałać wszystkiemu, coby tylko mogło te stosunki utrudnić i stwierdza, że dotychczas nie stwierdził na swym terytorium żadnej działalności, zwróconej przeciwko Anglii.-

USA.: Dziś odbyło się zebranie przemysłowców amery na którym przemawiali głównodowodzący ameryk. sił zbrojnych, referując dotychczasowy przebieg wojny, oraz wskazując na potrzebę dalszych, znacznie większych wysiłków. Zastępca szefa sztabu general., generał major Strong oświadczył, że mimo strat i spadku produkcji lotnictwo niem.jest dzisiaj silniejsze, niż było w roku 1939. Nie można stwierdzić żadnego poważniejszego zesłabnięcia moralnej strony niem. narodu i armii. Niemcy rozporządzają obecnie trzykrotnie większą ilością dywizyj pierwszej linii aniżeli w czasie kampanii w Polsce. W niem. fabrykach woj. pracuje 35.000.000 robotników. Niemcy w dalszym ciągu produkują olbrzymie ilości broni, w tym szereg typów, przewyższających odnośne typy uzbrojenia sojuszników. Jeśli chodzi o Japonię, to nastrój bojowy zarówno w siłach zbroj., jak i wśród ludności cywil., znajduje się na bardzo wysokim poziomie. Do tej pory nie zmobilizowano 2.000.000 żołnierzy jedynie tylko z braku zapotrzebowania. Na froncie środz. Niemcy są w stanie przeciwstawić na jakimkolwiek punkcie dziesięc razy więcej dywizyj, niż swego czasu na Sycylii.-

komentator radia bryt. wyraża się z najwyższym uznaniem o bohaterstwie powstańców jugosłowiańskich, wspominając jednak z ubolewaniem, że do tej pory nie została jeszcze [illegible] przeprowadzona koordynacja ich akcji.-

Argentyna. – Radiostacja argentyńska ogłasza odpowiedź na ostat. deklarację rządu w sprawie stanowiska Argentyny. Oświadczenie mówi o zamiarze utrzymania dalej przyjaznych stosunków z [illegible] z wszelkimi [illegible] argentyńskich stwierdza, że premier dalszego ich zaostrzenia na przyszłość. Rząd zawsze dokładał starań, by przeciwdziałać wszystkiemu, coby mogło te stosunki [illegible] i stwierdza, że dotychczas nie stwierdzał na swym terytorium żadnej działalności, skierowanej przeciwko Anglii.-

USA. – Tam odbyło się zebranie przemysłowców, na których przemawiali głównodowodzący marynarki, armii, referując dotychczasowy przebieg wojny oraz wskazując na potrzeby dalszych wysiłków. Następnie szef sztabu generał major Strong oświadczył, że mimo strat i spadku produkcji rolnictwo niem. jest dalej silniejsze, niż było w roku 1939. Nie można stwierdzić żadnego poważniejszego zachwiania się moralnej strony narodu i armii. Niemcy rozporządzają obecnie [illegible] ilością dywizji pierwszej linii niż mieli w czasie kampanii w Polsce. W niem. fabrykach woj. pracuje 35.000.000 robotników. Niemcy w dalszym ciągu produkują olbrzymie ilości broni, w tym szereg typów, przewyższających obecne typy uzbrojenia sojuszników. Jeśli chodzi o Japonię, to [illegible] bojowy narodowo w [illegible], jak i wśród ludności cywil., znajduje się na bardzo silnej pozycji. Do tej pory nie zmobilizowano 2.000.000 żołnierzy, jedynie tylko z braku zaopatrzenia. Na froncie środ. Niemcy są w stanie przeciwstawić się [illegible] punkcie dalszej rzeczy [illegible] nie swego czasu [illegible].-

M.p.28.IX.43r.

Londyn, dnia 25.IX. 43.Kpt.Cyrill Falls : przegląd wojsk.

Na froncie środ. sojusznicy napotykają na nasilniejszy opór na wschodn. krańcu odcinka pod Salerno. Tutaj zarazem mają jednak możność zadania nieprzyjacielowi największych strat. Jest rzeczą zrozumiałą, że jedynym sposobem wyważenia wrót jest wymierzenie ciosu w zawiasy, na których są utwierdzone, gdyż uderzenie w ruchome odrzwia byłoby ciosem w próżnię. Rolę zawiasów odgrywa w tym przypadku Salerno, podczas gdy odcinek dalej na zachód tworzy ruchome skrzydło. Równocześnie zostały zlikwidowane pozycje obronne na zachód od Salerno, mianowicie przylegające wysepki. Znacznie większe znaczenie przedstawia jednak jeszcze dalej na zachód położona Sardynia, która została przez Niemców opuszczona bez walki, mimo, iż nie tak dawno jeszcze oczekiwano przy opanowaniu Sardynii znacznych trudności. Zajęcie Korsyki postępuje zasadniczo w podobny sposób, jak Sardynii, aczkolwiek tutaj istnieją większe możliwości zadania szkód Niemcom. Sytuacja na Morzu Egejskim i Dodekanezie pomijam, gdyż jest to rejon, nieleżący bezpośrednio w sferze obecnych działań wojennych.-

Wycofanie się Niemców z połud. Włoch staje się coraz bardziej dla nich naglące ze względu na zagrożenie od strony zachodniej.

Jeszcze przed inwazją na kontynent włoski zarówno inni komentatorowie, jak i ja sam liczyliśmy się z tym, że nieprzyjaciel nie będzie się upierał przy utrzymaniu Włoch południowych. Nie przewidywaliśmy jednak próby wyrzucenia nas z powrotem z pod Salerno przez skoncentrowanie wielkich ilości wojsk lądowych i lotnictwa. Wobec fiasca tej próby nieprzyjaciel zmuszony jest i tak do odwrotu ku północy.-

Niewątpliwie koncentracja sił na północy znacznie wzmocni jego pozycję, zwłaszcza, że będzie tam korzystał ze znacznie lepszej sieci komunikacyjnej. W ten sposób pochód sojuszników może ulec znacznemu zwolnieniu i w tym tkwi wielki problem, a zarazem poważne ryzyko dla aljantów.-
Plusem dla aljantów jest dysponowanie znacznymi siłami, które dotychczas nie brały jeszcze udziału w walkach w rej. śródziemnomorskim, gdzie są stacjonowane, jak również posiadanie licznych portów i lotnisk. Jeśli jednak Niemcy stawią na północy silny opór, nie mając zarazem doczynienia na tyłach z poważniejszą dywersją włoską, to sojusznicy będą mieli twardy orzech do zgryzienia.-
Tak naogół przedstawia się sytuacja w moich oczach Nie próbuję malować jej w jaśniejszych barwach, niż w rzeczywistości, ale jakkolwiekby było jest ona zadawalająca. Nie zdobyliśmy wprawdzie wszystkiego, czegośmy się spodziewali, ale następstwem jest jedynie opóźnienie w przeprowadzeniu naszych planów, które czeka nas obecnie.-
W Rosji Rosjanie po sforsowaniu Desny dotarli do Dniepru wzdłuż szerokiego frontu. W związku z tym odżyła dyskusja na temat strategicznej wartości rzek. W obec. wojnie ich wartość obronna nie okazała się naogół wielka. Ci, którzy ze szczególnym naciskiem podkreślają ten moment nie powinni jednak zapominać o historii wojennej, która zawiera szereg przykładów forsowania rzek.
Możność takiego sforsowania zależy oczywiście od szeregu czynników, jak : głębokość i szer. rzeki, szybkość prądu i konfiguracja, a w szczególności spadzistość wybrzeży. Naogół biorąc jednak, rzeka stanowi dodatkową zaporę ~~xxxxxxxxxxxxxx~~ w systemie obronnym. Coprawda przedstawia ona nieraz niekorzyści także i dla broniącego się. Zmusza go często do przyjęcia długiej linii obrony, a im dłuższa linja biegu rzeki, tym łatwiej nacierającemu przerzucić ruchome czy też stałe mosty.

Z drugiej strony jednak nawet sforsowana rzeka może jeszcze przydać się uchodzącemu przeciwnikow gdyż strona atakująca musi wpierw wykończyć mosty i często zbraknie jej ludzi i materiału do konstrukcji przejść przez nową rzekę. Dniepr nie będzie przypuszczalnie forsowany na samym łuku, lecz raczej wzdłuż ramion, tworzących kąt.
Lepsze warunki obronne przedstawia Boh. wpadający na wschód od Odesy, a jeszcze lepsze Dniestr.-
Od północy po sforsowaniu Smoleńska pozostaje Niemcom poważniejszy system obronny dopiero wzdłuż dawnej granicy Polski, która podobna jest silnie ufortyfikowana.- Zródłem poważnej troski niem. sztabu general. musi być sowiec. lotnictwo.
Stąd bardzo prawdopodobne, że pragnąc uniemożliwić Rosjanom zużytkowania klinu jako bazy lotniczej, Niemcy będą jaknajdłużej przeciągali opór wzdłuż linii Zaporoże-Morze Azowskie. Wykonanie tego planu musi zależeć zarówno od rozmachu ofenzywy ros., jak i warunków atmosferycznych.-

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

M.p.28.IX.43r.

Londyn, dnia 27.IX.43r. : Vernon Bartlett : przegląd polityczny.

Jest niemożliwością wygłaszać przegląd polityczny, pomijając Włochy. Omawianie sprawy włoskiej stanowi jednak także niewdzięczne zadanie, zwłaszcza, że niedawno zrobił to samo prem. Churchill i powracanie do tego tematu, przedstawionego z taką kompetencją, łatwo może się wydawać zarozumiałością.-
Możliwości, jakie kapitulacja Włoch otwarła są jednak tak znaczne, że nie można ich pominąć.
W pierwszym rzędzie trzeba zwrócić uwagę na najdelikatniejszy problem, jaki się wiąże ze zmianą pozycji przez marszałka Badoglio. Jeśli chodzi o zarzut, jakoby pertraktacje w sprawie rozejmu opóźniły działania wojskowe, to rozprawił się z nim wystarczająco sam premier, stwierdzając, że w następstwie operacje pod Salerno zostały w rzeczywistości przyśpieszone. Istnieje jednak jeszcze drugi moment, łatwo zrozumiały na tle antyfaszystowskiego nastawienia naszej opinii publicznej.-
Rozpowszechnionym jest przekonanie, że należało zamiast ograniczać się do rokowań z ofic. przedstawicielstwem Włoch, wejść w bezpośredni kontakt z masami robotniczymi we Włoszech płn., w Medjolanie i Turynie, których antyfaszystowska postawa nie może ulegać najmniejszej wątpliwości.
Możnaby coprawda to samo powiedzieć o masach robotniczych pod Paryżem, czy w innych ośrodkach przemysł. Europy okupowanej. Nie możemy jednak przejść do porządku dziennego nad warunkami geograficznymi. Włochy są długie, a sojusznicy znajdowali się u jednego końca, podczas gdy najaktywniejszy ośrodek antyfaszystowski był położony u drugiego krańca. Być może, że nasze dztwo byłoby lepiej zrobiło, zrzucając nad Medjolanem ze swych samolotów ręczne karabiny maszynowe dla robotników.

Czy jednak możnaby w takim przypadku być pewnym stanowiska, jaki by zajęła włoska armia ?
Min. Eden zaznaczył, że w miarę możności będziemy się starali utrzymywać kontakt z emigracją antyfaszystowską, reprezentowaną przez takich ludzi, jak prof. Salvemini, b. min. spraw zagr. hr. Sforza, bądź też przywódca włoskiej kat. partii ludowej ks. Luigi Sturzo. Przyjąwszy jednak nawet, że posiadają oni znaczny autorytet, to nie trzeba zapominać o tym, iż od 20-stu lat nie pozostają zupełnie w styczności z krajem, a ponadto ich nazwiska przypominają przebrzmiały reżim polityczny, który nie stanął na wysokości zadania.-
Zdobywając władzę Mussolini zapewnił sobie poparcie czynników konserwatywnych, posługując się straszakiem bolszewizmu. Wiemy wszyscy, że ta groźba była przez niego zupełnie celowo niezmiernie przesadzona. Prawdziwy powód powodzenia Mussoliniego tkwił w niedołęstwie poprzedzających go rządów.
Bawiłem we Włoszech w ciągu dwóch lat, poprzedzających objęcie władzy przez Mussoliniego. Miałem wówczas sposobność raz jeszcze się przekonać, że jeśli z jednej strony ustrój demokratyczny zapewnia jednostce maximum swobód, to z drugiej strony może sprawnie funkcjonować tylko wtedy, jeśli jednostka jest gotowa oddać się na służbę dla narodu.
Tego niestety Włosi wówczas nierozumieli. Praktyczne skutki tych braków w obozie antyfaszystowskim ujawniają się teraz w całej rozciągłości. Jedno z pism ameryk., nie bawiąc się w niedomówienia, z prawdziwą ameryk. szczerością pisało w tych dniach o niezmiernie drażliwej z powodu swej płynności wewnętrznej sytuacji Włoch. Państwo sojusz., korzystając zresztą z pełnego poparcia Rosji wychodziło z założenia, że Badoglio jest jedynym człowiekiem, który potrafi bierną niechęć armii włoskiej w stosunku do Niemców przestawić na czynną.-

Resultatem może być znaczne skrócenie wojny. Zarazem jednak powstają dalsze zagadnienia, które sprawę komplikują. Musimy się liczyć z tym, że będziemy mieli doczynienia z pomniejszymi generałami i admirałami typu Badoglio w krajach wasali. Nasze dztwo wojsk. stoi przed b. trudnym zadaniem : czy nianowicie przez skrócenie wojny nienarazi na niebezpieczeństwo trwałości pokoju /?/. Przykład wyjaśni co mam na myśli. W r.1918 wielu ludzi stało na stanowisko, by prowadzić wojnę, dopóki wojska ententy nie staną w Berlinie. Inni - a do nich i ja należałem, czego później często żałowałem - popierali jaknajszybsze podpisanie rozejmu, by skrócić wojnę i zaoszczędzić życia ludzkiego. Skutki tego drugiegom stanowiska są nam aż zbyt dobrze znane. Prem.Churchill podkreślił z specjalnym naciskiem w odniesieniu do Niemiec, że gdyby jest rzeczą wykluczoną pozostawienie w Niemczech u władzy kategorii ludzi, którzyby wtrącili w świat w jeszcze jedną wojnę. Jeśliby się zatym znalazł " niepolityczny" niem. generał, którzyby podpisał rozejm, to mimo tego jest rzeczą wykluczoną, by mógł pozostać nadal u władzy i przygotowywać Niemcy potajemnie do następnej wojny. Wielu z naszych mniejszych sprzymierzeńców żywi jednak podobne obawy w stosunku do mniejszych satelitów osi. Naprzykład : wiemy wszyscy, że Węgry pragną pokoju. Być może, że znajdzie się jakiś węgierski Badoglio skłonny do podpisania rozejmu.- Nikt jednak w Europie połud wsch. nie będzie pewny pokoju jeśliby ów węgierski Badoglio miał nadal zostać u szczytów rządów.-

Prem.Churchill podkreślił również wielką korzyść rozejmu, jaką było opanowanie włoskiej floty. Pragnąłby jednak wskazać na jeszcze jedną konsekwencję. Przemawiając 8 tygodni temu, zaznaczyłem, że Niemcy nie będą w stanie utrzymać się na Bałkanach. Obecnie już ruch powstańczy w Jugosławii potężnieje. W miarę tego,jak posuwamy się w górę wybrzeża adriatyckiego będziemy mogli posyłać Jugosłowianom sprzęt wojenny.

Utrudnieniem może być jedynie sieć komunikacyjna,
która wzdłuż adriatyckiego wybrzeża Włoch jest
słabiej rozbudowana, niż od zachodu. Na froncie
ros. Niemcy będą starali się w miarę dalszych po-
chodów Rosjan skracać front, a następnie go usta-
bilizować i zwolnione stamtąd rezerwy przerzucić
na południe Europy. Łączy się z tym bardzo niebez-
pieczna możliwość przeciągania operowaniem na po-
łudniu. Musimy mieć w pamięci słowa premiera, że
tempo jest bronią najbardziej zabójczą. W danym
przypadku chodzi o tempo docierania do Włoch płn.
Z chwilą, gdy raz tam dojdziemy, Niemcy staną
wobec frontu, ciągnącego się od Francji do Jugo-
sławii wzdłuż 400 mil ang., którego obronić nie
starczy sił nawet Niemcom.-
W związku z upadkiem Włoch jeszcze jeden moment
trzeba poruszyć. W ciągu ostat. dni propaganda
Goebbelsa ciągle tłumaczy, że odpadnięcie Włoch
jest w gruncie rzeczy dla Niemców odciążeniem,
o ile chodzi o stronę gospodarczą. Nie potrzebują
już z własnych zapasów dostarczać Włochom
12.000.000 ton węgla rocznie i przeznaczać na to,
300 lokomotyw i 15.000 wagonów.-
Całe zapasy nafty rumuńskiej pozostają Niemcom do
ich dyspozycji, to samo dotyczy zasobów kauczuku
i drzewa, oraz produkcji maszynowej. Jest to
bardzo jednostronny obraz. Przemysł włoski został
przez Niemców silnie rozwinięty. Dostarczały one
nietylko produktów żywnościowych, jak owoców,
jarzyn i oliwy, ale również cennych surowców mi-
neralnych, jak siarka, merkur, jedwab na spadochro-
ny, cynk, konopie, włókna syntetyczne różnego ro-
dzaju. Niektóre z tych działów przemysłu dwukrotnie
się rozrosły w ciągu jednego roku. Nie ulega wątpli-
wości, że ubytek tych źródeł, to bolesny cios
dla niem. maszyny wojennej.-
Ulubionym motywem niem. propagandy, to "Europ. forte-
ca". Goering musi sobie wyrywać resztę [illegible]
włosów z głowy na wspomnienie swej nieopatrznej
obietnicy z początku wojny, że ani jedna bomba

nie spadnie na terytorium niem. Dla narodu niem., który z taką uległością wierzył wszystkim zapewnieniom swej hitlerowskiej zwierzchności obecne porcje bomb są tym przykrzejszym otrzeźwieniem.
Gdy zaś sojusznicy dotrą do płn. Włoch, każde miasto niem. znajdzie się w ich zasięgu.-

M.p.29.IX.43r.

Londyn, dnia 23.IX.43r. A.J.Mac Whinnie : przegląd morski.

Dowiedzieliśmy się od premiera, że niem. łodzie podwodne w ciągu ub.4-ch miesięcy nie zatopiły na płn. Atlantyku ani jednego statku sojusz., a w ciągu pierwszych dwóch tygodni b.m. wogóle ani jednego statku gdziekolwiek. Jest-to piękny rekord i zarazem zapowiedź na przyszłość. Co więcej jednak premier wspomniał o zesłabnięciu ducha bojowego wśród załóg niem. łodzi podwod. Celowo nie wspominałem o tym w mych poprzed. odczytach. Wiedziałem z pierwszej ręki, że wśród branych do niewoli marynarzy niem. daje się zauważyć zdecydowany upadek ducha. Brak jeszcze oznak buntów wśród załóg łodzi podwodnych. Jeśli jednak mimo zastosowania nowych metod i rodzajów broni niem. łodzie podwodne w dalszym ciągu będą ponosiły porażkę, to następstwa tego w odniesieniu do nastrojów wśród marynarzy niem. nie dadzą się uniknąć. Należy pamiętać, iż był to dział broni, który w niem. marynarce odznaczał się zawsze najwyższym poziomem. Gdy z końcem ub.wojny doszło do rozruchów na wielkich niem. okrętach woj. admiralicja niem. używała właśnie łodzi podwodnych do poskromienia buntów. Że Berlin żywi obecnie pod tym względem poważne obawy, tego dowodzi spec. wyróżnienie, z jakim traktowani są marynarze łodzi podwod. Łodzie, które powracają z wyprawy są witane w macierzystych portach przez orkiestry, najładniejsze dziewczyny obrzucają marynarzy kwiatami, każdy z nich jest traktowany jak bohater.-

Nie należy jednak bynajmniej lekceważyć niem. przygotowań do nowej kampanii w jesieni i zimie.- Dłuższe noce, nowa taktyka i broń, oto niewątpliwe atuty po stronie przeciwnika. Trzeba także z naciskiem podkreślić, że musimy się z tym pogodzić, iż przez dłuższy czas nie będziemy mieli żadnych wia-

dotności na temat wyników walk z łodziami. O własnych stratach nie możemy donosić, dopóki nasze statki nie dotrą do miejsca przeznaczenia. O stratach przeciwnika musimy milczeć jeszcze dłużej, by nie dowiedział się, gdzie jego siły zostały najdotkliwiej osłabione i między jakie rejony ma porozdzielać nowe kontygenty łodzi podwod.
Prem. Churchill, mówiąc o nowych typach broni niem. wspomniał o typie bomby szybowcowej. Jest to bomba, która z bardzo znacznej wysokości spada lotem ślizgowym i jest sterowana drogą radiową. Używanie jej świadczy pośrednio o skuteczności przeciwlotniczej obrony naszych statków, która zmusza przeciwnika do atakowania z tak znacznej wysokości.-
Poraz pierwszy dowiedziałem się o tych bombach na Morzu Śródz. Od tego czasu mieliśmy sposobność z nimi się zapoznać w Kanale La Manche.
Nie ulega wątpliwości, że wysiłku niem. nauki nie wolno lekceważyć. Pozostaje nam jednak świadomość, że dotychczas zawsze dawaliśmy sobie z pomysłami tamtej strony rady, o czym premier również wspomniał.-
Jedna z największych bolączek niem., to braki w tonażu na Morzu Śródz. Sami Niemcy przyznają to pośrednio, gdy naprzykład podkreślają, jako wielki sukces możność ewakuacji Sardynii, mimo słabej liczebności floty własnej.-
Obecnie na Morzu Śródz. muszą obsługę dostaw w znacznej mierze opierać na flocie, podobnie, jak to już dawniej miało miejsce w Francji i Holandii a to z powodu przeciążenia komunikacyj lądowych, do czego na Morzu Śródz. dochodzi blokowanie wybrzeży lądowych, oraz licznych wysp, poobsadzanych przez Niemców. Nawet wówczas jeszcze, gdy Włochy były niem. sprzymierzeńcem, Niemcom brakowało tam statków. Stan całej floty, stojącej do dyspozycji Włochów był wówczas oceniany na ćwierć miljona ton już z uwzględnieniem wszystkich jednostek włoskich i franc.-

Obecnie Niemcy jeszcze bardziej potrzebują statków dla zaopatrywania swych garnizonów w Grecji, na Krecie, Dodekanezie, obecnie Korsyce. Prawda, iż mają do dyspozycji kilka większych jednostek, te jednak, pominąwszy, że stanowią łatwy cel, przedstawiają jeszcze dalszą niedogodność, mianowicie wielkie zużycie ropy, której też Niemcom nieprzelewa się.
Tak , iż muszą polegać głównie na małych statkach, które teraz spotykają się ze straszliwym wezwaniem sojusz. potęgi morskiej na Morzu Śródz. i muszą płacić ciężki haracz nietylko w tonażu, ale cogorsza i w ludziach.-
Trudno mi powstrzymać od przypomnienia kompletnego zawodu, jakim dla Niemców było Salerno. Tutaj pancerniki zdały świetnie egzamin. Nie tak dawno jeszcze słyszeliśmy, że są to muzealne przeżytki, ociężałe kolosy, niezdolne stawiać czoła nowoczesnym bombowcom. Te głosy, które słyszeliśmy od czasu kampanii norweskiej wzmogły się jeszcze, gdy rok temu Japończycy zatopili u Półwyspu Malajskiego nasze dwa nowoczesne pancerniki " Prince of Walec" i " Repulse". Iluż wtedy ludzi wołało z triumfem,"a co, czy nie mówiłem "?. Salerno wykazało ponownie zawsze aktualną siłę potęgi morskiej - potęgi, spojonej oczywiście w jeden oręż z potęgą powietrzną.-

Londyn, środa dnia 29.IX.43r. Kom.ang.wieczorny.Serwis kraj.

Front Środz.: W dniu wczorajszym oddz. V-tej armii zdobyły miejscowość Nocera i tymsamym wkroczyły na równinę neapolitańską. Następnie opanowany został port Castellammare na połud. od Neapolu, a wg. doniesień ameryk. koresp. również Pompei, oddalone tylko o 14 mil ang. od Neapolu. Jest to uwieńczenie 6-cio dniowych, wyjątkowo zaciętych walk.
Korespondenci donoszą, że żadna z formacyj niem. nie została otoczona, nie wzięto również poważniejszych ilości jeńców. Wielkie rozmiary zniszczeń, pozostawionych przez uchodzące oddz. niem. wskazują jednak na to, że Niemcy nie mają wielkiej nadziei na utrzymanie się w Neapolu.-
Jak zwykle dotychczas, tak i obecnie postępy sojusz. są szybsze na prawym skrzydle, niż na lewym.-
Zajęte zostały nieco wgłąb od wybrzeża zach. również miejscowości San Angelo i Casalia. Oddz. sojusz. znajdują się obecnie w odległ. 10-ciu mil ang. od Avellino.-
Oddz. VIII-ej armii ang. zajęły miejscowość Zapponeta /?/ na 10 mil ang. na płn. od Margherita.-
Gwałtowne ulewy wpłynęły tamująco na działalność lotnictwa sojusz. nad Włochami.-
Lotnictwo Bliskiego Wschodu atakowało objekty w Grecji i na Morzu Egejskim.-
Nieudany nalot niem. na wyspę Kos.-
Na Korsyce dalsze postępy oddz. franc., oraz powstańczych wzdłuż wschod. wybrzeża. Wszystkie wysiłki nieprzyjaciela zmierzają obecnie do utrzymania kontroli okręgu na zachód od Bastia.-
Kom. jugosłowiańskiej armii powstańczej donosi o wycofaniu się ze Splitu pod przemożnym naciskiem npl., by uchronić się przed okrążeniem. Miasto pozostawało w rękach wojsk powstańczych przez 15 dni. Sprzęt wojenny ocalono. Wyspa Split wciąż jeszcze w posiadaniu powstańców.-

Ogółem panują oni nad pasem przybrzeżnym, rozpoczynającym się na 10 mil ang. na zach. od Splitu, a kończącym się na 60 mil ang. na połud.-wschód.- W Czarnogórze posiadaj, 20 mil ang. wybrzeża, oraz punkty położone na 50 mil ang. wgłąb od Zatoki Kotorskiej. Wzdłuż wybrzeża jugosłowiańskiego Niemcy posiadają obecnie Zara, Sebeniko, Dubrownik i Kotor.- Król Piotr Jugosłowiański powrócił z Anglii do Kairu.-

Szwajcaria : Od 7 września zbiegło do Szwajcarii z Włoch 1950 jeńców woj., oraz 22.800 uchodźców, którzy wszyscy przekroczyli granicę południową. Ogółem liczba uchodźców z różnych krajów, przebywających obecnie w Szwajcarii sięga 58.000 osób i dziennie wzrasta o 200-300. Rząd szwajcarski oświadczył, że stara się zapobiec dalszemu wzrostowi liczby uchodźców, przestrzegając jednak prawa azylu, oraz zapewniając uchodźcom opiekę wg. zasad humanitarnych.-

Rosja : Spec. rozkaz Stalina donosi o zdobyciu Krzemieńczuka po 3-ch dniach gwałtownych walk. Od upadku Połtawy miasto było atakowane równocześnie od płn., wschodu i zachodu. W ten sposób został zlikwidowany jeden z nielicznych przyczółków, jakie Niemcom pozostały jeszcze na wschod. brzegu Dniepru.- Z zaciętości, z jaką Niemcy go bronili, było widoczne, że dążyli do utrzymania go możliwie jaknajdłużej. Dochodziło do tego, że przypuszczali na tym odcinku po 12 kontrataków dziennie.- W dalszym ciągu brak potwierdzenia ze strony ros. wiadomości o przekroczeniach Dniepru.-

Ocean Spokojny : We wczorajszym nalocie na Wewak, w czasie którego zniszczono Japończykom 58 samolotów i 7 statków uczestniczyło ogółem 200 samolotów. Wyspa Nanomea została opanowana przez piech. mar. USA. bez oporu.-

Anglia : Strajk 9000 robotników w zakład. zbrojeniowych w Barrow na wybrzeżu zachod. trwa w dalszym ciągu. Powstał on na tle nieporozumienia, co do orzeczenia trybunału rozjemczego z maja b.r., które

wg. robotników przyznawało im podwyżkę 7,5 szelinga tygodniowo. W obecnym orzeczeniu trybunał uznał tę interpretację za błędną. Związki zawod. wezwały robotników do powrotu do pracy.-
W Lanerg w połud. Szkocji większość powróciła do pracy, 5000 górników jeszcze strajkuje. Związek zawod. szkockich górników wezwał ich również do pracy, stwierdzając, że ich pretensje są wyzyskiwaniem dla zupełnie samolubnych celów przez pewnych ludzi, którzy w znacznej części są z przekonania faszystami,- W jednej z miejscowości strajk lekarzy, żądających dodatkowych przydziałów żywnościowych oraz podwyżki 17 szylingów tygodniowo. Pierwsze z tych żądań zostało uwzględnione, natomiast podwyżkę płacy rząd przyznał jedynie w wysok. 10 szylingów. Ostateczna decyzja związku lekarzy zapadnie na zebraniu delegatów. Rząd przyrzekł ułatwienia komunikacyjne.-
Sprawy polskie : Do Londynu dotarł egzemplarz podziemnego pisma polskiego, opisujący zamach na Francka. Gdy udawał się do Warszawy pociągiem pancernym, polscy patrioci zaatakowali pociąg nocą, wywołali pożar wagonu i zmusili Francka powrotu do Krakowa. Wobec tego udał się do Warszawy samochodem, a ulice, którymi przejeżdżał były gęsto obstawione. Władze niem. ukrywały cały czas pobytu w Warszawie, że chodzi o Francka./ Brzmienie komunikatu - uwa słuch./.
Anglia : Wczoraj został wybrany Nowy Lord Major Londynu z zachowaniem całego tradycyjnego ceremoniadu.- W dniu wczorajszym żydzi obchodzi swój Nowy Rok 5704. W obchodach brali udział liczni żydzi, pełniący służbę w siłach zbrojnych. Główny obchód odbył się w Katedrze na wyspach Orkady, pochodzącej jeszcze z czasów Wikingów, którą oddała do dyspozycji miejscowa gmina kościoła prezbiteriańskiego.-

Londyn, dnia 30.IX.43r. Kom. ang. poranny. Serwis czamorski.

Rosja : Posuwając się w kier. na Witebsk, Mohylew i Homel Rosjanie uwolnili ogółem na Białej Rusi 560 miejscowości. Dotarli oni do rzeki Soż na pół drogi między Smoleńskiem a Witebskiem Rosjanie zdobyli ważny węzeł kolej. Rudnia. Postępy na zach. od Rosławia szybkie. Rosjanie posuwają się obecnie główną drogą w kier. od Smoleńska na Mińsk, którą swego czasu uchodził Napoleon. Od Orszy są oddaleni o 35 mil ang. na połud. wsch. oraz 30 mil na wschód.- Wszystkie przyczółki na wschod. wybrzeżu Dniepru pod Kijowem zostały zlikwidowane, a oddz. ros. zajęły już wyspę na środku łożyska, położoną naprzeciw Kijowa. Niemcy stracili pod Kijowem dotychczas 6000 zabitych. Niemcy twierdzą, że Rosjanie potworzyli kilka mniejszych przyczółków na zach. brzegu Dniepru, w pobliżu ujścia Prypeci.- Lotnictwo floty ros. zniszczyło w czasie nalotu na niem. baz na północy 20 samolotów na ziemi. Lotnictwo floty czarnomorskiej atakuje stale niem. żeglugę pod Kerczem.-

Front zach. : Ub. nocy nalot R.A.F. na Niemcy. Szczegółów jeszcze brak.- Wczoraj w dzień naloty lotnictwa sojusz. na żeglugę, oraz komunikacje lądowe we Francji.-

Ocean Spokojny : Ponowny ciężki nalot "Liberatorów" na Wewak na Nowej Gwinei. Przy tej sposobności został wysadzony w powietrze główny japon. skład amunicji. Była to największa eksplozja, kiedykolwiek wywołana przez nalot sojusz. w rej. Pacyfiku. Nalot został wykonany w 24 godz. po wspomnianym już w dawniejszych komunikatach nalocie poniedziałkowym. Pożar z wybuchu był widoczny na 50 mil ang. Wywołano pozatym 8 dalszych pożarów.-

Zpośród 40-stu atakujących myśliwców japon. zestrzelono 8 napewno, 2 dalsze przypuszczalnie. Niektóre samoloty sojusz. zostały uszkodzone, ale wszystkie powróciły.- Ogółem biorąc w ciągu ostat. tygodni Japończycy stracili na Nowej Gwinei napewno 500 samolotów. Próby utrzymania bazy w Wewak kosztują ich więc drogo.- Natarcie kleszczowe na Finchhaven postępuje. Oddz' austral., które opanowały Lae postępują od południa, podczas gdy inne nacierają od połnocy i zachodu.-
Odwrót na Madang stale atakowany przez lotnictwo npl. Nieudane naloty japon. na wyspy Nową Georgię i Vella.-
Front środz.: Cały półwysep ≠ Sorento opanowany przez V-tą armię. Mar. sojusz. ponownie ostrzeliwuje pozycje npl.- Na Korsyce oddz. sojusz. zajęły miejscowość, położoną na 20 mil ang. na połud. od Bastia.

3/1/67 + 9 10

Londyn, środa, dnia 29.IX.43r. Kom.ang.poranny.Serwis zamorski.

Rosja : W dniu wczorajszym Rosjanie odzyskali ponad tysiąc miejscowości.- Niemcy uchodząc z pod Smoleńska wysadzają w powietrze mosty i zakładają gęste pola minowe. Rosjanie posunęli się dotąd o 30 mil ang. na zach. od Smoleńska. Na zach. od Rosławla Niemcy zostali wyparci z ważnych pozycyj w kier. Mobylewa. Rosjanie znajdują się na tym odcinku w odległ.12-stu mil ang. od węzła kolej.Kryczew na linii kolej. od Orszy. Od Homla dzieli ich już tylko 12 mil ang.- Niem. przyczółki wzdłuż Dniepru na wschód od Kijowa zostały prawie w zupełności zlikwidowane. Rosjanie walczą na zewn trz przedmieści Krzemieńczuka. Pod tym miastem gwałtowne walki, w ciągu których zniszczono liczne ... ągi niem., 200 samoch. ciężar. i ponad 40 samolotów.- Brak jakichkolwiek wiadomości urzęd. co do walk pod Dniepropietrowskim.- Dalsze postępy w kier. Zaporoża.- Lotnictwo floty czarnomorskiej atakuje ustawicznie oddz. niem. na półwyspie Taman, oraz żeglugę w cieśninie Kerczu.-

Ocean Spokojny : Bombowce sojusz. udaremniły japon. próbę uzupełnienia strat lotniczych i wzmocnienia garnizonu w bazie Wewak na Nowej Gwinei. W czasie nalotu, który Japończyków zupełnie zaskoczył, bombowce sojusz. zniszczyły 50 samolotów na lotnisku, a spośród 20-stu broniących myśliwców zestrzeliły 8 napewno, a trzy dalsze przypuszczalnie. Atakowały one również żeglugę z wysok. masztów, zatapiając 3 statki cysterny, 4 handlowe, oraz 29 żaglówek. Ogień artylerii p.lotn. gwałtowny, 3 bombowce sojusz. zestrzelone, inne uszkodzone.- Oddz. lądowe znajdują się bezpośrednio na zachód od Finschhaven, a na płn. od miasta zadały Japończykom ciękie straty przy nieznacznych stratach własnych. Sporadyczne próby interwencji ze strony samolotów japon. bezskuteczne.- Naloty sojusz. na wyspy Kae i Kolombangara. Eskadra japon. bombowców nurkowych nad wyspę Vela-Lavella rozproszona.- Nieudany nalot 25-ciu samolot.japon. na Australię płn zach.-

Z Waszyngtonu obecnie doniesiono, że w dniu 4 b.m. piech. mar. USA. obsadziła wyspę Nonumea, stanowiącą najbardziej wysuniętą na północ archipelagu Ellize. Japończycy okupowali ją na początku wojny z USA., a obecnie jeszcze trzymają wyspę Funa-Futi. Wyspa Nunumea ma ważne znaczenie z tego powodu, że bezpośrednio przytyka do trasy konwojów, prowadzącej z Ameryki Płn. do wysp Salomona i Australii, a zarazem jest najbardziej wysunięta na północ w kier. pozycji japon., gdyż dzieli ją tylko 250 mil ang. od najdalej na południe położonej wyspy archipelagu Gilberta, będącego obecnie w posiadaniu japońskim.- Na wyspie znajduje się lotnisko.-
<u>Front Śródz.</u> : Woj. flota ang. ostrzeliwuje pozycje niem. u podnóży Wezuwiusza. Trafione zostały m.in. składy amunicji. Współpraca okrętów ameryk. i ang. idealna. Niemcy zaczynają powoli ustępować ze wzgórzy panujących nad Neapolem. Niektóre formacje ang. widzą już Nocera, położone u wstępu na równinę neapolitańską.- Na odcinku central. oddz. ameryk. znajdują się już w odległ. 15-stu mil ang. od Melfi Oddz. VIII-ej armii opanowały Foggia, skąd Niemcy wycofali się bez oporu. Wskutek nalotów sojusz., oraz zniszczeń, poczynionych przez wycofujących się Niemców jest to najbardziej zniszczone miasto we Włoszech.- W Londynie oczekują, że Foggia będzie użyta w pierwszym rzędzie, jako baza wypad. dla myśliwców i bombowców, operujących nad Włochami. W drugim rzędzie posłuży ona do nalotów na Albanię Grecję i Jugosławię, oraz Europę środkową. Przysposobienie całego łańcucha lotnisk w okręgu Foggia musi jednak zająć pewien okres czasu.- Szczególne znaczenie przedstawia znaczne skrócenie odległości do rumuńskich źródeł naftowych w Ploesti USA. zamianowały swym przedstawicielem w komisji śródziemnomorskiej, obejmującej również delegatów W.Brytanii i Rosji, swego dotychczasowego ambasador w Panamie, Edwina Wilsona, który swego czasu był również w ambasadzie USA. w Paryżu.-

Na Korsyce sojusznicy opanowali miejscowość Alleria na wsch. wybrzeżu wyspy, oddaloną o 45 mil ang. od Bastia. Pas przybrzeżny między tymi obu miejscowościami stanowi jedyną część wyspy, pozostającą jeszcze w rękach niem.-

Włochy : Przywódca antyfaszystowskiego ruchu emigracji włoskiej, hr. Sforza otrzymał zezwolenie od rządu ang. na przyjazd z USA.-

Atlantyk : Kierownik akcji przeciw łodziom podwodnym, admirał Law w USA. oznajmił, że od maja do sierpnia b.r. włącznie 4000 statków przepłynęło w konwojach do Anglii bezjakichkolwiek strat wskutek działalności npl. łodzi podwod.-

xxxxxxxxxxxxxxxx

Front zach. : W nocy z poniedziałku na wtorek bardzo silna eskadra RAF. wykonała nalot na Hannowe Całą jej droga od wybrzeża była oświetlana racami, rzucanymi przez myśliwce niem. Niemcy używali również bardzo licznych reflektorów. RAF. atakowała również Emden i Brunświk. Nie powróciło 36 bombowców i jeden myśliwiec.- Tej samej nocy myśliwce RAF. w czasie nalotów dywersyjnych na lotniska npl. zniszczyły 7 npl. samolotów.-

W Hannowerze produkuje się 70% opon gumowych dla niem. samolotów.-

Anglia : Przemawiając na zebraniu 6000 kobiet z całego kraju, poświęconym xxxxxxxx uczczenia rocznicy utworzenia pomoc. służby kobiec., prem. Churchill zaznaczył, że w nadchodzącym roku armia i lotnictwo W.Brytanii będą jeszcze potężniejsze. Będzie trzeba dostarczać im jeszcze większej ilości samolotów i sprzętu wojennego, mimo, iż zasoby ludzkie W.Brytanii są już w zupełności zmobilizowane.- Podniesienie produkcji będzie możliwe tylko dzięki większej sprawności i udoskonaleniu technicznemu. Nasze największe zadanie obecne, to kontynuowanie wysiłku w piątym, a jeśli będzie trzeba i w szóstym roku wojny - nie ustaniemy bowiem dopóki nie osiągniemy naszych celów. 23.000.000 ludzi pełni w W.Brytanii służbę w siłach zbroj., przemyśle. lub innych

działach, ważnych dla gospodarki wojennych. W tej liczbie 8.000.000 przypada na kobiety. Nie jest przesadą stwierdzić, że przypadła im istotna rola w ocaleniu świata. W przyszłości ich rola w życiu społecz. W.Brytanii odpowiednio się zmieni.- Na zebraniu było obecnych ośmiu ministrów, w tym większość członków gabinetu wojennego. 90% kobiet samotnych, a 80% zamężnych bezdzietnych w wieku od 18-40 roku życia pełni służbę całodzienną. Ponad miljon ludzi w wieku ponad 65 lat pełni również pracę dobrowolnie. Obecnie największe zapotrzebowanie na siły robocze istnieje w przemyśle lotniczym. Podoficer ang. otrzymał medal królewskiego dosłownie za 6 sekund. W czasie odkopywania min jedna z nich groziła wybuchem lada chwila. Sierżant krzyknął na otaczających go żołnierzy, by się ratowali, a sam ścisnął minę nogami, by opóźnić jej wybuch. Po 6-ciu sekundach mina eksplodowała odrywając mu obie nogi.- Drugim odznaczonym jest ang. chirurg na statku handl., któremu odłamek pogruchotał kostki w nogach. Mimo tego, że co chwila mdlał z bólu nie przerwał operacji i uratował życie ciężko rannemu żołnierzowi.-

USA.: Min. skarbu opracowało plan pomocy finansowej dla krajów, które wskutek wojny będą pozbawione środków pieniężnych. Przewidziane jest utworzenie w tym celu międzynarodowego banku, w którym poszczególne kraje będą uczestniczyć na podobnych zasadach, jak międzynarodowym funduszu stabilizacji walut. Twórcą planu jest podsekretarz stanu White, który swego czasu opracował ameryk. projekt planu stabilizacyjnego. W związku z oświadczeniem premiera Australii Curtina, że nie jest przewidziane zmienie zakresu, czy też kompetencji dztwa gen.Mac Arthura podkreślają tu z zadowoleniem, że kompetencja jego, oraz admirała Mautbatten pozostają nadal rozgraniczone. Ta sprawa ma znaczenie zwłaszcza ze względu na wewnętrz stosunki polityczne w USA.- Prez. Roosevelt odmówił odpowiedzi na pytanie, czy jest przewidziane objęcie przez generała Marschalla nowego stanowiska kierowniczego. Prezydent zaznaczył przytym, że zresztą zmia

ny na stanowiskach kierowniczych nie muszą oznaczać nowych działań wojennych.-

Z komentarza do komunikatu :

W rocznic. Paktu Trzech przypadło Ribbentroppowi w udziale niełatwe zadanie wykazania, że jeden plus jeden równa się trzy. Opanowywanie lotnisk śródziemnomorskich z jednej, a pochód ros. z drugiej strony przeciążają coraz bardziej siły niem. lotnictwa. W miarę pochodu ros. Wrocław,Kraków i Łódź znajdą się w zasięgu ros. lotnictwa.-